

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till ändring av lagstiftningen om val och folkomröstningar

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås ändringar av regeringsformen och riksdagsordningen samt av åtta andra lagar som gäller val eller folkomröstning, i syfte att revidera vallagstiftningen.

Den tidpunkt enligt vilken åldersgränsen för rösträtt bestäms föreslås bli flyttad från valårets början till valdagen. Alla som fyller 18 år senast på valdagen skall ha rösträtt.

Vallängderna för röstningsområdena och valkretsarna enligt gällande lag föreslås bli ersatta med ett rösträttsregister, som befolkningsregistercentralen upprättar genom att ur befolkningsdatasystemet plocka namnen på och uppgifterna om de personer som är röstberättigade i kommande val och utifrån dessa uppgifter göra upp ett separat maskinläsbart register i valdatasystemet. Rösträttsregistret skall i huvudsak innehålla samma uppgifter om de röstberättigade som enligt gällande lag framgår av vallängder och meddelanden på kort eller per brev. Befolkningsregistercentralen gör upp ett liknande kort som de nuvarande över var och en som tas upp i rösträttsregistret.

Uppgifterna i rösträttsregistret skall med undantag för personbeteckningarna ligga framme till granskning eller gå att få avgiftsfritt per telefon från registerbyråerna. Var och en som anser att han obehörigen har utelämnats ur rösträttsregistret eller att den anteckning som gäller honom är oriktig har rätt att framställa ett rättelseyrkande. På beslut av registerbyrån får sakägaren besvära sig till länsrätten.

Rösträttsregistret vinner laga kraft dagen innan förhandsröstningen börjar. I det laga-kraftvunna registret antecknas för varje person som röstat när och på vilket röstnings- eller förhandsröstningsställe detta har skett. När förhandsröstningen har slutat skrivs vallängderna ut ur registret enligt röstningsområde, och längderna upptar endast dem som inte har använt sin rösträtt vid förhandsröstningen.

Sedan valresultatet har vunnit laga kraft tas ur rösträttsregistret de utskrifter för arkivering som justitieministeriet har fastställt. Efter att utskrifterna har gjorts utplånar befolkningsregistercentralen uppgifterna ur rösträttsregistret.

För att informationstjänst vid val och i synnerhet vid uppställande av kandidater skall förbättras föreslås stadganden om ett riksomfattande kandidatregister. I registret skall enligt förslaget ingå alla kandidaters ordningsnummer, namn och grad, yrke eller befattning samt hemkommun och personbeteckning. Alla andra uppgifter i registret än personbeteckningen är offentliga.

Tidtabellen för valförrättningen föreslås bli förkortad från nuvarande 75 till 50 dagar. Detta sker bl.a. genom att tiden för förhandsröstning förkortas, ett rösträttsregister tas i bruk och myndighetsuppgifterna i anknytning till uppställandet av kandidater minskas.

Lagen om riksdagsmannaval föreslås bli ändrad så att posten inte längre särskilt nämns som en instans som ordnar förhandsröstning. Förhandsröstningen i hemlandet sker på de förhandsröstningsställen och anstalter som fastställs genom förordning. Ändringen innebär att även vissa andra i stället för eller vid sidan av Posten Finland Ab och Posten på Åland kan ordna förhandsröstningar, t.ex. kommunerna eller folkpensionsanstalten och dess byråer.

I propositionen föreslås vidare att både valnämnderna och valbestyrelserna skall tillsättas av kommunstyrelsen. Syftet med detta är att göra tillsättandet av organ smidigare och snabbare än den nuvarande behandlingen i fullmäktige. Dessutom föreslås en minskning av antalet medlemmar i valnämnderna från fem till tre. Ett nödvändigt antal suppleanter utses, dock minst tre. Ändringen i fråga om antalet medlemmar och suppleanter i valnämnderna

tillämpas ännu inte 1996 vid kommunalvalet och valet av företrädare i Europaparlamentet, som hålls samtidigt.

Valkretscentralnämnderna och de kommunala centralvalnämnderna inleder för närvarande granskningen av förhandsröster tidigast klockan 15 på valdagen. Främst på grund av den ökade förhandsröstningen föreslås att granskningen alltjämt i regel skall inledas klockan 15, men att centralnämnden eller centralvalnämnden av särskilda skäl efter eget gottfinnande kan besluta att inleda granskningen tidigare, dock tidigast klockan 12.

Kommunen får enligt förslaget själv bestämma antalet röstningsområden. Kommunen utgör ett röstningsområde, såvida det inte är nödvändigt att indela kommunen i flera röstningsområden. Kommunerna klarar antagligen själva bäst av att fastställa hur många röstningsområden de behöver.

I den kommunala vallagen görs dessutom de ändringar som krävs på grund av den nya

kommunallagen, som trädde i kraft den 1 juli 1995, och det s.k. kommunalvalsdirektiv som Europeiska unionens råd har utfärdat. Förutom detta föreslås att varje gruppering vid kommunalval får ställa upp ett antal kandidater som uppgår till högst en och en halv gång det antal fullmäktigeledamöter som skall väljas.

Lagen om val av republikens president föreslås bli ändrad så att kandidaterna i det andra valet behåller sina ordningsnummer från det första valet.

I lagen om val av företrädare för Finland i Europaparlamentet görs de ändringar som föranleds av de nämnda reformerna samt en ändring av myndighetsuppgifterna vid uppställandet av kandidater.

De föreslagna lagarna är avsedda att träda i kraft samtidigt och så att de för första gången kan tillämpas vid kommunalvalet och valet av företrädare i Europaparlamentet den 20 oktober 1996.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida		Sida
PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1	2.10.2. Verkningarna av EU:s kommunalvalsdirektiv	13
ALLMÄN MOTIVERING	5	2.10.3. Antalet kandidater vid kommunalval	14
1. Målen för propositionen	5	2.11. Andra centrala förslag	14
2. Nuläget och de viktigaste förslagen	5	3. Propositionens verkningar	15
2.1. Fastställande av åldersgränsen för rösträtt	5	3.1. Ekonomiska verkningar	15
2.2. Utvecklingen av valdatasystemet	5	3.1.1. Kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna	15
2.2.1. Allmänt	5	3.1.2. Kostnaderna för valdatasystemen	15
2.2.2. Rösträttsregistret	6	3.1.3. Verkningar på personalkostnaderna	15
Vallängderna enligt gällande lag ..	6	3.1.4. Utbildning	16
Upprättande av ett rösträttsregister ..	6	3.1.5. Övriga kostnader förorsakade av propositionen	16
Meddelande på kort	7	3.2. Verkningar i fråga om organisation och personal	16
Framläggande av registeruppgifter och korrigerig av dem	7	3.3. Verkningar för medborgarna	16
Ändringssökande	8	4. Beredningen av propositionen	16
Registrets laga kraft	8	DETALJMOTIVERING	17
Röstningsanteckningar i registret ..	8	1. Motivering till lagförslagen	17
Utskrift av vallängder	8	1.1. Regeringsformen för Finland	17
Registerutskrifter för arkivering ..	8	1.2. Riksdagsordningen	17
2.2.3. Det riksomfattande kandidatregistret	9	1.3. Lagen om riksdagsmannaval	17
2.3. Tidtabellen för valförrättningen	9	1.4. Lagen om val av republikens president ..	31
2.3.1. Nuvarande tidtabell	9	1.5. Lagen om val av företrädare för Finland i Europaparlamentet	32
2.3.2. Förslag till snabbare tidtabell	9	1.6. Lagen om förfarandet vid rådgivande folkomröstningar	33
Centrala förslag	9	1.7. Kommunallagen	33
Förkortad tid för förhandsröstning ..	10	1.8. Kommunala vallagen	33
Tidtabellen för nyval efter riksdagsupplösning	10	1.9. Lagen om förfarandet vid rådgivande kommunala folkomröstningar	36
Kandidatuppställningen vid nyval efter riksdagsupplösning	10	1.10. Lagen om hemkommun	36
Kandidaternas valkampanjer	10	2. Ikraftträdande	37
2.3.3. Valtidtabellen i andra nordiska länder	11	3. Lagstiftningsordning	37
Danmark	11	LAGFÖRSLAG	38
Norge	11	1. Lag om ändring av 11 § Regeringsformen för Finland	38
Sverige	11	2. Lag om ändring av 6 § riksdagsordningen	38
2.4. Förhandsröstningsställen	11	3. Lag om ändring av lagen om riksdagsmannaval	39
2.5. Tillsättande av valnämnder och valbestyrrelser samt deras sammansättning	12	4. Lag om ändring av lagen om val av republikens president	48
2.6. Indelningen i röstningsområden	12	5. Lag om ändring av lagen om val av företrädare för Finland i Europaparlamentet	49
2.7. Tidpunkten för när granskningen av förhandsrösterna får börjas	12		
2.8. Ordningsnumren för kandidaterna i presidentvalets andra val	13		
2.9. Myndighetsuppgifter vid uppställningen av kandidater för val av företrädare i Europaparlamentet	13		
2.10. Förslag som gäller enbart den kommunala vallagen	13		
2.10.1. Verkningarna av kommunallagen ..	13		

	Sida		Sida
6. Lag om ändring av 4 § lagen om förfarandet vid rådgivande folkomröstningar	52	3. Lag om ändring av lagen om riksdagsmannaval	67
7. Lag om ändring av 10 och 26 §§ kommunallagen	52	4. Lag om ändring av lagen om val av republikens president	89
8. Lag om ändring av kommunala vallagen	53	5. Lag om ändring av lagen om val av företrädare för Finland i Europaparlamentet	92
9. Lag om ändring av lagen om förfarandet vid rådgivande kommunala folkomröstningar	62	6. Lag om ändring av 4 § lagen om förfarandet vid rådgivande folkomröstningar	98
10. Lag om ändring av lagen om hemkommun ...	63	7. Lag om ändring av 10 och 26 §§ kommunallagen	98
BILAGA	65	8. Lag om ändring av kommunala vallagen	100
Parallelltexter	65	9. Lag om ändring av lagen om förfarandet vid rådgivande kommunala folkomröstningar	121
1. Lag om ändring av 11 § Regeringsformen för Finland	65	10. Lag om ändring av lagen om hemkommun	122
2. Lag om ändring av 6 § riksdagsordningen ...	66		

ALLMÄN MOTIVERING

1. Målen för propositionen

Det valsystem som Finland följer vid allmänna val är ett av de äldsta i Europa. När man ser till de grundläggande principerna har systemet hållits oförändrat i nästan 90 år, om än det har utvecklats tekniskt. Stadgandena om riksdagsvalet, valet av republikens president, valet av företrädare i Europaparlamentet och om de statliga folkomröstningarna samt om kommunalval och kommunala folkomröstningar är till många delar enhetliga. Valsystemet har visat sig fungera mycket väl, vilket bl.a. bevisas av att röstningsaktiviteten vanligen har varit mycket hög internationellt sett och valsäkerheten stor. En positiv detalj som framkom vid det senaste valet och vid folkomröstningen är den snabba rösträkningen.

Justitieministeriet håller alltså på att utveckla valsystemet. Under de senaste åren har utnyttjandet av datatekniken betonats inom utvecklingsarbetet. De huvudsakliga målen har varit att öka valsäkerheten, förbättra valberedskapen och minska kostnaderna samt att göra informationstjänsten i anknytning till valen mångsidigare och snabbare. Lagförslagen i denna proposition siktar mot dessa mål. Vidare ger erfarenheterna från det senaste valet och från folkomröstningen anledning till vissa ändringar.

2. Nuläget och de viktigaste förslagen

2.1. Fastställande av åldersgränsen för rösträtt

Enligt gällande lagstiftning har finska medborgare som fyllt 18 år före val- eller omröstningsårets början rösträtt i statliga och kommunala val och i statliga och kommunala folkomröstningar. Den tidpunkt enligt vilken åldersgränsen för rösträtt bestäms föreslås bli flyttad från början av valåret till valdagen. Var och en som fyller 18 år senast på valdagen får rösträtt. Eftersom syftet med val och folkomröstningar är att utreda folkets politiska vilja vid en viss tidpunkt, som skall anses vara den egentliga valdagen, garanterar den föreslagna reformen att alla som är 18 år på valdagen får rösta. I enlighet med detta kan en röstberättigad som fyller 18 år först på valdagen för-

handsrösta om han vill, fastän han alltså vid den tidpunkt då han röstar är under 18 år. Vid presidentval bestäms rösträtten enligt valdagen för det första valet.

Den föreslagna reformen sänker åldersgränsen för rösträtt med i genomsnitt ett halvt år jämfört med nu, och samtidigt ökar antalet röstberättigade i någon mån beroende på vid vilken tid av året valet förrättas. Utifrån åldersklassernas nuvarande storlek är ökningen vid kommunalvalen i oktober cirka 50 000, riksdagsvalen i mars cirka 12 000 och presidentvalen i januari cirka 3 000 personer.

Åldersgränsen för rösträtt bestäms enligt valdagen i de flesta europeiska stater, bl.a. i Sverige, Norge, Tyskland, Förenade konungariket och Estland.

2.2. Utvecklingen av valdatasystemet

2.2.1. Allmänt

Justitieministeriet har under de senaste åren systematiskt utvecklat databehandlingen i anknytning till valförrättningen. Syftet med utvecklingsarbetet har varit att förbättra valberedskapen och valsäkerheten, sänka kostnaderna och göra informationstjänsten i anknytning till valen mångsidigare och snabbare. Utgångspunkten har varit att samma metoder skall gå att använda vid alla statliga val och folkomröstningar samt kommunalval och kommunala folkomröstningar.

Databehandlingen vid valen har sammanställts till ett valdatasystem (VAT) med åtta delsystem:

- *styrningssystem*, som främst betjänar justitieministeriets valplanering,

- *basdatasystem*, som innehåller uppgifter om valmyndighetsorganisationen på valkrets-, kommun- och röstningsområdesnivå,

- *system med data om röstningsställena*, som innehåller uppgifter om alla allmänna förhandsröstningsställena och röstningsställena jämte adresser och röstningstider,

- *rösträttsdatasystem (rösträttsregister)*, där namnen på alla som är röstberättigade i respektive val eller folkomröstning plockas ur befolkningsdatasystemet och vars syfte är att ersätta vallängderna enligt gällande vallagstiftning,

- *system med data om kandidaterna (riks-*

omfattande kandidatregister), där valkretscentralnämnderna vid statliga val och de kommunala centralvalnämnderna vid kommunalval för in uppgifter om dem som kandiderar i val,

— *rösträkningssystem*, som används för rösträkningen vid val och folkomröstningar,

— *statistik- och informationstjänstsystem*, som används vid statistikföring av uppgifter i anknäytning till valen, samt

— *informationstjänstsystem för väljarna*, som innehåller information i anknäytning till valen och som står till väljarnas förfogande.

Valdatasystemet har utvecklats stegvis. I den första fasen utvecklades basdatasystemet och rösträkningssystemet, som har varit i bruk redan vid flera val. Under de senaste åren har tyngdpunkten legat på systemet med data om kandidaterna och rösträttsdatasystemet, som användes på prov vid riksdagsvalet 1995. Avsikten är att utveckla de övriga delarna i nästa fas.

Två av delarna i valdatasystemet, dvs. rösträttsdatasystemet (rösträttsregistret) och systemet med data om kandidaterna (det riksomfattande kandidatregistret) kräver reglering på lagnivå. Rösträttsregistret ersätter vallängderna för röstningsområdena och valkretsarna enligt gällande lag, och kandidatregistret kompletterar sammanställningen av kandidatlistorna enligt gällande lag. Om de övriga delarna i valdatasystemet bestäms vid behov genom beslut av justitieministeriet.

2.2.2. Rösträttsregistret

Vallängderna enligt gällande lag

Enligt den gällande lagen om riksdagsman-
naval görs vallängder över de röstberättigade upp för röstningsområdena och valkretsarna. I vallängderna för röstningsområdena upptas de personer vars hemkommun fanns i Finland vid årsskiftet mellan det år som föregick valåret och året före det eller, om valet förrättas den 1 september eller senare, vid årsskiftet mellan valåret och året innan. I vallängderna för valkretsarna upptas de som inte hade någon hemkommun i Finland under den nämnda tiden. Befolkningsregistercentralen gör upp basförteckningar för vallängderna för röstningsområdena och sänder dem till de kommunala centralvalnämnderna, som granskar dem och fastställer deras laga kraft. Befolk-

ningsregistercentralen fastställer vallängderna för valkretsarna.

Upprättande av ett rösträttsregister

Befolkningsregistercentralen skall enligt förslaget upprätta ett rösträttsregister senast den 46 dagen före valdagen genom att ur befolkningsdatasystemet plocka namnen på och uppgifterna om de röstberättigade i följande val och genom att utifrån dessa uppgifter göra upp ett separat maskinläsbart register för valdatasystemet. Befolkningsregistercentralen och registerbyråerna ansvarar för det tekniska upprätthållandet av registret under hela den tid som registret existerar samt för de anteckningar som finns och görs i registret och för att anteckningarna är riktiga ända tills registret vinner laga kraft.

Följande uppgifter om alla röstberättigade tas med i rösträttsregistret: personbeteckning, fullständigt namn, valkrets, kommun, röstningsområde, den stat där man är bosatt (om annan än Finland), röstningsställe jämte adress samt övriga nödvändiga uppgifter såsom modersmål om detta är danska, isländska, norska eller svenska, den registerbyrå inom vars ämbetsdistrikt den röstberättigade bor, datum då den röstberättigade infördes i rösträttsregistret samt eventuella uppgifter om att personen har avlidit efter att rösträttsregistret upprättades eller att ett rättelseyrkande är anhängigt i hans fall. Uppgifterna skall i huvudsak vara desamma som de som enligt gällande lag framgår av vallängderna och meddelandena på kort eller per brev.

Uppgifterna i de nuvarande vallängderna bestäms utifrån de uppgifter som finns i befolkningsdatasystemet vid årsskiftet mellan det år som föregår valåret och året innan. Om valet hålls den 1 september eller senare bestäms uppgifterna enligt situationen vid årsskiftet mellan valåret och året innan. Sålunda har bl.a. den röstberättigades röstningsställe på valdagen bestämts enligt den nämnda tidpunkten. Även om den röstberättigade byter boningsort mellan den givna tidpunkten och valdagen ändras inte röstningsstället. Problemet har delvis lindrats genom möjligheten att förhandsrösta. De uppgifter som tas upp i rösträttsregistret, bl.a. röstningsstället, bestäms enligt de uppgifter som finns i befolkningsdatasystemet

den 51 dagen före valdagen, dvs. de är betydligt färskare än de nuvarande uppgifterna i vallängderna.

Om ett rösträttsregister tas i bruk blir det också möjligt för utlandsfinländare, dvs. de röstberättigade som inte har sin hemkommun i Finland, att rösta i Finland på valdagen. Den gällande lagstiftningen ger ingen möjlighet till det, utan utlandsfinländarna kan enbart förhandsrösta antingen utomlands eller i Finland.

Meddelande på kort

Befolkningsregistercentralen skall enligt förslaget göra upp ett meddelande på kort över var och en som upptagits i rösträttsregistret. Kortet ersätter den gällande lagens meddelande på kort och meddelande per brev, som sänds till personer som finns upptagna i vallängden för ett röstningsområde eller en valkrets.

Ett meddelande på kort skall innehålla följande uppgifter: namn, valkrets, hemkommun, röstningsområde, röstningsställe jämte adress, den adress som den röstberättigade enligt befolkningsdatasystemet har den 51 dagen före valdagen, uppgifter om vilket val det gäller, valdag och tidpunkt för förhandsröstning, uppgifter om hur den registerbyrå som nämns som avsändare av kortet och den kommunala centralvalnämnden kan kontaktas, det register eller datasystem som uppgifterna på kortet grundar sig på samt anvisningar för användningen av kortet och för röstningsförfarandet. Kortet kunde dessutom till behövliga delar ha samma uppgifter i optiskt läsbar form, dvs. som streckkod. Med hjälp av streckkoden kunde valmyndigheterna på de röstnings- och förhandsröstningsställen där rösträttsregistret är i bruk genom att använda en särskild streckkodsläsare plocka fram den röstberättigades uppgifter ur rösträttsregistret för att göra en anteckning om att rösträtten har utnyttjats.

Meddelandet på kort skall precis som nu göras upp på en blankett för vilken formulär fastställts av justitieministeriet, och utformas så att det kan användas som följebrev vid förhandsröstning. Befolkningsregistercentralen ser till att kortet senast den 24 dagen före valdagen sänds till de röstberättigade vars adress är känd. De uppgifter som utskrivs på kortet skall vara formulerade antingen på finska, eller om den ifrågavarande personens modersmål är

svenska, danska, isländska eller norska, på svenska.

Framläggande av registeruppgifter och korriger-
ing av dem

Uppgifterna i rösträttsregistret skall med undantag för personbeteckningarna ligga framme till granskning eller gå att få avgiftsfritt per telefon från registerbyråerna alla vardagar under tjänstetid med början måndagen den 41 dagen före valdagen. Förfarandet ersätter det nuvarande, där röstningsområdenas vallängder finns framlagda i kommunen i två dagar klockan 9 — 20. Uppgifterna i rösträttsregistret skall vara framlagda i alla registerbyråer. Det finns totalt 59 registerbyråer i Finland. Registeruppgifterna skall ligga framme ända tills registret förstörs sedan valet har vunnit laga kraft.

Var och en som anser att han obehörigen har utelämnats ur rösträttsregistret eller att den anteckning som gäller honom är oriktig, har rätt att framställa ett rättelseyrkande. Yrkandet kan göras endast i fråga om den egna rösträtten eller de egna uppgifterna i registret. Möjligheten enligt gällande lag att yrka på rättelse i fråga om någon annans rösträtt eller uppgifter föreslås bli struken som onödig. Det skall dock vara möjligt att lämna in en fritt formulerad anmärkning till registerbyrån om uppgifter om någon annan. Om registerbyrån finner anmärkningen motiverad kan den korrigera registeruppgifterna som självrättelse.

Rättelseyrkandet skall framställas skriftligen till registerbyrån senast fredagen den 16 dagen före valdagen, före klockan 16. Registerbyrån avgör yrkandena på rättelser i rösträttsregistret senast måndagen den 13 dagen före valdagen och gör de ändringar i registret som avgörandet eventuellt föranleder senast den 12 dagen före valdagen, före klockan 12. Registerbyrån skall utan dröjsmål ge sitt beslut till sakägaren för kännedom, antingen per post som rekommenderad försändelse eller på något annat bevisligt sätt, om det inte medför dröjsmål.

Vid sidan av att rättelseförfarandet görs snabbare och smidigare föreslås att befolkningsregistercentralen eller registerbyrån i vissa fall på tjänstens vägnar som självrättelse skall kunna skriva in en person i registret, i registret anteckna att han saknar rösträtt eller korrigera

oriktiga uppgifter om honom i registret. Ändringarna skall göras senast den 12 dagen före valdagen, före klockan 12.

Ändringsökande

Ett beslut av registerbyrån att förkasta ett rättelseyrkande eller inte ta upp det till prövning och ett beslut av befolkningsregistercentralen eller registerbyrån att på tjänstens vägnar anteckna i rösträttsregistret att en person saknar rösträtt kan överklagas till länsrätten. Rösträtten är en av de grundläggande medborgerliga rättigheterna, och beslut om den skall gå att överklaga hos behörig domstol. Eftersom det är möjligt att utnyttja sin rösträtt bara under vissa tidpunkter (vid förhandsröstning eller på valdagen) är det viktigt att det slutliga avgörandet om rösträtt fattas så snabbt som möjligt. Därför föreslås att ändring inte skall kunna sökas i länsrättens beslut genom besvär. Enligt gällande lag skall ett beslut från den kommunala centralvalnämnden underställas länsstyrelsen, över vars beslut besvärsmått kan sökas hos högsta förvaltningsdomstolen. Även enligt det föreslagna systemet kan ett ärende som gäller upptagande i rösträttsregistret föras till högsta förvaltningsdomstolen för behandling med extraordinära rättsmedel.

Registrets laga kraft

Sedan ändringar har gjorts i rösträttsregistret på grund av rättelseyrkanden eller folkbokföringsmyndigheternas självrättelser vinner registret automatiskt laga kraft dagen innan förhandsröstningen börjar, dvs. klockan 12 tisdagen den 12 dagen före valdagen. Enligt gällande lag fastställer de kommunala centralvalnämnderna vallängdernas laga kraft innan de sänder dem till valnämnderna.

Sedan rösträttsregistret vunnit laga kraft går det enligt förslaget inte längre att göra ändringar i det. Befolkningsregistercentralen ser till att det blir tekniskt omöjligt att göra ändringar. Registret skall anses ha laga kraft även om besvär som gäller rösträtten är anhängiga hos länsrätten. Det går dock ännu att få rösträtt till följd av ett beslut i fråga om besvär eller klagan till högsta förvaltningsdomstolen eller en ansökan om att en försutten fatalietid skall återställas eller ett förvaltningsbeslut hävas.

Röstningsanteckningar i registret

I det lagkraftvunna registret antecknas för var och en som röstat när och på vilket röstnings- eller förhandsröstningsställe detta har skett. Anteckningen kan göras av en valfunktionär på förhandsröstningsstället, av valnämnden (röstande på valdagen) och av den kommunala centralvalnämnden (röstande på anstalter, i hemmen och utomlands) eller på dess begäran av registerbyrån. Registerbyrån kan göra anteckningarna på begäran av en kommun som saknar dataförbindelser till rösträttsregistret. Anteckningar om valet är inte offentliga förrän valförrättningen är slutförd.

Enligt gällande lag finns inga vallängder på förhandsröstningsställena, så där kan inga anteckningar om röstandet göras, utan de görs alltid efteråt av den kommunala centralvalnämnden.

Utskrift av vallängder

När förhandsröstningen har slutat skall vallängderna enligt förslaget skrivas ut ur registret enligt röstningsområde, och de upptar endast dem som inte har använt sin rösträtt vid förhandsröstningen. Dessa längder skiljer sig alltså från vallängderna enligt den gällande lagen, där alla röstberättigade finns upptagna.

Justitieministeriet ser till att längderna skrivs ut centraliserat och att de sänds till de kommunala centralvalnämnderna i god tid före valdagen. Justitieministeriet kan vid behov bestämma att den kommunala centralvalnämnden själv skall skriva ut längderna för sina egna röstningsområden. Justitieministeriet fastställer formulär för de blanketter på vilka längderna skrivs ut. I den föreslagna lagen bestäms, precis som i den gällande, att den kommunala centralvalnämnden skall se till att vallängderna finns till valnämndernas förfogande innan valförrättningen börjar.

Registerutskrifter för arkivering

Av datasäkerhetsskäl föreslås stadganden om att utskrifter som justitieministeriet har fastställt skall tas ur rösträttsregistret för arkivering sedan valresultatet vunnit laga kraft. Utskrifterna kan t.ex. motsvara vallängderna enligt den gällande lagen. När utskrifterna är

klara förstör befolkningsregistercentralen uppgifterna i rösträtsregistret.

2.2.3. *Det riksomfattande kandidatregistret*

Syftet med ett riksomfattande kandidatregister är att förbättra informationstjänsten i anknytning till valen och i synnerhet i anknytning till kandidatuppställningen. Valkretscentralnämnderna vid statliga val och de kommunala centralvalnämnderna vid kommunala val ser till att de uppgifter över varje kandidat som antecknats vid sammanställningen av kandidatlistorna (kandidatens ordningsnummer, namn och titel, yrke eller syssla samt hemkommun) och personbeteckningen utan dröjsmål sedan listorna sammanställts antecknas i det riksomfattande kandidatregister som justitieministeriet upprätthåller. Uppgifterna i registret skall vara offentliga med undantag för personbeteckningen. Massmedierna kan antas vara de främsta användarna av registeruppgifterna. Med tanke på datasäkerheten föreslås ett stadgande om att personbeteckningen skall utelämnas när registeruppgifter ges till någon annan än den kandidat det gäller eller till valmyndigheten.

Justitieministeriet meddelar närmare föreskrifter och anvisningar om upprättandet och användningen av det riksomfattande kandidatregistret. Registret förstörs när valresultatet har vunnit laga kraft.

2.3. Tidtabellen för valförrättningen

2.3.1. *Nuvarande tidtabell*

Har republikens president förordnat om förtida riksdagsval, äger valförrättningen enligt 46 § 2 mom. i den gällande lagen om riksdagsmannaval rum den första söndagen närmast efter det 75 dagar har förflutit från den dag då förordnandet utfärdades. Vid nyval efter att riksdagen upplösts är tidtabellen för valförrättningen av speciell betydelse eftersom det är viktigt att landet får en verksam riksdag så snabbt som möjligt. När valet förrättas på normala tider kan det förberedas redan i god tid, och det går att reservera tillräckligt med tid.

I 25 § 1 mom. regeringsformen stadgas att en ny president skall väljas så snabbt som möjligt, om republikens president avlider eller får be-

stående förhinder. Enligt 1 § 2 mom. lagen om val av republikens president bestämmer statsrådet i sådana fall genom ett beslut som publiceras i Finlands författningssamling när presidentvalet skall förrättas. Eftersom lagen om riksdagsmannaval även till stora delar tillämpas vid förrättning av presidentval, är den tidigaste förrättningsdagen även för presidentval i praktiken den första söndagen närmast efter det 75 dagar har förflutit från den dag då satsrådets beslut offentliggjordes.

Också vid statliga rådgivande folkomröstningar tillämpas huvudsakligen lagen om riksdagsmannaval, så åtminstone de nämnda 75 dagarna behövs även för ordnandet av dem. Riksdagens grundlagsutskott har som sin ståndpunkt framfört (GrUB 9, RP 251/1984 rd) att det när tidpunkten för rådgivande folkomröstningar fastställs och verkställighetslagen för folkomröstningen stadgas tillräckligt noggrant skall beaktas hur mycket tid som behövs t.ex. för att ordna frågor i anknytning till omröstningsorganisationen och valförrättningen och för information.

Centrala åtgärder som påverkar tidpunkten för valet är uppgörandet av vallängder jämte förfarandet för rättelseyrkande och ändringssökande samt uppgörandet och distributionen av meddelandena på kort, som tar cirka 45 dagar, sammanställandet och distributionen av valmaterial, som tar cirka 40 dagar, förhandsröstningen, som tar 14 dagar (19 dagar inklusive förhandsröstningen i skärgården), samt sammanställningen av kandidatlistor inom valkretscentralnämnderna, som tar 14 dagar. Dessa helheter överlappar varandra så att den snabbaste möjliga tiden för valförrättning med nuvarande teknik är cirka 70—75 dagar.

2.3.2. *Förslag till snabbare tidtabell*

Centrala förslag

Denna proposition utgår från att tidtabellen skall vara densamma för alla statliga val, folkomröstningar och kommunalval. Härigenom ökar såväl valberedskapen som valsäkerheten.

Tidtabellen för valförrättningen föreslås bli snabbare än nu genom följande åtgärder:

— ett maskinläsbart rösträtsregister upprättas, varvid inga basförteckningar längre behöver göras upp för vallängderna,

— framläggandet av uppgifterna i rösträts-

registret, sändandet av meddelandena på kort och framställandet av rättelseyrkanden kopplas samman,

— framställandet av rättelseyrkanden i fråga om rösträtt och behandlingen av dem förenklas,

— förfarandet vid ändringssökande i beslut om rättelseyrkanden förenklas,

— den tid inom vilken valkretscentralnämnderna gör upp en sammanställning av kandidatlistorna förkortas från nuvarande 10 dagar till 6 dagar, och dagen när sammanställningen fastställs flyttas från den nuvarande 37 dagen före valdagen till den 23 dagen före valdagen, samt

— förhandsröstningen i hemlandet förkortas från nuvarande 14 (19) dagar till sju dagar och utomlands från nuvarande 11 dagar till fyra dagar, dvs. den blir lika lång som numera vid presidentval.

De nämnda åtgärderna gör det möjligt att förkorta tiden före valförrättningen från 75 till 50 dagar och ändå bevara valsäkerheten.

Förkortad tid för förhandsröstning

Tiden för förhandsröstning föreslås bli förkortad så att förhandsröstningen i hemlandet räcker sju dagar i stället för nuvarande 14 (19) och utomlands fyra dagar i stället för nuvarande 11 dagar. Förhandsröstningen börjar enligt förslaget i hela landet och utomlands onsdagen den 11 dagen före valdagen och slutar utomlands lördagen den 8 och i hemlandet tisdagen den 5 dagen före valdagen. Denna tidtabell var i bruk både vid presidentvalet 1994 och vid EU-folkomröstningen samma år. Den kortare tiden minskade inte antalet förhandsröstare: i presidentvalets första val förhandsröstade över 1,3 miljoner röstberättigade och i det andra valet cirka 1,5 miljoner röstberättigade samt i folkomröstningen över 1,2 miljoner röstberättigade. I riksdagsvalet 1995 var tiden för förhandsröstningen alltså över två gånger så lång, och då förhandsröstade cirka 1,2 miljoner röstberättigade. Erfarenheterna visar även i övrigt att den föreslagna tiden passar såväl valmyndigheterna som väljarna.

Tidtabellen för nyval efter riksdagsupplösning

Ibrukttagandet av ett rösträttsregister och de

övriga anknytande ändringar som föreslagits gör det möjligt att förrätta val tidigast den första söndagen närmast efter det 50 dagar har förflutit från den dag republikens presidents förordnande om upplösande av riksdagen har publicerats i Finlands författningssamling.

Upplösandet av riksdagen är ett politiskt beslut som presidenten efter att ha hört riksdagens talman och riksdagsgrupperna fattar utifrån ett motiverat initiativ från statsministern. Det är möjligt att de politiska beslutsfattarna i ett sådant läge vill välja tidpunkten för valförrättningen. Därför föreslås ett stadgande om att valet skall förrättas tidigast den första söndagen sedan 50 dagar förflutit och senast den första söndagen sedan 75 dagar förflutit från den dag förordnandet om upplösande av riksdagen har publicerats.

Kandidatuppställningen vid nyval efter riksdagsupplösning

Enligt den föreslagna tidtabellen skall partierna lämna in sina ansökningar om publicering av sammanställningen av kandidatlistorna till valkretscentralnämnderna senast den 31 dagen före valdagen, före klockan 16. Om nyvalet efter en riksdagsupplösning hålls den första söndagen sedan 50 dagar förflutit från den dag förordnandet om upplösande av riksdagen publicerades, får partierna minst 19 dagar tid för sin egen kandidatuppställning. I synnerhet i de största partierna kan en så kort tid skapa problem. Å andra sidan kan det antas att ett beslut att upplösa riksdagen aldrig kommer så överraskande att partierna inte hinner förbereda sig, och därför blir den faktiska tiden för uppställandet av kandidater längre än 19 dagar. Den faktiska tiden för förberedelser förlängs också av att republikens president är skyldig att höra riksdagens talman och riksdagsgrupperna innan nyval förordnas. Vidare går det enligt förslaget att fastställa dagen för nyvalet även senare än 50 dagar efter offentliggörandet, vilket betyder att den tid som reserveras för uppställande av kandidater kan göras längre än de nämnda 19 dagarna om man så vill.

Kandidaternas valkampanjer

Enligt gällande lag är kandidaternas ord-

ningsnummer klara den 37 dagen före valdagen, och först därefter börjar de flesta kandidater med sin valreklam. Från det att ordningsnumren har tilldelats tills förhandsröstningen börjar finns 19 dagar (i skärgården 14 dagar) tid.

Enligt den föreslagna tidtabellen fastställer valkretscentralnämnderna kandidatuppställningen och ordningsnumren först den 23 dagen före valdagen. På så sätt får kandidaterna tid för kampanj med ordningsnummer i cirka tre veckor. När kandidaterna får sina nummer är det 12 dagar kvar tills förhandsröstningen börjar. Inget hindrar dock kandidaterna från att efter eget gottfinnande starta sin kampanj redan innan kandidatuppställningen har fastställts.

2.3.3. Valtidtabellen i andra nordiska länder

Danmark

I Danmark är valperioden fyra år, men endast ett fåtal folketing har suttit en hel period under de senaste decennierna. Minimitiden för ordnande av nyval är endast tre veckor.

Förhandsröstningen utomlands börjar tidigast tre månader före valet. Sjömän kan på sitt fartyg när som helst avge en förhandsröst för nästa val. Danska medborgare som stadigvarande bor utomlands har i regel ingen rösträtt.

Förhandsröstningen i hemlandet börjar på kommunernas registerbyråer tre veckor före och slutar två dagar före den egentliga valdagen. Andelen förhandsröster har under de senaste valen varit cirka fyra procent av alla avgivna röster.

Rösträttsregistret hålls hela tiden à jour, och det skrivs ut 18 dagar före valet. Även efter det kan korrigeringar göras i vallängden, men rösträttsregistret är inte offentligt. Väljaren kan dock framställa ett rättelseyrkande om han inte får det röstkort som en vecka före valet skall sändas till de röstberättigade.

Det går att grunda ett nytt parti så sent som 15 dagar före valet. Kandidater får ställas upp senast den 11 dagen före valet.

Norge

De norska stortingsvalen ordnas med fyra års mellanrum under den första hälften av

september. Det går inte att upplösa riksdagen och ordna nyval.

Förhandsröstningen kan börja tidigast den 1 juli, och den får pågå högst till dagen före den egentliga valdagen.

Vallängderna finns till allmänt påseende mellan den 2 och 24 augusti. Besvär över vallängderna skall avgöras senast den 31 augusti. Valmyndigheterna skall stryka namnen på döda och på personer som förlorat sin rösträtt ur vallängderna ända fram till valdagen.

I den norska vallagen stadgas ingenting om något röstkort som skall sändas till väljarna.

Sverige

Efter de val som förrättades 1994 ordnar Sverige riksdagsval med fyra års mellanrum, den tredje söndagen i september. Det är möjligt att upplösa riksdagen och ordna nyval, men i praktiken är det ovanligt.

Partierna skall registrera sina namn inför valet senast före slutet av februari det år som valet hålls. Vanligen låter partierna själva trycka valedlarna, och de skall i regel vara klara 45 dagar före valet. På valedeln finns partiets kandidater i en lång lista.

Röstkortet, som meddelar att man är berättigad att rösta, sänds till väljarna senast 45 dagar före valet.

Förhandsröstningen på fartyg börjar tidigast 55 dagar före valet. Förhandsröstningen i hemlandet börjar 24 dagar före valet och slutar först den egentliga valdagen.

Röstlängderna kan granskas mellan den 16 juli och 25 augusti, och de fastställs den 1 september.

2.4. Förhandsröstningsställen

Enligt gällande lag utgörs förhandsröstningsställena av de av Posten Finland Ab:s kontor och de tillfälliga förhandsröstningsställen som bestäms genom förordning och Posten på Ålands kontor samt de finländska beskickningar som bestäms genom förordning och finländska fartyg. Lagen om riksdagsmannaval föreslås bli ändrad så att Posten Finland Ab och Posten på Åland inte längre nämns särskilt. Förhandsröstningen i hemlandet skall förrättas på de förhandsröstningsställen och anstalter som stadgas genom förordning. Förordningen skall precis som för närvarande

föredras av justitieministeriet. Ändringen innebär att även vissa andra i stället för eller vid sidan av Posten Finland Ab och Posten på Åland kan ordna förhandsröstningar, t.ex. kommunerna eller folkpensionsanstalten och dess byråer. Justitieministeriet skall utvärdera vem som har de bästa förutsättningarna att se till att förhandsröstningen sker pålitligt, smidigt och ekonomiskt. Ministeriet skall även ingå ett avtal om ärendet med den berörda parten.

De finländska beskickningar som fungerar som förhandsröstningsställen skall precis som enligt gällande lag bestämmas genom förordning.

2.5. Tillsättande av valnämnder och valbestyrelser samt deras sammansättning

Enligt gällande lag tillsätter kommunfullmäktige de valnämnder och valbestyrelser som verkar i kommunerna. Valnämnden har fem medlemmar och valbestyrelsen tre.

I propositionen föreslås att såväl valnämnderna som valbestyrelserna skall tillsättas av kommunstyrelsen. Syftet med detta är att göra tillsättandet av organ smidigare och snabbare än den nuvarande behandlingen i fullmäktige. Vidare föreslås antalet medlemmar i valnämnderna minskas från fem till tre. Ett nödvändigt antal suppleanter skall utses, dock minst tre. En valnämnd bestående av tre medlemmar kan anses ha lämplig storlek i förhållande till dess uppgifter. Genom den föreslagna ändringen minskar även kommunernas utgifter för arvodet till medlemmarna av valnämnderna. Ändringen i fråga om antalet medlemmar och suppleanter tilläpas ännu inte 1996 på kommunalvalet och valet av företrädare i Europaparlamentet, som sker samtidigt.

Medlemmarna och suppleanterna till de organ som tillsätts för riksdagsval skall alltså väljas bland valbara, i kommunen bosatta personer på så sätt att de partier som under föregående val förekom i valkretsen i mån av möjlighet skall få en representant med som medlem eller suppleant i valnämnden och valbestyrelsen. Motsvarande ändring föreslås även i kommunala vallagen.

2.6. Indelningen i röstningsområden

Enligt gällande lag utgör en kommun med

färre än 3 000 invånare i regel ett röstningsområde. En kommun med fler invånare skall på motsvarande sätt indelas i två eller flera röstningsområden.

Under de senaste åren har kommunerna kraftigt minskat antalet röstningsområden:

Val	Röstningsområden
Presidentvalet 1988	5 012
Kommunalvalet 1988	4 941
Riksdagsvalet 1991	4 736
Kommunalvalet 1992	4 349
Presidentvalet 1994	3 993
EU-folkomröstningen 1994	3 731
Riksdagsvalet 1995	3 731

En orsak till minskningen kan anses vara förhandsröstningens ökade popularitet och kommunernas strävan att rationalisera sin verksamhet för att dra ner på kostnaderna. Den gällande lagens regel om 3 000 invånare har dock hindrat i synnerhet större kommuner från att utveckla indelningen i röstningsområden i önskad riktning. Därför föreslås kommunerna få rätt att själva bestämma antalet röstningsområden. Kommunen skall utgöra ett röstningsområde, om det inte är nödvändigt att dela in den i flera. Kommunen klarar antagligen bäst av att själv fastställa hur många röstningsområden den behöver. Alltför få röstningsområden medför stockningar på röstningsställena och alltför många medför ökade kostnader.

2.7. Tidpunkten för när granskningen av förhandsrösterna får börja

Enligt gällande lag får valkretscentralnämnderna börja räkna förhandsrösterna tidigast klockan 15 på valdagen. Det ökade antalet förhandsröster har lett till att de största valkretscentralnämnderna har haft svårt att få förhandsrösterna färdigräknade till klockan 20 på valdagens afton, när massmedierna av hävd har haft resultatet av förhandsröstningen till sitt förfogande. Om denna tidsfrist skall kunna iaktas krävs det att centralnämnderna får fler rösträknare och fler utrymmen för rösträkningen, vilket inte är ekonomiskt vettigt eller ens alltid möjligt att genomföra. Därför föreslås att granskningen alltså i regel skall börja klockan 15, men att centralnämnden av särskilda skäl efter eget gottfinnande kan besluta

att börja granskningen tidigare, dock tidigast klockan 12. Ett särskilt skäl vore främst ett stort antal förhandsröster. Centralnämnden skall i synnerhet se till att effektivt förhindra att uppgifter om granskningen läcker ut från rösträkningslokalen innan vallokalerna har stängts. Motsvarande ändring föreslås även i kommunala vallagen.

2.8. Ordningsnumren för kandidaterna i presidentvalets andra val

Enligt den gällande lagen om val av republikens president tas kandidaterna i presidentvalets första val upp i kandidatförteckningen i en ordning som avgörs genom lottning, med början från nummer 2. I det andra valet tas kandidaterna upp i förteckningen med numren 2 och 3 i en ordning som avgörs genom lottning. De nya ordningsnummer som kandidaterna i det andra valet får kan alltså avvika, och avviker också med största sannolikhet, från de nummer som dessa kandidater hade i det första valet. Erfarenheterna från presidentvalet 1994 visar att detta har kunnat leda till osäkerhet bland väljarna: kandidat Ahtisaari hade nummer 9 i det första valet och nummer 2 i det andra valet, och kandidat Rehn hade nummer 2 i det första valet och nummer 3 i det andra valet. I lagen föreslås en sådan ändring att kandidaterna i det andra valet får behålla de ordningsnummer som de hade i det första valet.

2.9. Myndighetsuppgifter vid uppställningen av kandidater för val av företrädare i Europaparlamentet

Regeringen avlät den 5 januari 1995 en proposition till riksdagen med förslag till lag om val av företrädare för Finland i Europaparlamentet (RP 351/1994 rd). Enligt propositionens 15 § 2 mom. får vid kandidatuppställningen enligt valområde av ett parti eller valförbund eller på en gemensam lista inom varje valområde uppställas högst åtta kandidater. Riksdagen ändrade dock paragrafen så att det i lagen av den 3 mars 1995 (272/95), som har samma namn som i propositionen, stadgas att det inom varje valområde av ett parti eller valförbund eller på en gemensam lista får uppställas högst åtta kandidater, dock så att

det får finnas sammanlagt högst 16 kandidater inom alla valområden. För att garantera att ingen gruppering ställer upp fler än 16 kandidater totalt inom alla valområden och för att förenkla myndighetsverksamheten vid kandidatuppställningen föreslås att alla grupperingar både vid den riksomfattande kandidatuppställningen och vid kandidatuppställningen enligt valområde i stället för till valområdenas centralnämnder skall lämna in en ansökan om publicering av kandidatlistan till Helsingfors stads valkretscentralnämnd, som sammanställer alla fyra valområdens kandidatlistor och sänder dem till valkretscentralnämnderna.

2.10. Förslag som gäller enbart den kommunala vallagen

2.10.1. Verkningarna av kommunallagen

Kommunallagen (365/95) trädde i kraft den 1 juli 1995, och genom den upphävdes den tidigare kommunallagen. De ändringar som kommunallagen medför i den kommunala vallagen är av teknisk natur. Kommunallagen innehåller vissa nya termer (t.ex. fullmäktige och ersättare i fullmäktige, jfr. kommunfullmäktige och suppleanter för fullmäktige i den tidigare kommunallagen) som också bör tas upp i kommunala vallagen. Vidare innehåller den kommunala vallagen hänvisningar till vissa paragrafer i den gamla kommunallagen eller till den gamla kommunallagen i allmänhet.

2.10.2. Verkningarna av EU:s kommunalvalsdirektiv

Europeiska unionens råd godkände den 19 december 1994 direktivet om närmare bestämmelser för rösträtt och valbarhet vid kommunala val för unionsmedborgare som är bosatta i en medlemsstat där de inte är medborgare (94/80 EG). Direktivet grundar sig på artikel 8.b.1 i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, som ändrades genom fördraget om upprättande av Europeiska unionen (Maastrichtfördraget). Lagstiftningen i medlemsstaterna skall enligt artikel 14.1 i direktivet fås att motsvara direktivet före den 1 januari 1996. Enligt de nämnda EG-bestämmelserna skall unionsmedborgare bosatta i en medlemsstat beviljas kommunal rösträtt och

valbarhet enligt samma förutsättningar som medlemsstatens egna medborgare.

Den kommunala vallagen måste fås att motsvara 26 § kommunallagen, som har skrivits enligt de *bindande* bestämmelserna i direktivet. Dessutom kräver artikel 11 i direktivet att en medlemsstat i god tid och på lämpligt sätt underrättar röstberättigade och valbara unionsmedborgare bosatta i landet om villkor och närmare bestämmelser för utnyttjande av dessa rättigheter. Stadganden med detta innehåll föreslås bli fogade till den kommunala vallagen. Fastän upptagandet i vallängderna inte förutsätter lika hög aktivitet av den röstberättigade vid ett kommunalval som vid val av företrädare i Europaparlamentet, kunde stadgandena utformas i stil med 12 § lagen om val av företrädare för Finland i Europaparlamentet (272/95).

Direktivet innehåller flera *valfria* bestämmelser, som medlemsstaterna om de så vill kan utfärda stadganden om. Utredningar ger vid handen att inte en enda av dessa bestämmelser behöver bringas i kraft i Finland.

2.10.3. Antalet kandidater vid kommunalval

Enligt den gällande kommunala vallagen kan en gemensam lista, ett valförbund eller ett parti i en kommun ställa upp högst det dubbla antalet kandidater i förhållande till antalet fullmäktigeledamöter som skall väljas. Det stora antalet kandidater har i synnerhet i de största kommunerna vållat såväl kommunens valmyndigheter som väljarna problem med att få grepp om kandidatuppställningen. Därför föreslås att varje gruppering skall få ställa upp ett antal kandidater som uppgår till högst en och en halv gång det antal fullmäktigeledamöter som skall väljas.

2.11. Andra centrala förslag

Valstämplar. Enligt gällande lagstiftning har varje valkrets sin egen valstämpel vid riksdagsval. Vid kommunalval har alla kommuner en likadan stämpel, med den är annorlunda än den som används vid statliga val. För att valförfarandet skall bli enklare föreslås en enda valstämpel för alla röstnings- och förhandsröstningsställen och alla val och folkomröstningar.

De nuvarande stämplarna föreslås bli förstörda. Justitieministeriet fastställer den nya valstämpeln, låter tillverka stämplarna och ger kommunerna anvisningar om hur de skall anskaffas och förvaras. Kommunernas centralvalnämnder ser till att stämplarna skickas till valförrättarna på förhandsröstningsställena och till valnämnderna.

Distribution av valhandlingar. Enligt gällande lag sänder justitieministeriet valhandlingarna till kommunernas centralvalnämnder, som i sin tur distribuerar dem till valförrättarna på förhandsröstningsställena. För att lätta upp distributionsförfarandet föreslås att ministeriet sänder de handlingar som är avsedda för förhandsröstningsstället direkt till valförrättarna i fråga.

Styrkande av identiteten vid val. Enligt gällande lag skall väljaren styrka sin identitet på förhandsröstningsstället. På röstningsstället skall identiteten dock styrkas bara vid behov. I bruktagandet av ett rösträtsregister inom röstningsområdena och enhetligheten kräver dock att väljaren styrker sin identitet på alla röstningsställen. Därför föreslås stadganden om att väljaren är skyldig att visa valnämnden en utredning över sin identitet. Utredningen behöver inte vara ett identitetsbevis (t.ex. körkort eller pass) när valnämnden känner väljaren.

Ändring av lagen om hemkommun. I propositionen föreslås ändringar i lagen om hemkommun till följd av det nya valdatasystemet. Enligt förslaget skall det i befolkningsdatasystemet antecknas en folkbokföringskommun för finska medborgare fast bosatta utomlands. Utifrån det bestäms i vilken kommun en finsk medborgare som saknar hemkommun i Finland har rösträtt vid statliga val, rådgivande statliga folkomröstningar. Enligt 25 a § lagen om riksdagsmannanval skall en finsk medborgare som är bosatt utomlands tas upp i vallängden för den valkrets inom vilken den kommun finns där han enligt uppgifter i centrala befolkningsregistret senast hade hemort i Finland. Om kommunen inte längre hör till Finland skall personen i fråga införas i vallängden för Helsingfors stads valkrets. Har han inte haft hemort i Finland skall han införas i vallängden för den valkrets inom vilken den kommun finns till vars bortavarande befolkning han enligt uppgifter i centrala befolkningsregistret skall anses höra. Vid rådgivande statliga folkomröstningar, vid presidentval och vid val av företrä-

dare i Europaparlamentet bestäms vallängderna för valkretsarna enligt samma principer.

I den gällande lagstiftningen bestäms inte närmare till vilken kommuns bortavarande befolkning en finsk medborgare som aldrig varit fast bosatt i Finland hör. Enligt vedertagen praxis har personen ansetts tillhöra den bortavarande befolkningen i den kommun till vilken modern hörde när barnet föddes. Om modern var utländsk medborgare vid barnets födelse, har personen ansetts tillhöra den bortavarande befolkningen i den kommun dit fadern hörde eller där fadern hade sin hemkommun vid barnets födelse.

I propositionen föreslås att det till lagen om hemkommun skall fogas stadganden om en folkbokföringskommun, som antecknas i befolkningsdataregistret för finska medborgare fast bosatta utomlands. Uppgiften om vilken folkbokföringskommun som antecknats i befolkningsdataregistret tas upp i rösträttsregistret, och utifrån det bestäms vilken valkrets kandidater en finsk medborgare bosatt utomlands skall rösta på och i vilken kommun och vilket röstningsområde personen har rösträtt. Förslaget medför inga ändringar i fastställandet av valkrets för utlandsfinländare.

3. Propositionens verkningar

3.1. Ekonomiska verkningar

3.1.1. Kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna

Om fördelningen av kostnaderna för valen stadgas huvudsakligen i 102 § lagen om riksdagsmannaval och 100 § kommunala vallagen. Huvudprincipen har varit att kommunerna betalar centralvalnämndernas, valnämndernas och valbestyrelsernas utgifter samt utgifterna för de valförrättare som sköter hemmaröstningen medan staten betalar de övriga utgifterna. Denna princip föreslås kvarstå även i fortsättningen, med vissa justeringar.

3.1.2. Kostnaderna för valdatasystemen

De totala kostnaderna för att utveckla ett valdatasystem har uppgått till cirka 8 000 000 mark. För användningen av datasystem avsedda för ett visst val har dessutom betalats

separat. Upprättandet och användningen av ett rösträttsregister medför kostnader på uppskattningsvis cirka 1 000 000 mark per val och upprättandet och användningen av ett riksomfattande kandiadregister cirka 300 000 mark per val. Kostnaderna för upprättande och användning av de övriga delarna av valdatasystemet är cirka 2 000 000 mark per val. Det datakommunikations- och dataöverföringsstöd som justitieministeriet betalar till kommunerna främst för användningen av rösträttsregistret och rösträkningsprogram beräknas uppgå till cirka 400 000 mark. Totalt beräknas datasystemen orsaka staten kostnader på cirka 3 700 000 mark per val.

Kostnaderna för utskrift och transport av meddelandena på kort och vallängderna blir cirka 5 700 000 mark, dvs. cirka 500 000 mark lägre än för närvarande.

Enligt propositionen skall uppgifterna i det riksomfattande kandidatregistret vara avgiftsbelagda för användarna. På så sätt ger registret inkomster i någon mån, dock knappast av betydande storlek.

Det är svårt att beräkna nettokostnaderna för valdatasystemet eftersom datateknik har använts i alla val sedan 1970-talet, till en början främst vid resultaträkningen men senare även för andra funktioner. Visserligen har valdatasystemet medfört extra kostnader för staten, men det är uppenbart att besparingarna i arbets-, dokument- och postkostnader och övriga kostnader i motsvarande grad har lett till en kostnadsminskning. På lång sikt kan kostnaderna beräknas sjunka ytterligare. Vidare kan noteras att funktionerna i anknötning till valet, i synnerhet rösträkningen, har blivit avsevärt snabbare. Även valsäkerheten har ökat tack vare den tillförlitliga datatekniken.

3.1.3. Verkningar på personalkostnaderna

Ibrukttagandet av ett rösträttsregister minskar avsevärt arbetsbördan för kommunernas centralvalnämnder (455). Bort faller granskningen och fastställandet av basförteckningarna för vallängderna, förfarandet med rättelseyrkande samt granskningen och postandet av röstkort till de röstberättigade. Även granskningen av förhandsrösterna underlättas avsevärt när anteckningar om röstandet huvudsakligen görs redan på förhandsröstningsstället. Centralvalnämndernas arbete uppskattas minska med

över hälften jämfört med nuläget, och kostnaderna för arvoden sjunker i motsvarande grad.

Valnämnderna, vars antal vid riksdagsvalet 1995 uppgick till 3 731, föreslås få en sammansättning på tre medlemmar och minst tre suppleanter i stället för nuvarande fem medlemmar och minst fem suppleanter. Vidare kan kommunerna antas minska antalet röstningsområden ytterligare. Dessa faktorer sänker kostnaderna för valnämndernas arvoden avsevärt.

Ibruktandet av ett rösträttsregister ökar inte registerbyråernas (59) arbetsbörda nämnvärt. Det medför extra arbete att ta emot förfrågningar och rättelseyrkanden i fråga om rösträttsregistret och att behandla och avgöra dem, men å andra sidan behöver registerbyråerna inte längre granska basförteckningarna för vallängderna eller röstkortet eller sända dem till kommunerna.

Genom reformen slopas vallängderna för valkretsarna, och därigenom minskar arbetet för valkretscentralnämnderna (15). En del av arbetet överförs dock på kommunerna.

Det föreslagna systemet för ändringssökande i fråga om rättelseyrkanden ökar inte länsrätternas (12) arbetsbörda.

Allt som allt kan ibruktandet av valdatasystemet beräknas minska personalkostnaderna med cirka fem procent av de totala kostnaderna för varje val, dvs. med cirka 5 000 000 mark per val.

3.1.4. Utbildning

Kommunernas och registerbyråernas personal skall utbildas i användningen av rösträttsregistret så ett registret kan tas i bruk och valsäkerheten bevaras vid valet den 20 oktober 1996. Cirka 100 000 mark skall reserveras för utbildning.

3.1.5. Övriga kostnader förorsakade av propositionen

När åldersgränsen för rösträtt flyttas till valdagen växer antalet röstberättigade till vilka ett meddelande på kort skall skrivas ut och postas. Den föreslagna anskaffningen av nya valstämplar medför en engångsutgift på cirka 100 000 mark. I och med att rösträttsregistret

tas i bruk ökar arbetsbördan för valförrättaren på förhandsröstningsstället, och detta inverkar troligen på priset, om vilket den som står för arrangemanget vid förhandsröstningen (t.ex. Posten Finland Ab) ingår ett avtal med justitieministeriet.

3.2. Verknings i fråga om organisation och personal

Dels minskar propositionen sammansättningen hos röstningsområdenas valnämnder från fem till tre medlemmar, dels får kommunerna friare händer att antingen minska eller öka antalet röstningsområden. Propositionen har inga övriga verkningar i fråga om organisation eller personal.

3.3. Verknings för medborgarna

Enligt propositionen är alla som fyller 18 år senast på valdagen röstberättigade. Jämfört med det nuvarande systemet får alltså de unga rösträtt som blir myndiga under tiden mellan valårets första dag och valdagen. Den föreslagna ändringen sänker rösträttsåldern med i genomsnitt ett halvt år, och samtidigt ökar antalet röstberättigade i någon mån beroende på vid vilken tid på året valet hålls. Utifrån åldersklassernas nuvarande storlek blir ökningen vid kommunalvalen i oktober cirka 50 000, vid riksdagsvalen i mars cirka 12 000 och vid presidentvalet i januari cirka 3 000 personer.

4. Beredningen av propositionen

Lagförslagen har beretts av vallagsarbetsgrupp 95, som tillsattes av justitieministeriet den 24 november 1994. Arbetsgruppen har under arbetets gång hört de partier som finns representerade i riksdagen. Arbetsgruppen överlämnade sitt betänkande till justitieministeriet den 13 juni 1995.

Olika myndigheter och sammanslutningar samt de partier som finns antecknade i partiregistret ombads att avge ett utlåtande om arbetsgruppens betänkande. Högsta förvaltningsdomstolen bereddes tillfälle att avge ett utlåtande. Totalt avgavs 33 utlåtanden om betänkandet, inklusive högsta förvaltningsdomstolens utlåtande. I utlåtandena var inställ-

ningen till arbetsgruppens förslag allmänt taget positiv.

Utifrån arbetsgruppens betänkande och utlåtandena om det har propositionen färdig-

stälts som tjänsteuppdrag vid justitieministeriet. Förslaget till lag om ändring av lagen om hemkommun har beretts som tjänsteuppdrag vid inrikesministeriet.

DETALJMOTIVERING

1. Motivering till lagförslagen

1.1. Regeringsformen för Finland

11 §. Enligt den gällande lagstiftningen har de finska medborgare som före valårets eller röstningsårets början har fyllt aderton år röst rätt i statliga val och rätt att rösta i statliga folkomröstningar samt de finska medborgare och, enligt vad som stadgas genom lag, i Finland stadigvarande bosatta utlänningar som före valårets eller röstningsårets början har fyllt aderton år rösträtt i kommunalval och rätt att rösta i kommunala folkomröstningar.

Bestämmandet av den tidpunkt när rösträttsåldern och åldern för rätten att rösta uppnås har lämnats för fastställelse i detalj i den lagstiftning som gäller respektive val och folkomröstning. T.ex. om rösträtten i riksdagsval stadgas redan för närvarande i 6 § riksdagsordningen och om rösträtten i kommunalval i 26 § kommunallagen. Om rösträtten i presidentval föreslås bli stadgat i 1 a § lagen om val av republikens president.

Ikraftträdelsestadgande. Lagen avses träda i kraft samtidigt med övriga lagförslag som hör till denna proposition. För bibehållande av valsäkerheten föreslås dessutom bli stadgat att om statliga val eller kommunalval eller en statlig eller kommunal folkomröstning förrättas innan sex månader har förflutit efter att den föreslagna lagen trätt i kraft, skall vid förrättandet av dessa val och folkomröstningar tillämpas de stadganden som gällde när den föreslagna lagen träder i kraft. För enhetlighetens skull föreslås att också förberedande åtgärder som har samband med denna lagändring skall kunna vidtas redan innan lagen träder i kraft.

1.2. Riksdagsordningen

6 §. Det föreslås att stadgandet om hur den

tidpunkt när rösträttsålder uppnås bestäms skall ändras så, att denna tidpunkt flyttas från ingången av valåret till valdagen. Var och en som senast på valdagen fyller aderton år skall vara röstberättigad. Eftersom syftet med ett val är att utreda folkets politiska vilja vid en viss tidpunkt, som skall vara den egentliga valdagen, säkerställer den föreslagna reformen att alla som fyllt aderton år på valdagen får rösta. I enlighet härmed skall en röstberättigad som först på valdagen fyller aderton år kunna rösta på förhand om han så vill, fastän han således är under aderton år vid röstningsögonblicket.

Enligt det förslag som gäller lagen om riksdagsmannaval skall vallängderna ersättas med ett rösträttsregister. Paragrafens 2 mom. bör således ändras på motsvarande sätt. Dessutom föreslås det att orden "såväl man som kvinna" stryks i 1 mom. Dessa ord har tidigare i detta sammanhang haft sin egen viktiga betydelse, men i dagens jämställdhetssamhälle kan de anses obehövliga.

Ikraftträdelsestadgande. Avsikten är att bestämmandet av rösträttsåldern på grundval av valdagen skall kunna tillämpas första gången den 20 oktober 1996, när kommunalval och val av företrädare i Europaparlamentet förrättas samtidigt. För bibehållande av valsäkerheten föreslås också här bli stadgat att om ett val som hör till lagens tillämpningsområde eller en statlig folkomröstning förrättas innan sex månader har förflutit efter att den föreslagna lagen trätt i kraft, skall på förrättandet av detta val eller denna folkomröstning tillämpas de stadganden som gällde när den föreslagna lagen träder i kraft. Förberedande åtgärder som har samband med lagändringen skall kunna vidtas redan innan lagen träder i kraft.

1.3. Lagen om riksdagsmannaval

2 §. Fördelningen mellan valkretsarna av

riksdagsmannamandaten, med undantag av landskapet Ålands valkrets, skall i övrigt verkställas enligt den gällande lagen, men den tidpunkt enligt vilken det vid fördelningen använda invånarantalet bestäms skall flyttas närmare valdagen. Enligt den gällande lagen är denna tidpunkt den första dagen året före valåret eller, om valförrättningen hålls den 1 september eller senare, valårets första dag.

I den föreslagna paragrafen skall först anges vilka de basuppgifter är, som fördelningen grundar sig på. Fördelningen skall verkställas på basis av antalet finska medborgare som enligt uppgifterna i det befolkningsdatasystem som nämns i befolkningsdatalagen (507/93) har i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland den sista dagen i den sjätte kalendermånaden före valdagen. I enlighet med det föreslagna stadgandet skall fördelningen t.ex. i fråga om riksdagsvalet 1999 då valdagen är den 21 mars 1999, verkställas enligt uppgifterna i befolkningsdatasystemet den 30 september föregående år.

Det föreslås vidare att till paragrafen skall fogas en bestämmelse om hur platsfördelningen sker på grundval av ovan nämnda basuppgifter. Antalet (X) företrädare som väljs i en valkrets skall beräknas enligt samma formel som för närvarande, dvs:

$$\frac{\text{Valkretsens invånarantal}}{\text{Invånarantalet i samtliga valkretsar (med undantag av landskapet Ålands valkrets)}} \times 199 = X$$

I formeln står siffran 199 för totalantalet parlamentsplatser minskat med den företrädare som väljs för Åland. De platser som blir ofördelade på grund av decimaltalen skall fördelas till de valkretsar som vid räkneoperationen har fått de största decimaltalen.

8 §. Enligt den gällande lagen skall kommunfullmäktige tillsätta valnämnder och valbestyrelser i kommunen. En valnämnd består av fem och en valbestyrelse av tre medlemmar.

I 1 mom. skall stadgas att både valnämnderna och valbestyrelserna skall tillsättas av kommunstyrelsen. Syftet med detta är att förfarandet då dessa organ tillsätts skall bli smidigare och snabbare än den nuvarande behandlingen i fullmäktige. Dessutom föreslås det att antalet medlemmar i valnämnderna skall minskas från fem till tre. Ett tillräckligt antal suppleanter

skall utses, dock minst tre. En valnämnd med tre medlemmar kan vad dess uppgifter beträffar anses som ett lämpligt stort organ. Den föreslagna ändringen skulle också minska de kostnader för kommunerna som föranleds av arvoden till valnämndernas medlemmar.

I 2 mom. skall på motsvarande sätt stadgas att kommunstyrelsen skall utse en medlem till ordförande och en annan till vice ordförande i var och en valnämnd och valbestyrelse. Medlemmarna och suppleanterna skall på samma sätt som enligt den gällande lagen väljas bland i kommunen bosatta valbara personer så, att de partier som uppträtt i valkretsen vid föregående val i mån av möjlighet får in sin företrädare i varje valnämnd och valbestyrelse antingen som medlem eller suppleant. I varje organ skall således i regel finnas sex partier företrädade.

10 §. I denna paragraf skall göras tekniska ändringar som föranleds av att 8 § 1 och 2 mom. ändras och av att den nya kommunallagen trätt i kraft. Dessa tekniska ändringar gäller valnämndernas och valbestyrelsernas beslutföra sammansättning och rätten att närvara vid dessa organs sammanträden. I kommunallagen stadgas inte längre direkt om kommunstyrelsens företrädares, kommundirektörens och biträdande kommundirektörens rätt att närvara vid en nämnd, utan om detta och om andras än ledamöternas rätt att närvara och yttra sig vid organens sammanträden bestäms i kommunens förvaltningsstadga. Emedan det inte önskas någon ändring i gällande rätt är det nödvändigt att stadga att det inte i kommunens förvaltningsstadga kan bestämmas om rätten att närvara och yttra sig vid valnämndernas och valbestyrelsernas sammanträden.

Det föreslås att bestämmelsen i det gällande 2 mom. om förordnandet av tillfälliga suppleanter slopas som onödigt. Kommunstyrelsen skall förordna dem på samma sätt som för närvarande, men direkt med stöd av det föreslagna 8 § 1 mom.

2 kap. Röstregister. På grund av att ett röstregister tas i bruk föreslås det att 2 kap., som gäller vallängder, skall ändras i sin helhet. Ur lagen slopas 23—25 f §§.

12 §. I denna paragraf skall stadgas om upprättande av ett röstregister och om datainnehållet i detta register. Avsikten är att röstregistret skall ersätta vallängderna för röstningsområdena och vallängderna för valkretsarna enligt den gällande lagen.

Röstregistret är en del av justitieminis-

teriets valdatasystem, vars övriga beståndsdelar är ett styrningssystem, ett basdatasystem, ett system med data om röstningsställena, ett riksomfattande kandidatregister, ett rösträkningssystem, ett statistik- och informationstjänstsystem samt ett informationstjänstsystem för väljarna. I 40 § föreslås bli stadgat om det riksomfattande kandidatregistret. Bestämmelser om de övriga delarna av valdatasystemet skall vid behov utfärdas genom beslut av justitieministeriet.

Befolkningsregistercentralen skall upprätta rösträttsregistret genom att ur befolkningsdatasystemet plocka ut i det kommande valet röstberättigade personer samt uppgifter om dessa och genom att av dessa uppgifter skapa ett separat maskinläsbart register inom valdatasystemet. Befolkningsregistercentralen och registerbyråerna skall svara för det tekniska upprätthållandet av registret under hela den tid registret finns samt för de anteckningar som finns och görs i registret och om dessa anteckningars riktighet till dess registret vinner laga kraft. Befolkningsregistercentralen skall vara registeransvarig som avses i 2 § personregisterlagen (471/87). I 18 § 2 mom. och 20 § skall stadgas om de anteckningar som görs i det lagakraftvunna rösträttsregistret och om dem som gör dessa anteckningar.

I fråga om tidpunkten för upprättande av rösträttsregistret skall endast bestämmas när det senast skall upprättas. Registret skall upprättas senast den 46 dagen före valdagen. Av 2 mom. följer att upprättandet kan ske tidigast den 50 dagen före valdagen. Det skulle således finnas högst fem dagar tid för upprättande av registret, dvs. för utplockande av de röstberättigade. Tidpunkten för upprättandet av registret är beroende av hur mycket tid som skall reserveras för att de i 13 § nämnda meddelandena på kort skall kunna utarbetas och sändas till de röstberättigade. Med dagens teknik är en riskfri tid minst 14 dagar. På den tiden kan man för varje röstberättigad utarbeta ett meddelande på kort, som inte medföljs av ett informationsblad eller annat material. Om till de röstberättigade likväl sänds t.ex. ett informationsblad med meddelandet på kort eller med två kort samtidigt, tar utarbetandet mer än 14 dagar i anspråk. Utarbetandet av de två meddelanden på kort som användes i valet av republikens president 1994 tog ca 30 dagar och utarbetandet av det meddelande på kort som användes vid EU-folkomröstningen samma år

jämte statsrådets informationsblad ca 25 dagar. Då det i 13 § föreslås bli stadgat att meddelandena på kort skall sändas till de röstberättigade senast den 24 dagen före valdagen, återstår maximalt 26 dagar för utskrift av korten. Denna tid kan inte förkortas utan betydande risker.

I 2 mom. skall uppräknas de uppgifter som för varje röstberättigad skall införas i rösträttsregistret. Den röstberättigades personbeteckning, fullständiga namn, valkrets, kommun och röstningsområde samt bosättningsland är uppgifter som enligt den gällande lagen framgår av vallängderna för röstningsområdena och vallängderna för valkretsarna. Röstningsstället och adressen till det finns på det meddelande på kort enligt den gällande lagen som sänds till de röstberättigade. Andra uppgifter skall vara uppgift om den registerbyrå inom vars ämbetsdistrikt den röstberättigade har sin hemkommun eller, om han är utlandsfinländare, inom vars ämbetsdistrikt den folkbokföringskommun finns som har antecknats för honom i rösträttsregistret, datum då den röstberättigade har införts i rösträttsregistret samt eventuella uppgifter om att personen i fråga har dött efter det rösträttsregistret upprättades eller om att rättelseyrkande som gäller honom är anhängigt.

Enligt den gällande lagen bestäms uppgifterna i vallängderna enligt de uppgifter som gäller året före valåret och årsskiftet före det eller, om valförrättningen hålls den 1 september eller senare, enligt de uppgifter som gäller valåret och årsskiftet före det. De uppgifter som tas in i rösträttsregistret skall bestämmas enligt vilka uppgifter om den röstberättigade som vid utgången av den 51 dagen före valdagen finns i det befolkningsdatasystem som avses i befolkningsdatalagen. Befolkningsbokföringsmyndigheterna skall sträva efter att också sådana flyttningsanmälningar och andra anmälningar som inkommit till registerbyrån den 51 dagen före valdagen förs in i befolkningsdatasystemet, då också rösträttsregistret innehåller så aktuella uppgifter som möjligt. Uppgifternas aktualitet skulle således delvis också vara beroende av vid vilken tidpunkt den röstberättigade gör flyttningsanmälan.

I 3 mom. skall stadgas om att för utlandsfinländare i rösträttsregistret skall antecknas den folkbokföringskommun som för personen i fråga har införts också i befolkningsdatasystemet i enlighet med de stadganden som gäller

detta. Det skulle oftast bli fråga om den kommun som senast har varit den röstberättigades hemkommun i Finland. Om denna kommun är belägen inom det avträdda området, skall i stället för den antecknas Helsingfors stad. Om den röstberättigade inte har haft hemkommun i Finland, skall i rösträttsregistret för honom antecknas någon annan folkbokföringskommun enligt lagen om hemkommun i enlighet med vad som konstateras i motiveringen till ändringen av lagen om hemkommun. I detta moment skall också stadgas att utlandsfinländare skall höra till det röstningsområde i kommunen som fullmäktige bestämmer för dem som i befolkningsdatasystemet inte har antecknats vid någon fastighet.

13 §. I denna paragraf skall stadgas om det meddelande på kort som skall skickas till de röstberättigade. Befolkningsregistercentralen skall för varje i rösträttsregistret införd person utarbeta ett meddelande på kort. Meddelandet på kort skall ersätta den gällande lagens meddelande på kort och meddelande per brev. Utarbetandet av meddelandet på kort innebär i praktiken att befolkningsregistercentralen ingår avtal med något tryckeri om utskrift av kortet.

I 1 mom. skall räknas upp de uppgifter som kortet innehåller. "Val" skall avse ifrågavarande val, t.ex. riksdagsvalet 1999. Som kortets avsändare skall antecknas den registerbyrå inom vars ämbetsdistrikt den röstberättigade har sin hemkommun eller, om han är utlandsfinländare, inom vars ämbetsdistrikt den folkbokföringskommun är belägen som antecknats för honom i rösträttsregistret. Rösträttsregistret/befolkningsdatasystemet skall vara det register eller datasystem ur vilket uppgifterna har fåtts. Anvisningarna om kortets användning och förfarandet vid röstning skall vara desamma som i den gällande lagen och de skall antecknas t.ex. på kortets baksida. På kortet skall således också finnas anvisningar om hur man anmäler sig för hemmaröstning och för detta ändamål skall kortet också innehålla kontaktuppgifter till den kommunala centralvalnämnden.

I 2 mom. skall stadgas att utöver uppgifterna i vanlig läsbar form dessutom i behövlig mån skall innehålla i 12 § 2 mom. förtecknade uppgifter i optiskt läsbar form, dvs. som s.k. streckkoder. T. ex. personbeteckningen eller en del av den eller en kombination av uppgifter som finns förtecknade i momentet kan således anges i form av en streckkod. Med hjälp av

streckkoderna och genom att använda en särskild streckkodsläsare kan valmyndigheterna på de röstnings- och förhandsröstningsställen inom vilka rösträttsregistret är i bruk söka uppgifterna om en röstberättigad ur rösträttsregistret för att göra anteckning om att han har utövat sin rösträtt. Användningen av streckkoder skulle avsevärt påskynda sökandet. Utan streckkoder skall valmyndigheten söka uppgifterna genom att på bildskärmen ta fram den röstberättigades personbeteckning, som framgår av det identitetsbevis han företer.

Meddelandet på kort skall uppgröas på en blankett vars formulär fastställs av justitieministeriet samt så, att det kan användas som följbrev vid förhandsröstning enligt 6 kap.

Befolkningsregistercentralen skall se till att meddelandena på kort senast den 24 dagen före valdagen sänds till de röstberättigade vilkas adress är känd. Detta innebär i praktiken att utskriften av korten inleds genast efter att rösträttsregistret upprättats, och korten sänds från tryckeriet direkt till de röstberättigade i den takt de skrivs ut. Till röstberättigade som är bosatta utomlands skall tillsammans med meddelandet på kort kunna skickas uppgifter om förhandsröstningsställena och förhandsröstningstiderna i staten i fråga.

14 §. De i 12 § 2 mom. förtecknade uppgifterna i rösträttsregistret, med undantag av personbeteckningarna, skall finnas framlagda för kontroll eller kunna fås avgiftsfritt per telefon från registerbyråerna alla vardagar under tjänstetid med början den 41 dagen före valdagen. I 20 § skall stadgas om införandet av anteckningar om röstningen i registret samt om dessa anteckningars offentlighet.

Meningen är att detta förfarande skall ersätta förfarandet enligt den gällande lagen, i vilket vallängderna för röstningsområdena skall hållas till påseende två dagar klockan 9—20. Uppgifterna i rösträttsregistret skall finnas till påseende på samtliga registerbyråer, vilkas antal i hela landet är 59. En röstberättigad skall kunna bläddra i registret på registerbyrån antingen själv eller under registermyndighetens handledning. Uppgifterna i registret skall vara offentliga med undantag av personbeteckningarna, som inte skall vara synliga för allmänheten vid bläddring i registret eller som registermyndigheterna inte skall svara på förfrågningar om. Registeruppgifterna skall finnas till påseende ända tills registret utplånas efter att valet vunnit laga kraft.

Befolkningsregistercentralen skall vid behov kunna bestämma också andra platser där registret skall hållas till påseende. Sådana platser kan vara t.ex. kommunerna. Ett sådant arrangemang skulle förbättra den service som tillhandahålls medborgarna, eftersom registerbyråerna ofta ligger synnerligen långt borta från den röstberättigades boningsort. Alla kommuner har dock inte för närvarande teknisk beredskap att hålla rösträttsregistret till påseende.

I 2 mom. skall stadgas att registerbyråerna kan ge utdrag ur rösträttsregistret. Om ett utdrag ges till någon annan än den som anhållit om utdraget eller till någon annan myndighet än en myndighet som avses i denna lag, skall personbeteckningen utelämnas ur detta utdrag. Utdraget skall ges avgiftsfritt till den som anhållit om det och till en myndighet som avses i denna lag. För övriga skall utdragen vara avgiftsbelagda i enlighet med lagen om grunderna för avgifter till staten.

Befolkningsregistercentralen skall informera i officiella tidningen och på det sätt den finner lämpligt även i övrigt om tillhandahållandet av uppgifter ur rösträttsregistret samt om hur rättelseyrkande som gäller uppgifter i registret skall framställas. I det meddelande på kort som sänds till de röstberättigade skall finnas nämnd den registerbyrå inom vars ämbetsdistrikt den röstberättigade har sin hemkommun eller, om han är utlandsfinländare, inom vars ämbetsdistrikt den för honom i rösträttsregistret antecknade folkbokföringskommunen är belägen, samt kontaktuppgifter till registerbyrån. Dessutom skall befolkningsregistercentralen kunna meddela om ärendet t.ex. i de största dagstidningarna.

15 §. I denna paragraf skall stadgas om rättelseyrkande och om framställandet av ett sådant. Rättelseyrkande skall kunna framställas av var och en som anser att han obehörigen har utelämnats ur rösträttsregistret eller att en anteckning om honom i registret är oriktig.

Den som framställer rättelseyrkande skall kunna göra det endast vad gäller hans egen rösträtt eller uppgifterna om honom själv i registret. Det föreslås att möjligheten enligt den gällande lagen att framställa rättelseyrkande som gäller en annan persons rösträtt eller uppgifter om en annan person slopas som obehövlig. Enligt förslaget skall det dock vara möjligt att rikta en fritt formulerad anmärkning till registerbyrån om en annan persons

rösträtt eller om uppgifterna om honom i registret. I ett sådant fall skall registerbyrån kunna vidta åtgärder på det sätt som föreslås i 17 §.

Rättelseyrkande skall framställas skriftligen till registerbyrån senast på fredagen den 16 dagen före valdagen före klockan 16. Syftet med denna tidsfrist är att registerbyrån ännu följande måndag skall kunna avgöra också de sista rättelseyrkanden som framställts till den. Yrkande skall kunna framställas till vilken registerbyrå som helst, som skall behandla ärendet utan att hänskjuta det till en annan registerbyrå. Det är dock antagligt att den röstberättigade framställer rättelseyrkande till den registerbyrå som är antecknad i det meddelande på kort han har fått.

Rättelseyrkande skall också kunna grunda sig på sådana på den röstberättigades rösträtt inverkan omständigheter som har inträffat efter att rösträttsregistret upprättades. En sådan omständighet kan t.ex. vara att personen i fråga beviljas finskt medborgarskap.

I enlighet med 12 § skall uppgifterna i rösträttsregistret bestämmas enligt vilka uppgifter som finns införda i befolkningsdatasystemet vid utgången av den 51 dagen före valdagen. För ordningens skull föreslås det i 3 mom. bli stadgat att om en röstberättigad har gjort sin flyttningsanmälan så, att den inkommer till registerbyrån först efter den nämnda tidsfristen, skall han inte med stöd av denna flyttningsanmälan kunna yrka rättelse av sådana uppgifter om valkrets, kommun och röstningsområde som gäller honom. Det skall således vara avgörande att flyttningsanmälan finns på registerbyrån senast den 51 dagen före valdagen före tjänstetidens slut. Om anmälan t.ex. har lämnats till posten för vidarebefordran och den inkommer till registerbyrån efter nämnda tidsfrist, skall rättelseyrkande inte godkännas. Ett sådant system underlättar väsentligt registerbyråernas arbete. Dessutom kan man göra bedömningen att detta inte åsamkar de röstande oskäligen olägenheter, eftersom de också kan utnyttja möjligheten att förhandsrösta.

Rättelseyrkande skall kunna framställas genom användning av en för ändamålet utarbetad blankett, vars formulär fastställs av justitieministeriet. Befolkningsregistercentralen skall se till att blanketter finns tryckta eller duplicerade på registerbyråerna och på andra ställen, där uppgifterna i rösträttsregistret finns

framlagda. Yrkande skall dock även i övrigt kunna framställas skriftligt, t.ex. genom ett fritt formulerat brev.

16 §. I denna paragraf skall stadgas om registerbyråns beslut gällande rättelseyrkanden samt om delgivning av besluten.

Registerbyrån skall avgöra rättelseyrkanden som gäller rösträttsregistret senast den 13 dagen före valdagen och göra eventuella av besluten föranledda ändringar i rösträttsregistret senast den 12 dagen före valdagen före klockan 12. Efter denna tidpunkt skall rösträttsregistret vara lagakraftvunnet och ändringar skall inte längre kunna göras i det. Ändringar skall förhindras genom att registret läses.

Registerbyrån skall utan dröjsmål delge parten i fråga sitt beslut, antingen per post som rekommenderad försändelse eller också på annat bevisligt sätt, om detta inte förorsakar dröjsmål. De sista besluten skall lämnas till posten för vidarebefordran senast på måndagen före klockan 17. Då är de hos parterna i fråga på tisdagen eller onsdagen (den 12 eller 11 dagen före valdagen). Om beslutet innefattar att personen i fråga tas in i rösträttsregistret, skall registerbyrån samtidigt tillställa honom meddelande på kort som nämns i 13 §. Är mottagarens postadress inte känd, skall beslutet publiceras i officiella tidningen.

17 §. I denna paragraf skall befolkningsregistercentralen och registerbyråerna beredas möjlighet att på tjänstens vägnar i form av själv rättelse göra ändringar i uppgifterna i registret.

Befolkningsregistercentralen eller registerbyrån skall på tjänstens vägnar kunna foga personen i fråga till registret, anteckna att han saknar rösträtt eller rätta oriktiga uppgifter om honom i registret. Ändringarna skall göras senast den tolfte dagen före valdagen före klockan 12, dvs. innan rösträttsregistret vinner laga kraft.

Vad gäller tilläggen till registret vore det fråga om röstberättigade som obehörigen, t.ex. på grund av någon registerteknisk orsak, har blivit oinförda i registret fastän de är röstberättigade, eller om personer som beviljas finskt medborgarskap efter att rösträttsregistret upprättades.

I de fall där anteckning införs i rösträttsregistret om att någon saknar rösträtt, vore det fråga om personer som obehörigen finns i registret t.ex. därför att de är döda eller dödförklarade eller har förlorat sitt finska

medborgarskap efter att rösträttsregistret upprättades eller personer som obehörigen har införts i registret, t.ex. av registertekniska orsaker, fastän de inte är röstberättigade. Om det i registret antecknas att en person saknar rösträtt så innebär detta i praktiken att uppgifterna i registret om honom passiveras och för honom antecknas "saknar rösträtt" och t.ex. "död". På grund av passiveringen av uppgifter skall anteckning om utövande av rösträtt inte kunna göras för en sådan person. Uppgifterna om denna person skall dock inte avlägsnas ur registret och de skall fortfarande gå att få ut ur det.

Om anteckning görs i rösträttsregistret om att någon saknar rösträtt, skall utan dröjsmål fattas ett skriftligt beslut som skall delges personen i fråga på det sätt som föreslås i 16 § 2 mom. Skriftligt beslut behöver dock inte fattas när det är fråga om någon som är död eller dödförklarad. Däremot skall beslutet sändas till den som förlorat sitt finska medborgarskap.

Vid rättelse av oriktiga anteckningar som gäller personer i rösträttsregistret skall den som rättelserna gäller utan dröjsmål underrättas om dessa. Han behöver likväl inte underrättas, om detta är uppenbart onödigt. Således behöver han inte underrättas om rättelse av mindre skrivfel eller motsvarande rättelser. Registeruppgifter om en röstberättigades valkrets, kommun, röstningsområde och röstningsställe skall inte anses oriktiga i de fall som avses i 15 § 3 mom., dvs. när den röstberättigades flyttningsanmälan, enligt vilken nämnda uppgifter har ändrats, inkommer till registerbyrån efter den 51 dagen före valdagen. Registerbyrån skall inte i det fallet ändra uppgifterna i rösträttsregistret med stöd av denna flyttningsanmälan.

18 §. Över ett sådant beslut av registerbyrån genom vilket rättelseyrkande har avslagits eller avisats, och över beslut genom vilket befolkningsregistercentralen eller registerbyrån på tjänstens vägnar har infört anteckning i rösträttsregistret om att en person saknar rösträtt, skall parten i fråga få anföra besvär hos länsrätten. Rösträtten är en av medborgarnas grundläggande fri- och rättigheter och besvär över beslut som gäller rösträtt skall kunna anföras hos behörig domstol. Eftersom utövan- det av rösträtten är möjligt endast vid en viss tidpunkt (vid förhandsröstning eller på valdagen), är det viktigt att ett slutligt avgörande som gäller rösträtten kan fås så snabbt som

möjligt. Därför föreslås det att ändring i länsrättens utslag inte skall få sökas genom besvär. Enligt den gällande lagen skall den kommunala centralvalnämndens beslut underställas länsrättens prövning. Ansökan om besvärstillstånd för länsrättens utslag får göras hos högsta förvaltningsdomstolen.

Besvär skall anföras senast den sjunde dagen efter att parten i fråga har delgetts befolkningsregistercentralens eller registerbyråns beslut eller efter att beslutet har publicerats i officiella tidningen. En besvärsskrift som riktas till länsrätten skall kunna tillställas registerbyrån för att genom dennas försorg sändas till länsrätten. Besvaren skall i övrigt anföras i den ordning som stadgas i lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden.

Länsrätten skall utan dröjsmål underrätta ändringssökanden och registerbyrån om sitt utslag.

Om länsrättens beslut innefattar att någon skall införas i rösträttsregistret eller att de uppgifter som gäller honom skall ändras, skall länsrätten dessutom utan dröjsmål (t.ex. per telefax) underrätta befolkningsregistercentralen om sitt beslut. Befolkningsregistercentralen skall sedan göra de behövliga ändringar i rösträttsregistret som följer av beslutet. Syftet med detta är att uppgift om beslutet så snabbt som möjligt skall fås in i registret. Om länsrätten meddelar ett sådant beslut senare än den fjärde dagen före valdagen före klockan 19, skall den dessutom utan dröjsmål sända beslutet till den kommunala centralvalnämnden, som skall foga beslutet till den i 21 § 2 mom. nämnda vallängden. Denna tidsfrist beror på att då, i enlighet med vad som föreslås i 21 §, skall inledas utskrift av vallängder ur rösträttsregistret. En ändring som efter denna tidsfrist gjorts i det maskinläsbara registret skrivs således inte ut på vallängden. Om länsrätten meddelar sitt beslut t.ex. på fredag den andra dagen före valdagen, måste beslutet tillställas den kommunala centralvalnämnden t.ex. i form av telegram eller telefax, eller i övrigt centralvalnämnden underrättas om beslutets innehåll.

Om besvaren förkastas eller avvisas, skall länsrätten underrätta befolkningsregistercentralen också om detta, varefter befolkningsregistercentralen skall införa anteckning om detta i rösträttsregistret.

Fastän ändring i länsrättens beslut som gäller införande av anteckning i rösträttsregistret inte får sökas genom besvär, skall det vid

behov vara möjligt att tillgripa extraordinärt ändringssökande, klagomål och ansökan om återställande av förlorad tidsfrist eller om hävande av förvaltningsbeslut.

19 §. Efter att i rösträttsregistret har gjorts de ändringar som följer av rättelseyrkandena eller av folkbokföringsmyndigheternas självrättelser, skall registret automatiskt vinna laga kraft dagen före förhandsröstningen börjar, dvs. på tisdag den tolfte dagen före valdagen klockan 12. Enligt den gällande lagen fastställer de kommunala centralvalnämnderna att vallängderna vunnit laga kraft innan de sänder längderna till valnämnderna.

Ändringar skall inte längre kunna göras i sådana i 12 § nämnda uppgifter som ingår i det lagakraftvunna rösträttsregistret. Befolkningsregistercentralen skall se till att ändringar inte längre är tekniskt möjliga. Registret skall ha laga kraft utan hinder av att besvär som gäller rösträtt är anhängiga vid länsrätten. Befolkningsregistercentralen skall dock till följd av länsrättens beslut ha möjlighet att ändra det lagakraftvunna rösträttsregistret på det sätt som föreslås i 18 § 2 mom.

I enlighet med det som föreslås i 17 § 1 mom. skall befolkningsregistercentralen eller registerbyrån kunna införa anteckning i rösträttsregistret om att en person saknar rösträtt, om han har dött eller dödförklarats efter att registret upprättades men innan det vann laga kraft. Till en avliden som tidigare har blivit tillsänd meddelande på kort som nämns i 13 § skall dock inte skickas meddelande om att en anteckning av nämnda slag har gjorts för honom. Åtminstone teoretiskt sett är det likväl möjligt att en person oriktigt antecknas som död, då han inte vet om denna anteckning som gäller honom. Med tanke på sådana fall föreslås det bli stadgat att om någon uppenbart oriktigt i rösträttsregistret har antecknats sakna rösträtt, skall befolkningsregistercentralen kunna stryka en sådan anteckning ur rösträttsregistret, även om detta vunnit laga kraft. I praktiken innebär detta att om en person på röstningsstället kan styrka sin identitet, måste man låta honom rösta, och befolkningsregistercentralen skall aktivera uppgifterna i rösträttsregistret för hans del.

För den eventualiteten att ett sådant beslut av länsrätten genom vilket en röstberättigad fogas till rösträttsregistret, eller ett beslut av högsta förvaltningsdomstolen med motsvarande innehåll på grund av extraordinärt ändrings-

sökande, inte i tid kommer till den kommunala centralvalnämndens kännedom, föreslås det bli stadgat att den som på röstningsstället för valnämnden företer ett beslut av länsrätten eller högsta förvaltningsdomstolen, enligt vilket han är röstberättigad, skall få rösta. Den som är i fråga skall vara skyldig att överläta beslutet eller en kopia av det till valnämnden, som senare vid behov kan kontrollera handlingens riktighet.

Efter att rösträttsregistret vunnit laga kraft skall också befolkningsregistercentralens och registerbyråernas ansvar för de anteckningar som görs i rösträttsregistret samt för deras riktighet upphöra, med undantag av de anteckningar som befolkningsregistercentralen gör med stöd av 18 § 2 mom. Eftersom befolkningsregistercentralen har upprättat rösträttsregistret, skall den likväl fortfarande ha ansvaret för det tekniska upprätthållandet av registret.

20 §. Från det förhandsröstning har inletts skall i det lagakraftvunna registret för varje person som röstat antecknas när och på vilket röstnings- eller förhandsröstningsställe han har röstat. Som röstningsställe skall antecknas röstningsområdet och som förhandsröstningsställe t.ex. postanstalten (t.ex. Helsingfors 13), beskickning (Kampala, Uganda), fartyg, anstalt eller hans hem.

Anteckning i rösträttsregistret om att en röstberättigad har utövat sin rösträtt skall kunna göras av en valförrättare på förhandsröstningsstället, av valnämnden (röstning på valdagen) och av den kommunala centralvalnämnden (anstalts- och hemmaröstningar samt röstningar utomlands) eller på dennas begäran av registerbyrån. Registerbyrån skall kunna göra dessa anteckningar på begäran av en sådan kommun som inte har dataförbindelser med rösträttsregistret. Närmast med tanke på den teoretiska möjligheten att utövad rösträtt t.ex. på förhandsröstningsstället antecknas för fel person, föreslås det bli stadgat att den kommunala centralvalnämnden eller på dennas begäran registerbyrån skall få rätta en sådan oriktig anteckning.

De myndigheter som nämns i denna paragraf skall svara för riktigheten hos sina anteckningar.

Angående görandet av anteckningar skall stadgas närmare i 5 kap., som gäller valförrättning, och i 6 kap., som gäller förhandsröstning.

En anteckning som görs i ett offentligt register är i allmänhet offentlig så snart den har

gjorts. Det faktum att en anteckning som gäller röstning är offentlig kan dock försäkra vissa problem. Det kan t.ex. vara möjligt att man under förhandsröstningen eller efter den ser vem som ännu inte har röstat, varefter dessa personer utsätts för extra valreklam. Därför föreslås det att i 2 mom. skall stadgas att anteckningar om röstning i rösträttsregistret inte skall vara offentliga förrän valförrättningen har upphört klockan 20 på valdagen. Det skall tillses tekniskt att dessa uppgifter inte är synliga för personen i fråga, fastän registret i övrigt bläddras i för hans del på det sätt som föreslås i 14 §. I förfarandet enligt den gällande lagen har röstningsanteckningarnas offentlighet inte försäkrat några problem, eftersom valängderna innehas av valmyndigheterna under hela den tid röstningen pågår.

21 §. Ett av syftena med utvecklandet av valdatasystemet är att utövandet av rösträtten skall antecknas i det maskinläsbara rösträttsregistret direkt på förhandsröstningsstället eller på valdagen på röstningsstället. Ett undantag skall utgöras av förhandsröstningar som förrättas på anstalter och hemma hos de röstande samt vid beskickningar och ombord på finska fartyg. De anteckningar som gäller utövandet av rösträtt i dessa fall skall göras i efterhand av den kommunala centralvalnämnden.

För att detta syfte skall uppnås förutsätts det att samtliga förhandsröstningsställen, med de undantag som räknas upp ovan, och samtliga röstningsställen har fungerande dataförbindelser med rösträttsregistret. En viktig förutsättning är dessutom att kontakterna fungerar oklanderligt hela den tid röstningsstället är öppet för röstning. Om kontakterna bryts t.ex. på grund av en teknisk störning, skall valförrättningen trots detta kunna fortsätta utan avbrott så, att de röstande inte åsamkas fördröjningar.

Arbetet med att utveckla användningen av rösträttsregistret är för närvarande i det skedet att alla de postanstalter som eventuellt skall fungera som förhandsröstningsställen skall ha dataförbindelse till registret i de val som förrättas 1996. I de situationer där en postanstalts förbindelser med registret bryts, skall röstningen förrättas trots detta, men så att följbrevet inte får någon anteckning om att den röstberättigades rösträtt har kontrollerats på posten och antecknats som utövad i registret. I dessa fall skall den kommunala central-

valnämnden utföra kontrollen och anteckningen efter att ha fått följebrevet.

Användningen av rösträtsregistret på valdagen inom röstningsområdena (vilkas antal t.ex. i riksdagsvalet 1995 var 3 731) på samma sätt som på postkontoren är ännu på planeringsstadiet. Detta förfarande testades inom röstningsområdena i två kommuner i riksdagsvalet 1995. Även om registret vore i användning inom samtliga röstningsområden, skulle ett avbrott i förbindelserna mitt under valförrättningen bli problematiskt. För att valförrättningen i sådana fall skall kunna fortsätta utan dröjsmål, skall valnämnden också ha en vallängd i pappersform, i vilken skall antecknas att rösträtten har utövats på samma sätt som i vallängderna enligt den gällande lagen. Samordningen av uppgifterna i vallängden i pappersform och uppgifterna i rösträtsregistret skall verkställas så snart dataförbindelserna blir återställda.

Av ovan nämnda orsaker föreslås det bli stadgat att det efter avslutad förhandsröstning skall skrivas ut vallängder ur registret röstningsområdesvis, i vilka längder tas in endast de röstberättigade som inte har utövat sin rösträtt vid förhandsröstningen. Vallängderna skall tillställas valnämnderna före valdagen.

Ansvar för utskriften av längderna skall i första hand åligga justitieministeriet, som centralt skall sköta utskriften av längderna och se till att dessa tillställs de kommunala centralvalnämnderna i god tid före valdagen. Justitieministeriet skall vid behov kunna bestämma att den kommunala centralvalnämnden själv skriver ut längderna för sina egna röstningsområden. Då skall kommunen naturligtvis ha förbindelser med registret samt den utrustning som behövs. Avsikten är att allt fler centralvalnämnder i fortsättningen skall kunna skriva ut sina längder själva, varvid justitieministeriets ansvar minskar i motsvarande mån. Ministeriet skall svara för de kostnader dessa utskrifter medför.

Justitieministeriet skall också kunna bestämma att uppgifterna i vallängderna tillställs de kommunala centralvalnämnderna i maskinläsbar form. Detta möjliggör att man på sådana röstningsställen som saknar dataförbindelse med rösträtsregistret kan anteckna utövad rösträtt i en vallängd i pappersform i stället för i en maskinläsbar vallängd, som fungerar i kommunens eget datanätverk.

För utskriften av längderna har i detta

förslag reserverats över två dagar med början den fjärde dagen före valdagen klockan 19. Då har det beaktats att justitieministeriet tills vidare centralt skall svara för utskriften av vallängderna för de flesta kommuner. Om längderna skrivs ut och tillställs centralvalnämnderna centralt, så tar det längre tid än om centralvalnämnden själv skriver ut längderna. I takt med att kommunernas beredskap förbättras i detta avseende, kan den tid som behövs för utskriften förkortas.

I vallängderna skall tas in rubriker för valkrets, kommun och röstningsområde samt för varje röstberättigad hans namn och personbeteckning. Uppgifterna skall således vara desamma som i vallängderna enligt den gällande lagen. Längderna skall skrivas ut i alfabetisk ordning enligt personernas namn eller på det sätt som justitieministeriet bestämmer. Ministeriet skall t.ex. kunna bestämma att utlandsfinländare skrivs ut på slutet av vallängden för röstningsområdet eller att deras namn i vallängden i övrigt avskiljs från de röstberättigade som bor i Finland.

Justitieministeriet skall fastställa formulär för de blanketter på vilka längderna skall skrivas ut.

Eftersom utskriften av vallängderna kan inledas den fjärde dagen före valdagen klockan 19 och då det är möjligt att följebrev t.ex. från utlandet inkommer till den kommunala centralvalnämnden ännu efter nämnda dag, skulle på längderna skrivas ut de personer som har förhandsröstat. När sådana förhandsröstningshandlingar har granskats av centralvalnämnden på det sätt som föreslås i 78 §, skall anteckning om att den röstberättigade har förhandsröstat göras manuellt i vallängden.

I 3 mom. skall i enlighet med den gällande lagen bestämmas att den kommunala centralvalnämnden skall tillse att vallängderna står till valnämndernas förfogande innan valförrättningen börjar. Denna bestämmelse skall gälla både vallängder i pappersform och vallängder i maskinläsbar form.

22 §. Av dataskyddsskäl föreslås det bli stadgat att efter det att valresultatet vunnit laga kraft skall av justitieministeriet föreskrivna arkivutskrifter matas ut ur rösträtsregistret. Sådana utskrifter kan t.ex. vara utskrifter som motsvarar vallängderna enligt den gällande lagen. Efter att utskrifterna matats ut skall befolkningsregistercentralen utplåna uppgifterna ur rösträtsregistret.

26 c §. I den ändring av 6 § riksdagsordningen som ingår i denna regeringsproposition föreslås det att röstberättigade i riksdagsval skall vara de finska medborgare som senast på valdagen fyller aderton år. För enhetlighetens skull är det nödvändigt att en motsvarande ändring görs också i fråga om rösträtt vid partiernas medlemsomröstningar.

27—29 §§. För att tidtabellen vid valförrättning skall kunna påskyndas föreslås det att anhållan om offentliggörande av ett partis kandidatlista skall göras senast den 31 dagen före valdagen i stället för den 51 dagen, som den gällande lagen föreskriver. På motsvarande sätt skall justitieministeriets meddelande om vilka partier som är upptagna i partiregistret och partiernas meddelande om kretsombuden göras på onsdag den 39 dagen före valdagen, i stället för den 60 dagen som den gällande lagen föreskriver.

I det samtycke och den försäkran som en person som är uppställd som kandidat skall ge, och som skall fogas till partiets ansökan, skall personen i fråga uppge sin personbeteckning.

31 d §. I denna paragraf skall göras motsvarande ändringar som i 29 §.

32, 35—37 §§. I syfte att påskynda tidtabellen vid valförrättning föreslås det att valkretscentralnämnderna skall behandla partiernas och valmansföreningarnas ansökningar på en vecka i stället för på två veckor, som den gällande lagen föreskriver. Ansökningarna skall börja behandlas genast på måndag den 27 dagen före valdagen. Ansökningar skall kunna kompletteras till torsdag klockan 12 samma vecka, varefter de avgörs. Samma tidtabell skall gälla också handläggningen av anmälningar om bildande av valförbund.

39 §. Det föreslås att i denna paragraf skall göras ett tekniskt tillägg, som följer av att det i 40 § föreslås bli stadgat om ett riksomfattande kandidatregister.

40 §. Valkretscentralnämnden skall på fredagen den 23 dagen före valdagen utarbeta en sammanställning av kandidatlistorna, i vilken skall tas in uppgifter enligt den gällande lagen, dvs. för varje kandidat ordningsnummer, namn och titel, yrke eller syssla samt hemkommun. En preliminär sammanställning skall i enlighet med 38 § 4 mom. finnas tillgänglig för partiernas kretsombud under tiden mellan klockan 12 på torsdagen och den tidpunkt då sammanträdet börjar på fredagen.

Valkretscentralnämnderna skall se till att i

det av justitieministeriet upprätthållna riksomfattande kandidatregistret utan dröjsmål efter utarbetandet av sammanställningen av kandidatlistorna införs uppgifter och personbeteckning enligt 1 mom. Uppgifterna i registret skall vara offentliga med undantag av personbeteckningen. Det är antagligt att dessa uppgifter närmast används av massmedierna. För data-skyddets skull föreslås det bli stadgat att om uppgifter ur registret lämnas ut till andra än kandidaten i fråga eller till en myndighet enligt denna lag, skall personbeteckningen utelämnas ur uppgifterna. Uppgifterna skall ges avgiftsfritt till kandidaten i fråga och till en myndighet som avses i denna lag. För andra skall uppgifterna vara avgiftsbelagda.

Justitieministeriet skall meddela närmare föreskrifter och anvisningar om formen för sammanställningen av kandidatlistorna på samma sätt som enligt den gällande lagen samt om upprättandet och användningen av det riksomfattande kandidatregistret. Justitieministeriet skall t.ex. kunna bestämma om prissättningen av uppgifter ur kandidatregistret, om tillstånd att använda registret och om överföring av uppgifter ur registret. Kandidatregistret skall utplånas, när valresultatet vunnit laga kraft.

42 §. Denna paragraf skall upphävas i enlighet med vad som föreslås i 48 b §.

46 §. I 2 mom. skall stadgas om tidtabellen för förrättande av nya val. Enligt den gällande lagen förrättas nya val den första söndagen efter det 75 dagar har förflutit från den dag då förordnandet om nya val utfärdades. Ibruktagandet av rösträttsregistret och de övriga ändringar som föreslås i 12—22 §§ möjliggör dock att val kan förrättas tidigast den första söndagen efter det 50 dagar har förflutit från den dag då förordnandet om nya val utfärdades.

Upplösning av riksdagen är ett politiskt beslut, som presidenten fattar på motiverat initiativ av statsministern efter att ha hört riksdagens talman och de olika riksdagsgrupperna. Det är möjligt att de politiska beslutsfattarna i detta läge vill välja den tidpunkt då val förrättas. Därför föreslås det bli stadgat att val skall kunna förrättas också senare än 50 dagar efter det förordnande om nya val har utfärdats, men dock senast den första söndagen efter det 75 dagar har förflutit.

48 b §. I 42 § i den gällande lagen stadgas om den valstämpel som röstsedlarna stämplas med. Valkretscentralnämnderna skall tillställa de kommunala centralvalnämnderna en valstäm-

pel jämte tillbehör för varje valnämnd, valbestyrelse och valförrättare. Justitieministeriet låter tillverka valstämplarna. Valstämpelein skall vara likadan på alla röstnings- och förhandsröstningsställen inom valkretsen. På stämpelein finns valkretsens namn, så de olika valkretsarna har olika valstämplar. Om den valstämpel som används i kommunalval stadgas i 53 § 3 mom. lagen om kommunalval, i vilket konstateras att valstämpelein, som är likadan i alla kommuner, fastställs av justitieministeriet.

Eftersom det finns två slags stämplarna kan de förväxlas, och i statliga val har röstsedlar ibland stämplat med stämplarna för kommunala val. Utdelningen och förvaringen av stämplarna åsamkar valkretscentralnämnderna extra arbete. Det faktum att valstämplarna är olika, å ena sidan i 15 valkretsar och å andra sidan i statliga och kommunala val, leder till förväxlingar och onödiga kostnader när nya stämplarna tillverkas.

Förslaget innefattar att det skall finnas en valstämpel för alla röstnings- och förhandsröstningsställen och för alla val och folkomröstningar. De nuvarande stämplarna skall förstöras. Justitieministeriet skall fastställa valstämpelein och låta tillverka stämplarna samt meddela kommunerna anvisningar om hur stämplarna skall skaffas och förvaras. De kommunala centralvalnämnderna skall sända stämplarna till valförrättarna och valnämnderna på förhandsröstningsställena, om vilket stadgas i 71 §.

Eftersom valkretscentralnämnden inte längre skall sköta om skickandet av stämplarna måste den gällande 42 § upphävas och en ny 48 a § om dessa stämplarna fogas till lagen.

53 §. Den tekniska ändringen som föreslås bli gjord i 1 mom. följer av att rösträttsregistret ersätter vallängderna.

Enligt den gällande lagen skall den röstande styrka sin identitet på förhandsröstningsstället. På ett röstningsställe måste identiteten dock styrkas endast vid behov. I bruktagandet av ett rösträttsregister på röstningsområdena samt allmänna samordningsskäl förutsätter dock att de röstande skall styrka sin identitet på alla röstningsställen. Det föreslås att i 3 mom. skall stadgas att en röstande skall vara skyldig att för valnämnden styrka sin identitet. Identiteten behöver inte styrkas med identitetsbevis (t.ex. pass eller körkort), om valnämnden känner den röstande. Om valnämnden likväl inte känner den röstande, skall den alltid begära den

röstandes identitetsbevis till påseende. Om den röstandes identitet inte blir klarlagd, skall valnämnden inte låta honom rösta.

57 §. Till denna paragraf föreslås bli fogat att när rösträttsregistret är i bruk inom röstningsområdet, skall i det antecknas att den röstande har utövat sin rösträtt. Om registret inte alls är i användning inom röstningsområdet eller om röstningsområdets förbindelser med registret tillfälligt har avbrutits, skall anteckningarna göras i vallängden, om enligt vad som föreslås i 21 § skall kunna vara antingen i pappersform eller i maskinläsbar form.

Den kommunala centralvalnämnden skall vid behov kunna skaffa valnämnderna teknisk hjälparbetskraft som gör registeranteckningarna.

59 §. I denna paragraf skall göras en teknisk ändring som följer av att 57 § ändras.

63 §. I denna paragraf skall göras en teknisk ändring, som följer av att vallängderna för röstningsområdena och vallängderna för valkretsarna ersätts med ett rösträttsregister.

64 §. Förhandsröstningsställen i Finland är enligt den gällande lagen de av Posten Finland Ab:s och Posten på Ålands anstalter och tillfälliga förhandsröstningsställen som bestäms genom förordning, samt anstalter och utomlands de finska beskickningar som bestäms genom förordning samt på finska fartyg.

I 1 mom. skall göras den ändringen att Posten Finland Ab och Posten på Åland inte längre skall nämnas särskilt. Förhandsröstning i Finland skall förrättas på förhandsröstningsställen som bestäms genom förordning och vid de anstalter som avses i 63 §. Förordningen skall på samma sätt som för närvarande föredras från justitieministeriet. Ändringen innebär att också andra instanser än Posten Finland Ab och Posten på Åland, t.ex. kommunerna eller folkpensionsanstalten jämte filialer, skall kunna svara för ordnandet av förhandsröstning. Justitieministeriet skall bedöma vilken instans som har de bästa förutsättningarna att se till att förhandsröstningen förrättas på ett tillförlitligt, smidigt och ekonomiskt sätt. Ministeriet skall också ingå avtal om saken med instansen i fråga.

De finska beskickningar som är förhandsröstningsställen skall i överensstämmelse med den gällande lagen bestämmas genom förordning.

65 §. I denna paragraf skall göras en ändring som följer av 64 §. I den gällande lagen stadgas

att ordnandet av röstningen vid en postanstalt sköts av en valförrättare som förordnats av Posten Finland Ab eller av Posten på Åland. Eftersom den som ordnar förhandsröstningen inte längre skall nämnas i lagen, är det nödvändigt att stadga att ordnandet av förhandsröstning på ett genom förordning bestämt förhandsröstningsställe i Finland skall skötas av en valförrättare. Om förordnandet av en valförrättare skall stadgas i samma förordning som genom vilken förhandsröstningsställena bestäms. Genom nämnda förordning skall således kunna stadgas att valförrättare är en person förordnad av Posten Finland Ab, kommunen eller folkpensionsanstalten beroende på vilken instans som svarar för att röstningen förrättas. Bestämmelsen i den gällande 101 § om att den som i egenskap av valmyndighet försummar sina skyldigheter skall straffas för tjänstebrott som en tjänsteman, gäller också denna valförrättare.

Ändringen gäller inte valförrättare vid finska beskickningar och ombord på finska fartyg. Om dessa valförrättare skall således stadgas som för närvarande i denna paragraf.

66 §. För att tidtabellen vid förrättande av val skall kunna påskyndas skall det stadgas att tiden för förhandsröstning i Finland skall vara sju dagar i stället för nuvarande 14 dagar och i utlandet fyra dagar i stället för nuvarande 11 dagar. Förhandsröstning skall inledas på onsdag den 11 dagen före valdagen och avslutas i utlandet den åttonde dagen och i Finland den femte dagen före valdagen. Denna tidtabell var i bruk både i presidentvalet 1994 och i EU-folkomröstningen, som förrättades samma år. Den kortare tiden minskade inte antalet förhandsröstande: i presidentvalets första valomgång förhandsröstade över 1,3 milj. röstberättigade och i den andra valomgången ca 1,5 milj. röstberättigade samt i folkomröstningen över 1,2 milj. röstberättigade. I riksdagsvalet 1995, då förhandsröstningstiden var dubbelt längre, röstade ca 1,2 milj. röstberättigade på förhand. Erfarenheterna av detta visar att den föreslagna tiden är lämplig både för valmyndigheterna och de röstande.

För att tidtabellen då val förrättas skall kunna påskyndas föreslås i paragrafen bli slopat det moment som föreskriver att förhandsröstningen vid genom förordning bestämda förhandsröstningsställena inom ett skärgårdsområde där kommunikationerna på grund av isförhållandena är svåra skall inledas redan fem

dagar tidigare än i övriga Finland, om valet förrättas mellan den 1 januari och den 30 april. Kommunikationerna kan numera anses tillräckligt goda, varför detta stadgande kan slopas. Detta stöds också av att endast 169 röstberättigade i riksdagsvalet 1995 under dessa fem dagar röstade på de fyra förhandsröstningsställena som fanns i skärgården.

I enlighet med den gällande lagen skall i denna paragraf stadgas att förhandsröstning vid genom förordning bestämda förhandsröstningsställena i Finland samt i finska beskickningar enligt vad som stadgas genom förordning skall kunna pågå kortare tid än vad som stadgas i 1 mom.

67 §. I denna paragraf skall, förutom den tekniska ändring som följer av att 65 § ändras, dessutom göras en ändring som gäller öppet-hållningstiden under veckoslutet för genom förordning bestämda förhandsröstningsställena i Finland. Enligt den gällande lagen är förhandsröstningspostanstalterna öppna för röstning lördagar och söndagar mellan klockan 10 och klockan 14. I synnerhet den tidpunkt då röstningen avslutas har dock ansetts alltför tidig. I 1 mom. skall således stadgas att förhandsröstning skall försiggå lördagar och söndagar mellan klockan 10 och klockan 16.

I övrigt föreslås inga ändringar bli gjorda i denna paragraf.

68 §. I denna paragraf skall slopas 1 mom., i vilket bestäms att Posten Finland Ab skall meddela den kommunala centralvalnämnden vilka postanstalter som bestämts vara förhandsröstningsställena. Detta stadgande behövs inte heller i övrigt, eftersom uppgifter om röstningsställena finns att få ur det system med data om röstningsställena som utgör en del av justitieministeriets valdatasystem. Meddelande om de genom förordning bestämda förhandsröstningsställena inom kommunen skall dock fortfarande tillkännages av den kommunala centralvalnämnden på det sätt som kommunala tillkännagivanden offentliggörs i kommunen.

70 §. I 1 mom. skall göras ett tillägg, enligt vilket på ett förhandsröstningsställe skall användas samma valstämplar som på röstningsställena på valdagen. I 2 mom. skall strykas omnämmandet av meddelande per brev, som ersätts av det meddelande på kort som nämns i 13 §.

71 §. I 1 mom. skall göras en ändring som gäller distributionen av förhandsröstningshandlingar. Justitieministeriet skall skicka handling-

arna direkt till valförrättarna på de genom förordning bestämda förhandsröstningsställena i Finland. Enligt den gällande lagen skickas handlingarna först till den kommunala centralvalnämnden, som vidarebefordrar dem till valförrättarna. Ändringen skulle minska kommunernas arbete. De handlingar som är avsedda för valbestyrelserna skall justitieministeriet däremot fortfarande skicka via de kommunala centralvalnämnderna.

I 3 mom. skall stadgas om hur valstämplarna skall tillställas valförrättarna och valbestyrelserna på förhandsröstningsställena.

Befälhavaren på ett finskt fartyg skall för förhandsröstningen ombord rekvirera valhandlingar och valtillbehör hos utrikesministeriet eller hos en finsk beskickning.

74 §. De ändringar som föreslås bli gjorda i paragrafen är av teknisk natur. Följebrevet skall riktas till den kommunala centralvalnämnden i den kommun som enligt den röstandes uppgift har antecknats för honom i rösträttsregistret. Om meddelande på kort som nämns i 13 § används som följebrev eller om följebrevet skrivs ut ur rösträttsregistret till den röstande på förhandsröstningsstället, finns adressen redan färdigt på följebrevet. Däremot skall t.ex. den som röstar på en anstalt i följebrevet underrätta valbestyrelsen om sin hemkommun eller, såvida han är utlandsfinländare, om den kommun som har antecknats för honom i rösträttsregistret.

Den röstande skall fortfarande i följebrevet själv ge uppgiften att han själv under bibehållande av valhemligheten har fyllt i röstsedeln och inneslutit den stämplad i valkuvertet samt uppge namn- och adressuppgifter samt sin personbeteckning eller födelseid. Födelsehemkommunen skall inte längre behöva uppges. Det föreslås att 2 mom. 3 punkten samt 3 mom. i den gällande lagen skall slopas som obehövliga, eftersom rösträttsregistret enligt denna proposition skall ersätta vallängderna. Den ändring som föreslås bli gjord i paragrafens sista moment följer av att meddelandet per brev ersätts med det meddelande på kort som nämns i 13 §.

75 §. I denna paragraf skall stadgas om röstningsförfarandet på ett förhandsröstningsställe efter att den röstande har gjort anteckning om röstning på röstsedeln. De åtgärder som nämns i 1 mom. skall vara desamma som i den gällande lagen. I 2 mom. skall stadgas om de fortsatta åtgärderna vid de förhandsröstnings-

ställena där rösträttsregistret är i bruk och i 3 mom. om åtgärderna på de förhandsröstningsställena där registret inte är i bruk. Ordalydelsen "när" skall å andra sidan hänvisa till att dataförbindelserna mellan förhandsröstningsstället och registret tillfälligt kan avbrytas och å andra sidan till att vissa förhandsröstningsställena inte alls har förbindelse med registret. Den i paragrafen nämnda kvittningsanteckningen skall göras maskinellt på följebrevet på samma sätt som t.ex. på räkningar i bankerna.

76 §. I denna paragraf skall göras de tekniska ändringar som följer av att 75 § ändras.

77 §. I 2 mom. skall som obehövt slopas omnämmandet av valkretscentralnämnden, eftersom följebreven enligt det föreslagna systemet skall gå till de kommunala centralvalnämnderna.

78 §. Också dessa ändringar är i huvudsak tekniska. I 1 mom. skall omnämmandet av valkretscentralnämnden slopas som obehövt. I 2 mom. skall stadgas om när röstningshandlingarna skall lämnas obeaktade. Till centralvalnämnden skall inkomma följebrev av två slag: de, i vilka har gjorts maskinell kvitteringsanteckning som avses i 75 § 2 mom. och de, som inte har en sådan anteckning. Avsikten är att kvitteringsanteckningen eller avsaknaden av den skall synas direkt genom följebrevets fönster. Centralvalnämnden skall således gå till väga på följande sätt: Om följebrevet innehåller kvitteringsanteckning, skall nämnden endast kontrollera att valkuvertet inte är öppet eller att det inte innehåller överflödiga anteckningar. Om följebrevet inte innehåller kvitteringsanteckning, skall centralvalnämnden kontrollera både följebrevet och valkuvertet, dvs. gå till väga på samma sätt som för närvarande.

I 2 mom. föreslås bli slopat den gällande bestämmelsen om att röstningen skall lämnas obeaktad, om den som röstat har avlidit. Denna bestämmelse har i synnerhet i de största kommunerna inte kunnat iakttas, eftersom centralvalnämnderna får uppgifter om avlidna mycket slumpmässigt, somliga centralvalnämnder inga uppgifter alls.

Om röstningen lämnas obeaktad därför att följebrevet visserligen har maskinellt gjord kvitteringsanteckning, men valkuvertet t.ex. är öppet, bör det observeras att det i sådana fall på förhandsröstningsstället har antecknats i rösträttsregistret att den röstande har röstat. Han kan således inte ens teoretiskt sett rösta på nytt på valdagen. Om följebrevet däremot

saknar kvitteringsanteckning, men röstningen lämnas obeaktad, skulle den röstande, om han visste om saken, kunna rösta på nytt på valdagen trots det straff som stadgas för denna överträdelse, eftersom det inte har antecknats i rösträttsregistret att han har röstat.

I 3 mom. skall stadgas att om ett följebrev som inte innehåller kvitteringsanteckning som nämns i 75 § 2 mom. samt ett valkuvert kan godkännas, skall i rösträttsregistret antecknas att den i följebrevet nämnda personen har utövat sin rösträtt. Om godkännandet sker senare än den fjärde dagen före valdagen klockan 19, skall anteckning om att den i följebrevet nämnda personen har utövat sin rösträtt dessutom göras i den i 21 § 2 mom. nämnda vallängden på det sätt som justitieministeriet bestämmer, t.ex. genom att namnet stryks över i vallängden. Denna tidsfrist följer av att om vallängderna skrivs ut ur rösträttsregistret den fjärde dagen före valdagen klockan 19, skrivs sådana anteckningar som gjorts i registret efter denna tidpunkt inte längre ut på vallängderna. Det föreslås att ur momentet stryks som obehövlig den bestämmelse enligt vilken på valkuvertets framsida skall antecknas att den röstande har befunnits röstberättigad. Enligt vad som föreslås i denna paragraf skall valkuvertet inte alls sändas till valkretscentralnämnden, om det konstateras att den röstande inte är röstberättigad.

I 4 mom. skall stadgas att antalet godkända kuvert och antalet personer om vilka anteckning har gjorts i rösträttsregistret att de har röstat skall räknas, och de tal som erhålls skall antecknas i protokollet. Talen överensstämmer inte med varandra om följebrevet, vilket innehåller kvittningsanteckning, inkommer till centralnämnden på fredag efter klockan 19. Omnämmandet av valkretscentralnämnden föreslås bli slopat som obehövligt i detta moment.

80 §. I denna paragraf skall göras en teknisk ändring som följer av att rösträttsregistret tas i bruk.

80 a §. För att ett lättare förrättningsförfarande vid hemmaröstningar skall kunna åstadkommas föreslås det att ordföranden för valbestyrelsen skall bestämma vilken röstande varje valförrättare skall besöka.

80 b och 80 e §§. De föreslagna ändringarna är av teknisk natur och följer av att förhandsröstningstiden förkortas och rösträttsregistret tas i bruk.

81 §. Enligt den gällande lagen får valkrets-

centralnämnderna börja räkna förhandsrösterna tidigast klockan 15 på valdagen. Den ökade förhandsröstningen har lett till att centralnämnderna i de största valkretsarna har haft svårt att få räkningen av förhandsrösterna slutförd före klockan 20 på valdagskvällen, då resultatet av förhandsröstningen traditionellt har stått till massmediernas förfogande. Iakttagandet av nämnda tidsfrist kräver att centralnämnderna har större personal och utrymme för rösträkning, vilket inte är ekonomiskt meningsfullt och inte alltid möjligt att ordna i praktiken. Därför föreslås det att granskningen fortfarande i regel skall inledas klockan 15, men centralnämnden skall av särskilda skäl enligt prövning kunna besluta att granskningen inleds också tidigare, dock tidigast klockan 12. "Särskilda skäl" är närmast ett stort antal förhandsröster. Centralnämnden skall i synnerhet se till att alla möjligheter för att uppgifter om granskningen kommer ut ur granskningsutrymmet innan vallokalerna stängs hindras effektivt.

90 §. Kontrollräkningen av valresultatet kan också för närvarande verkställas snabbare än tidigare. Valkretscentralnämnden är således färdig att fastställa valresultatet redan klockan 18 den onsdag som följer efter valdagen. Enligt den gällande lagen fastställs resultatet på fredag klockan 12.

100 a §. I denna paragraf skall göras en ändring som föranleds av den snabbare tidtabellen vid valförrättning.

102 §. I denna paragraf skall klargöras fördelningen av kostnaderna för ett val i synnerhet mellan staten och kommunerna. Justitieministeriet skall bl.a. helt svara för de kostnader som valdatasystemet förorsakar. Som de utgifter för den kommunala centralvalnämnden som kommunen skall svara för skall dock anses de kostnader som denna nämnd åsamkas av att registerbyrån på nämndens begäran gör anteckning i rösträttsregistret i enlighet med 20 §.

Ikraftträdelsestadgande. Lagen skall kunna tillämpas första gången vid valet av företrädare till Europaparlamentet, vilket förrättas den 20 oktober 1996 samtidigt med kommunalvalet. I det övergångsstadgande som ingår i ikraftträdelsestadgandet skall dock stadgas att det stadgande som gäller minskning av antalet medlemmar i valnämnderna inte skall tillämpas ännu i dessa val. Med detta stadgande vill man

säkerställa att detta val, i vilket undantagsvis kombineras två olika valförfaranden, går rätt till.

För att valsäkerheten skall kunna bibehållas föreslås det att om förtida riksdagsval förrättas innan sex månader har förflutit efter att den föreslagna lagen trätt i kraft, skall dock tillämpas de stadganden som gällde när den föreslagna lagen träder i kraft.

Förberedande åtgärder som anknyter till lagändringarna skall dock kunna vidtas redan innan lagen träder i kraft.

1.4. Lagen om val av republikens president

1 a §. I den 11 § som fogats till regeringsformen i samband med reformen av de grundläggande fri- och rättigheterna stadgas att röstberättigad i statliga val är varje finsk medborgare som har fyllt aderton år. Eftersom stadgandet gäller alla statliga val, har regeringsformens 23 d § 1 mom., i vilket stadgades om valrätten vid presidentval, samtidigt upphävts. Det är dock nödvändigt, på motsvarande sätt som i fråga om den föreslagna 6 § riksdagsordningen, med en precisering av bestämmandet av åldersgränsen för rösträtt i presidentval. Rösträttsåldern skall bestämmas på samma sätt som i det sistnämnda lagrummet, dvs. utgående från valdagen. Dessutom behövs ett stadgande om att rösträtten uttryckligen bestäms enligt valdagen under det första valet.

6 §. I 1 mom. skall kommunfullmäktige ersättas av kommunstyrelsen, och 2 mom. skall upphävas. Som motivering hänvisas till 8 och 10 §§ i förslaget till lag om riksdagsmannaval.

7 §. Denna paragraf skall ändras så att den motsvarar 8 § i förslaget till lag om riksdagsmannaval.

8 §. Denna paragraf skall ändras så att den motsvarar 2 kap. i det förslag som gäller lagen om riksdagsmannaval.

11 §. Paragrafens 1 mom. skall ändras så att det motsvarar 29 § i det förslag som gäller lagen om riksdagsmannaval. Dessutom skall kravet på att ett ämbetsbevis skall fogas till kandidatnamnålan slopas, eftersom detta inte motsvarar nutida praxis.

12—13 §§. Dessa paragrafer skall ändras i motsvarighet till 29 § i förslaget till lag om riksdagsmannaval.

15 §. Till paragrafen skall fogas ett nytt 3 mom., i vilket skall stadgas om kandidatregist-

ret. Förslaget motsvarar i huvudsak 40 § 2 mom. i det förslag som gäller lagen om riksdagsmannaval.

18 §. Eftersom tidpunkten för förhandsröstning enligt det förslag som gäller riksdagsval skall ändras så att den blir densamma som den som för närvarande iakttas vid presidentval, kan denna paragraf upphävas som obehövlig.

23 §. Enligt den gällande lagen tas kandidaterna vid det första valet upp i kandidatförteckningen i den ordningsföljd som lottningen anger, med 2 som första nummer. Vid det andra valet tas kandidaterna upp i kandidatförteckningen i den ordningsföljd som lottningen anger, med numren 2 och 3. Ordningsnumren för kandidaterna vid det andra valet kan således avvika, och avviker också med största sannolikhet, från de nummer dessa kandidater hade vid det första valet. Dessutom är det antagligt att om den ena kandidaten vid lottningen tilldelas samma nummer i båda valen, får han en fördel i förhållande till den konkurrerande kandidaten. Erfarenheterna av presidentvalet 1994 visar att detta kan leda till ovisshet hos väljarna: kandidat Ahtisaari hade nummer 9 vid det första valet och nummer 2 vid det andra valet, kandidat Rehn hade nummer 2 vid det första valet och nummer 3 vid det andra valet.

Det föreslås att paragrafen ändras så, att kandidaterna vid det andra valet skall behålla de ordningsnummer de hade vid det första valet. Exempel: De två kandidater som vid det första valet fått flest röster är kandidat A, som har ordningsnummer 11, och kandidat B, som har ordningsnummer 4. Dessa kandidater tas upp i kandidatförteckningen för det andra valet med samma ordningsnummer. Kandidaternas inbördes ordningsföljd i kandidatförteckningen skall bestämmas enligt ordningsnumret, varvid den lägre siffran skall stå före den högre. I förteckningen skall således tas upp kandidat B med nummer 4 och sedan kandidat A med nummer 11.

24 §. I denna paragraf skall slopas hänvisningen till 18 §, som föreslås bli upphävd.

28 §. Ur denna paragraf skall strykas omnämmandet av Post- och televerket. Motiveringen till detta finns i motiveringen till 64 § i det förslag som gäller lagen om riksdagsmannaval.

I kraftträdelsestadgande. Lagen skall kunna tillämpas första gången vid det presidentval som förrättas år 2000. Förberedande åtgärder

som anknyter till lagändringarna skall kunna vidtas redan innan lagen träder i kraft.

För att valsäkerheten skall kunna bibehållas föreslås det bli stadgat att om förtida presidentval förrättas innan sex månader har förflutit efter att den föreslagna lagen trätt i kraft, skall vid förrättandet av detta val tillämpas de stadganden som gällde när den föreslagna lagen träder i kraft.

1.5. Lagen om val av företrädare för Finland i Europaparlamentet

5, 14, 16 och 17 §§. Enligt regeringens proposition skulle av ett parti, ett valförbund eller på en gemensam lista i kandidatuppställningen inom varje valområde ha fått uppställas högst åtta kandidater i ett val av företrädare för Finland i Europaparlamentet. Riksdagen ändrade dock nämnda stadgande så, att av ett parti eller ett valförbund eller på en gemensam lista får uppställas högst åtta kandidater inom varje valområde, dock så, att det sammanlagda antalet kandidater inom alla valområden får vara högst 16. I denna form innebär stadgandet att ingen instans direkt ser till att ingen gruppering ställer upp fler än 16 kandidater inom alla valområden sammanlagt. Det förblir likaså en öppen fråga vilken myndighets åtgärder, och hurudana åtgärder, som krävs i en sådan situation där det uppdragas att en gruppering har uppställt fler än 16 kandidater inom alla valområden sammanlagt.

För att dessa problem skall kunna undanröjas och myndighetsåtgärderna vid kandidatuppställning förenklas föreslås det att alla grupperingar, både i riksomfattande kandidatuppställning och kandidatuppställning valområdesvis, skall ansöka om offentliggörande av kandidatlistan hos centralnämnden i Helsingfors stads valkrets, som skall uppgöra en sammanställning av kandidatlistorna i alla fyra valområden och sända dem till valkretscentralnämnderna. Enligt den gällande lagen skall ansökan i fråga om riksomfattande kandidatuppställning riktas till centralnämnden i Helsingfors stads valkrets och i fråga om kandidatuppställning valområdesvis till valområdets centralnämnd, som också uppgör en sammanställning av valområdets kandidatlistor.

En alternativ lösning, som likväl inte föreslås

här, vore att kandidatuppställningen valområdesvis slopas, varvid kandidaterna alltid skulle ställas upp för hela landet.

Eftersom centralnämnden i Helsingfors stads valkrets skall sköta de uppgifter som anknyter till förfarandet vid uppställande av kandidater och då valkretscentralnämnderna således inte längre skulle ha några uppgifter, kan 5 § upphävas som obehövlig. I 14 och 17 §§ skall tas in omnämmanden av centralnämnden i Helsingfors stads valkrets.

Dessutom skall i 16 § göras tidtabelljusteringar i överensstämmelse med det förslag som gäller lagen om riksdagsmannaval, och till 14 § 1 mom. skall fogas ett omnämmande av det riksomfattande kandidatregistret i motsvarighet till 40 § i det förslag som gäller lagen om riksdagsmannaval.

11, 13 och 32 §§. Dessa paragrafer skall ändras så att de motsvarar 2 kap. i det förslag som gäller lagen om riksdagsmannaval. Utöver de uppgifter som räknas upp i 12 § 2 mom. lagen om riksdagsmannaval skall för detta val för varje röstberättigad införas uppgift i röstregisterregistret om det valområde där han är röstberättigad och uppgift om hans medborgarskap, om han inte är finsk medborgare. Den tid registerbyrån har att behandla anmälningar eller återtagande av anmälningar, föreslås av praktiska skäl bli förlängd med två veckor från den 52 dagen till den 66 dagen före valdagen.

12 §. Av praktiska skäl föreslås det att det meddelande som avses i denna paragraf skall göras av befolkningsregistercentralen i stället för av justitieministeriet.

18 §. I 3 mom. skall omnämmandet av den tidpunkt då förhandsröstningen börjar slopas som onödigt, eftersom denna tidpunkt enligt det förslag som gäller lagen om riksdagsmannaval skall vara den 11 dagen före valdagen.

22 och 23 §§. I dessa paragrafer skall göras motsvarande ändringar som i 90 § lagen om riksdagsmannaval.

30 och 34 §§. I dessa paragrafer skall göras de ändringar som följer av att 102 § lagen om riksdagsmannaval ändras.

35 §. Det föreslås att till denna paragraf fogas ett stadgande om att 21 § i denna lag inte skall tillämpas när valet av företrädare för Finland i Europaparlamentet förrättas första gången den 20 oktober 1996. Detta stadgande är nödvändigt i det fallet då valet förrättas genom tillämpning av normaltids samtidigt med andra medlemsstater i unionen därför att Eu-

ropeiska unionens medlemsstater ligger inom olika tidszoner. Om val dock inte ordnas i andra medlemsstater på nämnda dag, saknar stadgandet betydelse. I detta val skall således iakttas samma informationstidtabell som vid andra val.

37 §. I valet 1996, som förrättas över två år senare än motsvarande val som förrättades samtidigt i de övriga medlemsländerna och över ett år senare än det första valet till Europaparlamentet i Sverige, är det inte nödvändigt att iaktta det stadgande enligt vilket registerbyråerna för att säkerställa förhindrandet av att någon eventuellt röstar två gånger underrätta myndigheterna i hemlandet om de unionsmedborgare som har meddelat att de vill rösta i Finland. I många länder har vallängderna för 1994 redan hunnit förstöras, så uppgifter om eventuell röstning i dessa val finns inte längre tillgängliga till alla delar. Därför skall det förfarande som stadgas i 13 § 1 mom. inte längre iakttas i valet 1996, utan i stället skall det förutsättas en försäkran av en unionsmedborgare som vill rösta att han inte redan har röstat i samma val. Med "samma val" skall utöver de val som förrättades 1994 avses det val som förrättades i Sverige 1995 och det val som förrättas i Österrike, om man beslutar ordna det före valet i Finland.

Ikraftträdelsestadgande. Lagen skall kunna tillämpas första gången vid det val av företrädare för Finland i Europaparlamentet som förrättas 1996 i samband med kommunalvalet. Förberedande åtgärder som anknyter till lagändringarna skall kunna vidtas redan innan lagen träder i kraft.

1.6. Lagen om förfarandet vid rådgivande folk- omröstningar

4 §. I denna paragraf skall göras ändringar som följer av att 2 kap. lagen om riksdagsman-
naval ändras.

Ikraftträdelsestadgande. Förberedande åtgärder som anknyter till lagändringarna skall kunna vidtas redan innan lagen träder i kraft. För att valsäkerheten skall kunna bibehållas föreslås det bli stadgat att om en folkomröstning förrättas innan sex månader har förflutit sedan lagen trätt i kraft, skall dock tillämpas de stadganden som gällde när den föreslagna lagen träder i kraft.

1.7. Kommunallagen

10 §. Antalet ledamöter i fullmäktige i kommunen bestäms enligt antalet invånare i kommunen. Enligt den gällande lagen bestäms invånarantalet enligt antalet invånare på val-
årets första dag. Tekniskt kan den dag enligt vilken invånarantalet bestäms flyttas närmare valdagen. I paragrafen föreslås det i enlighet med detta bli stadgat att invånarantalet bestäms på basis av uppgifterna i befolkningsdatasystemet vid utgången av den 31 maj valåret. Dessutom föreslås att fullmäktige före utgången av juni kan fatta beslut om att ett mindre antal ledamöter i fullmäktige än 17 väljs. Enligt den gällande lagen skall beslut härom fattas före utgången av maj månad.

26 §. Beträffande rösträtten görs i kommunallagen motsvarande ändringar som i riksdagsordningen. En röstberättigads hemkommun bestäms på samma sätt som det som föreslås i 12 § lagen om riksdagsmannaval. Dessutom föreslås att det boende i två år som inverkar på rösträtten i fråga om en sådan utlänning som inte är medborgare i en medlemsstat i Europeiska unionen eller isländsk eller norsk medborgare skall räknas från den 51 dagen före val- eller röstningsdagen.

Ikraftträdelsestadgande. Lagen bör kunna tillämpas första gången vid kommunalvalet 1996, vilket förrättas samtidigt som valet av företrädare i Europaparlamentet. Förberedande åtgärder i anslutning till lagändringarna bör kunna vidtas redan innan lagen träder i kraft. För att valsäkerheten skall kunna bibehållas föreslås det bli stadgat att om kommunalval eller kommunal folkomröstning förrättas innan sex månader har förflutit från den föreslagna lagens ikraftträdande, skall vid förrättandet av dem tillämpas de stadganden som gällde när den föreslagna lagen träder i kraft.

1.8. Kommunala vallagen

3 §. Enligt den gällande lagen bildar en kommun med färre än 3 000 invånare i regel ett enda röstningsområde. En kommun med ett större invånarantal skall på motsvarande sätt indelas i två eller flera röstningsområden. Uttrycket "på motsvarande sätt" har betytt att i varje röstningsområde skall finnas minst 3 000 invånare.

Under de senaste åren har kommunerna

minskat antalet röstningsområden betydligt. Orsaker till detta kan anses vara förhandsröstningens ökade popularitet och kommunernas strävan efter att rationalisera sin verksamhet i hopp om kostnadsinbesparingar. Regeln om 3 000 invånare i den gällande lagen har dock hindrat i synnerhet de största kommunerna från att utveckla indelningen i röstningsområden i den riktning de önskar. I 1 mom. föreslås därför bli stadgat att kommunen själv skall besluta om antalet röstningsområden. En kommun bildar enligt propositionen ett enda röstningsområde, om det inte är nödvändigt att indela kommunen i flera röstningsområden. Det kan antas att en kommun själv bäst kan fastställa hur många röstningsområden den behöver. Ett alltför litet antal röstningsområden skulle medföra rusning på valställena och ett alltför stort antal åter öka kostnaderna. Eftersom det föreslås att regeln om 3 000 invånare slopas, förlorar 3 mom. i den gällande lagen sin betydelse, varför det kan upphävas.

Fullmäktige fattar vid behov senast i april varje år beslut om indelning i röstningsområden. Indelningen i röstningsområden enligt det beslut som då fattats gäller i de val och folkomröstningar som förrättas mellan den 15 oktober samma år och den 14 oktober året därpå, båda de nämnda dagarna inbegripna. Ett exempel: fullmäktige fattar beslut om indelningen i röstningsområden i april 1997, varvid indelningen enligt beslutet gäller i de val och folkomröstningar som förrättas mellan den 15 oktober 1997 och den 14 oktober 1998. Om fullmäktige fattar beslutet under tiden maj—december 1997, gäller indelningen enligt beslutet dock i de val och folkomröstningar som förrättas mellan den 15 oktober 1998 och den 14 oktober 1999. Beslut om indelning fattas endast vid behov, vilket innebär att om fullmäktige inte ändrar (den gällande) indelningen, skall den iaktas oförändrad i de val och folkomröstningar som förrättas under den följande tidsperioden.

Registerbyrån skall alltid utan dröjsmål underrättas om förändringar i indelningen i röstningsområden.

I 1 mom. görs dessutom en teknisk ändring som beror på ändringar i folkbokföringslagstiftningen. För personer som i befolkningsdatasystemet inte har antecknats vid någon fastighet bestäms ett röstningsområde liksom i dag. Sådana personer är de bostadslösa och de som saknar stadigvarande bostad i kommunen

eller som inte har bostad i hemkommunen under den tid de bor i en annan kommun eller i utlandet enligt 3 och 4 §§ lagen om hemkommun samt personer vilkas nuvarande adress är okänd. Enligt 12 § 3 mom. i det förslag som gäller lagen om riksdagsmannaval röstas också utomlands bosatta finländare i riksdagsval i ett sådant röstningsområde.

I 5 mom. slopas omnämmandet om länsstyrelsen på grund av att det är onödigt.

3 a §. I paragrafen slopas omnämmandet om vallängder på grund av att det är onödigt.

5 och 6 §§. I paragraferna görs motsvarande ändringar som i 8 och 10 §§ lagen om riksdagsmannaval.

2 kap. *Rösträttsregister*. Det föreslås att hela kapitlet skall ändras på grund av att ett rösträttsregister tas i bruk. Ur lagen bortfaller 19 och 19 a §§.

7 och 9—18 §§. I paragraferna görs motsvarande ändringar som i 12—22 §§ lagen om riksdagsmannaval. I rösträttsregistret antecknas varje röstberättigads nationalitet, om han inte är finsk medborgare, samt den tid han varit bosatt i Finland, om han inte är medborgare i en medlemsstat i Europeiska unionen eller isländsk eller norsk medborgare.

I den gällande kommunala vallagen har vissa tidsfrister i fråga om förrättande av val angetts i ett visst antal dagar, t.ex. ”Den kommunala centralvalnämnden skall före den 20 augusti granska basförteckningarna”. För enhetlighetens skull föreslås att sättet att ange tidsfristerna skall ändras så att det motsvarar den teknik som används i lagen om riksdagsmannaval, t.ex. ”Befolkningsregistercentralen skall senast den 46 dagen före valdagen upprätta ett register, i vilket införs varje person som enligt uppgifterna i befolkningsdatasystemet är röstberättigad i kommande val”. På detta sätt kan också undvikas att en viss dag, t.ex. den 1 september, infaller på en söndag.

8 §. I artikel 11 i det direktiv av Europeiska unionen som gäller unionsmedborgares deltagande i kommunala val i den stat där de är bosatta förutsätts att bosättningsstaten i god tid och på lämpligt sätt underrättar väljare och valbara personer om villkor och närmare bestämmelser för utövande av rösträtten och rätten att kandidera i den staten. Därför föreslås att till kommunala vallagen fogas ett stadgande om detta.

22, 24, 33 och 35—39 §§. I paragraferna görs

samma ändringar som i motsvarande paragrafer i lagen om riksdagsmannaval.

25 §. I paragrafen görs samma tillägg gällande personbeteckning som i 29 § lagen om riksdagsmannaval.

27 §. Enligt den gällande lagen får antalet kandidater på en gemensam lista, inom ett valförbund eller för ett parti vara högst dubbelt så stort som antalet fullmäktige som skall utses i kommunen vid valet. På grund av det stora antalet kandidater i synnerhet i de största kommunerna har kontrollen av uppställningen av kandidater vållat problem såväl för valmyndigheterna i kommunen som för väljarna och grupperna själva. I paragrafen föreslås också att varje grupp får uppställa ett antal kandidater som uppgår till högst en och en halv gång det antal fullmäktige som skall utses i kommunen vid valet.

40 §. Det stora antalet kandidater har vållat problem för centralvalnämnderna i de största kommunerna också vid uppgörandet av sammanställningarna av kandidatlistorna. Kravet i den gällande lagen på att alla grupper i sammanställningen skall antecknas från vänster till höger leder till att sammanställningarna blir mycket omfattande, och texten på dem måste tryckas med så små bokstäver att det försvårar läsningen av dem. Därför föreslås det bli stadgat att om i kommunen finns ett så stort antal grupper med uppställda kandidater att grupperingen av dem i sammanställningen av kandidatlistorna från vänster till höger väsentligt försämrar sammanställningens läsbarhet, kan centralvalnämnden också helt eller delvis gruppera partierna, valförbunden, valmansföreningarna och de gemensamma listorna så att de är under varandra i sammanställningen.

40 a §. I den nya paragrafen föreslås det bli stadgat om ett riksomfattande kandidatregister på samma sätt som i 40 § 2—4 mom. i förslag som gäller lagen om riksdagsmannaval. Betydelsen av ett kandidatregister betonas vid kommunalval där antalet kandidater är stort.

41 §. I paragrafen slopas den exakta datumangivelsen för distributionen av sammanställningen av kandidatlistorna samt, i enlighet med 64 § i det förslag som gäller lagen om riksdagsmannaval, omnämmandet om Post- och televerket.

44 §. I paragrafen slopas hänvisningen till 11 § 3 mom. i den gällande lagen, vilket föreslås bli ändrat.

51, 54 och 56 §§. I paragraferna görs samma

ändringar som i motsvarande paragrafer i lagen om riksdagsmannaval.

53 §. Paragrafens 3 mom. ändras så att det motsvarar 48 a § i det förslag som gäller lagen om riksdagsmannaval.

59—64, 66—67, 70—72 och 74 §§. I paragraferna om förhandsröstning görs samma ändringar som i motsvarande paragrafer i lagen om riksdagsmannaval.

74 a—74 c och 74 f §§. I paragraferna om hemmaröstning görs samma ändringar som i motsvarande paragrafer i lagen om riksdagsmannaval.

75 och 85 §§. I paragraferna om rösträkning och fastställande av valresultatet görs samma ändringar som i motsvarande paragrafer i lagen om riksdagsmannaval.

82 §. Ändringen beror på att den nya kommunallagen har trätt i kraft.

87 §. Paragrafens 2 mom. kan upphävas eftersom bestämmelser om undertecknande av protokoll och expeditioner skall utfärdas i förvaltningsstadgan enligt 50 § i den nya kommunallagen.

89 §. Paragrafen kan upphävas av samma orsak som 87 § 2 mom.

97 §. I paragrafen slopas i enlighet med 64 § i det förslag som gäller lagen om riksdagsmannaval omnämmandet om Post- och televerket.

100 §. I paragrafen görs motsvarande ändringar som i 102 § lagen om riksdagsmannaval, varför beträffande motiveringen hänvisas till vad som sagts ovan.

Kraftträdelsestadgande. Enligt ett direktiv av Europeiska unionens råd skall medlemsstaternas lagstiftning fås att överensstamma med direktivet före den 1 januari 1996. Lagen bör första gången kunna tillämpas vid det kommunalval som förrättas den 20 oktober 1996, vilket förrättas samtidigt som valet av företrädare i Europaparlamentet. Såsom ovan konstaterats skall den lagändring som gäller antalet medlemmar och suppleanter i valnämnderna ännu inte iakttas i detta val.

Också i ikraftträdelsestadgandet i denna lag tas in ett stadgande enligt vilket kommunalval eller rådgivande kommunal folkomröstning som förrättas innan sex månader har förflutit efter att denna lag har trätt i kraft förrättas enligt de nu gällande stadganden.

Förberedande åtgärder som hänför sig till lagändringarna bör kunna vidtas redan innan lagen träder i kraft.

1.9. Lagen om förfarandet vid rådgivande kommunala folkomröstningar

1 §. I paragrafen görs en ändring som beror på den nya kommunallagens ikraftträdelse.

4 §. I paragrafen görs motsvarande ändringar som i 26 § i det förslag som gäller kommunallagen. Dessutom bör i paragrafen hänvisas till 31 § kommunallagen, i vilken stadgas om initiativ som avser förrättande av folkomröstning.

8 §. De föreslagna ändringarna beror på att rösträttsregistret enligt det förslag som gäller lagen om riksdagsmannaval ersätter de nuvarande vallängderna. För folkomröstningen upprättar den kommunala centralvalnämnden ett rösträttsregister om vilket i tillämpliga delar skall gälla vad som i kommunala vallagen stadgas om rösträttsregister. Alla kommuner antingen kan eller vill dock inte för folkomröstningen få uppgifterna till rösträttsregistret i maskinläsbar form. Kommunstyrelsen skall därför senast den 55 dagen före röstningsdagen meddela befolkningsregistercentralen om den önskar få de uppgifter som skall tas in i registret i maskinläsbar form eller som pappersutskrift. I pappersutskrifterna upptas varje röstberättigad, till övriga delar är de likadana som de vallängder som föreslås i 17 § kommunala vallagen.

16 §. I 2 mom. görs en teknisk ändring som beror på ändringen av 100 § kommunala vallagen.

18 §. I paragrafen görs de ändringar som föranleds av ändringen av kommunala vallagen.

Ikraftträdelsestadgande. Förberedande åtgärder som hänför sig till lagändringarna bör kunna vidtas redan innan lagen träder i kraft. För bibehållande av valsäkerheten föreslås det bli stadgat att om folkomröstning förrättas innan sex månader har förflutit efter att den föreslagna lagen har trätt i kraft, skall vid förrättandet av valet tillämpas de stadganden som gäller vid ikraftträdandet.

1.10. Lagen om hemkommun

1 §. *Tillämpningsområde.* Paragrafens 1 mom. kompletteras så, att i lagen om hemkommun också stadgas om folkbokföringskommunen i Finland för en finsk medborgare som är stadigvarande bosatt i utlandet. En sådan person har inte hemkommun i Finland. Folk-

bokföringskommunen behövs främst i anslutning till uppgörandet av rösträttsregistret. Paragrafens 2 mom. kompletteras med ett stadgande om att anteckning om folkbokföringskommunen för en finsk medborgare som är stadigvarande bosatt i utlandet skall göras i det befolkningsdatasystem som avses i befolkningsdatalagen (507/93).

2 kap. Rubriken för 2 kap. ändras så att det motsvarar innehållet i förslaget.

6 a §. *Folkbokföringskommun.* I den nya 6 a § stadgas om den folkbokföringskommun som skall antecknas i befolkningsdatasystemet när det gäller en finsk medborgare som är stadigvarande bosatt i utlandet. Folkbokföringskommunen bestäms enligt förslaget i regel på samma grunder som den kommun på basis av vilken en utomlands bosatt finländare antecknas i vallängden för valkretsen i dag bestäms enligt 25 a § lagen om riksdagsmannaval och vedertagen praxis.

Folkbokföringskommunen för en finsk medborgare som är bosatt i utlandet är den kommun som senast var hans hemkommun i Finland. Huruvida en person är stadigvarande eller tillfälligt bosatt utomlands avgörs med stöd av stadgandena i 2 kap.

En person kan enligt 1, 3, 3b och 4 §§ medborgarskapslagen (401/68) förvärva finskt medborgarskap, även om han aldrig har bott i Finland.

Om en finsk medborgare aldrig har haft hemkommun i Finland, är folkbokföringskommunen enligt det föreslagna 2 mom. den kommun som vid den tidpunkt då han fick finskt medborgarskap var hans mors, fars eller makes hemkommun eller folkbokföringskommun. Om varken föräldrarna eller maken då hade hemkommun eller folkbokföringskommun i Finland, är personens folkbokföringskommun Helsingfors.

Om modern när barnet föddes var utländsk medborgare och barnet har förvärvat finskt medborgarskap på grundvalen av faderns medborgarskap, bestäms folkbokföringskommunen enligt faderns hemkommun eller folkbokföringskommun vid barnets födelse.

9 §. *Anteckning om hemkommun och folkbokföringskommun.* Paragrafens rubrik ändras så att den motsvarar förslagets innehåll. I paragrafen stadgas om den anteckning om hemkommun och folkbokföringskommun som görs på basis av flyttningsanmälan och utflyttningsanmälan. Beträffande anteckningen om hem-

kommun motsvarar stadgandet till sitt innehåll den gällande 9 §. Om en person stadigvarande bosätter sig utomlands, antecknar registerbyrån på basis av utflyttningsanmälan hans folkbokföringskommun i befolkningsdatasystemet. Anteckningen kan också göras på basis av uppgifter som erhållits av någon annan än personen själv, om det är uppenbart att uppgiften kan anses tillförlitlig. För en finsk medborgare som aldrig har bott i Finland antecknas uppgiften om folkbokföringskommun samtidigt som de övriga uppgifterna om honom första gången registreras i befolkningsdatasystemet.

4 kap. Rubriken för lagens 4 kap. ändras så att den motsvarar innehållet i förslaget.

16—19 §§. Till 16 § 1 mom., 17 § 1 mom., 18 § 1 mom. och 19 § 2 mom. lagen om hemkommun, i vilka stadgas om rättelse av en anteckning om hemkommun och om ändringssökande, fogas motsvarande stadganden också om rättelse av en anteckning om folkbokföringskommun. Ändring får inte sökas i ett beslut av länsrätten i ett ärende som gäller folkbokföringskommun.

Ikraftträdelsestadgande. Lagen träder enligt propositionen i kraft så, att en folkbokföringskommun som fastställs på basis av den kan antecknas i det rösträttsregister som upprättas för valet av företrädare i Europaparlamentet den 20 oktober 1996.

Förberedande åtgärder som hänför sig till lagändringarna bör kunna vidtas redan innan lagen träder i kraft.

I befolkningsdatasystemet har vid uppgifterna för finska medborgare som är stadigvarande bosatta i utlandet antecknats den kommun enligt vilken den valkrets i vars vallängd de skall införas i har bestämts. Denna kommun har huvudsakligen bestämts på samma grunder som den folkbokföringskommun som föreslås här. Om en persons senaste hemkommun i Finland har varit en kommun som inte längre hör till finskt territorium, har personen antecknats i vallängden för Helsingfors stads valkrets. Det är nödvändigt att i ikraftträdelsestadgandet ta in ett stadgande om att den kommun som antecknats för en person innan den lag som nu föreslås trätt i kraft skall anses som

hans folkbokföringskommun. Den föreslagna lagen medför således inga förändringar när det gäller bestämmandet av valkretsen för finska medborgare som i dag är bosatta utomlands.

2. Ikraftträdande

Lagändringarna föreslås träda i kraft så, att de första gången tillämpas vid det kommunalval och val av företrädare i Europaparlamentet som förrättas den 20 oktober 1996. Av tekniska skäl bör lagändringarna träda i kraft senast i januari 1996. Då lagstiftningen om kommunalval enligt direktivet av EU:s råd dock före den 1 januari 1996 skall ändras så att den motsvarar direktivet, bör alla de föreslagna lagarna av praktiska orsaker träda i kraft före denna tidpunkt. För att förberedande åtgärder som hänför sig till bl.a. planering av de handlingar som hänför sig till val och testning av ADB-program skall kunna vidtas i tid, föreslås att åtgärder som verkställigheten av lagarna förutsätter skall kunna vidtas redan innan de träder i kraft.

För bibehållande av valsäkerheten föreslås att till de ikraftträdelsestadganden som hänför sig till lagarna fogas en bestämmelse om att om val eller folkomröstning förrättas innan sex månader har förflutit efter att de föreslagna lagarna har trätt i kraft, skall de stadganden tillämpas som gäller vid ikraftträdandet. Detta gäller inte valet av företrädare i Europaparlamentet, om vilket stadgats att det skall förrättas den 20 oktober 1996.

3. Lagstiftningsordning

Lagen om ändring av 11 § Regeringsformen för Finland och lagen om ändring av 6 § riksdagsordningen bör i egenskap av ändringar av grundlag behandlas i den ordning som 67 § riksdagsordningen stadgar.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av 11 § Regeringsformen för Finland**

I enlighet med riksdagens beslut, tillkommet på det sätt som 67 § riksdagsordningen stadgar, ändras 11 § 1 och 2 mom. Regeringsformen för Finland, sådana de lyder i lag av den 17 juli 1995 (969/95), som följer:

11 §

Varje finsk medborgare som har fyllt aderton år har rätt att rösta i statliga val och folkomröstningar. Om valbarhet i statliga val gäller vad som särskilt stadgas i grundlag.

Varje finsk medborgare och varje i Finland stadigvarande bosatt utlänning som har fyllt aderton år har rätt att rösta i kommunalval och kommunala folkomröstningar enligt vad som stadgas genom lag. Om rätten att i övrigt ta del i kommunernas förvaltning stadgas genom lag.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Förrättas statligt val, kommunalval, rådgivande folkomröstning eller rådgivande kommunal folkomröstning innan sex månader har förflutit efter att denna lag har trätt i kraft, skall dock tillämpas de stadganden som gällde vid ikraftträdandet.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

2.

Lag**om ändring av 6 § riksdagsordningen**

I enlighet med riksdagens beslut, tillkommet på det sätt som 67 § riksdagsordningen stadgar, ändras 6 § riksdagsordningen, sådant detta lagrum lyder ändrat genom lagar av den 12 maj 1972 och den 21 april 1995 (357/72 och 580/95), som följer:

6 §

Röstberättigad är, utan avseende på bopingsort, varje finsk medborgare som senast på valdagen fyller aderton år.

Angående det register som skall föras över de röstberättigade stadgas genom lag.

Förrättas riksdagsmannaval, rådgivande folkomröstning eller presidentval innan sex månader har förflutit efter att denna lag har trätt i kraft, skall dock tillämpas de stadganden som gällde vid ikraftträdandet.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Denna lag träder i kraft den 199 .

3.

Lag

om ändring av lagen om riksdagsmannaval

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 13 juni 1969 om riksdagsmannaval (391/69) 42 §, sådan den lyder i lag av den 16 maj 1975 (319/75),

ändras 2 §, 8 § 1 och 2 mom., 10 §, 2 kap., 26 c § 1 mom., 27 och 28 §§, 29 § 1 mom. och 2 mom. 2 punkten, 31 d § 1 och 3 mom., 32 §, 35 § 1 mom., 36 § 1 mom., 37 § 1 och 5 mom., 37 a §, 39 § 1 mom., 40 §, 46 § 2 mom., 53 § 1 och 3 mom., 57, 59 § 1 mom., 63 § 1 mom., 64 § 1 mom., 65 och 66 §§, 67 § 1 mom. 1 punkten, 68 och 70 §§, 71 § 1, 3 och 4 mom., 74, 75 och 76 §§, 77 § 2 mom., 78 och 80 §§, 80 a § 1 mom., 80 b § 1 mom., 80 e § 1 och 6 mom., 81 och 90 §§, 100 a § 1 mom. samt 102 §,

av dessa lagrum 2 och 32 §§, 35 § 1 mom., 40 §, 46 § 2 mom., 57 §, 63 § 1 mom., 80 b § 1 mom., 81 och 90 §§ samt 100 a § 1 mom. sådana de lyder i lag av den 18 maj 1990 (434/90), 8 § 1 mom., 80 §, 80 a § 1 mom. och 80 e § 1 mom. sådana de lyder i lag av den 29 januari 1988 (80/88), 8 § 2 mom., 26 c § 1 mom., 37 § 1 mom. samt 71 § 3 mom. sådana de lyder i nämnda lag av den 16 maj 1975, 10 § sådan den lyder ändrad genom lag av den 3 maj 1985 (370/85) och nämnda lag av den 18 maj 1990, 2 kap. jämte ändringar, 27 och 28 §§, 29 § 1 mom. och 2 mom. 2 punkten, 31 d § 1 och 3 mom., 36 § 1 mom., 37 § 5 mom., 37 a och 76 §§ sådana de lyder i lag av den 3 maj 1985, 64 § 1 mom., 65 §, 67 § 1 mom. 1 punkten, 68 § och 71 § 1 och 4 mom. sådana de lyder i lag av den 22 maj 1992 (435/92), 66 och 75 §§ sådana de lyder ändrade genom sistnämnda lag och nämnda lag av den 3 maj 1985, 70 § sådan den lyder ändrad genom sistnämnda lag och lag av den 11 juni 1993 (498/93), 74 § sådan den lyder ändrad genom de två sistnämnda lagarna, nämnda lag av den 18 maj 1990 och lag av den 12 maj 1972 (358/72), 77 § 2 mom. sådant det lydet i sistnämnda lag, 78 § sådan den lyder ändrad genom nämnda lagar av den 16 maj 1975 och den 3 maj 1985, 80 e § 6 mom. sådant det lyder i nämnda lag av den 11 juni 1993 och 102 § sådan den lyder ändrad genom de två sistnämnda lagarna, samt

fogas till lagen en ny 48 b § som följer:

2 §

Fördelningen mellan valkretsarna av riksdagsmannamandaten, med undantag av landskapet Ålands valkrets, verkställs på grundval av antalet finska medborgare som enligt befolkningsdatasystemet har haft hemkommun i Finland i valkretsen i fråga den sista dagen i den sjätte kalendermånaden före valdagen. Fördelningen verkställs genom att invånarantalet i varje valkrets divideras med det sammanräknade invånarantalet i valkretsarna och genom att det tal som erhålls multipliceras med talet 199. Varje valkrets får ett platsantal som motsvarar det hela tal som räkneoperationen ger. Om alla platser inte då blir fördelade, fördelas de återstående platserna mellan valkretsarna i den ordning som följer av decimaltalens storlek i de tal som räkneoperationen givit.

Fördelningen verkställs av statsrådet i god

tid före valet genom beslut som publiceras i Finlands författningssamling.

8 §

Kommunstyrelsen skall i god tid före val för varje röstningsområde tillsätta en *valnämnd* bestående av tre medlemmar och behövt antal, dock minst tre, suppleanter, samt för anstalter som avses i 63 § 1 mom. och sådan förhandsröstning som avses i 6 a kap. en eller flera *valbestyrelser* bestående av tre medlemmar och behövt antal, dock minst tre, suppleanter. Suppleanterna skall, utom för den förhandsröstning som avses i 6 a kap., ställas i den ordning i vilken de skall träda i stället för medlemmarna.

Medlemmarna, av vilka kommunstyrelsen skall förordna en till ordförande och en annan till vice ordförande, samt deras suppleanter skall väljas bland i kommunen bosatta valbara

personer sålunda att de partier som uppträtt i valkretsen vid föregående val i mån av möjlighet får in sin företrädare i varje valnämnd och valbestyrelse antingen som medlem eller suppleant.

10 §

Valnämnderna och valbestyrelserna är beslutföra med tre medlemmar.

Vad 50 § kommunallagen (365/95) stadgar om de bestämmelser om andras än ledamöternas rätt att närvara och yttra sig vid organens sammanträden vilka skall ingå i förvaltningsstadgan gäller inte valnämndes eller valbestyrelser.

2 kap.

Rösträttsregister

12 §

Befolkningsregistercentralen skall senast den 46 dagen före valdagen upprätta ett register, i vilket införs varje person som enligt uppgifterna i befolkningsdatasystemet är röstberättigad i det kommande valet (*rösträttsregister*).

Beträffande varje röstberättigad tas följande uppgifter in i rösträttsregistret, sådana de är i befolkningsdatasystemet vid utgången av den 51 dagen före valdagen:

- 1) personbeteckning,
- 2) fullständigt namn,
- 3) den valkrets i vilken han är röstberättigad,
- 4) hans hemkommun enligt lagen om hemkommun (201/94),
- 5) det röstningsområde till vilket han hör,
- 6) hans röstningsställe på valdagen och adressen till det,
- 7) modersmål, om detta är danska, isländska, norska eller svenska,
- 8) hans bosättningsstat, om den inte är Finland,
- 9) den registerbyrå inom vars ämbetsdistrikt den för honom antecknade kommunen är belägen,
- 10) det datum när han har införts i rösträttsregistret,
- 11) uppgift om dödsfall, om han har dött efter att registret upprättades, samt
- 12) anteckning om rättelseyrkande, om sådant är anhängigt, och om beslut som har meddelats med anledning av rättelseyrkande.

Om den röstberättigade inte har sin hemkommun i Finland den 51 dagen före valdagen,

antecknas för hans del i rösträttsregistret folkbokföringskommunen enligt lagen om hemkommun. Om denna kommun inte längre hör till finskt territorium, antecknas i stället för den Helsingfors stad. Den röstberättigade hör då till det röstningsområde som fullmäktige med stöd av 3 § 1 mom. kommunala vallagen bestämmer i fråga om de röstberättigade som i befolkningsdatasystemet inte har antecknats vid någon fastighet.

13 §

Befolkningsregistercentralen utarbetar över var och en som införts i rösträttsregistret ett meddelande på kort, som innehåller följande uppgifter:

1) de uppgifter som avses i 12 § 2 mom. 2—6 punkten och den folkbokföringskommun som avses i 12 § 3 mom.,

2) den adress som för den röstberättigade finns införd i befolkningsdatasystemet den 51 dagen före valdagen,

3) valet, valdagen och tidpunkten för förhandsröstning,

4) kontaktuppgifter för den registerbyrå som antecknats som kortets avsändare samt för den kommunala centralvalnämnden,

5) det register eller datasystem som uppgifterna på kortet grundar sig på, samt

6) anvisningar om kortets användning och om förfarandet vid röstning.

Meddelandet på kort kan dessutom innehålla i 12 § 2 mom. nämnda uppgifter i optiskt läsbar form i behövlig mån.

Meddelandet på kort uppgörs på en blankett vars formulär fastställs av justitieministeriet och så att det kan användas som följebrev vid förhandsröstning enligt 6 kap.

Befolkningsregistercentralen ser till att meddelandena på kort senast den 24 dagen före valdagen sänds till de röstberättigade vilkas adress är känd.

14 §

De i 12 § 2 mom. nämnda uppgifterna i rösträttsregistret, med undantag av personbeteckningarna, finns framlagda för kontroll på eller fås avgiftsfritt per telefon från registerbyråerna och, enligt vad befolkningsregistercentralen bestämmer, också andra ställen vardagar under tjänstetid från och med den 41 dagen före valdagen.

Registerbyråerna kan ge utdrag ur rösträttsregistret. Om ett utdrag ges till någon annan än

den som utdraget gäller eller till någon annan myndighet än en myndighet enligt denna lag, skall personbeteckningen utelämnas från utdraget. Utdraget ges avgiftsfritt till den som utdraget gäller och till en myndighet enligt denna lag.

Befolkningsregistercentralen informerar i officiella tidningen och, på det sätt den finner lämpligt, även i övrigt om tillhandahållandet av uppgifter ur rösträttsregistret samt om hur rättelseyrkande enligt 15 § skall framställas.

15 §

Anser någon att han obehörigen har utelämnats ur rösträttsregistret eller att en anteckning om honom i registret är oriktig, kan han framställa ett skriftligt rättelseyrkande hos registerbyrån senast den 16 dagen före valdagen före klockan 16.

Rättelseyrkande kan grundas också på sådana på vederbörandes rösträtt inverkan omständigheter som har inträffat efter att rösträttsregistret upprättades.

Om en röstberättigads flyttningsanmälan enligt förordningen om hemkommun (351/94) inkommer till registerbyrån senare än den 51 dagen före valdagen, kan den röstberättigade inte på grundval av denna flyttningsanmälan yrka på rättelse av sådana i 12 § 2 mom. 3—6 punkten nämnda uppgifter i rösträttsregistret som gäller honom.

Ett rättelseyrkande kan framställas genom användning av en för ändamålet utarbetad blankett, vars formulär fastställs av justitieministeriet. Befolkningsregistercentralen skall se till att blanketter finns tryckta eller duplicerade på registerbyråerna och på andra ställen där uppgifterna i rösträttsregistret finns framlagda.

16 §

Registerbyrån skall avgöra rättelseyrkandena senast den 13 dagen före valdagen och göra eventuella av besluten föranledda ändringar i rösträttsregistret senast den 12 dagen före valdagen före klockan 12.

Registerbyrån skall utan dröjsmål delge parten i fråga beslutet. Beslutet skall sändas per post som rekommenderad försändelse, men det kan också skickas på något annat bevisligt sätt, om detta inte föranleder dröjsmål. Om beslutet innefattar att personen i fråga införs i rösträttsregistret, skall registerbyrån samtidigt tillställa honom ett meddelande på kort som nämns i

13 §. Är mottagarens postadress inte känd, skall beslutet publiceras i officiella tidningen.

17 §

Anser befolkningsregistercentralen eller registerbyrån att någon obehörigen har utelämnats ur rösträttsregistret eller orättmätigt har tagits in i det eller att en sådan anteckning i rösträttsregistret som gäller honom är oriktig, har befolkningsregistercentralen eller registerbyrån rätt att på tjänstens vägnar foga personen i fråga till rösträttsregistret eller anteckna honom som varande utan rösträtt eller rätta den oriktiga anteckning som gäller honom. Ändringarna skall göras senast den 12 dagen före valdagen före klockan 12.

När anteckning i rösträttsregistret görs om att någon är utan rösträtt skall därom fattas ett skriftligt beslut som skall delges personen i fråga på det sätt som stadgas i 16 § 2 mom. Ett skriftligt beslut behöver dock inte fattas angående en person som har dött eller dödförklarats efter att rösträttsregistret upprättades.

När någon fogas till rösträttsregistret skall till honom utan dröjsmål sändas ett meddelande på kort som nämns i 13 §.

Vid rättelse av en oriktig anteckning som gäller en person som är införd i rösträttsregistret skall personen i fråga utan dröjsmål underrettas om rättelsen, om detta inte är uppenbart onödigt.

18 §

Över ett beslut av registerbyrån genom vilket ett rättelseyrkande har avslagits eller avvisats och över befolkningsregistercentralens eller registerbyråns beslut enligt 17 § 2 mom. får parten i fråga anföra besvär hos länsrätten. Besvären skall anföras senast den sjunde dagen efter den dag då parten i fråga har delgetts beslutet eller efter den dag då beslutet har publicerats i officiella tidningen. En besvärsskrift som riktas till länsrätten kan inom besvärstiden tillställas registerbyrån för vidarebefordran till länsrätten. Besvär skall i övrigt anföras i den ordning som stadgas i lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (154/50).

Länsrätten skall utan dröjsmål underrätta ändringssökanden och registerbyrån om sitt beslut. Om beslutet innefattar att någon skall införas i rösträttsregistret eller att uppgifter som gäller honom skall ändras, skall länsrätten dessutom utan dröjsmål underrätta befolk-

ningsregistercentralen om beslutet, och befolkningsregistercentralen skall göra de nödvändiga ändringarna i rösträttsregistret. Om länsrätten meddelar ett sådant beslut senare än den fjärde dagen före valdagen klockan 19, skall den dessutom utan dröjsmål sända beslutet till den kommunala centralvalnämnden, som skall foga beslutet till den i 21 § 2 mom. nämnda vallängden. Om besvären har förkastats eller avvisats, skall länsrätten härom underrätta befolkningsregistercentralen, som skall göra anteckning om detta i rösträttsregistret.

Över länsrättens beslut i ett ärende som gäller införande i rösträttsregistret får ändring inte sökas genom besvär.

19 §

Rösträttsregistret vinner laga kraft den 12 dagen före valdagen klockan 12.

Ett lagakraftvunnet rösträttsregister skall följas oförändrat vid valet. Rösträttsregistret anses ha laga kraft även om länsrätten innan rösträttsregistret vinner laga kraft inte har meddelat beslut med anledning av besvär som har anförts den.

Om någon uppenbart oriktigt med stöd av 17 § 1 mom. har antecknats i rösträttsregistret som varande utan rösträtt, kan befolkningsregistercentralen stryka en sådan anteckning ur det lagakraftvunna rösträttsregistret.

Den som på valdagen för valnämnden föret ett sådant beslut av länsrätten eller av högsta förvaltningsdomstolen enligt vilket han är röstberättigad, skall få rösta. Personen i fråga är skyldig att överlåta beslutet eller en kopia av det till valnämnden.

20 §

Efter att den röstberättigade har röstat, skall i rösträttsregistret antecknas när och på vilket röstnings- eller förhandsröstningsställe han har röstat. Anteckningen kan göras av en valförrättare vid ett genom förordning bestämt förhandsröstningsställe i Finland, av valnämnden samt av den kommunala centralvalnämnden eller, på den kommunala centralvalnämndens begäran, av registerbyrån. Om anteckningen befinns oriktig, kan den rättas endast av den kommunala centralvalnämnden eller, på densans begäran, av registerbyrån. Angående görandet av anteckning stadgas närmare i 5 och 6 kap.

Anteckningar som gäller röstning är inte offentliga förrän valförrättningen har avslutats.

21 §

Efter avslutad förhandsröstning ser justitieministeriet till att det ur rösträttsregistret från och med den fjärde dagen före valdagen klockan 19 skrivs ut vallängder röstningsområdesvis på blanketter enligt formulär som fastställs av ministeriet och att längderna tillställs de kommunala centralvalnämnderna i god tid före valdagen. Justitieministeriet kan bestämma att den kommunala centralvalnämnden skriver ut vallängder för röstningsområdena i kommunen. Justitieministeriet kan också bestämma att uppgifterna i vallängderna tillställs centralvalnämnden i maskinläsbar form.

I vallängderna införs endast de personer som enligt de anteckningar som gjorts i rösträttsregistret inte har röstat i förhandsröstningen. Vallängderna skrivs ut röstningsområdesvis i alfabetisk ordning enligt personernas namn eller på det sätt som justitieministeriet bestämmer. Vallängderna innehåller rubriker för valkrets, kommun och röstningsområde samt för varje person hans fullständiga namn och personbeteckning.

Den kommunala centralvalnämnden skall tillse att vallängderna står till valnämndernas förfogande innan valförrättningen börjar.

22 §

Efter att valresultatet har vunnit laga kraft, skall av justitieministeriet föreskrivna arkivutskrifter matas ut ur rösträttsregistret. Därefter skall befolkningsregistercentralen utplåna uppgifterna ur registret.

26 c §

Rösträtt vid medlemsomröstning tillkommer de medlemmar av ett parti och dess basorganisationer som senast på valdagen fyller 18 år.

27 §

Justitieministeriet skall senast den 39 dagen före valdagen meddela centralvalnämnden i varje valkrets, med undantag av landskapet Ålands valkrets, vilka partier som är upptagna i partiregistret och vilka personer som är berättigade att teckna ett partis namn.

28 §

Ett parti skall senast den 39 dagen före valdagen meddela centralnämnden i varje valkrets där partiet ämnar uppställa kandidater till riksdagen namnet på *partiets kretsombud* i

valkretsen och på hans suppleant samt deras postadresser och telefonnummer.

29 §

Anhållan om offentliggörande av *ett partis kandidatlista* skall av partiets kretsombud eller av den som bemyndigats av honom tillställas valkretscentralnämnden senast den 31 dagen före valdagen före klockan 16.

Till ansökan skall fogas

2) av var och en av dem som uppställts såsom kandidater egenhändigt undertecknat samt med personbeteckning försett samtycke till att ta emot riksdagsmannauppdrag och egenhändigt undertecknad försäkran att han inte samtyckt till att bli uppställd som kandidat i någon annan valkrets eller för något annat parti.

31 d §

Ansökan om offentliggörande av en valmansförenings kandidatlista skall ombudet för valmansföreningen eller en av honom bemyndigad person inge till valkretscentralnämnden senast den 31 dagen före valdagen före klockan 16.

Till ansökan skall fogas stiftelseurkunden och särskilt för sig utskrivet förslag till kandidatlista, som skall innehålla de i 31 b § 1 mom. nämnda uppgifterna om kandidaten. Vid sidan av eller i stället för förnamnet kan likväl användas allmänt känt tilltalsnamn eller också förnamnet förkortat. kandidatlistan får inte innehålla andra anteckningar, utom då sådana behövs för precisering av vederbörandes identitet. Till ansökan skall ytterligare fogas av kandidaten egenhändigt undertecknat och med hans personbeteckning försett samtycke till att mottaga riksdagsmannauppdrag och egenhändigt undertecknad försäkran att han inte samtyckt till att bli uppställd som kandidat i någon annan valkrets eller som kandidat för någon annan valmansförening i samma valkrets.

32 §

Valkretscentralnämnden sammanträder på kallelse av ordföranden i god tid, dock senast den 39 dagen före valdagen samt därefter den 27, 24 och 23 dagen före valdagen, valdagen, dagen efter valdagen och den 3 dagen efter

valdagen samt vid någon annan tid, om behandlingen av ärendena kräver det.

35 §

Vid det sammanträde som hålls den 27 dagen före valdagen behandlas partiernas ansökningar jämte till dem fogade handlingar. Samtidigt bestäms genom lottning partiernas inbördes ordningsföljd för sammanställningen av kandidatlistorna, så att den inbördes ordningen mellan å ena sidan de partier som inte har ingått valförbund och å andra sidan valförbunden först lottas ut. Därefter lottas den inbördes ordningen inom valförbunden mellan de partier som har bildat valförbund.

36 §

Ett partis kretsombud har rätt att senast den 24 dagen före valdagen före klockan 12 komplettera till ansökan fogade handlingar, att rätta de till valkretscentralnämnden ingivna handlingarna till de delar mot vilka centralnämnden framställt anmärkning med stöd av 35 § 3 mom. I punkten samt att företa justeringar beträffande en kandidats namn, titel, yrke, syssla eller hemkommun.

37 §

Anmälningarna om bildande av valförbund handläggs första gången vid det sammanträde som hålls den 27 dagen före valdagen.

Kretsombuden har rätt att senast den 24 dagen före valdagen före klockan 12 till valkretscentralnämnden inge ett gemensamt skriftligt förslag till rättelse av anmälningen.

37 a §

De ansökningar om offentliggörande av partiernas kandidatlistor och anmälningar om valförbund, mot vilka anmärkning har framställts, avgörs vid det sammanträde som valkretscentralnämnden håller den 24 dagen före valdagen.

39 §

Har en kandidat avlidit, skall hans namn inte införas i den sammanställning av kandidatlistorna eller i det riksomfattande kandidatregistret som nämns i 40 §.

40 §

Valkretscentralnämnden utarbetar vid det sammanträde som hålls den 23 dagen före valdagen en *sammanställning av kandidatlistorna*, i vilken införs kandidaternas ordningsnummer, namn och titel, yrke eller syssla samt hemkommun.

Valkretscentralnämnden tillser att de uppgifter som nämns i 1 mom. samt kandidaternas personbeteckning utan dröjsmål efter att sammanställningen av kandidatlistorna har utarbetats upptas i det *riksomfattande kandidatregistret* som upprätthålls av justitieministeriet.

Om uppgifter ur det riksomfattande kandidatregistret lämnas ut till andra än kandidaten i fråga eller till någon annan myndighet än en myndighet enligt denna lag, skall personbeteckningen utelämnas ur uppgifterna. Uppgifterna ges avgiftsfritt till kandidaten i fråga och till en myndighet enligt denna lag.

Uppgifterna i det riksomfattande kandidatregistret utplånas när valresultatet har vunnit laga kraft.

Justitieministeriet meddelar närmare föreskrifter och anvisningar om formen för sammanställningen av kandidatlistorna samt om upprättande och användning av det riksomfattande kandidatregistret.

46 §

Har republikens president förordnat om nya val, äger valförrättningen rum den första söndagen närmast efter det 50 dagar har förflutit från den dag då förordnandet utfärdades, om inte republikens president bestämmer att valförrättningen skall äga rum en senare söndag. Valförrättningen skall dock äga rum senast den första söndagen 75 dagar efter att förordnandet om nya val utfärdades.

48 b §

Röstsedlarna stämplas med en valstämpel, som är likadan på alla röstningsställen. Justitieministeriet fastställer valstämpeln samt låter tillverka stämplarna och meddelar de kommunala centralvalnämnderna anvisningar om hur stämplarna skall skaffas och förvaras.

53 §

En röstberättigad får rösta vid en valförrätt-

ning inom det röstningsområde som har antecknats för honom i rösträttsregistret.

En röstande är skyldig att för valnämnden styrka sin identitet.

57 §

I vallängden skall antecknas att den röstande har utövat sin rösträtt. Anteckningen skall dock göras i rösträttsregistret när det är i bruk inom röstningsområdet.

59 §

Sedan valnämndens ordförande eller viceordförande förklarat valförrättningen avslutad, tas röstsedlarna utan dröjsmål ut ur valurnan och räknas. Likaså räknas antalet personer som enligt anteckningarna i vallängden eller rösträttsregistret utövat sin rösträtt.

63 §

En röstberättigad, som vårdas på ett sjukhus eller i en verksamhetsenhet inom socialvården som lämnar dygnetruntvård, eller som har intagits i en straffanstalt, nedan *anstalter*, eller som under valdagen av någon annan orsak sannolikt kommer att vara förhindrad att utöva sin rösträtt vid valförrättningen inom det röstningsområde till vilket han hör får avge sin röst på förhand enligt detta kapitel.

64 §

Förhandsröstning i Finland äger rum på förhandsröstningsställen som bestäms genom förordning och vid de anstalter som avses i 63 § 1 mom. samt utomlands i de finska beskickningar som bestäms genom förordning samt ombord på finska fartyg (*förhandsröstningsställen*).

65 §

Anordnandet av röstning på ett genom förordning bestämt röstningsställe i Finland, vid en finsk beskickning och ombord på finska fartyg sköts av en valförrättare samt vid en anstalt av en valbestyrelse som nämns i 8 §.

Valförrättare vid en finsk beskickning är dess chef eller en av denne förordnad, vid beskickningen anställd person och ombord på ett finskt fartyg befälhavaren eller en av denne förordnad, på fartyget tjänstgörande person.

Om förordnandet av valförrättare till ett förhandsröstningsställe i Finland stadgas genom förordning.

Vid behov kan flera valförrättare förordnas för ett och samma förhandsröstningsställe.

66 §

Förhandsröstningen inleds den 11 dagen före valdagen samt avslutas i utlandet den åttonde dagen och i hemlandet den femte dagen före valdagen.

Vid genom förordning bestämda förhandsröstningsställen i Finland samt i finska beskickningar kan förhandsröstning enligt vad som stadgas genom förordning pågå kortare tid än vad som anges i 1 mom.

67 §

Förhandsröstning försiggår under de i 66 § nämnda tidsperioderna

1) på genom förordning bestämda förhandsröstningsställen i Finland alla vardagar under den tid platsen är öppen för allmänheten, samt lördagar och söndagar mellan klockan 10 och 16, dock inte på nyårsaftonen, nyårsdagen, trettondagen, påskdagen, valborgsmässoaftonen, första maj, pingstdagen, midsommardagen, självständighetsdagen, julaftonen, juldagen eller annandag jul;

68 §

Meddelande om de genom förordning bestämda förhandsröstningsställena inom kommunen samt om röstningstiderna vid dem skall av den kommunala centralvalnämnden tillkännages så som kommunala tillkännagivanden offentliggörs i kommunen.

70 §

Vid förhandsröstning skall användas röstsedel enligt 48 a §, valkuvert, följbrev och ytterkuvert, vilka justitieministeriet skall låta tillverka, samt valstämpel som avses i 48 b §.

Som följbrev kan användas det i 13 § nämnda meddelandet på kort.

71 §

Justitieministeriet skall i god tid före förhandsröstningens början översända röstsedlar, valkuvert, följbrev och ytterkuvert samt förteckningsblanketter som avses i 76 § 2 mom. jämte behövliga anvisningar till valförrättarna på de genom förordning bestämda förhands-

röstningsställena i Finland samt till de kommunala centralvalnämnderna för vidarebefordran till valbestyrelserna. Sådana handlingar skall på motsvarande sätt sändas till utrikesministeriet för vidarebefordran till de finska beskickningarna och till befälhavarna på finska fartyg.

Den kommunala centralvalnämnden skall sända valstämplar till valförrättarna i kommunens förhandsröstningsställen samt till valbestyrelserna. Centralvalnämnden i Helsingfors stad skall dessutom sända av dessa valstämplar till utrikesministeriet för vidarebefordran till de finska beskickningarna och till befälhavarna på finska fartyg. Efter avslutad förhandsröstning skall valstämplarna jämte tillbehör returneras till den kommunala centralvalnämnden. De valstämplar som har använts av valförrättare vid förhandsröstningsställen utomlands skall returneras till utrikesministeriet, som sänder dem till centralvalnämnden i Helsingfors stad.

Befälhavaren på ett finskt fartyg skall för förhandsröstningen ombord rekvirera valhandlingar och tillbehör enligt 1—3 mom. hos utrikesministeriet eller hos en finsk beskickning.

74 §

Följebrevet skall riktas till den kommunala centralvalnämnden i den kommun som enligt den röstandes uppgift har antecknats för honom i rösträttsregistret.

Följebrevet skall innehålla

1) den röstandes uppgift om att han personligen, med bevarande av valhemligheten, har ifyllt röstsedeln och inlagt denna avstämplad i valkuvertet som han därefter tillslutit, och

2) uppgift om den röstandes fullständiga namn och, såvida namnet har ändrats eller förändrats, även om tidigare namn, personbe-teckning eller födelsetid samt nuvarande adress.

En röstande som använder meddelandet på kort som följbrev, skall endast ge den uppgift som avses i 2 mom. 1 punkten.

75 §

Den röstande skall för valförrättaren, och i en anstalt för valbestyrelsen, förete röstsedeln, hopvikt för avstämpling, samt omedelbart därefter i valförrättarens eller valbestyrelsens åsyn innesluta den i valkuvertet. På valkuvertet får inga anteckningar göras.

När rösträttsregistret är i bruk på ett förhandsröstningsställe, skall valförrättaren kontrollera i registret att den röstande är röstberättigad och göra i registret anteckning om att den röstande har avgett sin röst. Därefter skall valförrättaren göra kvitteringsanteckning i följbrevet, av vilken framgår röstningsställe, tidpunkten för förrättande av röstningen, den röstandes personbeteckning samt de tre första bokstäverna i den röstandes släktnamn. Den röstande skall underteckna följbrevet samt lämna detta och valkuvertet till valförrättaren.

När rösträttsregistret inte är i bruk på ett förhandsröstningsställe, skall den röstande underteckna följbrevet samt lämna detta och valkuvertet till valförrättaren eller valbestyrelsen.

76 §

Valförrättaren och ordföranden för valbestyrelsen skall i följbrevet intyga att röstningen försiggått på det sätt som stadgas i 72—75 §§. Intyget skall undertecknas av valförrättaren eller valbestyrelsens ordförande. Om kvitteringsanteckning som avser i 75 § 2 mom. inte görs i följbrevet, skall intyget dessutom dateras och förses med uppgift om förhandsröstningsstället eller, om förhandsröstningen har förrättats vid en anstalt, med uppgift om den kommun där förhandsröstningsstället är beläget. Valkuvertet och följbrevet skall därefter inneslutas i ytterkuvertet.

När rösträttsregistret inte är i bruk på förhandsröstningsstället, skall förteckning föras över de röstande. Justitieministeriet skall låta trycka blanketter för förteckningen och meddela närmare föreskrifter och anvisningar om uppgörandet av förteckning.

77 §

Från en finsk representation i utlandet sänds ytterkuverten med anlitande av snabbaste tjänstepostväg eller som rekommenderad flygpöst till utrikesministeriet för vidarebefordran till den kommunala centralvalnämnden.

78 §

De förhandsröstningshandlingar som inkommit till en kommunal centralvalnämnd granskas, utan att valkuverten öppnas, vid sammanträden som skall hållas så att de förhandsröstningshandlingar som inkommit före klockan 19

fredagen före valdagen hinner behandlas vid sammanträdena. Efter utgången av tidsfristen inkomna ytterkuvert öppnas inte och lämnas obeaktade.

Röstningen skall lämnas obeaktad, om den som deltagit i förhandsröstning inte har införts i rösträttsregistret eller om valkuvertet är öppet eller det upptar en obehörig anteckning om den röstande eller om en kandidat eller något annat obehörigt. Samma förfaringssätt skall iakttagas, om ett följbrev i vilket inte finns kvitteringsanteckning enligt 75 § 2 mom. är så bristfälligt och otydligt att det inte med säkerhet kan fastställas vem den förhandsröstande är. Anteckning om att röstningen har lämnats obeaktad skall göras i protokollet för sammanträdet, till vilket skall fogas ett sådant valkuvert jämte följbrev och ytterkuvert som har lämnats obeaktat.

Kan ett följbrev som inte innehåller en kvitteringsanteckning enligt 75 § 2 mom. samt ett valkuvert godkännas, antecknas i rösträttsregistret att den i följbrevet nämnda personen har utövat sin rösträtt. Om godkännandet sker senare än den fjärde dagen före valdagen klockan 19, skall anteckning om att den i följbrevet nämnda personen har utövat sin rösträtt dessutom, på det sätt som justitieministeriet bestämmer, göras i den vallängd som nämns i 21 § 2 mom.

Antalet godkända kuvert och antalet personer om vilka anteckning gjorts i rösträttsregistret att de har utövat sin rösträtt räknas och de tal som erhålls antecknas i protokollet. De godkända valkuverten skall avskiljas från följbrevet och hållas i säkert förvar.

80 §

En röstberättigad, vars rörelse- eller funktionsförmåga till följd av ett gravt handikapp eller en långvarig sjukdom är så begränsad att han inte utan oskäligen svårigheter kan ta sig till röstnings- eller förhandsröstningsstället, får på det sätt som stadgas i detta kapitel förhandsrösta hemma (*hemmaröstning*) i den kommun i Finland som i rösträttsregistret har antecknats som hans hemkommun enligt lagen om hemkommun. Andra röstberättigade får inte avge sin röst vid hemmaröstning.

80 a §

En hemmaröstningsförrättning sköts av en enda valförrättare som skall vara en valbestyrelsemedlem eller valbestyrelsesuppleant som

har utsetts därtill i enlighet med 9 §. Ordföranden för valbestyrelsen bestämmer vilken röstande varje valförrättare skall besöka.

80 b §

Den som vill förhandsrösta hemma skall senast den 12 dagen före valdagen före klockan 16 anmäla detta skriftligen eller per telefon till centralvalnämnden i sin hemkommun. Anmälan kan på den röstberättigades vägnar göras av någon som han har utsett.

80 e §

Hemmaröstning skall förrättas tidigast den 11 och senast den femte dagen före valdagen på en vardag mellan klockan 9 och 20.

Utöver vad detta kapitel stadgar om hemmaröstning och förfarandet därvid gäller i tillämpliga delar 70 § 1 mom., 71 § 1—3 mom., 72 § 2 och 3 mom., 73 §, 74 § 1 mom., 75 § 1 och 3 mom., 76 § 2 mom. samt 78 och 79 §§. En röstande som överlåter ett i 13 § nämnt meddelande på kort för att fogas till följbrevet skall endast ge en sådan uppgift som avses i 74 § 2 mom. 1 punkten.

81 §

Valkretscentralnämnden skall vid sitt sammanträde på valdagen, vilket kan inledas tidigast klockan 15 eller av särskilda skäl enligt centralvalnämndens prövning också tidigare, dock tidigast klockan 12, börja granska de röstsedlar som har givits in vid förhandsröstning och som finns i valkuvert som avses i 79 § 1 mom. De röstsedlar som är ogiltiga och som därför skall lämnas obeaktade avskiljs till en särskild grupp. Övriga röstsedlar ordnas så att de som gäller en viss kandidat bildar en särskild grupp. Antalet röstsedlar i varje grupp skall räknas.

90 §

Valkretscentralnämnden fastställer valresultatet vid ett sammanträde som hålls den tredje dagen efter valdagen och som börjar klockan 18. Centralnämnden skall samma dag offentliggöra valresultatet genom ett tillkännagivande hos nämnden, i vilket även skall meddelas vem

som är suppleant för vilken invald riksdagsman. Centralnämnden skall också utan dröjsmål skriva ut en fullmakt för var och en som blivit vald till riksdagsman.

100 a §

Om det med anledning av besvär förordnas att nya val skall förrättas, sker valförrättningen den första söndagen sedan 50 dagar har förflutit efter det beslutet vann laga kraft.

102 §

Justitieministeriet svarar för

1) kostnaderna för rösträttsregistret och det riksomfattande kandidatregistret samt för justitieministeriets andra datasystem som används i valet,

2) tillverknings- och avsändningskostnader för meddelanden på kort, röstsedlar, valstämpelar, vallängder, förseglingstillbehör, valurnor samt handlingar som avses i 60, 70 och 71 §§.,

3) utgifterna för valförrättare vid genomföring bestämda förhandsröstningsställen i Finland samt

4) utgifterna för valkretsarnas centralvalnämnder.

Utrikesministeriet svarar för utgifterna för valförrättarna vid finska beskickningar och ombord på finska fartyg.

Kommunen svarar för andra än i 1 mom. nämnda utgifter för den kommunala centralvalnämnden, valnämnderna, valbestyrelserna och de i 80 a § avsedda valförrättarna.

Andra myndigheter svarar för andra än i 1 mom. nämnda kostnader som föranleds av att de utför de uppgifter som ankommer på dem.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Förrättas riksdagsmannaval innan sex månader har förflutit efter att denna lag har trätt i kraft, skall dock tillämpas de stadganden som gällde vid ikraftträdandet.

Vad som i 8 § stadgas om antalet medlemmar och suppleanter i en valnämnd skall inte tillämpas på det val av företrädare för Finland i Europaparlamentet som skall förrättas den 20 oktober 1996 i samband med kommunalvalet.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

4.

Lag**om ändring av lagen om val av republikens president**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 22 juli 1991 om val av republikens president (1076/91) 18 §, sådant detta lagrum lyder i lag av den 11 juni 1993 (499/93),

ändras 6—8 §§, 11 § 1 mom., 12, 13, 23 och 24 §§ samt 28 § 1 mom., av dessa lagrum 8 § sådan den lyder delvis ändrad genom nämnda lag av den 11 juni 1993, samt *fogas* till lagen en ny 1 a § och till 15 § ett nytt 3 mom. som följer:

1 a §

Röstberättigad i presidentval är oberoende av boningsort varje finsk medborgare som senast på valdagen under det första valet fyller 18 år.

6 §

Kommunstyrelsen skall i god tid före presidentvalet för varje röstningsområde tillsätta en *valnämnd* samt för de anstalter som är förhandsröstningsställen och för hemmaröstningen minst en *valbestyrelse*. Om tillsättandet av dem gäller vad lagen om riksdagsmannaval (391/69) stadgar om tillsättande av valnämnd och valbestyrelse.

7 §

Valkretscentralnämnden är beslutför med fem samt valnämnderna och valbestyrelserna med tre medlemmar.

Vad 50 § kommunallagen (365/95) stadgar om de bestämmelser om andras än ledamöternas rätt att närvara och yttra sig vid organens sammanträden vilka skall ingå i förvaltningsstadgan gäller inte valnämnder eller valbestyrelser.

8 §

För förrättande av presidentval upprättas över de röstberättigade ett *rösträttsregister*, om vilket i tillämpliga delar gäller vad lagen om riksdagsmannaval stadgar om rösträttsregister.

Vid det första och andra valet används samma rösträttsregister. Till de röstberättigade skall samtidigt sändas två meddelanden på kort.

11 §

Ett parti eller en sådan grupp av personer som avses i 23 a § regeringsformen skall anmäla sin kandidat hos centralnämnden i Helsingfors stads valkrets. På gruppens vägnar görs anmä-

lan av dess ombud. I anmälan skall tydligt anges kandidatens namn och personbeteckning samt hans titel, yrke eller syssla och hans hemkommun. Till anmälan skall fogas en av kandidaten undertecknad försäkran om att han samtycker till att vara kandidat för det parti eller den grupp som har ställt upp honom och till att ta emot presidentämbetet.

12 §

Anmälan om uppställande av en kandidat skall sändas till centralnämnden i Helsingfors stads valkrets tidigast den 41 och senast den 31 dagen före presidentvalet, före klockan 16.

13 §

Om uppställande och anmälan av en kandidat i de fall som nämns i 23 c § regeringsformen gäller 10—12 §§. Den kandidat som tidigare i stadgad ordning har blivit anmäld av en grupp personer hos centralnämnden i Helsingfors stads valkrets anses utan ny anmälan fortfarande vara kandidat för gruppen, om inte gruppen har återtagit sin tidigare anmälan eller den uppställda kandidaten sin i 11 § 1 mom. nämnda försäkran senast den 31 dagen före presidentvalet, före klockan 16.

15 §

Centralvalnämnden i Helsingfors stads valkrets skall se till att i det av justitieministeriet upprätthållna kandidatregistret utan dröjsmål efter utarbetandet av den i 2 mom. nämnda förteckningen antecknas ett ordningsnummer för varje kandidat samt de uppgifter som avses i 11 § 1 mom. Angående kandidatregistret gäller i övrigt i tillämpliga delar vad lagen om riksdagsmannaval stadgar om det riksomfattande kandidatregistret.

23 §

Justitieministeriet skall utan dröjsmål för det

andra valet låta trycka en förteckning över kandidaterna i vilken dessa tas upp i samma inbördes ordningsföljd och med samma ordningsnummer med vilka de togs in i kandidatförteckningen för det första valet, samt sända förteckningen till centralnämnden i Helsingfors stads valkrets som har till uppgift att distribuera den. Om förteckningen gäller i övrigt 16 §.

Om det är sannolikt att den i 1 mom. nämnda förteckningen inte i tid kan sändas till en sådan finsk beskickning eller ett sådant finskt fartyg som är förhandsröstningsställe, skall underrättelse om förteckningens innehåll dessutom på ett tillräckligt tillförlitligt sätt sändas dit.

24 §

Om förhandsröstningen och valförrättningen vid det andra valet gäller i tillämpliga delar 17 §. Röstsedeln skall likväl ha en annan färg än vid det första valet.

28 §

Har statsrådet med stöd av 23 c § regeringsformen förordnat att val av president skall förrättas på nytt, skall justitieministeriet om detta skyndsamt underrätta valkretscentralnämnderna och utrikesministeriet, vilka skall se till att meddelandet utan dröjsmål sänds vidare till övriga valmyndigheter, samt till befolkningsregistercentralen.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Förrättas presidentval innan sex månader har förflutit efter att denna lag har trätt i kraft, skall dock tillämpas de stadganden som gällde vid ikraftträdandet.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

5.

Lag

om ändring av lagen om val av företrädare för Finland i Europaparlamentet

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs 5 § lagen den 3 mars 1995 om val av företrädare för Finland i Europaparlamentet (272/95),

ändras mellanrubriken före 11 § samt 11 och 12 §§, 13 § 2 mom., 14 och 16 §§, 17 § 3 och 4 mom., 18 § 3 mom., 22 §, 23 § 1 mom., 30 §, 32 § 1 och 2 punkten och 34 §, samt *fogas* till 35 § ett nytt 3 mom. och till 37 § ett nytt 3 mom. som följer:

Rösträttsregister

11 §

Om rösträttsregistret gäller med nedan stadgade undantag lagen om riksdagsmannaval.

I rösträttsregistret införs dessutom varje i Finland röstberättigad unionsmedborgare som inte är finsk medborgare, om han skriftligen anmält att han vill utöva sin rösträtt vid val av företrädare i Europaparlamentet endast i Finland och han efter detta haft stadigvarande hemkommun i Finland och inte återtagit sin anmälan. Anmälan eller dess återtagande skall göras till registerbyrån senast den 66 dagen före valdagen före klockan 16.

För varje röstberättigad införs dessutom i

rösträttsregistret uppgift om det valområde i vilket han är röstberättigad, samt uppgift om hans medborgarskap, om han inte är finsk medborgare.

12 §

Befolkningsregistercentralen skall i god tid före valet i mån av möjlighet på lämpligt sätt meddela alla i Finland röstberättigade unionsmedborgare som inte är finska medborgare att de har rösträtt och är valbara i valet. Dessutom skall de upplysas om det förfarande som skall iakttas för utövande av rösträtten och rätten att bli uppställd som kandidat.

13 §

Har befolkningsregistercentralen innan röst-rättsregistret har vunnit laga kraft fått ett meddelande av en myndighet i en annan medlemsstat i Europeiska unionen om att en röstberättigad som skall upptas i rösträttsregistret har upptagits i denna stats vallängd för samma val, skall centralen utan dröjsmål se till att i rösträttsregistret antecknas att den röstberättigade saknar rösträtt.

14 §

Om uppställande av kandidater och för-farandet därvid, om partiernas beslut angående uppställande av kandidater, om en röstberättigads medlemskap i en valmansförening och om sammanslagning av kandidatlistor samt om det riksomfattande kandidatregistret gäller i tillämpliga delar, med nedan nämnda undan-tag, lagen om riksdagsmannaval.

Centralnämnden i Helsingfors stads valkrets sköter i fråga om uppställande av kandidater, med nedan nämnda undantag, de uppgifter som enligt lagen om riksdagsmannaval hör till valkretscentralnämnden.

16 §

I riksomfattande kandidatuppställning eller i kandidatuppställning valområdesvis skall partiets kretsombud, eller om ett valförbund har bildats, kretsombuden tillsammans eller den gemensamma listans ombud, vilka anmälts till centralnämnden i Helsingfors stads valkrets, ansöka om offentliggörande av kandidatlistorna samt anmäla om valförbund och gemensam lista senast den 31 dagen före valdagen före klockan 16 hos centralnämnden i Helsingfors stads valkrets. Centralnämnden behandlar ansökningarna och anmälningarna, framställer anmärkningar om dem hos partiernas kretsombud, ombuden för valmansföreningarna och de gemensamma listorna samt avgör ansökningar och anmälningar.

Vid det sammanträde som hålls den 27 dagen före valdagen bestämmer centralnämnden i Helsingfors stads valkrets genom lottning, och med iakttagande i tillämpliga delar av lagen om riksdagsmannaval, först den inbördes ordningen i sammanställningarna av valområdenas kandidatlistor i fråga om de partier och gemensamma listor som ställer upp kandidater för hela landet och därefter den inbördes ordning-

en i sammanställningarna av valområdenas kandidatlistor i fråga om de partier och gemensamma listor som ställer upp kandidater valområdesvis. Vid det sammanträde som hålls den 24 dagen före valdagen tilldelar centralnämnden varje på godkänd kandidatlista upptagen kandidat som är uppställda för hela landet ett löpande ordningsnummer med iakttagande i tillämpliga delar av lagen om riksdagsmannaval. De för hela landet uppställda kandidaternas ordning och nummer är desamma inom alla valområden där de är uppställda. Om av ett parti eller ett valförbund eller på en gemensam lista inte uppställts kandidater för hela landet inom alla valområden, blir numren till dessa delar oanvända på dessa valområden. Därefter tilldelar centralnämnden varje på godkänd kandidatlista upptagen kandidat som är uppställd valområdesvis ett löpande ordningsnummer från och med det första lediga numret efter det högsta numret i den riksomfattande kandidatuppställningen. Efter det uppgör centralnämnden sammanställningar av kandidatlistorna för valområdena och tillställer utan dröjsmål valkretscentralnämnderna dessa sammanställningar.

I sammanställningen av kandidatlistor skall efter namnet på de partier och beteckningen för de gemensamma listor som uppställt kandidater för hela landet tas in en anteckning av vilken den riksomfattande kandidatuppställningen framgår.

17 §

Centralnämnden i Helsingfors stads valkrets skall utan dröjsmål efter att ha uppgjort sammanställningarna av kandidatlistorna anmäla till befolkningsregistret alla i 1 mom. avsedda unionsmedborgare som upptagits i sammanställningarna av kandidatlistor. Befolkningsregistercentralen skall utan dröjsmål sända till den behöriga myndigheten i kandidatens hemstat meddelande om att kandidaten har tagits upp i sammanställningen av kandidatlistor.

Har befolkningsregistercentralen fått meddelande av en annan medlemsstat i Europeiska unionen om att en i Finland valbar person har uppställts som kandidat i detta land i samma val, skall den utan dröjsmål delge centralnämnden i Helsingfors stads valkrets detta meddelande.

18 §

Om valförrättningen i övrigt samt om förhandsröstning och röstsedlar gäller i tillämpliga delar lagen om riksdagsmannaval.

22 §

Valkretscentralnämnden skall vid ett sammanträde som börjar klockan 18 den tredje dagen efter valdagen fastställa det röstetal som varje kandidat samt parti, valförbund eller gemensamma lista sammanlagt fått i valkretsen, samt så som justitieministeriet bestämmer utan dröjsmål meddela centralnämnden i Helsingfors stads valkrets de fastställda röstetalen och antalet avgivna röster.

23 §

Efter att ha mottagit ett meddelande enligt 22 § av samtliga valkretscentralnämnder fastställer centralnämnden i Helsingfors stads valkrets valresultatet vid ett sammanträde som börjar klockan 12 den fjärde dagen efter valdagen. Centralnämnden fastställer, med iakttagande i tillämpliga delar av vad som stadgas om beräkning av jämförelsetal och fastställande av röstningsresultat i riksdagsmannaval, först det sammanlagda röstetal som ett parti, ett valförbund och en gemensam lista fått i hela landet samt det sammanlagda röstetal som varje enskild valmansförening har fått och för var och en av dem det sammanlagda antalet parlamentsmandat på basis av det sammanlagda antal röster som de fått. Om partierna inom olika valområden har bildat valförbund med olika partier, skall varje enskilt valförbund till vilket dessa partier har anslutit sig, vid röstningen och vid fastställandet av valresultatet anses vara ett separat valförbund. Röster som partiet har fått utanför valförbundet sammanräknas inte med de röster som partiet fått i valförbund med något annat parti.

30 §

Utöver vad som stadgas i 102 § lagen om riksdagsmannaval betalas av statens medel de kommunala centralvalnämndernas, valnämnd-

ernas och valbestyrelsernas utgifter för valet. Justitieministeriet meddelar närmare bestämmelser om de grunder enligt vilka utgifterna skall ersättas.

32 §

För val av företrädare i Europaparlamentet som förrättas i samband med andra val eller en folkomröstning bestämmer justitieministeriet

1) om de som är röstberättigade i detta val skall antecknas i det rösträttsregister som upprättas för det val eller den folkomröstning i samband med vilket detta val förrättas, eller om särskilda rösträttsregister skall upprättas,

2) om gemensamma meddelanden på kort samt följebrev, valkuvert och ytterkuvert för förhandsröstning skall uppsättas och till vilka delar,

34 §

Om kostnaderna för val av företrädare i Europaparlamentet som anordnas i samband med andra val eller en folkomröstning gäller 102 § lagen om riksdagsmannaval.

35 §

Vad som i 21 § stadgas om offentliggörande av uppgifter om rösträkningen gäller inte det val av företrädare i Europaparlamentet som förrättas första gången.

37 §

Förfarandet enligt 13 § 1 mom. tillämpas inte vid det första valet av företrädare för Europaparlamentet, som förrättas den 20 oktober 1996, om en i Finland röstberättigad unionsmedborgare som inte är finsk medborgare i sin ansökan enligt 11 § 2 mom. har bekräftat att han inte redan har röstat i samma val i någon annan medlemsstat i Europeiska unionen.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

6.

Lag**om ändring av 4 § lagen om förfarandet vid rådgivande folkomröstningar**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 4 § lagen den 26 juni 1987 om förfarandet vid rådgivande folkomröstningar (571/87) som följer:

4 §

Vid folkomröstningar i samband med ett val används det rösträttsregister som upprättats för valet.

För folkomröstningar som ordnas fristående från val upprättas över de röstberättigade ett rösträttsregister, om vilket gäller vad som i lagen om riksdagsmannaval (391/69) stadgas om rösträttsregister.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Förrättas folkomröstning innan sex månader har förflutit efter att denna lag har trätt i kraft, skall dock tillämpas de stadganden som gällde vid ikraftträdandet.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

7.

Lag**om ändring av 10 och 26 §§ kommunallagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 10 § 2 och 3 mom. samt 26 § 1 och 2 mom. kommunallagen av den 17 mars 1995 (365/95) som följer:

10 §

Fullmäktige i en kommun med högst 2 000 invånare kan före utgången av juni månad valåret fatta beslut även om ett mindre udda antal ledamöter i fullmäktige än 17, dock inte färre än 13. Inrikesministeriet skall utan dröjsmål underrättas om ändringar i antalet.

Invånarantalet i 1 och 2 mom. bestäms enligt de uppgifter som vid utgången av den 31 maj valåret finns i det befolkningsdatasystem som avses i befolkningsdatalagen (507/93).

26 §

Rösträtt i kommunalval som förrättas i kommunen har finska medborgare och medborgare i andra medlemsstater i Europeiska unionen samt isländska och norska medborga-

re som senast valdagen fyller 18 år och vars hemkommun enligt lagen om hemkommun kommunen, enligt uppgifterna i befolkningsdatasystemet, är vid utgången av den 51 dagen före valdagen. Rösträtt i kommunalval har även andra utlänningar som uppfyller villkoren ovan, om de vid nämnda tidpunkt har haft hemkommun i Finland i två år.

Rösträtt i rådgivande kommunala folkomröstningar har finska medborgare och medborgare i andra medlemsstater i Europeiska unionen samt isländska och norska medborgare som senast valdagen fyller 18 år och vars hemkommun enligt lagen om hemkommun kommunen, enligt uppgifterna i befolkningsdatasystemet, är vid utgången av den 51 dagen före röstningsdagen. Rösträtt i kommunala folkomröstningar har även andra utlänningar som uppfyller

villkoren ovan, om de vid nämnda tidpunkt har haft hemkommun i Finland i två år.

folkomröstning innan sex månader har förflutit efter att denna lag har trätt i kraft, skall dock tillämpas de stadganden som gällde vid ikraftträdandet.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Förrättas kommunalval eller kommunal

8.

Lag

om ändring av kommunala vallagen

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i kommunala vallagen av den 12 maj 1972 (361/72) 3 § 3 mom., 87 § 2 mom. och 89 §, *ändras* 3 § 1 och 5 mom., 3 a §, 5 § 1 och 2 mom., 6 § 1 och 3 mom., 2 kap., 22 §, 24 § 1 och 3 mom., 25 § 3 mom., 27 § 2 mom., 33 §, 35 § 1 mom., 36 § 1 mom., 37 och 38 §§, 39 § 1 mom., 40 § 1 mom., 41 §, 44 § 2 mom., 51 § 1 och 3 mom., 53 § 3 mom., 54 §, 56 § 1 mom., 59 § 1 mom., 60 § 1 mom., 61 och 62 §§, 63 § 1 mom., 64, 66 och 67 §§, 70 § 1 och 2 mom., 71, 72, 74 och 74 a §§, 74 b § 1 mom., 74 c § 1 mom., 74 f § 1 och 6 mom., 75 § 1 mom., 82 §, 85 § 1 mom. samt 97 och 100 §§,

av dessa lagrum 3 § 1 och 5 mom., 6 § 3 mom., 24 § 1 mom., 33 §, 40 § 1 mom., 44 § 2 mom., 54 §, 59 § 1 mom. och 74 c § 1 mom. sådana de lyder i lag av den 18 maj 1990 (436/90), 3 a §, 24 § 3 mom., 25 § 3 mom. och 72 § sådana de lyder i lag av den 3 maj 1985 (372/85), 5 § 1 mom., 74 a §, 74 b § 1 mom. och 74 f § 1 mom. sådana de lyder i lag av den 29 januari 1988 (82/88), 2 kap. jämte ändringar, 22 §, 35 § 1 mom., 36 § 1 mom. och 38 § sådana de lyder i lag av den 12 december 1975 (935/75), 37 § sådan den lyder ändrad genom nämnda lag av den 12 december 1975 och lag av den 23 april 1976 (332/76), 39 § 1 mom. sådant det lyder i sistnämnda lag, 41 §, 60 § 1 mom., 63 § 1 mom., 64 § och 75 § 1 mom. sådana de lyder i lag av den 22 maj 1992 (436/92), 61 § sådan den lyder delvis ändrad genom sistnämnda lag, 62 § sådan den lyder ändrad genom sistnämnda lag och nämnda lag av den 3 maj 1985, 66 och 100 §§ sådana de lyder ändrade genom sistnämnda lag och lag av den 11 juni 1993 (500/93), 71 § sådan den lyder ändrad genom nämnda lag av den 18 maj 1990 och den 3 maj 1985, 74 och 82 §§ sådana de lyder delvis ändrade genom sistnämnda lag samt 74 § 6 mom. och 97 § sådana de lyder i nämnda lag av den 11 juni 1993, samt *fogas* till lagen en ny 40 a § som följer:

3 §

En kommun bildar ett enda röstningsområde, om det inte är nödvändigt att indela kommunen i flera röstningsområden. Fullmäktige skall vid behov varje år senast i april fatta beslut om indelning i röstningsområden och om ändring av den, varvid denna indelning gäller i de val och folkomröstningar som förrättas mellan den 15 oktober samma år och den 14 oktober det påföljande året, båda de nämnda dagarna inbegripna. I beslutet om indelning i röstningsområden skall bestämmas

till vilket röstningsområde de personer hör som i befolkningsdatasystemet inte har antecknats vid någon fastighet.

Ändring i ett beslut av länsrätten i ett ärende som avses i denna paragraf får inte sökas genom besvär.

3 a §

Kommunstyrelsen skall underrätta befolkningsregistercentralen om var röstningsstället i vart och ett röstningsområde för tillfället finns.

5 §

Kommunstyrelsen skall i god tid före val för varje röstningsområde tillsätta en *valnämnd* bestående av tre medlemmar och behövt antal, dock minst tre, suppleanter samt för anstalter som avses i 59 § 1 mom. och sådan förhandsröstning som avses i 7 a kap. en eller flera *valbestyrelser* bestående av tre medlemmar och behövt antal, dock minst tre, suppleanter. Suppleanterna skall, utom för den förhandsröstning som avses i 7 a kap., ställas i den ordning i vilken de träder i stället för medlemmarna.

Medlemmarna, av vilka kommunstyrelsen skall förordna en till ordförande och en annan till vice ordförande, samt deras suppleanter skall väljas bland valbara medlemmar av kommunen så, att de grupper av röstande som vid föregående kommunalval uppträtt i kommunen i mån av möjlighet får företrädare i varje valnämnd och valbestyrelse antingen som medlem eller suppleant.

6 §

En kommunal centralvalnämnd är beslutföret med fem samt en valnämnd och valbestyrelse med tre medlemmar.

Vad 50 § kommunallagen (365/95) stadgar om de bestämmelser om andras än ledamöternas rätt att närvara och yttra sig vid organens sammanträden vilka skall ingå i förvaltningsstadgan gäller inte kommunala centralvalnämnder, valnämnder eller valbestyrelser.

2 kap.

Rösträttsregister

7 §

Befolkningsregistercentralen skall senast den 46 dagen före valdagen upprätta ett register, i vilket införs varje person som enligt uppgifterna i befolkningsdatasystemet är röstberättigad i det kommande valet (*rösträttsregister*).

Beträffande varje röstberättigad tas följande uppgifter in i rösträttsregistret, sådana de är i befolkningsdatasystemet vid utgången av den 51 dagen före valdagen:

- 1) personbeteckning,
- 2) fullständigt namn,
- 3) hans hemkommun enligt lagen om hemkommun (201/94),

4) det röstningsområde till vilket han hör,
5) hans röstningsställe på valdagen och adressen till det,

6) modersmål, om det är danska, isländska, norska eller svenska,

7) hans nationalitet, om han inte är finsk medborgare,

8) den tid han varit bosatt i Finland, om han inte är medborgare i en medlemsstat i Europeiska unionen eller isländsk eller norsk medborgare,

9) den registerbyrå inom vars ämbetsdistrikt hans hemkommun finns,

10) det datum när han har införts i rösträttsregistret,

11) uppgift om dödsfall, om han har dött efter att registret upprättades, samt

12) anteckning om rättelseyrkande, om sådant är anhängigt, och om beslut som har meddelats med anledning av rättelseyrkande.

8 §

Befolkningsregistercentralen skall i god tid före valet i mån av möjlighet på lämpligt sätt underrätta alla i Finland röstberättigade unionsmedborgare som inte är finska medborgare om att de har rösträtt och är valbara i valet samt om det förfarande som är nödvändigt för utnyttjande av rösträtten och förverkligande av valbarheten.

9 §

Befolkningsregistercentralen utarbetar över var och en som införts i rösträttsregistret ett meddelande på kort, som innehåller följande uppgifter:

1) de uppgifter som avses i 7 § 2 mom. 2—5 punkten,

2) den adress som för den röstberättigade finns införd i befolkningsdatasystemet den 51 dagen före valdagen,

3) valet, valdagen och tidpunkten för förhandsröstning,

4) kontaktuppgifter för den registerbyrå som har antecknats som kortets avsändare samt för den kommunala centralvalnämnden,

5) det register eller datasystem som uppgifterna på kortet grundar sig på, samt

6) anvisningar om kortets användning och om förfarandet vid röstning.

Meddelandet på kort kan dessutom innehålla i 7 § 2 mom. nämnda uppgifter i optiskt läsbar form i behövt mån.

Meddelandet på kort uppgörs på en blankett

vars formulär fastställs av justitieministeriet och så att det kan användas som följebrev vid förhandsröstning enligt 7 kap.

Befolkningsregistercentralen ser till att meddelandena på kort senast den 24 dagen före valdagen sänds till de röstberättigade vilkas adress är känd.

10 §

De i 7 § 2 mom. nämnda uppgifterna i rösträttsregistret, med undantag av personbeteckningarna, finns framlagda för kontroll på eller fås avgiftsfritt per telefon från registerbyråerna och, enligt vad befolkningsregistercentralen bestämmer, också andra ställen vardagar under tjänstetid från och med den 41 dagen före valdagen.

Registerbyråerna kan ge utdrag ur rösträttsregistret. Om ett utdrag ges till någon annan än den som utdraget gäller eller till någon annan myndighet än en myndighet enligt denna lag, skall personbeteckningen utelämnas från utdraget. Utdraget ges avgiftsfritt till den som utdraget gäller och till en myndighet enligt denna lag.

Befolkningsregistret informerar i officiella tidningen och, på det sätt det finner lämpligt, även i övrigt om tillhandahållandet av uppgifter ur rösträttsregistret samt om hur rättelseyrkande enligt 11 § skall framställas.

11 §

Anser någon att han obehörigen har utelämnats ur rösträttsregistret eller att en anteckning om honom i registret är oriktig, kan han framställa ett skriftligt rättelseyrkande hos registerbyrån senast den 16 dagen före valdagen före klockan 16.

Rättelseyrkande kan grundas också på sådana på vederbörandes rösträtt inverkan omständigheter som har inträffat efter att rösträttsregistret upprättades.

Om en röstberättigads flyttningsanmälan enligt förordningen om hemkommun (351/94) inkommer till registerbyrån senare än den 51 dagen före valdagen, kan den röstberättigade inte på grundval av denna flyttningsanmälan yrka på rättelse av sådana i 7 § 2 mom. 3—5 punkten nämnda uppgifter i rösträttsregistret som gäller honom.

Ett rättelseyrkande kan framställas genom användning av en för ändamålet utarbetad blankett vars formulär fastställs av justitieministeriet. Befolkningsregistercentralen skall se

till att blanketter finns tryckta eller duplicerade på registerbyråerna och på andra ställen där uppgifterna i rösträttsregistret finns framlagda.

12 §

Registerbyrån skall avgöra rättelseyrkandena senast den 13 dagen före valdagen och göra eventuella av beslutet föranledda ändringar i rösträttsregistret senast den 12 dagen före valdagen före klockan 12.

Registerbyrån skall utan dröjsmål delge parten i fråga beslutet. Beslutet skall sändas per post som rekommenderad försändelse, men det kan också skickas på något annat bevisligt sätt, om detta inte föranleder dröjsmål. Om beslutet innefattar att personen i fråga införs i rösträttsregistret, skall registerbyrån samtidigt tillställa honom ett sådant meddelande på kort som nämns i 9 §. Är mottagarens postadress inte känd, skall beslutet publiceras i officiella tidningen.

13 §

Anser befolkningsregistercentralen eller registerbyrån att någon obehörigen har utelämnats ur rösträttsregistret eller orättmätigt har tagits in i det eller att en sådan anteckning i rösträttsregistret som gäller honom är oriktig, har befolkningsregistercentralen eller registerbyrån rätt att på tjänstens vägnar foga personen i fråga till rösträttsregistret eller anteckna honom som varande utan rösträtt eller rätta den oriktiga anteckning som gäller honom. Ändringarna skall göras senast den 12 dagen före valdagen före klockan 12.

När anteckning i rösträttsregistret görs om att någon är utan rösträtt skall därom fattas ett skriftligt beslut, som skall delges personen i fråga på det sätt som stadgas i 12 § 2 mom. Ett skriftligt beslut behöver dock inte fattas angående en person som har dött eller dödförklarats efter att rösträttsregistret upprättades.

När någon fogas till rösträttsregistret skall till honom utan dröjsmål sändas ett sådant meddelande på kort som nämns i 9 §.

Vid rättelse av en oriktig anteckning som gäller en person som är införd i rösträttsregistret skall personen i fråga utan dröjsmål underättas om rättelsen, om detta inte är uppenbart onödigt.

14 §

Över ett sådant beslut av registerbyrån genom vilket ett rättelseyrkande har avslagits

eller avvisats, och över befolkningsregistercentralens eller registerbyråns beslut enligt 13 § 2 mom. får parten i fråga anföra besvär hos länsrätten. Besvären skall anföras senast den sjunde dagen efter den dag då parten i fråga har delgetts beslutet eller efter den dag då beslutet har publicerats i officiella tidningen. En besvärsskrift som riktas till länsrätten kan inom besvärstiden tillställas registerbyrån för vidarebefordran till länsrätten. Besvär skall i övrigt anföras i den ordning som stadgas i lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (154/50).

Länsrätten skall utan dröjsmål underrätta ändringssökanden och registerbyrån om sitt beslut. Om beslutet innefattar att någon skall införas i rösträttsregistret eller att uppgifter som gäller honom skall ändras, skall länsrätten dessutom utan dröjsmål underrätta befolkningsregistercentralen om beslutet, och befolkningsregistercentralen skall göra de nödvändiga ändringarna i rösträttsregistret. Om länsrätten meddelar ett sådant beslut senare än den fjärde dagen före valdagen klockan 19, skall den dessutom utan dröjsmål sända beslutet till den kommunala centralvalnämnden, som skall foga beslutet till den i 17 § 2 mom. nämnda vallängden. Om besvären har förkastats eller avvisats, skall länsrätten härom underrätta befolkningsregistercentralen, som skall göra anteckning i rösträttsregistret om detta.

Över länsrättens beslut i ett ärende som gäller införande av en person i rösträttsregistret får ändring inte sökas genom besvär.

15 §

Rösträttsregistret vinner laga kraft den 12 dagen före valdagen klockan 12.

Ett lagakraftvunnet rösträttsregister skall följas oförändrat vid valet. Rösträttsregistret anses ha laga kraft även om länsrätten innan rösträttsregistret vinner laga kraft inte har meddelat beslut med anledning av besvär som har anförts till den.

Om någon uppenbart oriktigt med stöd av 13 § 1 mom. har antecknats i rösträttsregistret som varande utan rösträtt, kan befolkningsregistercentralen stryka en sådan anteckning ur det lagakraftvunna rösträttsregistret.

Den som på valdagen för valnämnden föret ett sådant beslut av länsrätten eller högsta förvaltningsdomstolen enligt vilket han är röstberättigad, skall få rösta. Personen i fråga är

skyldig att överlåta beslutet eller en kopia av det till valnämnden.

16 §

Efter att den röstberättigade har röstat, skall i rösträttsregistret antecknas när och på vilket röstnings- eller förhandsröstningsställe han har röstat. Anteckningen kan göras av en valförrättare vid ett genom förordning bestämt förhandsröstningsställe och av valnämnden samt av den kommunala centralvalnämnden eller, på den kommunala centralvalnämndens begäran, av registerbyrån. Om anteckningen befinns oriktig, kan den rättas endast av den kommunala centralvalnämnden eller, på dennas begäran, av registerbyrån. Angående görandet av anteckning stadgas närmare i 6 och 7 kap.

Anteckningar som gäller röstning är inte offentliga förrän valförrättningen har avslutats.

17 §

Efter avslutad förhandsröstning ser justitieministeriet till att det ur rösträttsregistret från och med den fjärde dagen före valdagen klockan 19 skrivs ut vallängder röstningsområdesvis på blanketter vars formulär fastställs av ministeriet och att längderna tillställs de kommunala centralvalnämnderna i god tid före valdagen. Justitieministeriet kan bestämma att den kommunala centralvalnämnden skriver ut vallängder för röstningsområdena i kommunen. Justitieministeriet kan också bestämma att uppgifterna i vallängderna tillställs centralvalnämnden i maskinläsbar form.

I vallängderna införs endast de personer som enligt de anteckningar som gjorts i rösträttsregistret inte har röstat i förhandsröstningen. Vallängderna skrivs ut röstningsområdesvis i alfabetisk ordning enligt personernas namn eller på det sätt som justitieministeriet bestämmer. Vallängderna innehåller rubriker för kommun och röstningsområde samt för varje person hans fullständiga namn och personbeteckning.

Den kommunala centralvalnämnden skall tillse att vallängderna står till valnämndernas förfogande innan valförrättningen börjar.

18 §

Efter att valresultatet har vunnit laga kraft, skall av justitieministeriet föreskrivna arkivutskrifter matas ut ur rösträttsregistret. Däref-

ter skall befolkningsregistercentralen utplåna uppgifterna ur registret.

22 §

Justitieministeriet skall senast den 39 dagen före valdagen meddela centralvalnämnden i varje kommun vilka partier som är upptagna i partiregistret samt vilka personer som är berättigade att teckna respektive partis namn.

24 §

Ansökan om offentliggörande av *valmansföreningens kandidatlista* skall av ombudet för valmansföreningen eller av den som har bemyndigats av honom inges till den kommunala centralvalnämnden senast den 31 dagen före valdagen före klockan 16. Ansökan kan även inges till nämnden av det i 28 § nämnda ombudet för en gemensam lista.

Till ansökan skall fogas stiftelseurkunden och ett särskilt för sig utskrivet förslag till kandidatlista, som skall innehålla de i 21 § 1 mom. nämnda uppgifterna om kandidaten. Vid sidan av eller i stället för förnamnet kan likväl användas allmänt känt tilltalsnamn eller även förkortat förnamn. En kandidatlista får inte innehålla andra anteckningar, utom då sådana behövs för precisering av vederbörandes identitet. Till ansökan skall ytterligare fogas av kandidaten egenhändigt undertecknat och med personbeteckning försett samtycke till att ta emot fullmäktiguppdrag och försäkran att han inte samtyckt till att bli uppställd som kandidat för någon annan valmansförening eller för något parti.

25 §

Till ansökan skall fogas ett förslag till kandidatlista för partiet, på vilken kandidaterna skall uppräknas under partibeteckningen i den ordning vari de skall upptas i den i 40 § nämnda sammanställningen av kandidatlistor. Uppgifterna om kandidaterna skall lämnas på det sätt som stadgas i 24 § 3 mom. Till ansökan skall även fogas av partiet gjord anmälan om att den förening, på vars vägnar partiets valombud uppträder, representerar partiets medlemmar i kommunen samt fullmakten för valombudet. Till ansökan skall ytterligare fogas av var och en av dem som uppställts såsom kandidater egenhändigt undertecknat och med personbeteckning försett samtycke till att ta

emot fullmäktiguppdrag och försäkran att han inte samtyckt till att bli uppställd som kandidat för något annat parti eller för någon valmansförening.

27 §

Antalet kandidater på en gemensam lista, inom ett valförbund eller för ett parti som inte tillhör ett valförbund får vara högst en och en halv gång så stort som antalet fullmäktige som skall utses vid valet.

33 §

Den kommunala centralvalnämnden sammanträder på kallelse av ordföranden i god tid, dock senast den 39 dagen före valdagen och därefter den 27, 24, 23 och andra dagen före valdagen, valdagen, dagen efter valdagen och den tredje dagen efter valdagen samt vid någon annan tid, om behandlingen av ärendena kräver det.

35 §

Vid det sammanträde som den kommunala centralvalnämnden håller den 27 dagen före valdagen föredras och granskas förberedelsevis ansökningarna om offentliggörande av kandidatlistorna jämte till dem fogade handlingar och vidtas åtgärder för inhämtande av eventuell nödvändig tilläggsutredning. Kandidaternas namn, de gemensamma listorna, partiernas kandidatlistor samt valförbunden skall bringas till de röstberättigades kännedom genom ett tillkännagivande som anslås i centralvalnämndens möteslokal och på kommunens anslagstavla.

36 §

De ombud till vilka anmärkningar enligt 35 § 4 mom. framställs har rätt att senast den 24 dagen före valdagen före klockan 12 göra därav föranledda rättelser. Inom samma tid har ombuden rätt att företa justeringar beträffande en kandidats namn, yrke eller syssla. Avser anmärkningen anmälan om valförbund, har partiernas valombud rätt att till centralvalnämnden inge ett gemensamt skriftligt förslag till rättelse av anmälan.

37 §

Den 24 dagen före valdagen behandlar den

kommunala centralvalnämnden på nytt de valhandlingar som inkommit inom föreskriven tid och granskar rättelser som i enlighet med stadgandet i 36 § 1 mom. möjligen gjorts i dem samt fattar beslut med anledning av ansökningarna och med anledning av anmälningarna rörande gemensam lista och beträffande valförbund. Ansökningar som inkommit inom utsatt tid samt anmälningar om gemensam lista och om valförbund, mot vilka anmärkningar inte har framställts, skall godkännas.

38 §

En valmansförening eller ett parti vars anmälan om anslutning till en gemensam lista eller till ett valförbund inte har blivit godkänd har rätt att få sin kandidat utesluten ur sammanställningen av kandidatlistor. Ombudet för valmansföreningen och, i fråga om ett parti, dess valombud skall skriftligen göra anmälan härom hos centralvalnämnden senast den 23 dagen före valdagen före klockan 12.

39 §

Vid det sammanträde som hålls den 23 dagen före valdagen fattar den kommunala centralvalnämnden beslut med anledning av de anmälningar som avses i 36 § 2 mom. och 38 §. Vid detta sammanträde uppgör nämnden en sådan sammanställning av kandidatlistor som avses i 40 § 1 mom.

40 §

Är antalet kandidater som godkänts för valet större än det antal fullmäktige som skall väljas, skall den kommunala centralvalnämnden göra upp en sammanställning av kandidatlistorna. Samtliga kandidatlistor sammanförs på samma sida av arket. I sammanställningen får inte ingå något annat än en gemensam rubrik, av vilken framgår för vilket val sammanställningen gjorts upp samt namnen på partierna och de gemensamma listornas beteckningar, vilka skall införas ovanför respektive partis kandidatlista eller gemensamma lista, samt alla kandidater jämte ordningsnummer. I sammanställningen av kandidatlistorna antecknas inga personbeteckningar. Ordningsföljden för partiernas kandidatlistor och för de gemensamma listorna bestäms av centralvalnämnden genom lottnings så att i sammanställningen först antecknas partierna, grupperade från vänster till höger, i den genom lottnings bestämda ordningsföljd-

en och därefter de gemensamma listorna, likaså grupperade från vänster till höger, i den genom lottnings bestämda ordningsföljden. Partiernas inbördes ordningsföljd bestäms så att ordningsföljden mellan de partier som inte har ingått valförbund och valförbunden först lottas ut och härefter ordningsföljden inom valförbunden mellan de partier som har bildat valförbund. Finns det i kommunen ett så stort antal sådana partier, valförbund, valmansföreningar eller gemensamma listor som har uppställt kandidater att grupperingen av dem i sammanställningen av kandidatlistorna från vänster till höger väsentligt försämrar sammanställningens läsbarhet, kan centralvalnämnden också helt eller delvis gruppera partierna, valförbunden, valmansföreningarna och de gemensamma listorna under varandra i sammanställningen.

40 a §

Den kommunala centralvalnämnden skall tillse att kandidaternas ordningsnummer och de uppgifter som avses i 21 § samt kandidaternas personbeteckning utan dröjsmål efter sammanställningen av kandidatlistorna införs i det riksomfattande kandidatregistret som upprätthålls av justitieministeriet.

Om uppgifter ur det riksomfattande kandidatregistret lämnas ut till andra än kandidaten i fråga eller till någon annan myndighet än en myndighet enligt denna lag, skall personbeteckningen utelämnas ur uppgifterna. Uppgifterna ges avgiftsfritt till kandidaten i fråga och till en myndighet enligt denna lag.

Uppgifterna i det riksomfattande kandidatregistret utplånas när valresultatet har vunnit laga kraft.

Justitieministeriet meddelar närmare föreskrifter och anvisningar om upprättandet och användningen av det riksomfattande kandidatregistret.

41 §

Den kommunala valnämnden skall bringa sammanställningen av kandidatlistorna eller uppgifterna i den eller uppgift om var sammanställningen hålls framlagd till de röstberättigades kännedom så som kommunala tillkännagivanden offentliggörs i kommunen samt dessutom genom tillkännagivande som anslås i centralvalnämndens möteslokal. Av sammanställningen skall ett tillräckligt antal i god tid

före valet tillställas kommunstyrelsen, valnämnderna, valbestyrelserna och valförrättarna vid förhandsröstningsställena inom kommunen. Sammanställningarna skall även hållas tillgängliga för kommunens medlemmar.

44 §

Den kommunala centralvalnämnden skall tillkänna valförrättningen så som kommunala tillkännagivanden offentliggörs i kommunen. I tillkännagivandet skall valtiden och röstningsområdenas röstningsställen anges.

51 §

En röstberättigad får utöva sin rösträtt vid en valförrättning inom det röstningsområde som har antecknats för honom i rösträtsregistret.

En röstande är skyldig att för valnämnden styrka sin identitet.

53 §

Vid kommunalval stämplas röstsedlarna med en likadan valstämpel som vid riksdagsmannaval.

54 §

I vallängden skall antecknas att den röstande har utövat sin rösträtt. Anteckningen skall dock göras i rösträtsregistret, om detta är i bruk inom röstningsområdet.

56 §

Sedan valnämndens ordförande eller viceordförande förklarar valförrättningen avslutad, tas röstsedlarna utan dröjsmål ut ur valurnan och räknas. Likaså räknas antalet personer som enligt anteckningarna i vallängden eller rösträtsregistret utövat sin rösträtt.

59 §

En röstberättigad, som vårdas på ett sjukhus eller i en verksamhetsenhet inom socialvården som lämnar dygnetruntvård, eller som har intagits i en straffanstalt, nedan *anstalter*, eller som under valdagen av någon annan orsak sannolikt kommer att vara förhindrad att utöva sin rösträtt vid valförrättningen inom det

röstningsområde till vilket han hör får avge sin röst på förhand enligt detta kapitel.

60 §

Förhandsröstning äger rum på de förhandsröstningsställen som bestäms genom förordning och vid de anstalter som avses i 59 § 1 mom. (*förhandsröstningsställen*).

61 §

Anordnandet av röstning på ett genom förordning bestämt röstningsställe sköts av en valförrättare samt vid en anstalt av en valbestyrelse som avses i 5 §.

Om förordnande av valförrättare stadgas genom förordning.

Vid behov kan flera valförrättare förordnas för ett och samma förhandsröstningsställe.

62 §

Förhandsröstningen inleds den 11 dagen före valdagen samt avslutas den femte dagen före valdagen.

Vid genom förordning bestämda förhandsröstningsställen kan förhandsröstningen enligt vad som stadgas genom förordning pågå kortare tid än vad som anges i 1 mom.

63 §

Förhandsröstning försiggår under de i 62 § nämnda tidsperioderna

1) på genom förordning bestämda förhandsröstningsställen alla vardagar under den tid platsen är öppen för allmänheten, samt lördagar och söndagar mellan klockan 10 och 16, dock inte på nyårsaftonen, nyårsdagen, trettondagen, påskdagen, valborgsmässoaftonen, första maj, pingstdagen, midsommardagen, självständighetsdagen, julaftonen, juldagen eller annandag jul; och

2) vid anstalter, enligt vad valbestyrelsen bestämmer, den dag då förhandsröstningen avslutas eller föregående dag samt ytterligare en dag, på de tider som valbestyrelsen bestämmer.

64 §

Meddelande om de genom förordning bestämda förhandsröstningsställena inom kommunen samt om röstningstiderna vid dem skall av den kommunala centralvalnämnden tillkän-

nages så som kommunala tillkännagivanden offentliggörs i kommunen.

66 §

Vid förhandsröstning skall användas röstsedel enligt 46 a §, valkuvert, följbrev och ytterkuvert, vilka justitieministeriet skall låta tillverka, samt valstämpel enligt 53 § 3 mom.

Som följbrev kan användas det i 9 § nämnda meddelandet på kort.

67 §

Justitieministeriet skall i god tid före förhandsröstningens början översända röstsedlar, valkuvert, följbrev och ytterkuvert samt förteckningsblanketter som avses i 72 § 2 mom., åtföljda av nödvändiga anvisningar, till valförrättarna på de genom förordning bestämda förhandsröstningsställena samt till de kommunala centralvalnämnderna för vidarebefordran till valbestyrelserna.

70 §

Följbrev skall riktas till den kommunala centralvalnämnden i den kommun som enligt den röstades uppgift har antecknats för honom i rösträttsregistret.

Följbrevet skall innehålla

1) den röstades uppgift om att han personligen, med bevarande av valhemligheten, har fyllt i röstsedeln och lagt in denna avstämplad i valkuvertet som han därefter tillslutit, och

2) uppgift om den röstades fullständiga namn och, såvida namnet har ändrats eller förändrats, även om tidigare namn, personbeteckning eller födelsetid och nuvarande adress.

71 §

Den röstande skall för valförrättaren, och i en anstalt för valbestyrelsen, förete röstsedeln, hopvikt för avstämpling, samt omedelbart därefter i valförrättarens eller valbestyrelsens åsyn innesluta den i valkuvertet. På valkuvertet får inga anteckningar göras.

Om rösträttsregistret är i bruk på ett förhandsröstningsställe, skall valförrättaren kontrollera i registret att den röstande är röstberättigad och i registret göra anteckning om att den röstande har avgett sin röst. Därefter skall valförrättaren göra kvitteringsanteckning i följbrevet, av vilken framgår röstningsställe, tidpunkten för förrättande av röstningen, den röstades personbeteckning samt de tre första

bokstäverna i den röstades släktnamn. Den röstande skall underteckna följbrevet samt lämna detta och valkuvertet till valförrättaren.

Om rösträttsregistret inte är i bruk på ett förhandsröstningsställe, skall den röstande underteckna följbrevet samt lämna detta och valkuvertet till valförrättaren eller valbestyrelsen.

72 §

Valförrättaren och ordföranden för valbestyrelsen skall i följbrevet intyga att röstningen försiggått på det sätt som stadgas i 68—71 §§. Intyget skall undertecknas av valförrättaren eller valbestyrelsens ordförande. Om kvitteringsanteckning som avses i 71 § 2 mom. inte görs i följbrevet, skall intyget dessutom dateras och förses med uppgift om förhandsröstningsstället eller, om förhandsröstningen har förrättats vid en anstalt, med uppgift om den kommun där förhandsröstningsstället är beläget. Valkuvertet och följbrevet skall därefter inneslutas i ytterkuvertet.

När rösträttsregistret inte är i bruk på förhandsröstningsstället, skall förteckning föras över de röstande. Justitieministeriet skall låta trycka blanketter för förteckningen och meddela närmare föreskrifter och anvisningar om uppgörandet av förteckning.

74 §

De förhandsröstningshandlingar som inkommit till den kommunala centralvalnämnden granskas, utan att valkuverten öppnas, vid sammanträden som skall hållas så att de förhandsröstningshandlingar som inkommit före klockan 19 fredagen före valdagen hinner behandlas vid sammanträdena. Ytterkuvert som inkommit efter utgången av tidsfristen öppnas inte och lämnas obeaktade.

Röstningen skall lämnas obeaktad, om den som deltagit i förhandsröstning inte har införts i rösträttsregistret eller om valkuvertet är öppet eller det upptar en obehörig anteckning om den röstande eller om en kandidat eller något annat obehörigt. Samma förfaringssätt skall iakttagas, om ett följbrev i vilket inte finns kvitteringsanteckning som avses i 71 § 2 mom. är så bristfälligt eller otydligt att det inte med säkerhet kan fastställas vem den förhandsröstande är. Anteckning om att röstningen har lämnats obeaktad skall göras i protokollet för sammanträdet, till vilket skall fogas ett sådant valku-

vert jämte följbrev och ytterkuvert som lämnats obeaktat.

Kan ett följbrev som inte innehåller en kvitteringsanteckning enligt 71 § 2 mom. samt ett valkuvert godkännas, antecknas i rösträtsregistret att den i följbrevet nämnda personen har utövat sin rösträtt. Om godkännandet sker senare än den fjärde dagen före valdagen klockan 19, skall anteckning om att den i följbrevet nämnda personen har utövat sin rösträtt dessutom, på det sätt som justitieministeriet bestämmer, göras i den vallängd som nämns i 16 § 2 mom.

Antalet godkända valkuvert och antalet personer om vilka anteckning gjorts i rösträtsregistret att de har utövat sin rösträtt räknas och de tal som erhålls antecknas i protokollet. De godkända valkuverten skall avskiljas från följbreven och hållas i säkert förvar.

74 a §

En röstberättigad, vars rörelse- eller funktionsförmåga till följd av ett gravt handikapp eller en långvarig sjukdom är så begränsad att han inte utan oskäligen svårigheter kan ta sig till röstnings- eller förhandsröstningsstället, får på det sätt som stadgas i detta kapitel förhandsrösta hemma (*hemmaröstning*) i den kommun som i rösträtsregistret har antecknats som hans hemkommun enligt lagen om hemkommun. Andra röstberättigade får inte avge sin röst vid hemmaröstning.

74 b §

En hemmaröstningsförrättning sköts av en enda valförrättare som skall vara en valbestyrelsemedlem eller -valbestyrelsesuppleant som har utsetts därtill i enlighet med 5 a §. Ordföranden för valbestyrelsen bestämmer vilken röstande varje valförrättare skall besöka.

74 c §

Den som vill förhandsrösta hemma skall senast den 12 dagen före valdagen före klockan 16 anmäla detta skriftligen eller per telefon till centralvalnämnden i sin hemkommun. Anmälan kan på den röstberättigades vägnar göras av någon som han har utsett.

74 f §

Hemmaröstning skall förrättas tidigast den

11 och senast den femte dagen före valdagen på en vardag mellan klockan 9 och 20.

Utöver vad detta kapitel stadgar om hemmaröstning och förfarandet vid den gäller i tillämpliga delar 66 § 1 mom., 67 §, 68 § 2 och 3 mom., 69 §, 71 § 1 och 3 mom., 72 § 2 mom. samt 74 §. En röstande som överlåter ett i 8 § nämnt meddelande på kort för att fogas till följbrevet skall endast ge en sådan uppgift som avses i 70 § 2 mom. 1 punkten.

75 §

Den kommunala centralvalnämnden skall vid sitt sammanträde på valdagen, vilket kan inledas tidigast klockan 15 eller, av särskilda skäl, enligt centralvalnämndens prövning också tidigare, dock tidigast klockan 12 börja granska de röstsedlar som har givits in vid förhandsröstning och som finns i valkuvert som avses i 74 § 4 mom. De röstsedlar som är ogiltiga och som därför skall lämnas obeaktade avskiljs till en särskild grupp. Övriga röstsedlar ordnas så att de som gäller en viss kandidat bildar en särskild grupp. Antalet röstsedlar i varje grupp skall räknas.

82 §

För fullmäktigeledamöterna väljs ersättare på det sätt som stadgas i 11 § kommunallagen. Kan inte alla ersättarplatser bli besatta härigenom, förblir antalet ersättare ofullständigt.

85 §

Kommunala centralvalnämnden fastställer valresultatet den tredje dagen efter valdagen.

97 §

Då förordnande om nya val har utfärdats eller en ny tid har satts ut för förrättande av val, sker förhandsröstning endast i den kommun som förordnandet gäller. På de genom förordning bestämda förhandsröstningsställena förrättas härvid dock inte förhandsröstning på nyårsaftonen eller nyårsdagen, trettondagen, påskdagen, valborgsmässoaftonen, första maj, pingstdagen, midsommaraftonen eller midsommardagen, självständighetsdagen, julaftonen, juldagen eller annandag jul.

100 §

Justitieministeriet svarar för

1) kostnaderna för rösträtsregistret och det

riksomfattande kandidatregistret samt för justitieministeriets andra datasystem som används vid val,

2) tillverknings- och avsändningskostnader för meddelanden på kort, röstsedlar, valstämpelar, vallängder, valurnor, förseglingstillbehör samt handlingar som avses i 57, 66 och 67 §§, samt

3) utgifterna för valförrättare vid de genom förordning bestämda förhandsröstningsställen.

Kommunen svarar för andra än i 1 mom. nämnda utgifter för den kommunala centralvalnämnden, valnämnderna, valbestyrelserna och de i 74 b § avsedda valförrättarna.

Andra myndigheter svarar för andra än i 1

mom. nämnda kostnader som föränleds av att de utför de uppgifter som ankommer på dem.

Denna lag träder i kraft den 1999 .

Om kommunalval eller rådgivande kommunal folkomröstning förrättas innan sex månader har förflutit efter att denna lag har trätt i kraft, skall dock tillämpas de stadganden som gällde vid ikraftträdandet.

Vad som i 5 § stadgas om antalet medlemmar i valnämnderna och antalet suppleanter tillämpas inte vid det kommunalval som förrättas samtidigt som valet av företrädare i Europaparlamentet den 20 oktober 1996.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

9.

Lag

om ändring av lagen om förfarandet vid rådgivande kommunala folkomröstningar

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 1, 4 och 8 §§, 16 § 2 mom. samt 18 § lagen den 16 juli 1990 om förfarandet vid rådgivande kommunala folkomröstningar (656/90) som följer:

1 §

Denna lag gäller förfarandet vid rådgivande kommunala folkomröstningar enligt 30 § kommunallagen (365/95).

4 §

Ett initiativ av kommunmedlemmar enligt 31 § kommunallagen om folkomröstning skall individualisera den fråga i vilken folkomröstning önskas. Initiativtagarna skall i initiativet försäkra att de är röstberättigade kommuninvånare. Under medlemmarnas egenhändiga underskrifter skall deras namn, yrke eller syssla och adress tydligt antecknas.

8 §

För folkomröstningen upprättar den kommunala centralvalnämnden över de röstberättigade ett rösträttsregister om vilket i tillämpliga delar gäller vad som i 7 § kommunala vallagen stadgas om rösträttsregistret.

Kommunstyrelsen skall senast den 55 dagen före röstningsdagen göra anmälan till befolkningsregistercentralen om folkomröstningen och meddela om den önskar få de uppgifter

som skall tas in i rösträttsregistret i maskinläsbar form eller som pappersutskrift. Om pappersutskrifter gäller i tillämpliga delar vad som i 17 § kommunala vallagen stadgas om vallängder.

Befolkningsregistercentralen skall senast den 30 dagen före röstningsdagen tillställa den kommunala centralvalnämnden de uppgifter som skall tas in i rösträttsregistret.

16 §

Vid folkomröstningar används de förseglingstillbehör som enligt 100 § 1 mom. 2 punkten kommunala vallagen har skaffats till den kommunala centralvalnämnden och valnämnderna.

18 §

Vid folkomröstningar skall utöver denna lag i tillämpliga delar iakttas 4 § 3 mom., 6 §, 10 § 2 mom., 15 § 1 och 2 mom., 17 § 3 mom., 45 och 46 §§, 47—51 §§, 53 och 54 §§, 56 § 1—4 mom., 57 och 58 §§, 70 § 2 mom., 74 §, 75 § 1

mom., 76, 84 och 87 §§, 88 § 3 mom. samt 89, 95 och 99 §§ kommunala vallagen. Vad som stadgas i 95 § kommunala vallagen gäller dock inte den tid som i 10 § 2 mom. stadgas för returneringen av brevröstningshandlingar.

Om folkomröstning förrättas innan sex månader har förflutit efter att denna lag har trätt i kraft, skall dock tillämpas de stadganden som gällde vid ikraftträdandet.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Denna lag träder i kraft den 199 .

10.

Lag

om ändring av lagen om hemkommun

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen den 11 mars 1994 om hemkommun (201/94) 1 § 1 och 2 mom., rubriken för 2 kap., 9 §, rubriken för 4 kap., 16 § 1 mom., 17 § 1 mom., 18 § 1 mom. och 19 § 2 mom. samt fogas till lagen en ny 6 a § som följer:

1 §

Tillämpningsområde

I denna lag stadgas om hur en persons hemkommun och hans bostad där samt folkbokföringskommunen för en finsk medborgare som är stadigvarande bosatt i utlandet skall bestämmas.

Den enligt denna lag bestämda hemkommunen och bostaden där samt folkbokföringskommunen för en finsk medborgare som är stadigvarande bosatt i utlandet antecknas i det befolkningsdatasystem som avses i befolkningsdatalagen (507/93). I befolkningsdatasystemet kan även antecknas en tillfällig bostad som en person uppgett.

makens hemkommun eller folkbokföringskommun i nämnd ordning. Folkbokföringskommunen är den kommun som vid den tidpunkt då han fick finskt medborgarskap var föräldrarnas eller makens hemkommun eller folkbokföringskommun. Om varken föräldrarna eller maken då inte hade någon hemkommun eller folkbokföringskommun i Finland, är folkbokföringskommunen Helsingfors.

9 §

Anteckning om hemkommun och folkbokföringskommun

När en anmälan enligt 7 § har kommit till registerbyrån, skall denna omedelbart i befolkningsdatasystemet göra en anteckning enligt anmälan om hemkommunen och bostaden där eller anteckna en folkbokföringskommun för en finsk medborgare på grund av att denne stadigvarande bosätter sig utomlands. Anteckning får dock inte göras, om anmälan uppenbart står i strid med fakta eller är bristfällig eller om den annars är sådan att anteckning inte tillförlitligt kan göras på basis av den. Om en person saknar bostad, antecknas i befolkningsdatasystemet att han saknar stadigvarande bostad i kommunen.

Har registerbyrån av någon annan än personen själv fått uppgifter om att hans hemkommun eller hans bostad där har ändrats eller om att han stadigvarande bosatt sig utomlands, får den göra motsvarande anteckning i befolk-

2 kap.

Bestämmande av hemkommunen och folkbokföringskommunen

6 a §

Folkbokföringskommun

Folkbokföringskommunen för en finsk medborgare som är stadigvarande bosatt i utlandet är den kommun som senast var hans hemkommun i Finland.

Om en finsk medborgare inte har haft hemkommun i Finland, bestäms hans folkbokföringskommun enligt moderns, faderns eller

ningsdatasystemet, om det är uppenbart att uppgiften kan anses tillförlitlig.

I de fall som avses i 6 a § 2 mom. görs anteckning om folkbokföringskommun när personens uppgifter första gången antecknas i befolkningsdatasystemet.

4 kap.

Rättelse av anteckning om hemkommun och folkbokföringskommun

16 §

Rättelse av sakfel

Grundar sig en anteckning enligt 9 och 10 §§ om hemkommun eller bostaden där eller om folkbokföringskommun på oriktiga eller bristfälliga uppgifter eller felaktig tillämpning av lag, kan den registerbyrå inom vars verksamhetsområde den berörda personens hemkommun eller folkbokföringskommun finns på eget initiativ eller på yrkande av personen rätta felet. Innan registerbyrån på eget initiativ rättar felet, skall den ge personen i fråga tillfälle att inom en utsatt tid lämna upplysningar i saken. Försummelse av den utsatta tiden hindrar inte att felet rättas.

17 §

Rättelse av skrivfel

Finns det i en anteckning enligt 9 och 10 §§ om hemkommun eller bostaden där eller om folkbokföringskommun ett uppenbart skrivfel, skall den registerbyrå inom vars verksamhetsområde den berörda personens hemkommun

eller folkbokföringskommun finns på eget initiativ eller på yrkande av personen rätta felet.

18 §

Överklagande av registerbyråns beslut

I registerbyråns beslut i ett ärende som gäller vite, påförande av försummelseavgift eller rättelse av anteckning om hemkommun eller folkbokföringskommun får den som saken gäller söka ändring genom besvär hos den länsrätt inom vars domkrets den registerbyrå som har träffat avgörandet finns, så som stadgas i lagen om ändringsökande i förvaltningsärenden (154/50).

19 §

Överklagande av länsrättens beslut

Till den del beslutet gäller bostaden i hemkommunen eller folkbokföringskommun får ändring i länsrättens beslut dock inte sökas genom besvär.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Folkbokföringskommunen för en finsk medborgare som är stadigvarande bosatt i utlandet när denna lag träder i kraft skall anses vara den kommun som innan lagen trätt i kraft antecknats i befolkningsdatasystemet för uppgörande av vallängd för valkretsen.

Helsingfors den 3 november 1995

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Justitieminister *Sauli Niinistö*

1.

Lag**om ändring av 11 § Regeringsformen för Finland**

I enlighet med riksdagens beslut, tillkommet på det sätt som 67 § riksdagsordningen stadgar, ändras 11 § 1 och 2 mom. Regeringsformen för Finland, sådana de lyder i lag av den 17 juli 1995 (969/95), som följer:

Gällande lydelse

11 §

Varje finsk medborgare som före röstningsåret har fyllt aderton år har rätt att rösta i statliga val och folkomröstningar. Om valbarhet i statliga val gäller vad som särskilt stadgas i grundlag.

Varje finsk medborgare och varje i Finland stadigvarande bosatt utlänning som före röstningsåret har fyllt aderton år har rätt att rösta i kommunalval och kommunala folkomröstningar enligt vad som stadgas genom lag. Om rätten att i övrigt ta del i kommunernas förvaltning stadgas i lag.

Föreslagen lydelse

11 §

Varje finsk medborgare som har fyllt aderton år har rätt att rösta i statliga val och folkomröstningar. Om valbarhet i statliga val gäller vad som särskilt stadgas i grundlag.

Varje finsk medborgare och varje i Finland stadigvarande bosatt utlänning som har fyllt aderton år har rätt att rösta i kommunalval och kommunala folkomröstningar enligt vad som stadgas genom lag. Om rätten att i övrigt ta del i kommunernas förvaltning stadgas genom lag.

*Denna lag träder i kraft den
199 .*

Förrättas statligt val, kommunalval, rådgivande folkomröstning eller rådgivande kommunal folkomröstning innan sex månader har förflutit efter att denna lag har trätt i kraft, skall dock tillämpas de stadganden som gällde vid ikraftträdandet.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

2.

Lag**om ändring av 6 § riksdagsordningen**

I enlighet med riksdagens beslut, tillkommet på det sätt som 67 § riksdagsordningen stadgar, ändras 6 § riksdagsordningen, sådant detta lagrum lyder ändrat genom lagar av den 12 maj 1972 och den 21 april 1995 (357/72 och 580/95), som följer:

Gällande lydelse

6 §

Valberättigad är, utan avseende på boningsort, envar finsk medborgare, såväl man som kvinna, som före valåret fyllt aderton år.

Angående vallängder, som skola uppgöras över de valberättigade stadgas genom lag.

Föreslagen lydelse

6 §

Röstberättigad är, utan avseende på boningsort, varje finsk medborgare som senast på valdagen fyller aderton år.

Angående det register som skall föras över de röstberättigade stadgas genom lag.

Denna lag träder i kraft den
199 .

Förrättas riksdagsmannaval, rådgivande folkomröstning eller presidentval innan sex månader har förflutit efter att denna lag har trätt i kraft, skall dock tillämpas de stadganden som gällde vid ikraftträdandet.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

3.

Lag

om ändring av lagen om riksdagsmannaval

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 13 juni 1969 om riksdagsmannaval (391/69) 42 §, sådan den lyder i lag av den 16 maj 1975 (319/75),

ändras 2 §, 8 § 1 och 2 mom., 10 §, 2 kap., 26 c § 1 mom., 27 och 28 §§, 29 § 1 mom. och 2 mom. 2 punkten, 31 d § 1 och 3 mom., 32 §, 35 § 1 mom., 36 § 1 mom., 37 § 1 och 5 mom., 37 a §, 39 § 1 mom., 40 §, 46 § 2 mom., 53 § 1 och 3 mom., 57, 59 § 1 mom., 63 § 1 mom., 64 § 1 mom., 65 och 66 §§, 67 § 1 mom. 1 punkten, 68 och 70 §§, 71 § 1, 3 och 4 mom., 74, 75 och 76 §§, 77 § 2 mom., 78 och 80 §§, 80 a § 1 mom., 80 b § 1 mom., 80 e § 1 och 6 mom., 81 och 90 §§, 100 a § 1 mom. samt 102 §,

av dessa lagrum 2 och 32 §§, 35 § 1 mom., 40 §, 46 § 2 mom., 57 §, 63 § 1 mom., 80 b § 1 mom., 81 och 90 §§ samt 100 a § 1 mom. sådana de lyder i lag av den 18 maj 1990 (434/90), 8 § 1 mom., 80 §, 80 a § 1 mom. och 80 e § 1 mom. sådana de lyder i lag av den 29 januari 1988 (80/88), 8 § 2 mom., 26 c § 1 mom., 37 § 1 mom. samt 71 § 3 mom. sådana de lyder i nämnda lag av den 16 maj 1975, 10 § sådan den lyder ändrad genom lag av den 3 maj 1985 (370/85) och nämnda lag av den 18 maj 1990, 2 kap. jämte ändringar, 27 och 28 §§, 29 § 1 mom. och 2 mom. 2 punkten, 31 d § 1 och 3 mom., 36 § 1 mom., 37 § 5 mom., 37 a och 76 §§ sådana de lyder i lag av den 3 maj 1985, 64 § 1 mom., 65 §, 67 § 1 mom. 1 punkten, 68 § och 71 § 1 och 4 mom. sådana de lyder i lag av den 22 maj 1992 (435/92), 66 och 75 §§ sådana de lyder ändrade genom sistnämnda lag och nämnda lag av den 3 maj 1985, 70 § sådan den lyder ändrad genom sistnämnda lag och lag av den 11 juni 1993 (498/93), 74 § sådan den lyder ändrad genom de två sistnämnda lagarna, nämnda lag av den 18 maj 1990 och lag av den 12 maj 1972 (358/72), 77 § 2 mom. sådant det lydet i sistnämnda lag, 78 § sådan den lyder ändrad genom nämnda lagar av den 16 maj 1975 och den 3 maj 1985, 80 e § 6 mom. sådant det lyder i nämnda lag av den 11 juni 1993 och 102 § sådan den lyder ändrad genom de två sistnämnda lagarna, samt

fogas till lagen en ny 48 b § som följer:

Gällande lydelse

2 §

Fördelningen mellan valkretsarna av riksdagsmannamandaten, med undantag av landskapet Ålands valkrets, verkställs enligt det invånarantal som avses i lagen om befolkningsböcker (141/69) och som gäller finska medborgare. Invånarantalet beaktas sådant det var den första dagen året före valåret eller, om valförordningen hålls den 1 september eller senare, sådant det var på valårets första dag. Fördelningen verkställs av statsrådet i god tid före valet genom beslut som publiceras i Finlands författningssamling.

Föreslagen lydelse

2 §

Fördelningen mellan valkretsarna av riksdagsmannamandaten, med undantag av landskapet Ålands valkrets, verkställs *på grundval av antalet finska medborgare som enligt befolkningsdatasystemet har haft hemkommun i Finland i valkretsen i fråga den sista dagen i den sjätte kalendermånaden före valdagen*. Fördelningen verkställs genom att invånarantalet i varje valkrets divideras med det sammanräknade invånarantalet i valkretsarna och genom att det tal som erhålls multipliceras med talet 199. Varje valkrets får ett platsantal som motsvarar det hela tal som räkneoperationen ger. Om alla platser inte då blir fördelade, fördelas de återstående platserna mellan valkretsarna i den ordning som följer av decimaltalens storlek i de tal som räkneoperationen givit.

Fördelningen verkställs av statsrådet i god tid före valet genom beslut som publiceras i Finlands författningssamling.

Gällande lydelse

8 §

Kommunfullmäktige skall i god tid före val för varje röstningsområde tillsätta en *valnämnd* bestående av fem medlemmar och behövt antal, dock minst fem, suppleanter, samt för anstalter som avses i 63 § 1 mom. och sådan förhandsröstning som avses i 6 a kap. eller flera *valbestyrelser* bestående av tre medlemmar och behövt antal, dock minst tre, suppleanter. Suppleanterna skall, utom för den förhandsröstning som avses i 6 a kap., ställas i den ordning i vilken de skall träda i stället för medlemmarna.

Medlemmarna, av vilka fullmäktige skall förordna en till ordförande och en annan till viceordförande, samt deras suppleanter skall väljas bland i kommunen bosatta valbara personer sålunda, att de i mån av möjlighet företräder de partier som vid föregående val uppträtt i valkretsen.

10 §

Valnämnderna är beslutföra med fem och valbestyrelserna med tre medlemmar.

Har suppleant avlidit eller är han jävig eller har han förfall, får kommunstyrelsen vid behov förordna en tillfällig suppleant.

Vad 70 § 1 mom kommunallagen stadgar om företrädare för kommunstyrelsen och 2 mom om rätten att närvara vid nämndssammanträden gäller inte valnämnden eller valbestyrelsen.

2 kap.

Vallängder

12 §

Vallängder vid riksdagsmannaval är *vallängderna för röstningsområdena och vallängderna för valkretsarna*.

Vallängderna för röstningsområdena består av förteckningar över de valberättigade personer som har haft hemort i Finland enligt lagen om befolkningsböcker den första dagen året före valåret. Om valförrättningen hålls den 1 september eller senare, uppgörs vallängderna dock över de valberättigade som har haft hemort i Finland på valårets första dag.

Föreslagen lydelse

8 §

Kommunstyrelsen skall i god tid före val för varje röstningsområde tillsätta en *valnämnd* bestående av *tre* medlemmar och behövt antal, dock minst *tre*, suppleanter, samt för anstalter som avses i 63 § 1 mom. och sådan förhandsröstning som avses i 6 a kap. en eller flera *valbestyrelser* bestående av tre medlemmar och behövt antal, dock minst tre, suppleanter. Suppleanterna skall, utom för den förhandsröstning som avses i 6 a kap., ställas i den ordning i vilken de skall träda i stället för medlemmarna.

Medlemmarna, av vilka *kommunstyrelsen* skall förordna en till ordförande och en annan till vice ordförande, samt deras suppleanter skall väljas bland i kommunen bosatta valbara personer sålunda att *de partier som uppträtt i valkretsen vid föregående val i mån av möjlighet får in sin företrädare i varje valnämnd och valbestyrelse antingen som medlem eller suppleant.*

10 §

Valnämnderna och valbestyrelserna är beslutföra med *tre medlemmar*.

Vad 50 § kommunallagen (365/95) stadgar om de bestämmelser om andras än ledamöternas rätt att närvara och yttra sig vid organens sammanträden vilka skall inga i förvaltningsstadgan gäller inte valnämndes eller valbestyrelser.

2 kap.

Rösträttsregister

12 §

Befolkningsregistercentralen skall senast den 46 dagen före valdagen upprätta ett register, i vilket införs varje person som enligt uppgifterna i befolkningsdatasystemet är röstberättigad i det kommande valet (rösträttsregister).

Beträffande varje röstberättigad tas följande uppgifter in i rösträttsregistret, sådana de är i befolkningsdatasystemet vid utgången av den 51 dagen före valdagen:

- 1) *personbeteckning,*
- 2) *fullständigt namn,*
- 3) *den valkrets i vilken han är röstberättigad,*

Gällande lydelse

13 §
Såsom underlag för vallängderna för röstningsområdena utskrivs basförteckningar kommunvis särskilt för varje röstningsområden som gällde vid utgången av juni året före valåret. Hålls valförrättningen den 1 september eller därefter, utskrivs basförteckningarna dock enligt den indelning i röstningsområden som gällde vid utgången av juni under valåret. I basförteckningarna skall upptas var och en som enligt uppgifter i centrala befolkningsregistret är valberättigad i de kommande valen och som har hemort enligt lagen om befolkningsböcker i kommunen inom respektive röstningsområde den första dagen året före valåret eller, om valförrättningen hålls den 1 september eller senare, på valårets första dag. Basförteckningarna skall uppgöras i alfabetisk ordning enligt personernas namn, och i dem skall upptas vars och ens fullständiga namn och personbeteckning.

Föreslagen lydelse

- 4) hans hemkommun enligt lagen om hemkommun (201/94),
 - 5) det röstningsområde till vilket han hör,
 - 6) hans röstningsställe på valdagen och adressen till det,
 - 7) modersmål, om detta är danska, isländska, norska eller svenska,
 - 8) hans bosättningsstat, om den inte är Finland,
 - 9) den registerbyrå inom vars ämbetsdistrikt den för honom antecknade kommunen är belägen,
 - 10) det datum när han har införts i rösträttsregistret,
 - 11) uppgift om dödsfall, om han har dött efter att registret upprättades, samt
 - 12) anteckning om rättelseyrkande, om sådant är anhängigt, och om beslut som har meddelats med anledning av rättelseyrkande.
- Om den röstberättigade inte har sin hemkommun i Finland den 51 dagen före valdagen, antecknas för hans del i rösträttsregistret folkbokföringskommunen enligt lagen om hemkommun. Om denna kommun inte längre hör till finskt territorium, antecknas i stället för den Helsingfors stad. Den röstberättigade hör då till det röstningsområde som fullmäktige med stöd av 3 § 1 mom. kommunala vallagen bestämmer i fråga om de röstberättigade som i befolkningsdatasystemet inte har antecknats vid någon fastighet.

13 §

Befolkningsregistercentralen utarbetar över var och en som införts i rösträttsregistret ett meddelande på kort, som innehåller följande uppgifter:

- 1) de uppgifter som avses i 12 § 2 mom. 2—6 punkten och den folkbokföringskommun som avses i 12 § 3 mom.,
 - 2) den adress som för den röstberättigade finns införd i befolkningsdatasystemet den 51 dagen före valdagen,
 - 3) valet, valdagen och tidpunkten för förhandsröstning,
 - 4) kontaktuppgifter för den registerbyrå som antecknats som kortets avsändare samt för den kommunala centralvalnämnden,
 - 5) det register eller datasystem som uppgifterna på kortet grundar sig på, samt
 - 6) anvisningar om kortets användning och om förfarandet vid röstning.
- Meddelandet på kort kan dessutom innehålla i

Gällande lydelse

Till varje basförteckning skall för var och en fogas ett meddelande på kort, på vilket skall antecknas hans fullständiga namn, de två sista sffrorna i hans födelseår, den adress för honom som var känd då förteckningarna skrevs ut samt uppgift om i vilken valkrets han är valberättigad, i vilket röstningsområde han har upptagits i vallängden, var och när vallängden hålls framlagd samt var och när valförrättningen skall äga rum. Utom detta får kortet endast innehålla anvisningar om dess användning, om rättelse av fel som möjligen framgår av kortet och om hur röstningen går till samt ett meddelande om förhandsröstningen. Meddelandet på kort skall utformas så att det kan användas som följbrev vid förhandsröstning som avses i 6 kap.

Basförteckningarna och meddelandena på kort skall utarbetas i god tid före valen. Skall nya val förrättas på förordnande av republikens president, skall utarbetandet påbörjas så snart det har blivit känt att nya val skall förrättas.

Basförteckningarna och meddelandena på kort uppgörs på blanketter för vilka formulär fastställs av justitieministeriet. Befolkningsregistercentralen skall sända basförteckningarna och meddelandena på kort till respektive registerbyrå, som skall föra de ändringar i dem som behövs och som inverkar på rösträtten och sända dem vidare till de kommunala centralvalnämnderna senast den 44 dagen före valen.

14 §

Den kommunala centralvalnämnden skall senast den 38 dagen före valen granska basförteckningarna. Till dem skall fogas en valberättigad som inte har blivit införd i basförteckningen, trots att han enligt intyg av registerbyrån hade bort bli införd i den, samt en person vilken såsom utländsk medborgare har haft hemort i Finland enligt lagen om befolkningsböcker den första dagen det år enligt vilket basförteckningarna skall uppgöras, och som blivit valberättigad innan vallängderna för röstningsområdena undertecknades. Den som inte är valberättigad skall utslutas ur basförteckningarna genom att hans namn stryks över och orsaken till utslutningen anges i förteckningen. Den i fråga om vilken förlust av valrätt enligt officiell utredning upphör att gälla före

Föreslagen lydelse

12 § 2 mom. nämnda uppgifter i optiskt läsbar form i behövlig mån.

Meddelandet på kort uppgörs på en blankett vars formulär fastställs av justitieministeriet och så att det kan användas som följbrev vid förhandsröstning enligt 6 kap.

Befolkningsregistercentralen ser till att meddelandena på kort senast den 24 dagen före valdagen sänds till de röstberättigade vilkas adress är känd.

14 §

De i 12 § 2 mom. nämnda uppgifterna i rösträttsregistret, med undantag av personbeteckningarna, finns framlagda för kontroll på eller fås avgiftsfritt per telefon från registerbyråerna och, enligt vad befolkningsregistercentralen bestämmer, också andra ställen vardagar under tjänstetid från och med den 41 dagen före valdagen.

Registerbyråerna kan ge utdrag ur rösträttsregistret. Om ett utdrag ges till någon annan än den som utdraget gäller eller till någon annan myndighet än en myndighet enligt denna lag, skall personbeteckningen utelämnas från utdraget. Utdraget ges avgiftsfritt till den som utdraget gäller och till en myndighet enligt denna lag.

Befolkningsregistercentralen informerar i officiella tidningen och, på det sätt den finner

Gällande lydelse

valdagen, skall införas i förteckningen såsom röstberättigad.

Sedan en basförteckning har blivit granskad och rättad på ovan nämnt sätt skall i den antecknas att den är vallängd för röstningsområdet, och den skall därefter undertecknas på den kommunala centralval nämndens vägnar. Meddelandena på kort skall rättas på motsvarande sätt.

Den kommunala centralvalnämnden skall omedelbart skriftligen underrätta befolkningsregistercentralen om sådana ändringar i basförteckningarna som gäller valrätten.

Registerbyråer och andra som för befolkningsböcker samt länsman, stadsfiskaler, häradshövdingar och rädstuvurätter är skyldiga att lämna centralvalnämnden behövliga uppgifter. Denna kan kalla en eller flera personer från varje röstningsområde att såsom lokala sakkunniga biträda vid uppgörandet av vallängden för röstningsområdet.

15 §

Den kommunala centralvalnämnden skall till varje röstberättigad vars adress är känd sända ett i 13 § 2 mom. nämnt meddelande på kort. Meddelandet sänds till den röstberättigade efter att meddelandet och basförteckningen har granskats för hans del, dock senast den 38 dagen före valen.

16 §

Den kommunala centralvalnämnden skall lägga fram vallängderna för röstningsområdena

Föreslagen lydelse

lämpligt, även i övrigt om tillhandahållandet av uppgifter ur rösträttsregistret samt om hur rättelseyrkande enligt 15 § skall framställas.

15 §

Anser någon att han obehörigen har utelämnats ur rösträttsregistret eller att en anteckning om honom i registret är oriktig, kan han framställa ett skriftligt rättelseyrkande hos registerbyrån senast den 16 dagen före valdagen före klockan 16.

Rättelseyrkande kan grundas också på sådana på vederbörandes rösträtt inverkan omständigheter som har inträffat efter att rösträttsregistret upprättades.

Om en röstberättigads flyttningsanmälan enligt förordningen om hemkommun (351/94) inkommer till registerbyrån senare än den 51 dagen före valdagen, kan den röstberättigade inte på grundval av denna flyttningsanmälan yrka på rättelse av sådana i 12 § 2 mom. 3—6 punkten nämnda uppgifter i rösträttsregistret som gäller honom.

Ett rättelseyrkande kan framställas genom användning av en för ändamålet utarbetad blankett, vars formulär fastställs av justitieministeriet. Befolkningsregistercentralen skall se till att blanketter finns tryckta eller duplicerade på registerbyråerna och på andra ställen där uppgifterna i rösträttsregistret finns framlagda.

16 §

Registerbyrån skall avgöra rättelseyrkandena senast den 13 dagen före valdagen och göra

Gällande lydelse

till granskning inom kommunen under två vardagar, dock inte en helgfri lördag, från och med den 32 dagen före valen. Vallängderna hålls framlagda båda dagarna klockan 9—20 under behörig tillsyn.

Vallängderna skall vid behov framläggas på flera platser inom kommunen. Om synnerliga skäl påkallar det och om det inte medför oskäligt men för de röstberättigade, kan vallängderna hållas framlagda även utanför kommunen.

Meddelande om när och var vallängderna hålls framlagda skal ges i god tid på förhand på det sätt varpå kommunala tillkännagivanden offentliggörs i kommunen.

Angående meddelande till befolkningsregistercentralen om var vallängderna hålls framlagda och var röstningsstället inom varje röstningsområde är beläget stadgas i 3 a § kommunala vallagen.

17 §

Anser någon att han obehörigen utelämnats ur vallängd för röstningsområde eller att anteckning om honom i längden är oriktig, kan han framställa skriftligt yrkande på rättelse hos den kommunala centralvalnämnden senast den 23 dagen före valen före klockan 16.

I 1 mom. nämnt yrkande på rättelse kan make på andra makens vägnar framställa utan fullmakt.

Anser någon att en annan obehörigen upptagits i vallängd för röstningsområde såsom röstberättigad, kan han framställa motiverat skriftligt yrkande på rättelse hos den kommunala centralvalnämnden senast den 26 dagen före valen före klockan 16.

Yrkande på rättelse kan även grundas på sådana på vederbörandes valrätt inverkan omständigheter som inträffat efter det vallängden undertecknades.

Sådant yrkande på rättelse som avses i 1 och 3 mom. kan göras på en för ändamålet uppgjord blankett för vilken justitieministeriet fastställer formulär. Den kommunala centralvalnämnden skall dra försorg om att tryckta eller duplicerade blanketter tillhandahålls på de ställen där vallängderna är framlagda samt vid behov även annorstädes inom kommunen.

Föreslagen lydelse

eventuella av besluten föranledda ändringar i rösträttsregistret senast den 12 dagen före valdagen före klockan 12.

Registerbyrån skall utan dröjsmål delge parten i fråga beslutet. Beslutet skall sändas per post som rekommenderad försändelse, men det kan också skickas på något annat bevisligt sätt, om detta inte föranleder dröjsmål. Om beslutet innefattar att personen i fråga införs i rösträttsregistret, skall registerbyrån samtidigt tillställa honom ett meddelande på kort som nämns i 13 §. Är mottagarens postadress inte känd, skall beslutet publiceras i officiella tidningen.

17 §

Anser befolkningsregistercentralen eller registerbyrån att någon obehörigen har utelämnats ur rösträttsregistret eller orättmätigt har tagits in i det eller att en sådan anteckning i rösträttsregistret som gäller honom är oriktig, har befolkningsregistercentralen eller registerbyrån rätt att på tjänstens vägnar foga personen i fråga till rösträttsregistret eller anteckna honom som varande utan rösträtt eller rätta den oriktiga anteckning som gäller honom. Ändringarna skall göras senast den 12 dagen före valdagen före klockan 12.

När anteckning i rösträttsregistret görs om att någon är utan rösträtt skall därom fattas ett skriftligt beslut som skall delges personen i fråga på det sätt som stadgas i 16 § 2 mom. Ett skriftligt beslut behöver dock inte fattas angående en person som har dött eller dödförklarats efter att rösträttsregistret upprättades.

När någon fogas till rösträttsregistret skall till honom utan dröjsmål sändas ett meddelande på kort som nämns i 13 §.

Vid rättelse av en oriktig anteckning som gäller en person som är införd i rösträttsregistret skall personen i fråga utan dröjsmål underrättas om rättelsen, om detta inte är uppenbart onödigt.

Gällande lydelse

18 §

Avser yrkande på rättelse att någon skall uteslutas ur vallängden för röstningsområde på grund som avses i 17 § 3 mom. eller 22 §, skall den kommunala centralvalnämndens ordförande om yrkandet och om dess innehåll genast underrätta den som rättelseyrkandet gäller. Denne skall samtidigt underrättas om att han är i tillfälle att ta del av yrkandet på uppdraget ställe och att med anledning av yrkandet till den kommunala centralvalnämnden avge förklaring senast den 20 dagen före valen före klockan 12. Dessutom skall meddelas att saken avgörs även om förklaring inte avges.

Meddelande om rättelseyrkande skall sändas med posten såsom rekommenderad försändelse, men kan även frambefordras på annat sätt, om det inte medför dröjsmål. Är mottagarens postadress okänd, skall meddelandet utan dröjsmål offentliggöras på det sätt varpå kommunala tillkännagivanden offentliggörs i kommunen, dock utan angivande av grunden för yrkandet.

19 §

Yrkande på rättelse av vallängd för röstningsområde handläggs och avgörs vid den kommunala centralvalnämndens sammanträde, som hålls den 20 dagen före valen och börjar klockan 16. Centralvalnämnden skall i varje ärende meddela beslut, vilket jämte motivering skall antecknas i protokollet.

Centralvalnämndens beslut är slutligt. Har emellertid rättelseyrkanden förkastats eller inte upptagits till prövning, eller godkänns rättelseyrkande som har framförts i den ordning som är stadgad i 17 § 3 mom., skall beslutet utan dröjsmål underställas länsrättens prövning. till beslutet, som skall tillställas länsstyrelsen, skall

Föreslagen lydelse

18 §

Över ett beslut av registerbyrån genom vilket ett rättelseyrkande har avslagits eller avvisats och över befolkningsregistercentralens eller registerbyråns beslut enligt 17 § 2 mom. får parten i fråga anföra besvär hos länsrätten. Besvären skall anföras senast den sjunde dagen efter den dag då parten i fråga har delgetts beslutet eller efter den dag då beslutet har publicerats i officiella tidningen. En besvärsskrift som riktas till länsrätten kan inom besvärstiden tillställas registerbyrån för vidarebefordran till länsrätten. Besvär skall i övrigt anföras i den ordning som stadgas i lagen om ändringssökande förvaltningsärenden (154/50).

Länsrätten skall utan dröjsmål underrätta ändringssökanden och registerbyrån om sitt beslut. Om beslutet innefattar att någon skall införas i rösträttsregistret eller att uppgifter som gäller honom skall ändras, skall länsrätten dessutom utan dröjsmål underrätta befolkningsregistercentralen om beslutet, och befolkningsregistercentralen skall göra de nödvändiga ändringarna i rösträttsregistret. Om länsrätten meddelar ett sådant beslut senare än den fjärde dagen före valdagen klockan 19, skall den dessutom utan dröjsmål sända beslutet till den kommunala centralvalnämnden, som skall foga beslutet till den i 21 § 2 mom. nämnda vallängden. Om besvären har förkastats eller avvisats, skall länsrätten härom underrätta befolkningsregistercentralen, som skall göra anteckning om detta i rösträttsregistret.

Över länsrättens beslut i ett ärende som gäller införande i rösträttsregistret får ändring inte sökas genom besvär.

19 §

Rösträttsregistret vinner laga kraft den 12 dagen före valdagen klockan 12.

Ett lagakraftvunnet rösträttsregister skall följas oförändrat vid valet. Rösträttsregistret anses ha laga kraft även om länsrätten innan rösträttsregistret vinner laga kraft inte har meddelat beslut med anledning av besvär som har anförts den.

Om någon uppenbart oriktigt med stöd av 17 § 1 mom. har antecknats i rösträttsregistret som varande utan rösträtt, kan befolkningsregistercentralen stryka en sådan anteckning ur det lagakraftvunna rösträttsregistret.

Den som på valdagen för valnämnden företer

Gällande lydelse

fogas de handlingar som ligger till grund för det.

20 §

Länsrätt skall om sitt utslag i ärende, som gäller rättelse av vallängd för röstningsområde, utan dröjsmål underrätta den kommunala centralvalnämnden, vilken omedelbart skall anslå utslaget på anslagstavlan för offentliga kommunala kungörelser för en tid av sju dagar. Centralvalnämnden skall, på det sätt som stadgas i 18 § 2 mom., om utslaget underrätta den som har yrkat på rättelse och den vars rösträtt utslaget gäller.

21 §

I länsrätts utslag i ärende som angår rättelse av vallängd för röstningsområde får ändring inte sökas genom besvär, om inte högsta förvaltningsdomstolen beviljar sakägaren besvärstillstånd. Besvärstillstånd kan beviljas endast om det med avseende på lagens tillämpning i andra liknande fall eller med hänsyn till en enhetlig rättstillämpning är av vikt att ärendet prövas av högsta förvaltningsdomstolen.

Ansökan om besvärstillstånd skall göras senast den 7 dagen från det att den kommunala centralvalnämnden har uppsatt länsrätts utslag på anslagstavlan för offentliga kommunala kungörelser. Ansökan får tillställas länsrätten för att genom dennas försorg sändas till högsta förvaltningsdomstolen. Ansökan om besvärstillstånd skall i övrigt göras och besvär anföras i den ordning som stadgas i lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden.

Högsta förvaltningsdomstolen skall utan dröjsmål om sitt utslag underrätta sökanden, länsrätten, den kommunala centralvalnämnden och den vars rösträtt utslaget gäller.

Föreslagen lydelse

ett sådant beslut av länsrätten eller av högsta förvaltningsdomstolen enligt vilket han är röstberättigad, skall få rösta. Personen i fråga är skyldig att överlåta beslutet eller en kopia av det till valnämnden.

20 §

Efter att den röstberättigade har röstat, skall i rösträttsregistret antecknas när och på vilket röstnings- eller förhandsröstningsställe han har röstat. Anteckningen kan göras av en valförrättare vid ett genom förordning bestämt förhandsröstningsställe i Finland, av valnämnden samt av den kommunala centralvalnämnden eller, på den kommunala centralvalnämndens begäran, av registerbyrån. Om anteckningen befinns oriktig, kan den rättas endast av den kommunala centralvalnämnden eller, på dennas begäran, av registerbyrån. Angående görandet av anteckning stadgas närmare i 5 och 6 kap.

Anteckningar som gäller röstning är inte offentliga förrän valförrättningen har avslutats.

21 §

Efter avslutad förhandsröstning ser justitieministeriet till att det ur rösträttsregistret från och med den fjärde dagen före valdagen klockan 19 skrivs ut vallängder röstningsområdesvis på blanketter enligt formulär som fastställs av ministeriet och att längderna tillställs de kommunala centralvalnämnderna i god tid före valdagen. Justitieministeriet kan bestämma att den kommunala centralvalnämnden skriver ut vallängder för röstningsområdena i kommunen. Justitieministeriet kan också bestämma att uppgifterna i vallängderna tillställs centralvalnämnden i maskinläsbar form.

I vallängderna införs endast de personer som enligt de anteckningar som gjorts i rösträttsregistret inte har röstat i förhandsröstningen. Vallängderna skrivs ut röstningsområdesvis i alfabetisk ordning enligt personernas namn eller på det sätt som justitieministeriet bestämmer. Vallängderna innehåller rubriker för valkrets, kommun och röstningsområde samt för varje person hans fullständiga namn och personbeteckning.

Den kommunala centralvalnämnden skall tillse att vallängderna står till valnämndernas förfogande innan valförrättningen börjar.

Gällande lydelse

22 §

Anser registerbyrån att någon obehörigen har utelämnats ur vallängden för ett röstningsområde, att i den obehörigen har antecknats att någon är röstberättigad eller att en anteckning annars är oriktig, får den på tjänstens vägnar hos den kommunala centralvalnämnden framställa rättelseyrkande enligt 17 § 3 mom., beroende på grunden för yrkandet, och att i den ordning som stadgas i 21 § söka ändring i ett beslut som har meddelats med anledning av ett sådant eller något annat rättelseyrkande.

23 §

Har yrkande på ändring av vallängden för röstningsområde inte inom föreskriven tid framställts hos den kommunala centralvalnämnden, skall längden påtecknas intyg över att den har laga kraft.

Har yrkande på ändring framtällts, skall den kommunala centralvalnämnden, sedan yrkandet har avgjorts genom beslut som vunnit laga kraft, i vallängden införa därav möjligen föranledda rättelser. Invid varje rättelse skall nämnas det beslut varpå rättelsen stöder sig, varefter längden skall påtecknas intyg över att den sålunda rättad har lag kraft.

Vallängd som vunnit laga kraft skall vid valen följas oförändrad. Vallängd anses ha lag kraft utan hinder av att slutligt beslut om yrkande på rättelse av längden inte meddelats eller bragts till den kommunala centralvalnämndens kännedom före valen. Den som för valnämnden företer underställnings- eller besvärmyndighets beslut, enligt vilket han är röstberättigad, skall dock få rösta.

25 §

Kommunal centralvalnämnd skall tillse att vallängderna för röstningsområdena står till valnämndernas förfogande innan valförrättningen börjar.

25 a §

I vallängderna för valkretsarna skall befolkningsregistercentralen ta upp var och en som enligt uppgifterna i centrala befolkningsregistret är valberättigad i de kommande valen, men som inte har haft hemort i Finland enligt lagen om befolkningsböcker vid den tidpunkt enligt vilken vallängderna för röstningsområdena skall utarbetas.

Föreslagen lydelse

22 §

Efter att valresultatet har vunnit laga kraft, skall av justitieministeriet föreskrivna arkivutskrifter matas ut ur rösträttsregistret. Därefter skall befolkningsregistercentralen utplåna uppgifterna ur registret.

(Utelämnas)

(Utelämnas)

(Utelämnas)

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Var och en skall införas i vallängden för den valkrets inom vilken den kommun finns där han enligt uppgifter i centrala befolkningsregistret senast har haft hemort i Finland. Hör denna kommun inte längre till Finland, skall den som är i fråga införas in vallängden för Helsingfors stads valkrets. Har han inte haft hemort i Finland, skall han införas i vallängden för den valkrets inom vilken den kommun finns tillvars bortovarande befolkning han enligt uppgifter i centrala befolkningsregistret skall anses höra.

25 b §

Den som avses i 25 a § 1 mom. kan till befolkningsregistercentralen rikta skriftlig förfrågan om huruvida hans namn kommer att införas i vallängden för valkretsen. I samband med förfrågningen skall de i 25 a § 3 mom. nämnda uppgifterna lämnas. Make kan utan fullmakt göra förfrågan på den andra makens vägnar.

(Utelämnas)

Förfrågan skall göras senast den 45 dagen före valen.

För förfrågningarna skall befolkningsregistercentralen låta trycka blanketter för vilka justitieministeriet fastställer formulär. Blanketter skall finnas hos statens tryckericentral och åtminstone vid Finlands diplomatiska beskickningar och de beskickningar som förestås av utsänd konsul. Beskickning skall på begäran bistå valberättigad vid ifyllandet av blankett.

25 c §

Befolkningsregistercentralen skall den 38 dagen för valen fastställa de vallängder för en valkrets som har uppgjorts enligt 25 a §. I varje längd skall antecknas den valkrets för vilken den är vallängd.

(Utelämnas)

Befolkningsregistercentralen skall senast den 20 dagen före valen tillställa valkretscentralnämnden i varje valkrets vallängd för valkretsen.

I befolkningsregistercentralens beslut om fastställelse av vallängd för valkrets får ändring inte sökas genom besvär.

25 d §

Sedan vallängderna för valkretsarna har fastställts skall befolkningsregistercentralen utan dröjsmål till var och en, vars i vallängden antecknade adress kan anses trovärdig, om upptagandet i vallängden sända ett meddelande per brev enligt ett av justitieministeriet fastställt

(Utelämnas)

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

formulär. I meddelandet per brev skall ingå de uppgifter om den som är i fråga, vilka har upptagits i vallängden, och uppgift om den valkrets i vilken han har upptagits i vallängden. Härutöver får meddelandet per brev inte innehålla annat än anvisningar om dess användning och om förfarandet vid röstning. Meddelandet per brev skall utformas så att det kan användas som följebrev vid förhandsröstning som avses i 6 kap.

Om den som har gjort i 25 b § nämnd förfrågan inte upptagits i vallängden för någon valkrets, skall befolkningsregistercentralen utan dröjsmål, sedan längderna har fastställts, under den adress han har uppgivit och med användning av blankett för vilken formulär fastställts av justitieministeriet tillsända honom meddelande om varför han inte har upptagits i vallängden för någon valkrets.

25 f §

Då till annan än den som är i fråga eller i denna lag nämnd myndighet ges avskrift av eller utdrag ur vallängder eller de handlingar som utgör basen för eller bilagor tilldem, skall personbeteckning utelämnas.

(Utelämnas)

26 c §

Rösträtt vid medlemsomröstning tillkommer de medlemmar av ett parti och dess basorganisationer som före valåret fyllt 18 år.

26 c §

Rösträtt vid medlemsomröstning tillkommer de medlemmar av ett parti och dess basorganisationer som *senast på valdagen* fyller 18 år.

27 §

Justitieministeriet skall senast den 60 dagen före riksdagsmannaval meddela centralnämnden i varje valkrets, med undantag av landskapet Ålands valkrets, vilka partier som är upptagna i partiregistret och vilka personer som är berättigade att teckna ett partis namn.

27 §

Justitieministeriet skall senast *den 39 dagen före valdagen* meddela centralvalnämnden i varje valkrets, med undantag av landskapet Ålands valkrets, vilka partier som är upptagna i partiregistret och vilka personer som är berättigade att teckna ett partis namn.

28 §

Parti skall senast den 60 dagen före riksdagsmannaval meddela centralnämnden i varje valkrets där partiet ämnar uppställa kandidater till riksdagen namnet på *partiets kretsombud* i valkretsen och på hans suppleant samt deras postadresser och telefonnummer.

28 §

Ett parti skall senast *den 39 dagen före valdagen* meddela centralnämnden i varje valkrets där partiet ämnar uppställa kandidater till riksdagen namnet på *partiets kretsombud* i valkretsen och på hans suppleant samt deras postadresser och telefonnummer.

29 §

Anhållan om offentliggörande av *partis kandidatlista* skall av partiets kretsombud eller av

29 §

Anhållan om offentliggörande av *ett partis kandidatlista* skall av partiets kretsombud eller

Gällande lydelse

den som bemyndigats av honom tillställas valkretscentralnämnden senast den 51 dagen före riksdagsmannavalen före klockan 16.

Till ansökan skall fogas

2) av var och en av dem som uppställts såsom kandidater egenhändigt undertecknat samtycke till att ta emot riksdagsmannaupdrag och egenhändigt undertecknad försäkran att han inte samtyckt till att bli uppställd som kandidat i annan valkrets eller för annat parti.

31 d §

Ansökan om offentliggörande av valmansförenings kandidatlista skall ombudet för valmansföreningen eller en av honom bemyndigad person inge till valkretscentralnämnden senast den 51 dagen före riksdagsmannavalen före klockan 16.

Till ansökan skall fogas stiftelseurkunden och särskilt för sig utskrivet förslag till kandidatlista, som skall innehålla de i 31 b § 1 mom. nämnda uppgifterna om kandidaten. Vid sidan av eller i stället för förnamnet kan likväl användas allmänt känt tilltalsnamn eller också förnamnet förkortat. Kandidatlista får ej innehålla andra anteckningar, utom då sådana behövs för precisering av vederbörandes identitet. Till ansökan skall ytterligare fogas av kandidaten egenhändigt undertecknat samtycke till att mottaga riksdagsmannaupdrag och egenhändigt undertecknad försäkran att han inte samtyckt till att bli uppställd som kandidat i annan valkrets eller som kandidat för annan valmansförening i samma valkrets.

32 §

Valkretscentralnämnden sammanträder på kallelse av ordföranden i god tid, dock senast den 60 dagen före riksdagsmannavalen samt därefter den 47, 39 och 37 dagen före valen, fredagen före valen, valdagen, dagen efter valen och den 5 dagen efter valen samt vid någon annan tid, om behandlingen av ärendena kräver det.

Föreslagen lydelse

av den som bemyndigats av honom tillställas valkretscentralnämnden senast *den 31 dagen före valdagen* före klockan 16.

Till ansökan skall fogas

2) av var och en av dem som uppställts såsom kandidater egenhändigt undertecknat *samt med personbeteckning försett* samtycke till att ta emot riksdagsmannaupdrag och egenhändigt undertecknad försäkran att han inte samtyckt till att bli uppställd som kandidat i någon annan valkrets eller för något annat parti.

31 d §

Ansökan om offentliggörande av en valmansförenings kandidatlista skall ombudet för valmansföreningen eller en av honom bemyndigad person inge till valkretscentralnämnden senast *den 31 dagen före valdagen* före klockan 16.

Till ansökan skall fogas stiftelseurkunden och särskilt för sig utskrivet förslag till kandidatlista, som skall innehålla de i 31 b § 1 mom. nämnda uppgifterna om kandidaten. Vid sidan av eller i stället för förnamnet kan likväl användas allmänt känt tilltalsnamn eller också förnamnet förkortat. Kandidatlistan får inte innehålla andra anteckningar, utom då sådana behövs för precisering av vederbörandes identitet. Till ansökan skall ytterligare fogas av kandidaten egenhändigt undertecknat *och med hans personbeteckning försett* samtycke till att mottaga riksdagsmannaupdrag och egenhändigt undertecknad försäkran att han inte samtyckt till att bli uppställd som kandidat i någon annan valkrets eller som kandidat för någon annan valmansförening i samma valkrets.

32 §

Valkretscentralnämnden sammanträder på kallelse av ordföranden i god tid, dock senast *den 39 dagen före valdagen samt därefter den 27, 24 och 23 dagen före valdagen*, valdagen, dagen efter *valdagen* och den 3 dagen efter *valdagen* samt vid någon annan tid, om behandlingen av ärendena kräver det.

Gällande lydelse

35 §

Vid det sammanträde som hålls den 47 dagen före riksdagsmannavalet behandlas partiernas ansökningar jämte till dem fogade handlingar. Samtidigt bestäms genom lottningsordningen av kandidatlistorna, så att den inbördes ordningen mellan å ena sidan de partier som inte har ingått valförbund och å andra sidan valförbunden först lottas ut. Därefter lottas den inbördes ordningen inom valförbunden mellan de partier som har bildat valförbund.

36 §

Partis kretsombud har rätt att senast den 40 dagen före riksdagsmannavalet före klockan 16 komplettera till ansökan fogade handlingar, att rätta de till valkretscentralnämnden ingivna handlingarna till de delar mot vilka centralnämnden framställt anmärkning med stöd av 35 § 3 mom. 1 punkten samt att företa justeringar beträffande kandidats namn, titel, yrke, syssla eller hemkommun.

37 §

Anmälningarna om bildande av valförbund handläggs första gången vid det sammanträde som hålles den 47:e dagen före riksdagsmannavalet.

Kretsombuden har rätt att senast den 40 dagen före valet före klockan 16 till valkretscentralnämnden inge ett gemensamt skriftligt förslag till rättelse av anmälningen.

37 a §

De ansökningar om offentliggörande av partiernas kandidatlistor och anmälningar om valförbund, mot vilka anmärkning framställts, avgörs vid det sammanträde som valkretscentralnämnden håller den 39 dagen före riksdagsmannavalet.

39 §

Har kandidat avlidit, skall hans namn strykas från sammanställningen av kandidatlistorna.

Föreslagen lydelse

35 §

Vid det sammanträde som hålls *den 27 dagen före valdagen* behandlas partiernas ansökningar jämte till dem fogade handlingar. Samtidigt bestäms genom lottningsordningen av kandidatlistorna, så att den inbördes ordningen mellan å ena sidan de partier som inte har ingått valförbund och å andra sidan valförbunden först lottas ut. Därefter lottas den inbördes ordningen inom valförbunden mellan de partier som har bildat valförbund.

36 §

Ett partis kretsombud har rätt att senast *den 24 dagen före valdagen före klockan 12* komplettera till ansökan fogade handlingar, att rätta de till valkretscentralnämnden ingivna handlingarna till de delar mot vilka centralnämnden framställt anmärkning med stöd av 35 § 3 mom. 1 punkten samt att företa justeringar beträffande en kandidats namn, titel, yrke, syssla eller hemkommun.

37 §

Anmälningarna om bildande av valförbund handläggs första gången vid det sammanträde som hålls *den 27 dagen före valdagen*.

Kretsombuden har rätt att senast *den 24 dagen före valdagen före klockan 12* till valkretscentralnämnden inge ett gemensamt skriftligt förslag till rättelse av anmälningen.

37 a §

De ansökningar om offentliggörande av partiernas kandidatlistor och anmälningar om valförbund, mot vilka anmärkning *har* framställts, avgörs vid det sammanträde som valkretscentralnämnden håller *den 24 dagen före valdagen*.

39 §

Har en kandidat avlidit, skall hans namn *inte införas i den sammanställning av kandidatlistorna eller i det riksomfattande kandidatregistret som nämns i 40 §.*

Gällande lydelse

40 §

Vid det sammanträde som hålls den 37 dagen före valen skall den preliminära sammanställningen av kandidatlistorna, med beaktande av 39 § 1 mom., behörigen rättas och på grundval av den utarbetas en sammanställning av kandidatlistorna.

Justitieministeriet meddelar närmare anvisningar om formen för sammanställningen av kandidatlistorna.

42 §

De kommunala centralvalnämnderna skall för varje valnämnd, valbestyrelse och valförrättare tillsändas valstämpel jämte tillbehör. Stämplarna tillverkas genom justitieministeriets försorg. Valstämpeln skall vara likadan i alla röstnings- och förhandsröstningsställen inom valkretsen.

46 §

Har republikens president förordnat om nya val, äger valförrättningen rum den första söndagen närmast efter det 75 dagar har förflutit från den dag då förordnandet utfärdades.

Föreslagen lydelse

40 §

Valkretscentralnämnden utarbetar vid det sammanträde som hålls den 23 dagen före valdagen en sammanställning av kandidatlistorna, i vilken införs kandidaternas ordningsnummer, namn och titel, yrke eller syssla samt hemkommun.

Valkretscentralnämnden tillser att de uppgifter som nämns i 1 mom. samt kandidaternas personbeteckning utan dröjsmål efter att sammanställningen av kandidatlistorna har utarbetats upptas i det riksomfattande kandidatregistret som upprätthålls av justitieministeriet.

Om uppgifter ur det riksomfattande kandidatregistret lämnas ut till andra än kandidaten i fråga eller till någon annan myndighet än en myndighet enligt denna lag, skall personbeteckningen utelämnas ur uppgifterna. Uppgifterna ges avgiftsfritt till kandidaten i fråga och till en myndighet enligt denna lag.

Uppgifterna i det riksomfattande kandidatregistret utplånas när valresultatet har vunnit laga kraft.

Justitieministeriet meddelar närmare föreskrifter och anvisningar om formen för sammanställningen av kandidatlistorna samt om upprättande och användning av det riksomfattande kandidatregistret.

(Upphävs)

48 b §

Röstsedlarna stämplas med en valstämpel, som

Gällande lydelse

53 §

Röstberättigad må utöva sin rösträtt vid valförrättningen inom det röstningsområde, i vars vallängd han är upptagen.

Röstande är *vid behov* skyldig att för valnämnden styrka sin identitet.

57 §

I vallängden skall antecknas att den röstande har utövat sin rösträtt.

59 §

Sedan valnämndens ordförande eller viceordförande förklarar valförrättningen avslutad, uttages röstsedlarna ofördröjligen ur valurnan och räknas. Likaså räknas antalet personer som enligt anteckningarna i vallängden utövat sin rösträtt.

63 §

En i vallängden för ett röstningsområde upptagen röstberättigad, som vårdas på ett sjukhus eller i en verksamhetsenhet inom socialvården som lämnar dygnetruntvård, eller som har intagits i en straffanstalt, nedan *anstalter*, eller som under valdagen av någon annan orsak sannolikt kommer att vara förhindrad att utöva sin rösträtt vid valförrättningen inom det röstningsområde i vars vallängd han är upptagen, samt en i vallängden för en valkrets upptagen röstberättigad får avge sin röst på förhand enligt detta kapitel.

64 §

Förhandsröstning i Finland äger rum vid de av Post- och televerkets anstalter och tillfälliga förhandsröstningsställen som bestäms genom förordning samt vid de anstalter som avses i 63 § och utomlands i de finska beskickningar

Föreslagen lydelse

är likadan på alla röstningsställen. Justitieministeriet fastställer valstämpeln samt låter tillverka stämplarna och meddelar de kommunala centralvalnämnderna anvisningar om hur stämplarna skall skaffas och förvaras.

53 §

En röstberättigad får rösta vid en valförrättning inom det röstningsområde som har antecknats för honom i rösträttsregistret.

En röstande är skyldig att för valnämnden styrka sin identitet.

57 §

I vallängden skall antecknas att den röstande har utövat sin rösträtt. *Anteckningen skall dock göras i rösträttsregistret när det är i bruk inom röstningsområdet.*

59 §

Sedan valnämndens ordförande eller viceordförande förklarar valförrättningen avslutad, *tas* röstsedlarna *utan dröjsmål* ut ur valurnan och räknas. Likaså räknas antalet personer som enligt anteckningarna i vallängden *eller rösträttsregistret* utövat sin rösträtt.

63 §

En röstberättigad, som vårdas på ett sjukhus eller i en verksamhetsenhet inom socialvården som lämnar dygnetruntvård, eller som har intagits i en straffanstalt, nedan *anstalter*, eller som under valdagen av någon annan orsak sannolikt kommer att vara förhindrad att utöva sin rösträtt vid valförrättningen inom det röstningsområde *till vilket han hör* får avge sin röst på förhand enligt detta kapitel.

64 §

Förhandsröstning i Finland äger rum *på förhandsröstningsställen som bestäms genom förordning* och vid de anstalter som avses i 63 § 1 mom. samt utomlands i de finska beskickningar som bestäms genom förordning samt om-

Gällande lydelse

som bestäms genom förordning samt ombord på finska fartyg (*förhandsröstningsställen*).

65 §

Anordnandet av röstning vid något annat förhandsröstningsställe än en anstalt ombesörjs av en valförrättare. Valförrättare är vid Post- och televerkets anstalter och vid tillfälliga förhandsröstningsställen en av verket förordnad person, vid en finsk beskickning dess chef eller en av denne förordnad, vid beskickningen anställd person och ombord på ett finskt fartyg befälhavaren eller en av denne förordnad, på fartyget tjänstgörande person. Vid en anstalt ombesörjs anordnandet av röstningen av en i 8 § nämnd valbestyrelse.

Vid behov må flera valförrättare förordnas för ett och samma förhandsröstningsställe.

66 §

Förhandsröstningen börjar den 18 dagen före riksdagsmannavalen samt avslutas i utlandet den 8 dagen före valen och i hemlandet den 5 dagen före valen.

Förrättas valen mellan den 1 januari och den 30 april, inleds förhandsröstningen vid Post- och televerkets genom förordning bestämda anstalter och vid tillfälliga förhandsröstningsställen inom ett skärgårdsområde, där kommunikationerna på grund av isförhållandena är svåra, redan den 23 dagen före valen.

Vid Post- och televerkets tillfälliga förhandsröstningsställen samt i finska beskickningar kan förhandsröstning enligt vad som stadgas genom förordning pågå kortare tid än vad som anges i 1 och 2 mom.

67 §

Förhandsröstning försiggår under de i 66 § nämnda tidsperioderna

1) vid Post- och televerkets anstalter alla vardagar under den tid anstalten är öppen för allmänheten eller under andra tider som bestäms av Post- och televerket, samt lördagar och söndagar mellan klockan 10 och 14, dock inte på nyårsaftonen, nyårsdagen, trettondagen, påskdagen, valborgsmässoaftonen, första maj, pingstdagen, midsommardagen, självständighetsdagen, julaftonen, juldagen eller annandag jul, samt vid Post- och televerkets tillfälliga förhandsröstningsställen under tider som bestäms av Post- och televerket;

Föreslagen lydelse

bord på finska fartyg (*förhandsröstningsställen*).

65 §

Anordnandet av röstning på ett genom förordning bestämt röstningsställe i Finland, vid en finsk beskickning och ombord på finska fartyg sköts av en valförrättare samt vid en anstalt av en valbestyrelse som nämns i 8 §.

Valförrättare vid en finsk beskickning är dess chef eller en av denne förordnad, vid beskickningen anställd person och ombord på ett finskt fartyg befälhavaren eller en av denne förordnad, på fartyget tjänstgörande person. Om förordnandet av valförrättare till ett förhandsröstningsställe i Finland stadgas genom förordning.

Vid behov kan flera valförrättare förordnas för ett och samma förhandsröstningsställe.

66 §

Förhandsröstningen inleds den 11 dagen före valdagen samt avslutas i utlandet den åttonde dagen och i hemlandet den femte dagen före valdagen.

Vid genom förordning bestämda förhandsröstningsställen i Finland samt i finska beskickningar kan förhandsröstning enligt vad som stadgas genom förordning pågå kortare tid än vad som anges i 1 mom.

67 §

Förhandsröstning försiggår under de i 66 § nämnda tidsperioderna

1) på genom förordning bestämda förhandsröstningsställen i Finland alla vardagar under den tid platsen är öppen för allmänheten, samt lördagar och söndagar mellan klockan 10 och 16, dock inte på nyårsaftonen, nyårsdagen, trettondagen, påskdagen, valborgsmässoaftonen, första maj, pingstdagen, midsommardagen, självständighetsdagen, julaftonen, juldagen eller annandag jul;

Gällande lydelse

68 §

Post- och televerket skall senast den 48 dagen före valen meddela den kommunala centralvalnämnden de dagar och tider då förhandsröstning sker vid de av Post- och televerkets anstalter och tillfälliga förhandsröstningsställen som bestämts vara förhandsröstningsställen inom kommunen.

Meddelande om de av Post- och televerkets anstalter och tillfälliga förhandsröstningsställen som är förhandsröstningsställen inom kommunen samt om röstningstiderna vid dem skall av den kommunala centralvalnämnden tillkännas så som kommunala tillkännagivanden offentliggörs i kommunen. *Meddelandet kan tillkännas i samband med ett sådant meddelande som avses i 16 § 3 mom.*

70 §

Vid förhandsröstning skall användas i 48 a § nämnd röstsedel samt *valkuvert, följbrev och ytterkuvert*, vilka justitieministeriet skall låta förfärdiga.

Som följbrev kan användas det i 13 § 2 mom. nämnda meddelandet på kort *eller de i 25 d § 1 mom. nämnda meddelandet per brev.*

71 §

Justitieministeriet skall i god tid före förhandsröstningens början översända röstsedlar, valkuvert, följbrev och ytterkuvert samt förteckningsblanketter som avses i 76 § 2 mom. jämte behövliga anvisningar till de kommunala centralvalnämnderna för vidarebefordran till valförrättarna vid Post- och televerkets anstalter och tillfälliga förhandsröstningsställen samt till valbestyrelserna. Sådana handlingar *och valkretsens i Helsingfors stad valstämplar jämte tillbehör* skall på motsvarande sätt sändas till utrikesministeriet för vidarebefordran till de finska beskickningarna och till befälhavarna på finska fartyg.

Befälhavare på finskt fartyg skall för förhandsröstningen ombord rekvirera i 1 och 2 mom. avsedda valhandlingar och tillbehör hos ministeriet för utrikesärendena eller hos finska representation i utlandet.

Föreslagen lydelse

68 §

Meddelande om *de genom förordning bestämda förhandsröstningsställena inom kommunen* samt om röstningstiderna vid dem skall av den kommunala centralvalnämnden tillkännas så som kommunala tillkännagivanden offentliggörs i kommunen.

70 §

Vid förhandsröstning skall användas *röstsedel enligt 48 a §, valkuvert, följbrev och ytterkuvert* vilka justitieministeriet skall låta tillverka, *samt valstämpel som avses i 48 b §.*

Som följbrev kan användas det i 13 § nämnda meddelandet på kort.

71 §

Justitieministeriet skall i god tid före förhandsröstningens början översända röstsedlar, valkuvert, följbrev och ytterkuvert samt förteckningsblanketter som avses i 76 § 2 mom. jämte behövliga anvisningar *till valförrättarna på de genom förordning bestämda förhandsröstningsställena i Finland samt till de kommunala centralvalnämnderna för vidarebefordran till valbestyrelserna.* Sådana handlingar skall på motsvarande sätt sändas till utrikesministeriet för vidarebefordran till de finska beskickningarna och till befälhavarna på finska fartyg.

Den kommunala centralvalnämnden skall sända valstämplar till valförrättarna i kommunens förhandsröstningsställen samt till valbestyrelserna. Centralvalnämnden i Helsingfors stad skall dessutom sända av dessa valstämplar till utrikesministeriet för vidarebefordran till de finska beskickningarna och till befälhavarna på finska fartyg. Efter avslutad förhandsröstning skall valstämplarna jämte tillbehör returneras till den kommunala centralvalnämnden. De valstämplar

Gällande lydelse

Efter avslutad förhandsröstning skall de valstämplar jämte tillbehör som har använts av övriga valförrättare skall sändas till utrikesministeriet.

74 §

Följebrev skall riktas till den kommunala centralvalnämnden i den kommun där den röstande enligt egen uppgift upptagits i vallängden för röstningsområde eller, om den röstande upptagits i vallängden för valkrets, till valkretscentralnämnden i vederbörande valkrets.

Följebrev, som skall vara riktat till den kommunala centralvalnämnden, skall innehålla

1) den röstandes förklaring att han personligen, med bevarande av valhemligheten, har ifyllt röstsedeln och inlagt denna avstämplad i valkuvertet som han därefter tillslutit;

2) uppgift om den röstandes fullständiga namn och, såvida namnet ändrats eller förändrats, även om tidigare namn, personbeteckning eller födelsetid, *födelsehemkommun och nuvarande adress; samt*

3) uppgift om den kommun där den röstande är upptagen i någon vallängd eller där han har haft hemort enligt lagen om befolkningsböcker den första dagen det är enligt vilket vallängdernas basförteckningar för röstningsområdena skall uppgöras, och om hans adress i kommunen.

Till valkretscentralnämnd riktat följbrev skall innehålla i 2 mom. 1 punkten nämnd förklaring och i 2 punkten avsedd uppgift samt besked om i vilken valkrets den röstande enligt egen uppgift upptagits i vallängden.

Röstande som använder meddelandet på kort eller meddelandet per brev som följbrev skall endast avge i 2 mom. 1 punkten nämnd förklaring.

75 §

Den röstande skall för valförrättaren, och i anstalt för valbestyrelsen, förete röstsedeln, hopviken för avstämpling, samt omedelbart därefter i valförrättarens eller valbestyrelsens åsyn innesluta den i valkuvertet. På valkuvertet får inga anteckningar göras. Den röstande skall i närvaro av valförrättaren, eller i anstalt valbestyrelsen, egenhändigt underteckna det

Föreslagen lydelse

som har använts av valförrättare vid förhandsröstningsställen utomlands skall returneras till utrikesministeriet, som sänder dem till centralvalnämnden i Helsingfors stad.

Befälhavaren på ett finskt fartyg skall för förhandsröstningen ombord rekvirera valhandlingar och tillbehör enligt 1 — 3 mom. hos utrikesministeriet eller hos en finsk beskickning.

74 §

Följebrevet skall riktas till den kommunala centralvalnämnden i den kommun som enligt den röstandes uppgift har antecknats för honom i rösträttsregistret.

Följebrevet skall innehålla

1) den röstandes uppgift om att han personligen, med bevarande av valhemligheten, har ifyllt röstsedeln och inlagt denna avstämplad i valkuvertet som han därefter tillslutit, och

2) uppgift om den röstandes fullständiga namn och, såvida namnet har ändrats eller förändrats, även om tidigare namn, personbeteckning eller födelsetid samt nuvarande adress.

En röstande som använder meddelandet på kort som följbrev, skall endast ge den uppgift som avses i 2 mom. 1 punkten

75 §

Den röstande skall för valförrättaren, och i en anstalt för valbestyrelsen, förete röstsedeln, hopvikt för avstämpling, samt omedelbart därefter i valförrättarens eller valbestyrelsens åsyn innesluta den i valkuvertet. På valkuvertet får inga anteckningar göras.

När rösträttsregistret är i bruk på ett förhandsröstningsställe, skall valförrättaren kon-

Gällande lydelse

ifyllda följebrevet och lämna detta samt i 74 § 4 mom. nämnt meddelande på kort eller i lagrummet nämnt annat meddelande, om han har sådant, till valförrättaren eller valbestyrelsen.

Såsom stämpel med vilken röstsedeln stämpas används vid Post- och televerkets anstalter och vid tillfälliga förhandsröstningsställen samt andra anstalter valstämpeln för den valkrets inom vilken förhandsröstningsstället är beläget samt vid finska beskickningar och på finska fartyg valstämpeln för Helsingfors stads valkrets.

76 §

Valförrättare och ordförande för valbestyrelse skall i följebrevet intyga att röstningen försiggått på det sätt som stadgas i 72—75 §§. Intyget skall *dateras samt* undertecknas av valförrättaren eller valbestyrelsens ordförande *och i hemlandet påtecknas uppgift om den kommun där röstningen har skett och utomlands uppgift om förhandsröstningsstället. Valkuvertet och följebrevet skall därefter inneslutas i ytterkuvertet.*

På förhandsröstningsställe skall föras förteckning över de röstande. Justitieministeriet skall låta trycka blanketter för förteckningen och utfärda närmare anvisningar om uppgörandet av förteckning.

Föreslagen lydelse

trollera i registret att den röstande är röstberättigad och göra i registret anteckning om att den röstande har avgett sin röst. Därefter skall valförrättaren göra kvitteringsanteckning i följebrevet, av vilken framgår röstningsställe, tidpunkten för förrättande av röstningen, den röstandes personbeteckning samt de tre första bokstäverna i den röstandes släktnamn. Den röstande skall underteckna följebrevet samt lämna detta och valkuvertet till valförrättaren.

När rösträttsregistret inte är i bruk på ett förhandsröstningsställe, skall den röstande underteckna följebrevet samt lämna detta och valkuvertet till valförrättaren eller valbestyrelsen.

76 §

Valförrättaren och ordföranden för valbestyrelsen skall i följebrevet intyga att röstningen försiggått på det sätt som stadgas i 72—75 §§. Intyget skall undertecknas av valförrättaren eller valbestyrelsens ordförande. Om kvitteringsanteckning som avses i 75 § 2 mom. inte görs i följebrevet, skall intyget dessutom dateras och förses med uppgift om förhandsröstningsstället eller, om förhandsröstningen har förrättats vid en anstalt, med uppgift om den kommun där förhandsröstningsstället är beläget. Valkuvertet och följebrevet skall därefter inneslutas i ytterkuvertet.

När rösträttsregistret inte är i bruk på förhandsröstningsstället, skall förteckning föras över de röstande. Justitieministeriet skall låta trycka blanketter för förteckningen och meddela närmare föreskrifter och anvisningar om uppgörandet av förteckning.

77 §

Från finsk representation i utlandet sändes ytterkuverten med anlitande av snabbaste tjänstepostväg eller såsom rekommenderad flygpost till ministeriet för utrikesärendena för vidarebefordran till vederbörande kommunala centralvalnämnd eller till valkretscentralnämnden i vederbörande valkrets.

Från finsk representation i utlandet sändes ytterkuverten med anlitande av snabbaste tjänstepostväg eller som rekommenderad flygpost till utrikesministeriet för vidarebefordran till den kommunala centralvalnämnden.

78 §

De förhandsröstningshandlingar som inkommit till kommunalcentralvalnämnd och valkretscentralnämnd granskas, utan att valkuvert-

78 §

De förhandsröstningshandlingar som inkommit till en kommunal centralvalnämnd granskas, utan att valkuverten öppnas, vid sammanträ-

Gällande lydelse

ten öppnas, vid sammanträden som skall hållas så att de förhandsröstningshandlingar som inkommit före klockan 19 fredagen före valen hinner behandlas vid sammanträdena. Efter utgången av tidsfristen inkomna ytterkuvert öppnas ej och lämnas obeaktade.

Är den som deltagit i förhandsröstning inte upptagen i vallängd såsom röstberättigad eller framgår det att han har avlidit, är följbrevet så bristfälligt eller otydligt att säkerhet inte kan vinnas om vem den förhandsröstande är, eller är valkuvertet öppet eller upptar det obehörig anteckning om den röstande eller om kandidat eller annat obehörigt, skall röstningen lämnas obeaktad. Härom skall anteckning göras i protokollet för sammanträdet, vartill skall fogas sådant valkuvert jämte följbrev och ytterkuvert som lämnats obeaktat.

Kan följbrev och valkuvert, *med beaktande av vad ovan är stadgat om dem*, godkännas, antecknas i vallängden, att den i följbrevet nämnda personen utövat sin rösträtt. Samtidigt tecknas på valkuvertets framsida intyg över att den röstande befunnits röstberättigad. Därefter räknas de godkända valkuverten samt kontrolleras, att de är lika många som antalet av dem som i vallängden antecknats ha utövat sin rösträtt.

De godkända valkuverten skall avskiljas från följbreven och *hos valkretscentralnämnden* hållas i säkert förvar till dess centralnämnden begynner räkna de röster, som avgivits vid förhandsröstningen.

80 §

En röstberättigad, vars rörelse- eller funktionsförmåga till följd av ett gravt handikapp eller en långvarig sjukdom är så begränsad att han inte utan oskäliga svårigheter kan ta sig till röstnings- eller förhandsröstningsstället, får på det sätt som stadgas i detta kapitel förhandsrösta hemma (*hemmaröstning*) i den kommun där han är upptagen i vallängden för ett röstningsområde. Andra röstberättigade får inte avge sin röst vid hemmaröstning.

80 a §

En hemmaröstningsförrättning sköts av en

Föreslagen lydelse

den som skall hållas så att de förhandsröstningshandlingar som inkommit före klockan 19 fredagen före *valdagen* hinner behandlas vid sammanträdena. Efter utgången av tidsfristen inkomna ytterkuvert öppnas *inte* och lämnas obeaktade.

Röstningen skall lämnas obeaktad, om den som deltagit i förhandsröstning inte har införts i rösträttsregistret eller om valkuvertet är öppet eller det upptar en obehörig anteckning om den röstande eller om en kandidat eller något annat obehörigt. Samma förfaringssätt skall iakttagas, om ett följbrev i vilket inte finns kvitteringsanteckning enligt 75 § 2 mom. är så bristfälligt och otydligt att det inte med säkerhet kan fastställas vem den förhandsröstande är. Anteckning om att röstningen har lämnats obeaktad skall göras i protokollet för sammanträdet, till vilket skall fogas ett sådant valkuvert jämte följbrev och ytterkuvert som har lämnats obeaktat.

Kan ett följbrev som *inte innehåller en kvitteringsanteckning enligt 75 § 2 mom. samt ett valkuvert godkännas*, antecknas i rösträttsregistret att den i följbrevet nämnda personen har utövat sin rösträtt. Om godkännandet sker *senare än den fjärde dagen före valdagen klockan 19*, skall anteckning om att den i följbrevet nämnda personen har utövat sin rösträtt *dessutom, på det sätt som justitieministeriet bestämmer, göras i den vallängd som nämns i 21 § 2 mom.*

Antalet godkända kuvert och antalet personer om vilka anteckning gjorts i rösträttsregistret att de har utövat sin rösträtt räknas och de tal som erhålls antecknas i protokollet. De godkända valkuverten skall avskiljas från följbreven och hållas i säkert förvar.

80 §

En röstberättigad, vars rörelse- eller funktionsförmåga till följd av ett gravt handikapp eller en långvarig sjukdom är så begränsad att han inte utan oskäliga svårigheter kan ta sig till röstnings- eller förhandsröstningsstället, får på det sätt som stadgas i detta kapitel förhandsrösta hemma (*hemmaröstning*) i den kommun *i Finland som i rösträttsregistret har antecknats som hans hemkommun enligt lagen om hemkommun*. Andra röstberättigade får inte avge sin röst vid hemmaröstning.

80 a §

En hemmaröstningsförrättning sköts av en

Gällande lydelse

enda valförrättare som skall vara en valbestyrelsemedlem eller -suppleant som har utsetts därtill i enlighet med 9 §. Ordföranden för den kommunala centralvalnämnden bestämmer vilken röstande varje valförrättare skall besöka.

80 b §

Den som vill förhandsrösta hemma skall senast den 19 dagen före valen före klockan 16 anmäla detta skriftligen eller per telefon till centralvalnämnden i den kommun där han är upptagen i vallängden för ett röstningsområde. Anmälan kan på den röstberättigades vägnar göras av någon som han har utsett.

80 e §

Hemmaröstning skall förrättas tidigast den 18 och senast den 5 dagen före valen på en vardag mellan klockan 9 och 20.

Utöver vad detta kapitel stadgar om hemmaröstning och förfarandet därvid gäller i tillämpliga delar 66 § 2 mom., 70 § 1 mom., 71 § 1 mom., 72 § 2 och 3 mom., 73 §, 74 § 1 mom., 75 §, 76 § 2 mom. samt 78 och 79 §§. En röstande som överlåter ett i 13 § 2 mom. nämnt meddelande på kort för att fogas till följbrevet skall endast avge en i 74 § 2 mom. 1 punkten nämnt förklaring.

81 §

Valkretscentralnämnden skall vid sitt sammanträde på valdagen, vilket kan inledas tidigast klockan 15, börja granska de röstsedlar som har givits in vid förhandsröstning och som finns i valkuvert vilka avses i 78 § 4 mom. och 79 § 1 mom. De röstsedlar som är ogiltiga och som därför skall lämnas obeaktade avskiljs till en särskild grupp. Övriga röstsedlar ordnas så att de som gäller en viss kandidat bildar en särskild grupp. Antalet röstsedlar i varje grupp skall räknas.

90 §

Valkretscentralnämnden fastställer valresultatet vid ett sammanträde som hålls den 5 dagen efter valen och som begynner klockan 12. Centralnämnden skall samma dag offentliggöra valresultatet genom ett tillkännagivande

Föreslagen lydelse

enda valförrättare som skall vara en valbestyrelsemedlem eller valbestyrelsuppleant som har utsetts därtill i enlighet med 9 §. *Ordföranden för valbestyrelsen* bestämmer vilken röstande varje valförrättare skall besöka.

80 b §

Den som vill förhandsrösta hemma skall senast *den 12 dagen före valdagen* före klockan 16 anmäla detta skriftligen eller per telefon till centralvalnämnden *i sin hemkommun*. Anmälan kan på den röstberättigades vägnar göras av någon som han har utsett.

80 e §

Hemmaröstning skall förrättas tidigast den 11 och senast den *femte* dagen före *valdagen* på en vardag mellan klockan 9 och 20.

Utöver vad detta kapitel stadgar om hemmaröstning och förfarandet därvid gäller i tillämpliga delar 70 § 1 mom., 71 § 1—3 mom., 72 § 2 och 3 mom., 73 §, 74 § 1 mom., 75 § 1 och 3 mom., 76 § 2 mom. samt 78 och 79 §§. En röstande som överlåter ett i 13 § nämnt meddelande på kort för att fogas till följbrevet skall endast *ge en sådan uppgift som avses* i 74 § 2 mom. 1 punkten.

81 §

Valkretscentralnämnden skall vid sitt sammanträde på valdagen, vilket kan inledas tidigast klockan 15 *eller av särskilda skäl enligt centralvalnämndens prövning också tidigare, dock tidigast klockan 12*, börja granska de röstsedlar som har givits in vid förhandsröstning och som finns i valkuvert som avses i 79 § 1 mom. De röstsedlar som är ogiltiga och som därför skall lämnas obeaktade avskiljs till en särskild grupp. Övriga röstsedlar ordnas så att de som gäller en viss kandidat bildar en särskild grupp. Antalet röstsedlar i varje grupp skall räknas.

90 §

Valkretscentralnämnden fastställer valresultatet vid ett sammanträde som hålls *den tredje dagen efter valdagen* och som *börjar klockan 18*. Centralnämnden skall samma dag offentliggöra valresultatet genom ett tillkännagivande hos

Gällande lydelse

hos nämnden, i vilket även skall meddelas vem som är suppleant för vilken invald riksdagsman. Centralnämnden skall också utan dröjsmål skriva ut en fullmakt för var och en som blivit vald till riksdagsman.

100 a §

Om det med anledning av besvär förordnas att nya val skall förrättas, sker valförrättningen den första söndagen sedan 75 dagar har förflutit efter det utslaget vann laga kraft.

102 §

De kommunala centralvalnämndernas, valnämndernas och valbestyrelsernas samt de i 80 a § 1 mom. nämnda valförrättarnas alla utgifter betalas av kommunerna, men i 13 § 2 mom. nämnda meddelanden på kort och i 25 d § 1 mom. nämnda meddelanden per brev, röstsedlar och förseglingstillbehör bekostas med statens medel. Även postavgifterna för meddelandena på kortoch ytterkuverten samt alla utgifter för de i 65 § nämnda valförrättarna och för valkretscentralnämnderna betalas med statens medel.

Justitieministeriet skall se till att de förseglingstillbehör som behövs vid valkretscentralnämnderna, de kommunala centralvalnämnderna och valnämnderna anskaffas.

Föreslagen lydelse

nämnden, i vilket även skall meddelas vem som är suppleant för vilken invald riksdagsman. Centralnämnden skall också utan dröjsmål skriva ut en fullmakt för var och en som blivit vald till riksdagsman.

100 a §

Om det med anledning av besvär förordnas att nya val skall förrättas, sker valförrättningen den första söndagen sedan 50 dagar har förflutit efter det beslutet vann laga kraft.

102 §

Justitieministeriet svarar för

1) kostnaderna för rösträttsregistret och det riksomfattande kandidatregistret samt för justitieministeriets andra datasystem som används i valet,

2) tillverknings- och avsändningskostnader för meddelanden på kort, röstsedlar, valstämp-lar, vallängder, förseglingstillbehör, valurnor samt handlingar som avses i 60, 70 och 71 §§.

3) utgifterna för valförrättare vid genom förordning bestämda förhandsröstningsställen i Finland samt

4) utgifterna för valkretsarnas centralvalnämnder.

Utrikesministeriet svarar för utgifterna för valförrättarna vid finska beskickningar och ombord på finska fartyg.

Kommunen svarar för andra än i 1 mom. nämnda utgifter för den kommunala centralvalnämnden, valnämnderna, valbestyrelserna och de i 80 a § avsedda valförrättarna.

Andra myndigheter svarar för andra än i 1 mom. nämnda kostnader som föranleds av att de utför de uppgifter som ankommer på dem.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Förrättas riksdagsmannaval innan sex månader har förflutit efter att denna lag har trätt i kraft, skall dock tillämpas de stadganden som gällde vid ikraftträdandet.

Vad som i 8 § stadgas om antalet medlemmar och suppleanter i en valnämnd skall inte tillämpas på det val av företrädare för Finland i Europaparlamentet som skall förrättas den 20 oktober 1996 i samband med kommunalvalet.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

4.

Lag**om ändring av lagen om val av republikens president**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 22 juli 1991 om val av republikens president (1076/91) 18 §, sådant detta lagrum lyder i lag av den 11 juni 1993 (499/93),

ändras 6—8 §§, 11 § 1 mom., 12, 13, 23 och 24 §§ samt 28 § 1 mom., av dessa lagrum 8 § sådan den lyder delvis ändrad genom nämnda lag av den 11 juni 1993, samt *fogas* till lagen en ny 1 a § och till 15 § ett nytt 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

6 §
Kommunfullmäktige skall i god tid före presidentvalet för varje röstningsområde tillsätta en valnämnd samt för de anstalter som är förhandsröstningsställen och för hemmaröstningen minst en valbestyrelse. Om tillsättandet av dem gäller vad lagen om riksdagsmannaval (391/69) stadgar om tillsättande av valnämnd och valbestyrelse.

Om förordnande av en tillfällig suppleant i valnämnden eller valbestyrelsen gäller lagen om riksdagsmannaval.

7 §

Valkretscentralnämnden och valnämnderna är beslutföra med fem och valbestyrelserna med tre medlemmar.

Vad 70 § kommunallagen stadgar om kommunstyrelsens företrädare och om närvarorätt i nämnd gäller inte valnämnd eller valbestyrelse.

8 §

För förrättande av presidentval uppgörs över de valberättigade vallängder för röstningsområdena och vallängder för valkretsarna. Om vallängderna gäller i tillämpliga delar lagen om riksdagsmannaval.

Vid det första och andra valet används samma vallängder. Till de röstberättigade skall samtidigt sändas två meddelanden på kort *eller två meddelanden per brev*.

Föreslagen lydelse

1 a §

Röstberättigad i presidentval är oberoende av boningsort varje finsk medborgare som senast på valdagen under det första valet fyller 18 år.

6 §

Kommunstyrelsen skall i god tid före presidentvalet för varje röstningsområde tillsätta en *valnämnd* samt för de anstalter som är förhandsröstningsställen och för hemmaröstningen minst en *valbestyrelse*. Om tillsättandet av dem gäller vad lagen om riksdagsmannaval (391/69) stadgar om tillsättande av valnämnd och valbestyrelse.

7 §

Valkretscentralnämnden är beslutföra med fem samt *valnämnderna* och valbestyrelserna med *tre medlemmar*.

Vad 50 § kommunallagen (365/95) stadgar om de bestämmelser om andras än ledamöternas rätt att närvara och yttra sig vid organens sammanträden vilka skall ingå i förvaltningsstadgan gäller inte valnämnder eller valbestyrelser.

8 §

För förrättande av presidentval *upprättas* över de röstberättigade *ett rösträttsregister*, om *vilket* i tillämpliga delar gäller vad lagen om riksdagsmannaval stadgar om *rösträttsregister*.

Vid det första och andra valet används samma *rösträttsregister*. Till de röstberättigade skall samtidigt sändas två meddelanden på kort.

Gällande lydelse

11 §

Ett parti eller en sådan grupp av personer som nämns i 23 a § regeringsformen skall anmäla sin kandidat hos centralnämnden i Helsingfors stads valkrets. På gruppens vägnar görs anmälan av dess ombud. I anmälan skall tydligt anges kandidatens namn samt hans titel, yrke eller syssla och hans hemkommun. Till anmälan skall fogas ett av registermyndigheten utfärdat ämbetsbetyg för kandidaten samt en av denne undertecknad försäkran om att han samtycker till att vara kandidat för det parti eller den grupp som har ställt upp honom och till att ta emot presidentämbetet.

12 §

Anmälan om uppställande av kandidat skall sändas till centralnämnden i Helsingfors stads valkrets tidigast den 61 och senast den 51 dagen före presidentvalet, före klockan 16.

13 §

Om uppställande och anmälan av kandidat i de fall som nämns i 23 c § regeringsformen gäller 10—12 §§. Den kandidat som tidigare i stadgad ordning har blivit anmäld av en grupp personer hos centralnämnden i Helsingfors stads valkrets anses utan ny anmälan fortfarande vara kandidat för gruppen, om inte denna har återtagit sin tidigare anmälan eller den uppställda kandidaten sin i 11 § 1 mom. nämnda försäkran senast den 51 dagen före presidentvalet, före klockan 16.

15 §

Föreslagen lydelse

11 §

Ett parti eller en sådan grupp av personer som avses i 23 a § regeringsformen skall anmäla sin kandidat hos centralnämnden i Helsingfors stads valkrets. På gruppens vägnar görs anmälan av dess ombud. I anmälan skall tydligt anges kandidatens namn *och personbeteckning* samt hans titel, yrke eller syssla och hans hemkommun. Till anmälan skall fogas en av kandidaten undertecknad försäkran om att han samtycker till att vara kandidat för det parti eller den grupp som har ställt upp honom och till att ta emot presidentämbetet.

12 §

Anmälan om uppställande av en kandidat skall sändas till centralnämnden i Helsingfors stads valkrets tidigast den 41 och senast den 31 dagen före presidentvalet, före klockan 16.

13 §

Om uppställande och anmälan av en kandidat i de fall som nämns i 23 c § regeringsformen gäller 10—12 §§. Den kandidat som tidigare i stadgad ordning har blivit anmäld av en grupp personer hos centralnämnden i Helsingfors stads valkrets anses utan ny anmälan fortfarande vara kandidat för gruppen, om inte gruppen har återtagit sin tidigare anmälan eller den uppställda kandidaten sin i 11 § 1 mom. nämnda försäkran senast den 31 dagen före presidentvalet, före klockan 16.

Centralvalnämnden i Helsingfors stads valkrets skall se till att i det av justitieministeriet upprätthållna kandidatregistret utan dröjsmål efter utarbetandet av den i 2 mom. nämnda förteckningen antecknas ett ordningsnummer för varje kandidat samt de uppgifter som avses i 11 § 1 mom. Angående kandidatregistret gäller i övrigt i tillämpliga delar vad lagen om riksdagsmannaval stadgar om det riksomfattande kandidatregistret.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

18 §

Förhandsröstningen börjar den 11 dagen före valförrättningen och avslutas i utlandet den 8 och i Finland den 5 dagen före valförrättningen. I enlighet med vad som stadgas genom förordning kan förhandsröstningen på Post- och televerkets tillfälliga förhandsröstningsställen och i Finlands beskickningar räcka även en kortare tid.

Hemmaröstning skall förrättas tidigast den 11 dagen och senast den 5 dagen före valförrättningen. Den som vill rösta hemma skall anmäla detta senast den 12 dagen före valförrättningen.

23 §

För de två kandidater som vid det första valet har fått flest röster fastställs den inbördes ordningsföljden vid det andra valet av statsrådet genom lottning den 4 dagen efter valförrättningen vid det första valet.

Justitieministeriet skall i Finlands författningssamling publicera ett tillkännagivande om kandidaternas inbördes ordningsföljd och utan dröjsmål för det andra valet låta trycka en förteckning över kandidaterna i vilken dessa tas upp i den ordningsföljd som lottningen anger, med numren 2 och 3, samt sända förteckningen till centralnämnden i Helsingfors stads valkrets som har till uppgift att distribuera den. Om förteckningen gäller i övrigt 16 §.

Om det är sannolikt att den i 2 mom. nämnda förteckningen inte i tid kan sändas till en sådan finsk beskickning eller ett sådant finskt fartyg som är förhandsröstningsställe, skall underrättelse om förteckningens innehåll dessutom på ett tillräckligt tillförlitligt sätt sändas dit.

24 §

Om förhandsröstningen och valförrättningen vid det andra valet gäller i tillämpliga delar 17 och 18 §§. Röstsedeln skall likväl ha en annan färg än vid det första valet.

28 §

Har statsrådet med stöd av 23 c § regeringsformen förordnat att val av president skall förrättas på nytt, skall justitieministeriet om detta skyndsamt underrätta valkretscentralnämnderna, utrikesministeriet och Post- och televerket, vilka skall se till att meddelandet

(Upphävs)

23 §

Justitieministeriet skall utan dröjsmål för det andra valet låta trycka en förteckning över kandidaterna i vilken dessa tas upp i samma inbördes ordningsföljd och med samma ordningsnummer med vilka de togs in i kandidatförteckningen för det första valet, samt sända förteckningen till centralnämnden i Helsingfors stads valkrets som har till uppgift att distribuera den. Om förteckningen gäller i övrigt 16 §.

Om det är sannolikt att den i 1 mom. nämnda förteckningen inte i tid kan sändas till en sådan finsk beskickning eller ett sådant finskt fartyg som är förhandsröstningsställe, skall underrättelse om förteckningens innehåll dessutom på ett tillräckligt tillförlitligt sätt sändas dit.

24 §

Om förhandsröstningen och valförrättningen vid det andra valet gäller i tillämpliga delar 17 §. Röstsedeln skall likväl ha en annan färg än vid det första valet.

28 §

Har statsrådet med stöd av 23 c § regeringsformen förordnat att val av president skall förrättas på nytt, skall justitieministeriet om detta skyndsamt underrätta valkretscentralnämnderna och utrikesministeriet, vilka skall se till att meddelandet utan dröjsmål sänds vidare

Gällande lydelse

utan dröjsmål sänds vidare till övriga valmyndigheter, samt befolkningsregistercentralen.

Föreslagen lydelse

till övriga valmyndigheter, samt till befolkningsregistercentralen.

Denna lag träder i kraft den
199 .

Förrättas presidentval innan sex månader har förflutit efter att denna lag har trätt i kraft, skall dock tillämpas de stadganden som gällde vid ikraftträdandet.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förut-sätter får vidtas innan den träder i kraft.

5.

Lag**om ändring av lagen om val av företrädare för Finland i Europaparlamentet**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs 5 § lagen den 3 mars 1995 om val av företrädare för Finland i Europaparlamentet (272/95),

ändras mellanrubriken före 11 § samt 11 och 12 §§, 13 § 2 mom., 14 och 16 §§, 17 § 3 och 4 mom., 18 § 3 mom., 22 §, 23 § 1 mom., 30 §, 32 § 1 och 2 punkten och 34 §, samt fogas till 35 § ett nytt 3 mom. och till 37 § ett nytt 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

5 §

Inom varje valområde finns en centralnämnd för valområdet. Centralnämnden inom södra valområdet är centralnämnden i Helsingfors stads valkrets, inom västra valområdet centralnämnden i Åbo läns södra valkrets, inom östra valområdet centralnämnden i Kuopio läns valkrets och inom norra valområdet centralnämnden i Uleåborgs läns valkrets.

Om valområdenas centralnämnders och valkretscentralnämndernas förberedande åtgärder för valen, sammanträden, protokoll och expeditioner gäller i tillämpliga delar vad som stadgas om valkretscentralnämnder vid riksdagsmannaval.

Föreslagen lydelse

(Upphävs)

Vallängder

11 §

Om vallängder för röstningsområdena och valkretsarna gäller med nedan stadgade undantag lagen om riksdagsmannaval.

I en vallängd för ett röstningsområde eller en

Rösträttsregister

11 §

Om rösträttsregistret gäller med nedan stadgade undantag lagen om riksdagsmannaval.

I rösträttsregistret införs dessutom varje i

Gällande lydelse

valkrets införs dessutom varje i Finland röstberättigad unionsmedborgare som inte är finsk medborgare, om han skriftligen anmält att han vill utöva sin rösträtt vid val av företrädare i Europaparlamentet endast i Finland och han efter detta haft stadigvarande hemkommun i Finland och inte återtagit sin anmälan. Anmälan eller dess återtagande skall göras till registerbyrån senast den 52 dagen före valen före klockan 16.

Om en i Finland röstberättigad unionsmedborgare inte har haft i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland första dagen året före valåret eller, såvida valförrättningen hålls den 1 september eller senare, på valårets första dag, införs han i vallängden för den valkrets till vilken den kommun hör som vid uppgörandet av vallängden för valkretsen varit hans hemkommun.

12 §

Justitieministeriet skall i god tid före valen i mån av möjlighet på lämpligt sätt meddela alla i Finland röstberättigade unionsmedborgare som inte är finska medborgare att de har rösträtt och är valbara i valet. Dessutom skall de upplysas om det förfarande som skall iaktas för utövande av rösträtten och rätten att bli uppställd som kandidat.

13 §

Har befolkningsregistercentralen innan vallängderna fastställts fått ett meddelande av en myndighet i en annan medlemsstat i Europeiska unionen om att en röstberättigad som skall upptas i valkretsens vallängd har upptagits i denna stats vallängd för samma val, skall centralen utan dröjsmål se till att den röstberättigade inte blir upptagen i vallängden. *Om anmälan gäller en person som tagits upp i röstningsområdets vallängd, skall befolkningsregistercentralen omedelbart underrätta registerbyrån om detta. Efter att registerbyrån har fått meddelandet skall den göra ett rättelseyrkande hos kommunens centralvalnämnd för uteslutande av den röstberättigade ur vallängden för röstningsområdet.*

14 §

Om uppställande av kandidater och förfarandet därvid, om partiernas beslut angående

Föreslagen lydelse

Finland röstberättigad unionsmedborgare som inte är finsk medborgare, om han skriftligen anmält att han vill utöva sin rösträtt vid val av företrädare i Europaparlamentet endast i Finland och han efter detta haft stadigvarande hemkommun i Finland och inte återtagit sin anmälan. Anmälan eller dess återtagande skall göras till registerbyrån senast den 66 dagen före valdagen före klockan 16.

För varje röstberättigad införs dessutom i rösträttsregistret uppgift om det valområde i vilket han är röstberättigad, samt uppgift om hans medborgarskap, om han inte är finsk medborgare.

12 §

Befolkningsregistercentralen skall i god tid före valet i mån av möjlighet på lämpligt sätt meddela alla i Finland röstberättigade unionsmedborgare som inte är finska medborgare att de har rösträtt och är valbara i valet. Dessutom skall de upplysas om det förfarande som skall iaktas för utövande av rösträtten och rätten att bli uppställd som kandidat.

Har befolkningsregistercentralen *innan rösträttsregistret har vunnit laga kraft* fått ett meddelande av en myndighet i en annan medlemsstat i Europeiska unionen om att en röstberättigad som skall upptas i rösträttsregistret har upptagits i denna stats vallängd för samma val, skall centralen utan dröjsmål se till att i rösträttsregistret *antecknas att den röstberättigade saknar rösträtt.*

14 §

Om uppställande av kandidater och förfarandet därvid, om partiernas beslut angående

Gällande lydelse

uppställande av kandidater, om en röstberättigads medlemskap i en valmansförening och om sammanslagning av kandidatlistor gäller i tillämpliga delar med nedan nämnda undantag lagen om riksdagsmannaval.

Valområdets centralnämnd sköter i fråga om uppställande av kandidater med nedan nämnda undantag de uppgifter som enligt lagen om riksdagsmannaval hör till valkretscentralnämnden.

16 §

I riksomfattande kandidatuppställning skall partiets kretsombud, eller om ett valförbund har bildats, kretsombuden tillsammans eller den gemensamma listans ombud, vilka anmäls till centralnämnden i Helsingfors stads valkrets, ansöka om offentliggörande av kandidatlistorna samt anmäla om valförbund och gemensam lista senast den 51 dagen före valen före klockan 16 hos centralnämnden i Helsingfors stads valkrets. Centralnämnden behandlar ansökningarna och anmälningarna, framställer anmärkningar om dem hos partiernas kretsombud, ombuden för valmansföreningarna och de gemensamma listorna samt avgör ansökningar och anmälningar.

Vid det sammanträde som hålls den 47 dagen före valen bestämmer centralnämnden i Helsingfors stads valkrets genom lottning, och med iakttagande i tillämpliga delar av lagen om riksdagsmannaval, den inbördes ordningen i sammanställningen av kandidatlistorna i fråga om de partier och gemensamma listor som ställer upp kandidater för hela landet. Vid det sammanträde som hålls den 39 dagen före valen tilldelar centralnämnden varje på godkänd kandidatlista upptagen kandidat ett löpande ordningsnummer med iakttagande i tillämpliga delar av lagen om riksdagsmannaval. Kandidaternas ordning och nummer är desamma inom alla valområden där de är uppställda. Om av ett parti eller ett valförbund eller på en gemensam lista inte uppställs kandidater inom alla valområden, blir numren till dessa delar oanvända på dessa valområden. Efter detta uppgör centralnämnden en preliminär sammanställning av kandidatlistorna i den riksomfattande kandidatuppställningen och

Föreslagen lydelse

uppställande av kandidater, om en röstberättigads medlemskap i en valmansförening och om sammanslagning av kandidatlistor *samt om det riksomfattande kandidatregistret* gäller i tillämpliga delar, med nedan nämnda undantag, lagen om riksdagsmannaval.

Centralnämnden i Helsingfors stads valkrets sköter i fråga om uppställande av kandidater, med nedan nämnda undantag, de uppgifter som enligt lagen om riksdagsmannaval hör till valkretscentralnämnden.

16 §

I riksomfattande kandidatuppställning *eller i kandidatuppställning valområdesvis* skall partiets kretsombud, eller om ett valförbund har bildats, kretsombuden tillsammans eller den gemensamma listans ombud, vilka anmäls till centralnämnden i Helsingfors stads valkrets, ansöka om offentliggörande av kandidatlistorna samt anmäla om valförbund och gemensam lista senast den *31 dagen före valdagen* före klockan 16 hos centralnämnden i Helsingfors stads valkrets. Centralnämnden behandlar ansökningarna och anmälningarna, framställer anmärkningar om dem hos partiernas kretsombud, ombuden för valmansföreningarna och de gemensamma listorna samt avgör ansökningar och anmälningar.

Vid det sammanträde som hålls den 27 dagen före *valdagen* bestämmer centralnämnden i Helsingfors stads valkrets genom lottning, och med iakttagande i tillämpliga delar av lagen om riksdagsmannaval, *först* den inbördes ordningen i sammanställningarna av valområdenas kandidatlistor i fråga om de partier och gemensamma listor som ställer upp kandidater för hela landet *och därefter den inbördes ordningen i sammanställningarna av valområdenas kandidatlistor i fråga om de partier och gemensamma listor som ställer upp kandidater valområdesvis*. Vid det sammanträde som hålls den 24 dagen före *valdagen* tilldelar centralnämnden varje på godkänd kandidatlista upptagen kandidat *som är uppställda för hela landet* ett löpande ordningsnummer med iakttagande i tillämpliga delar av lagen om riksdagsmannaval. *De för hela landet uppställda* kandidaternas ordning och nummer är desamma inom alla valområden där de är uppställda. Om av ett parti eller ett valförbund eller på en gemensam lista inte

Gällande lydelse

skickar den utan dröjsmål till centralnämnderna i de andra valområdena.

Vid kandidatuppställning enligt valområde uppgör varje valområde centralnämnd efter att ha fått den preliminära sammanställningen av kandidatlistorna i den riksomfattande kandidatuppställningen vid sitt sammanträde den 37 dagen före valen en sammanställning av kandidatlistorna för kandidatuppställningen enligt valområde med iakttagande i tillämpliga delar av lagen om riksdagsmannaval. Valområdets centralnämnd ger varje på godkänd kandidatlista upptagen kandidat ett löpande ordningsnummer med början från det första lediga numret efter det största numret i den preliminära sammanställningen av kandidatlistorna i den riksomfattande kandidatuppställningen. Efter detta förenar valområdets centralnämnd sammanställningarna av kandidatlistorna och uppgör en sammanställning av kandidatlistorna för valområdet.

I sammanställningen av kandidatlistor skall efter namnet på de partier och beteckningen för de gemensamma listor som uppställt kandidater för hela landet tas in en anteckning av vilken den riksomfattande kandidatuppställningen framgår.

17 §

Valområdets centralnämnd skall utan dröjsmål efter att ha uppgjort sammanställningen av kandidatlistorna anmäla till befolkningsregistercentralen alla i 1 mom. avsedda unionsmedborgare som upptagits i sammanställningen av kandidatlistor. Befolkningsregistercentralen skall utan dröjsmål sända till den behöriga myndigheten i kandidatens hemstat meddelande om att kandidaten har tagits upp i sammanställningen av kandidatlistor.

Har befolkningsregistercentralen fått meddelande av en annan medlemsstat i Europeiska

Föreslagen lydelse

uppställts kandidater för hela landet inom alla valområden, blir numren till dessa delar oanvända på dessa valområden. *Därefter tilldelar centralnämnden varje på godkänd kandidatlista upptagen kandidat som är uppställd valområdesvis ett löpande ordningsnummer från och med det första lediga numret efter det högsta numret i den riksomfattande kandidatuppställningen. Efter det uppgör centralnämnden sammanställningar av kandidatlistorna för valområdena och tillställer utan dröjsmål valkretscentralnämnderna dessa sammanställningar.*

(3 mom utelämnas)

I sammanställningen av kandidatlistor skall efter namnet på de partier och beteckningen för de gemensamma listor som uppställt kandidater för hela landet tas in en anteckning av vilken den riksomfattande kandidatuppställningen framgår.

Centralnämnden i Helsingfors stads valkrets skall utan dröjsmål efter att ha uppgjort sammanställningarna av kandidatlistorna anmäla till befolkningsregistret alla i 1 mom. avsedda unionsmedborgare som upptagits i sammanställningarna av kandidatlistor. Befolkningsregistercentralen skall utan dröjsmål sända till den behöriga myndigheten i kandidatens hemstat meddelande om att kandidaten har tagits upp i sammanställningen av kandidatlistor.

Har befolkningsregistercentralen fått meddelande av en annan medlemsstat i Europeiska

Gällande lydelse

unionen om att en i Finland valbar person har uppställts som kandidat i detta land i samma val, skall den utan dröjsmål delge valområdenas centralnämnder och valkretscentralnämnderna detta meddelande.

Föreslagen lydelse

unionen om att en i Finland valbar person har uppställts som kandidat i detta land i samma val, skall den utan dröjsmål delge *centralnämnden i Helsingfors stads valkrets* detta meddelande.

18 §

Om valförrättningen i övrigt samt om förhandsröstning och röstsedlar gäller i tillämpliga delar lagen om riksdagsmannaval. *Förhandsröstningen börjar dock först den 11 dagen före valförrättningen.*

Om valförrättningen i övrigt samt om förhandsröstning och röstsedlar gäller i tillämpliga delar lagen om riksdagsmannaval.

22 §

Valkretscentralnämnden skall vid ett sammanträde som börjar klockan 18 den fjärde dagen efter valet fastställa det röstetal som varje kandidat samt parti, valförbund eller gemensamma lista sammanlagt fått i valkretsen, samt så som justitieministeriet bestämmer utan dröjsmål meddela centralnämnden i Helsingfors stads valkrets de fastställda röstetalen och antalet avgivna röster.

22 §

Valkretscentralnämnden skall vid ett sammanträde som börjar klockan 18 den *tredje* dagen efter *valdagen* fastställa det röstetal som varje kandidat samt parti, valförbund eller gemensamma lista sammanlagt fått i valkretsen, samt så som justitieministeriet bestämmer utan dröjsmål meddela centralnämnden i Helsingfors stads valkrets de fastställda röstetalen och antalet avgivna röster.

23 §

Efter att ha mottagit ett meddelande enligt 22 § av samtliga valkretscentralnämnder fastställer centralnämnden i Helsingfors stads valkrets valresultatet vid ett sammanträde som börjar klockan 12 den femte dagen efter valet. Centralnämnden fastställer, med iakttagande i tillämpliga delar av vad som stadgas om beräkandet av jämförelsetal och fastställande av röstningsresultat i riksdagsmannaval, först det sammanlagda röstetal som ett parti, ett valförbund och en gemensam lista fått i hela landet samt det sammanlagda röstetal som varje enskild valmansförening har fått och för var och en av dem det sammanlagda antalet parlamentsmandat på basis av det sammanlagda antal röster som de fått. Om partierna inom olika valområden har bildat valförbund med olika partier, skall varje enskild valförbund till vilket dessa partier har anslutit sig, vid röst-räkningen och vid fastställandet av valresultatet anses vara ett separat valförbund. Röster som partiet har fått utanför valförbundet sammanräknas inte med de röster som partiet fått i valförbund med något annat parti.

23 §

Efter att ha mottagit ett meddelande enligt 22 § av samtliga valkretscentralnämnder fastställer centralnämnden i Helsingfors stads valkrets valresultatet vid ett sammanträde som börjar klockan 12 den *fjärde* dagen efter *valdagen*. Centralnämnden fastställer, med iakttagande i tillämpliga delar av vad som stadgas om beräkandet av jämförelsetal och fastställande av röstningsresultat i riksdagsmannaval, först det sammanlagda röstetal som ett parti, ett valförbund och en gemensam lista fått i hela landet samt det sammanlagda röstetal som varje enskild valmansförening har fått och för var och en av dem det sammanlagda antalet parlamentsmandat på basis av det sammanlagda antal röster som de fått. Om partierna inom olika valområden har bildat valförbund med olika partier, skall varje enskild valförbund till vilket dessa partier har anslutit sig, vid röst-räkningen och vid fastställandet av valresultatet anses vara ett separat valförbund. Röster som partiet har fått utanför valförbundet sammanräknas inte med de röster som partiet fått i valförbund med något annat parti.

Gällande lydelse

30 §

Utöver vad som stadgas i 102 § 1 mom. lagen om riksdagsmannaval betalas av statens medel de kommunala centralvalnämndernas, valnämndernas och valbestyrelsens utgifter för valet. Justitieministeriet meddelar närmare bestämmelser om de grunder enligt vilka utgifterna skall ersättas.

32 §

För val av företrädare i Europaparlamentet som förrättas i samband med andra val eller en folkomröstning bestämmer justitieministeriet

1) om de som är röstberättigade i detta val skall antecknas i de röstlängder som uppsätts för det val eller den folkomröstning i samband med vilket detta val förrättas, eller om särskilda röstlängder skall uppsättas,

2) om gemensamma meddelanden på kort, meddelanden samt följebrev, valkuvert och ytterkuvert för förhandsröstning skall uppsättas och till vilka delar,

34 §

Om kostanderna för val av företrädare i Europaparlamentet som anordnas i samband med andra val eller en folkomröstning gäller 102 § 1 mom. lagen om riksdagsmannaval.

Föreslagen lydelse

30 §

Utöver vad som stadgas i 102 § lagen om riksdagsmannaval betalas av statens medel de kommunala centralvalnämndernas, valnämndernas och valbestyrelsernas utgifter för valet. Justitieministeriet meddelar närmare bestämmelser om de grunder enligt vilka utgifterna skall ersättas.

32 §

För val av företrädare i Europaparlamentet som förrättas i samband med andra val eller en folkomröstning bestämmer justitieministeriet

1) om de som är röstberättigade i detta val skall antecknas i *det rösträttsregister som upprättas för det val eller den folkomröstning i samband med vilket detta val förrättas, eller om särskilda rösträttsregister skall upprättas,*

2) om gemensamma meddelanden på kort samt följebrev, valkuvert och ytterkuvert för förhandsröstning skall uppsättas och till vilka delar,

34 §

Om kostnaderna för val av företrädare i Europaparlamentet som anordnas i samband med andra val eller en folkomröstning gäller 102 § lagen om riksdagsmannaval.

35 §

Vad som i 21 § stadgas om offentliggivande av uppgifter om rösträkningen gäller inte det val av företrädare i Europaparlamentet som förrättas första gången.

37 §

Förfarandet enligt 13 § 1 mom. tillämpas inte vid det första valet av företrädare för Europaparlamentet, som förrättas den 20 oktober 1996, om en i Finland röstberättigad unionsmedborgare som inte är finsk medborgare i sin ansökan enligt 11 § 2 mom. har bekräftat att han inte redan har röstat i samma val i någon annan medlemsstat i Europeiska unionen.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

6.

Lag**om ändring av 4 § lagen om förfarandet vid rådgivande folkomröstningar**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 4 § lagen den 26 juni 1987 om förfarandet vid rådgivande folkomröstningar (571/87) som följer:

Gällande lydelse

4 §

Vid folkomröstningar i samband med ett val används de vallängder som uppgjorts för valet.

För folkomröstningar som anordnas fristående från val uppgörs över de röstberättigade vallängder för röstningsområdena och vallängder för valkretsarna. Angående dem gäller vad som i lagen om riksdagsmannaval stadgas om vallängder för röstningsområde och vallängder för valkrets.

Föreslagen lydelse

4 §

Vid folkomröstningar i samband med ett val används *det rösträttsregister som upprättats för valet*.

För folkomröstningar som *ordnas* fristående från val *upprättas* över de röstberättigade *ett rösträttsregister, om vilket* gäller vad som i lagen om riksdagsmannaval (391/69) stadgas om rösträttsregister.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Förrättas folkomröstning innan sex månader har förflutit efter att denna lag har trätt i kraft, skall dock tillämpas de stadganden som gällde vid ikraftträdandet.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

7.

Lag**om ändring av 10 och 26 §§ kommunallagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 10 § 2 och 3 mom. samt 26 § 1 och 2 mom. kommunallagen av den 17 mars 1995 (365/95) som följer:

Gällande lydelse

10 §

Fullmäktige i en kommun med högst 2 000 invånare kan före utgången av maj månad valåret fatta beslut även om ett mindre udda antal ledamöter i fullmäktige än vad 1 mom. stadgar, dock inte färre än 13. Inrikesministeriet skall underrättas om ändringar i antalet.

Invånarantalet i 1 och 2 mom. bestäms enligt antalet invånare på valårets första dag.

Föreslagen lydelse

10 §

Fullmäktige i en kommun med högst 2 000 invånare kan före utgången av *juni månad* valåret fatta beslut även om ett mindre udda antal ledamöter i fullmäktige än *17*, dock inte färre än 13. Inrikesministeriet skall *utan dröjsmål* underrättas om ändringar i antalet.

Invånarantalet i 1 och 2 mom. bestäms enligt *de uppgifter som vid utgången av den 31 maj valåret finns i det befolkningsdatasystem som avses i befolkningsdatalagen (507/93)*.

Gällande lydelse

26 §

Rösträtt i kommunalval som förrättas i kommunen har finska medborgare och medborgare i andra medlemsstater i Europeiska unionen samt isländska och norska medborgare som före valårets början har fyllt 18 år och vars hemkommun enligt lagen om hemkommun kommunen är på valårets första dag. Rösträtt i kommunalval har även andra utlänningar som uppfyller villkoren ovan om de har haft hemkommun i Finland under de två år som närmast föregår valåret.

Rösträtt i folkomröstningar har finska medborgare och medborgare i andra medlemsstater i Europeiska unionen samt isländska och norska medborgare som före omröstningsårets början har fyllt 18 år och vars hemkommun enligt lagen om hemkommun kommunen är den dag då fullmäktige fattar beslut om att folkomröstningen skall ordnas. Rösträtt i kommunala folkomröstningar har även utlänningar som uppfyller villkoren ovan om de har haft hemkommun i Finland under de två år som närmast föregår omröstningsåret.

Föreslagen lydelse

26 §

Rösträtt i kommunalval som förrättas i kommunen har finska medborgare och medborgare i andra medlemsstater i Europeiska unionen samt isländska och norska medborgare som *senast valdagen* fyller 18 år och vars hemkommun enligt lagen om hemkommun kommunen, *enligt uppgifterna i befolkningsdatasystemet, är vid utgången av den 51 dagen före valdagen*. Rösträtt i kommunalval har även andra utlänningar som uppfyller villkoren ovan, om de *vid nämnda tidpunkt* har haft hemkommun i Finland i två år.

Rösträtt i *rådgivande kommunala* folkomröstningar har finska medborgare och medborgare i andra medlemsstater i Europeiska unionen samt isländska och norska medborgare som *senast valdagen* fyller 18 år och vars hemkommun enligt lagen om hemkommun kommunen, *enligt uppgifterna i befolkningsdatasystemet, är vid utgången av den 51 dagen före röstningsdagen*. Rösträtt i kommunala folkomröstningar har även andra utlänningar som uppfyller villkoren ovan, om de *vid nämnda tidpunkt* har haft hemkommun i Finland i två år.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Förrättas kommunalval eller kommunal folkomröstning innan sex månader har förflutit efter att denna lag har trätt i kraft, skall dock tillämpas de stadganden som gällde vid ikraftträdandet.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

8.

Lag

om ändring av kommunala vallagen

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i kommunala vallagen av den 12 maj 1972 (361/72) 3 § 3 mom., 87 § 2 mom. och 89 §, *ändras* 3 § 1 och 5 mom., 3 a §, 5 § 1 och 2 mom., 6 § 1 och 3 mom., 2 kap., 22 §, 24 § 1 och 3 mom., 25 § 3 mom., 27 § 2 mom., 33 §, 35 § 1 mom., 36 § 1 mom., 37 och 38 §§, 39 § 1 mom., 40 § 1 mom., 41 §, 44 § 2 mom., 51 § 1 och 3 mom., 53 § 3 mom., 54 §, 56 § 1 mom., 59 § 1 mom., 60 § 1 mom., 61 och 62 §§, 63 § 1 mom., 64, 66 och 67 §§, 70 § 1 och 2 mom., 71, 72, 74 och 74 a §§, 74 b § 1 mom., 74 c § 1 mom., 74 f § 1 och 6 mom., 75 § 1 mom., 82 §, 85 § 1 mom. samt 97 och 100 §§,

av dessa lagrum 3 § 1 och 5 mom., 6 § 3 mom., 24 § 1 mom., 33 §, 40 § 1 mom., 44 § 2 mom., 54 §, 59 § 1 mom. och 74 c § 1 mom. sådana de lyder i lag av den 18 maj 1990 (436/90), 3 a §, 24 § 3 mom., 25 § 3 mom. och 72 § sådana de lyder i lag av den 3 maj 1985 (372/85), 5 § 1 mom., 74 a §, 74 b § 1 mom. och 74 f § 1 mom. sådana de lyder i lag av den 29 januari 1988 (82/88), 2 kap. jämte ändringar, 22 §, 35 § 1 mom., 36 § 1 mom. och 38 § sådana de lyder i lag av den 12 december 1975 (935/75), 37 § sådan den lyder ändrad genom nämnda lag av den 12 december 1975 och lag av den 23 april 1976 (332/76), 39 § 1 mom. sådant det lyder i sistnämnda lag, 41 §, 60 § 1 mom., 63 § 1 mom., 64 § och 75 § 1 mom. sådana de lyder i lag av den 22 maj 1992 (436/92), 61 § sådan den lyder delvis ändrad genom sistnämnda lag, 62 § sådan den lyder ändrad genom sistnämnda lag och nämnda lag av den 3 maj 1985, 66 och 100 §§ sådana de lyder ändrade genom sistnämnda lag och lag av den 11 juni 1993 (500/93), 71 § sådan den lyder ändrad genom nämnda lagar av den 18 maj 1990 och den 3 maj 1985, 74 och 82 §§ sådana de lyder delvis ändrade genom sistnämnda lag samt 74 § 6 mom. och 97 § sådana de lyder i nämnda lag av den 11 juni 1993, samt *fogas* till lagen en ny 40 a § som följer:

Gällande lydelse

3 §

En kommun med färre än 3 000 invånare bildar ett enda röstningsområde, om det inte med hänsyn till trafiken eller av andra särskilda orsaker är nödvändigt att indela kommunen i flera röstningsområden. En kommun med större invånarantal skall på motsvarande sätt indelas i två eller flera röstningsområden. Kommunfullmäktige skall vid behov varje år i januari fatta beslut om indelning i röstningsområden och om ändring av den. På samma sätt skall bestämmas till vilket röstningsområde de personer hör som på årets första dag i folkbokföringen inte har antecknats vid någon fastighet.

Länsstyrelse kan på synnerliga skäl befria kommun från att verkställa indelning i röstningsområden samt tillåta att röstningsområde med flera än 3 000 invånare bildas.

Ändring i ett beslut eller ett utslag av länsstyrelsen eller länsrätten i ett ärende som avses i denna paragraf får inte sökas genom besvär.

Föreslagen lydelse

3 §

En kommun bildar ett enda röstningsområde, om det inte är nödvändigt att indela kommunen i flera röstningsområden. Fullmäktige skall vid behov varje år senast i april fatta beslut om indelning i röstningsområden och om ändring av den, varvid denna indelning gäller i de val och folkomröstningar som förrättas mellan den 15 oktober samma år och den 14 oktober det påföljande året, båda de nämnda dagarna inbegripna. I beslutet om indelning i röstningsområden skall bestämmas till vilket röstningsområde de personer hör som i befolkningsdatasystemet inte har antecknats vid någon fastighet.

(Upphävs)

Ändring i ett beslut av länsrätten i ett ärende som avses i denna paragraf får inte sökas genom besvär.

Gällande lydelse

3 a §

Kommunstyrelsen skall underrätta befolkningsregistercentralen om var röstningsstället i vart och ett röstningsområde för tiden finns och var vallängderna kommer att vara framlagda till granskning.

5 §

Kommunfullmäktige skall i god tid före val för varje röstningsområde tillsätta en valnämnd bestående av fem medlemmar och behövt antal, dock minst fem, suppleanter samt för anstalter som avses i 59 § 1 mom. och sådan förhandsröstning som avses i 7 a kap. en eller flera valbestyrelser bestående av tre medlemmar och behövt antal, dock minst tre, suppleanter. Suppleanterna skall, utom för den förhandsröstning som avses i 7 a kap., ställas i den ordning i vilken de träder i stället för medlemmarna.

Vid valet av medlemmar, av vilka en skall förordnas till ordförande och en annan till viceordförande, samt av suppleanter skall vad i 4 § 2 mom. är stadgat lända till efterrättelse.

6 §

Kommunal centralvalnämnd och valnämnd är beslutföra med fem samt valbestyrelse med tre medlemmar.

Vad 70 § 1 mom. kommunallagen stadgar om företrädare för kommunstyrelsen och ((2 mom.)) om rätten att närvara vid nämndssammanträden gäller inte kommunal centralvalnämnd, valnämnd eller valbestyrelse.

2 kap.

Vallängder

7 §

Vallängderna över de valberät tigade som har haft hemort enligt lagen om befolkningsböcker i kommunen på valårets första dag uppgörs av den kommunala central valnämnden särskilt för varje röstningsområde i kommunen.

Föreslagen lydelse

3 a §

Kommunstyrelsen skall underrätta befolkningsregistercentralen om var röstningsstället i vart och ett röstningsområde för tillfället finns.

5 §

Kommunstyrelsen skall i god tid före val för varje röstningsområde tillsätta en valnämnd bestående av tre medlemmar och behövt antal, dock minst tre, suppleanter samt för anstalter som avses i 59 § 1 mom. och sådan förhandsröstning som avses i 7 a kap. en eller flera valbestyrelser bestående av tre medlemmar och behövt antal, dock minst tre, suppleanter. Suppleanterna skall, utom för den förhandsröstning som avses i 7 a kap., ställas i den ordning i vilken de träder i stället för medlemmarna.

Medlemmarna, av vilka kommunstyrelsen skall förordna en till ordförande och en annan till vice ordförande, samt deras suppleanter skall väljas bland valbara medlemmar av kommunen så, att de grupper av röstande som vid föregående kommunalval uppträtt i kommunen i mån av möjlighet får företrädare i varje valnämnd och valbestyrelse antingen som medlem eller suppleant.

6 §

En kommunal centralvalnämnd är beslutföra med fem samt en valnämnd och valbestyrelse med tre medlemmar.

Vad 50 § kommunallagen stadgar om de bestämmelser om andras än ledamöternas rätt att närvara och yttra sig vid organens sammanträden vilka skall ingå i förvaltningsstadgan gäller inte kommunala centralvalnämnder, valnämnder eller valbestyrelser.

2 kap.

Rösträttsregister

7 §

Befolkningsregistercentralen skall senast den 46 dagen före valdagen upprätta ett register, i vilket införs varje person som enligt uppgifterna i befolkningsdatasystemet är röstberättigad i det kommande valet (rösträttsregister).

Gällande lydelse

8 §
Såsom underlag för vallängderna utskrivs basförteckningar enligt den indelning i röstningsområden som gällde vid utgången av juni under valåret. I basförteckningarna skall upptas var och en som enligt uppgifter i centrala befolkningsregistret är valberättigad i de kommande valen och som i kommunen hade hemort enligt lagen om befolkningsböcker inom respektive röstningsområde på valårets första dag. Basförteckningarna skall uppgöras i alfabetisk ordning enligt personernas namn, och i dem skall upptas vars och ens fullständiga namn och personbeteckning. I basförteckningarna skall för utlänningar göras anteckning om att de i Finland har haft hemort enligt lagen om befolkningsböcker under de fyra åren närmast före valåret eller, om de är danska, isländska, norska och svenska medborgare, under de två åren närmast före valåret.

Till varje basförteckning skall för var och en fogas ett meddelande på kort, på vilket skall antecknas hans fullständiga namn, de två sista siffrorna i hans födelseår och den adress för

Föreslagen lydelse

Beträffande varje röstberättigad tas följande uppgifter in i rösträttsregistret, sådana de är i befolkningsdatasystemet vid utgången av den 51 dagen före valdagen:

- 1) personbeteckning,
- 2) fullständigt namn,
- 3) hans hemkommun enligt lagen om hemkommun (201/94),
- 4) det röstningsområde till vilket han hör,
- 5) hans röstningsställe på valdagen och adressen till det,
- 6) modersmål, om det är danska, isländska, norska eller svenska,
- 7) hans nationalitet, om han inte är finsk medborgare,
- 8) den tid han varit bosatt i Finland, om han inte är medborgare i en medlemsstat i Europeiska unionen eller isländsk eller norsk medborgare,
- 9) den registerbyrå inom vars ämbetsdistrikt hans hemkommun finns,
- 10) det datum när han har införts i rösträttsregistret,
- 11) uppgift om dödsfall, om han har dött efter att registret upprättades, samt
- 12) anteckning om rättelseyrkande, om sådant är anhängigt, och om beslut som har meddelats med anledning av rättelseyrkande.

8 §
Befolkningsregistercentralen skall i god tid före valet i mån av möjlighet på lämpligt sätt underrätta alla i Finland röstberättigade unionsmedborgare som inte är finska medborgare om att de har rösträtt och är valbara i valet samt om det förfarande som är nödvändigt för utnyttjande av rösträtten och förverkligande av valbarheten.

Gällande lydelse

honom som var känd då förteckningarna skrevs ut samt uppgift om i vilket röstningsområde han har upptagits i vallängden, var och när vallängden hålls framlagd samt var och när valförrättningen äger rum. Utom detta får kortet endast innehålla anvisningar om dess användning, om rättelse av fel som möjligen framgår av kortet och om hur röstningen går till samt ett meddelande om förhandsröstningen. Meddelandet på kort skall utformas så att det kan användas som följebrev vid förhandsröstning som avses i 7 kap.

Basförteckningarna och meddelanden på kort uppgörs på blanketter för vilka formulären fastställs av justitieministeriet. Befolkningsregistercentralen skall sända basförteckningarna och meddelandena på kort till respektive registerbyrå, som skall göra de ändringar i dem som behövs och som inverkar på rösträtten och skicka dem vidare till den kommunala centralvalnämnden senast den 10 augusti under valåret.

9 §

Den kommunala centralvalnämnden skall före den 20 augusti granska basförteckningarna. Till dem skall fogas en valberättigad som inte har blivit införd i basförteckningen, trots att han en ligt intyg av registerbyrån hade bort bli införd i den samt den vilken såsom utländsk medborgare har haft hemort enligt lagen om befolkningsböcker i Finland på valårets första dag och har blivit valberättigad innan vallängderna undertecknades. Den som inte är valberättigad skall uteslutas ur basförteckningarna genom att hans namn stryks över och orsaken till uteslutningen införs i förteckningen.

Sedan en basförteckning har blivit granskad och rättad på ovannämnt sätt, skall i den antecknas att den utgör vallängd för röstningsområdet, varefter den skall undertecknas på den kommunala centralvalnämndens vägnar. Meddelandena på kort skall rättas på motsvarande sätt.

Den kommunala centralvalnämnden skall omedelbart skriftligen underrätta befolkningsregistercentralen om de ändringar i basförteckningarna som gäller valrätten.

Registerbyråer och övriga myndigheter som skall föra befolkningsböcker samt länsmän, stadsfiskaler, häradsövdingar och rådstuvu-

Föreslagen lydelse

9 §

Befolkningsregistercentralen utarbetar över var och en som införts i rösträttsregistret ett meddelande på kort, som innehåller följande uppgifter:

1) *de uppgifter som avses i 7 § 2 mom. 2—5 punkten,*

2) *den adress som för den röstberättigade finns införd i befolkningsdatasystemet den 51 dagen före valdagen,*

3) *valet, valdagen och tidpunkten för förhandsröstning,*

4) *kontaktuppgifter för den registerbyrå som har antecknats som kortets avsändare samt för den kommunala centralvalnämnden,*

5) *det register eller datasystem som uppgifterna på kortet grundar sig på, samt*

6) *anvisningar om kortets användning och om förfarandet vid röstning.*

Meddelandet på kort kan dessutom innehålla i 7 § 2 mom. nämnda uppgifter i optiskt läsbar form i behövlig mån.

Meddelandet på kort uppgörs på en blankett vars formulär fastställs av justitieministeriet och så att det kan användas som följebrev vid förhandsröstning enligt 7 kap.

Befolkningsregistercentralen ser till att meddelandena på kort senast den 24 dagen före

Gällande lydelse

rätter är skyldiga att lämna den kommunala centralvalnämnden behövliga uppgifter. Centralvalnämnden kan kalla en eller flera personer från varje röstningsområde att såsom lokala sakkunniga biträda vid uppgörandet av vallängden för respektive röstningsområde.

10 §

Den kommunala centralvalnämnden skall till varje röstberättigad vars adress är känd sända ett i 8 § 2 mom. nämnt meddelande på kort. Meddelandet på kort sänds till den röstberättigade efter att meddelandet och basförteckningen har granskats för hans del, dock senast den 20 augusti.

11 §

Den kommunala centralvalnämnden skall lägga fram vallängderna till granskning inom kommunen under två vardagar, dock inte en helgfri lördag, från och med den 26 augusti. Vallängderna hålls framlagda båda dagarna klockan 9—20 under behörig tillsyn. Vallängderna skall vid behov framläggas på flera platser inom kommunen. Om synnerliga skäl påkallar det och om det inte medför oskäligt men för de röstberättigade, kan vallängderna hållas framlagda även utanför kommunen.

Meddelande om när och var vallängderna hålls framlagda skall lämnas i god tid på förhand på det sätt varpå kommunala tillkännagivanden offentliggörs i kommunen.

Föreslagen lydelse

valdagen sänds till de röstberättigade vilkas adress är känd.

10 §

De i 7 § 2 mom. nämnda uppgifterna i rösträttsregistret, med undantag av personbeteckningarna, finns framlagda för kontroll på eller fås avgiftsfritt per telefon från registerbyråerna och, enligt vad befolkningsregistercentralen bestämmer, också andra ställen vardagar under tjänstetid från och med den 41 dagen före valdagen.

Registerbyråerna kan ge utdrag ur rösträttsregistret. Om ett utdrag ges till någon annan än den som utdraget gäller eller till någon annan myndighet än en myndighet enligt denna lag, skall personbeteckningen utelämnas från utdraget. Utdraget ges avgiftsfritt till den som utdraget gäller och till en myndighet enligt denna lag.

Befolkningsregistret informerar i officiella tidningen och, på det sätt det finner lämpligt, även i övrigt om tillhandahållandet av uppgifter ur rösträttsregistret samt om hur rättelseyrkande enligt 11 § skall framställas.

11 §

Anser någon att han obehörigen har utelämnats ur rösträttsregistret eller att en anteckning om honom i registret är oriktig, kan han framställa ett skriftligt rättelseyrkande hos registerbyrån senast den 16 dagen före valdagen före klockan 16.

Rättelseyrkande kan grundas också på sådana på vederbörandes rösträtt inverkan omständigheter som har inträffat efter att rösträttsregistret upprättades.

Om en röstberättigads flyttningsanmälan enligt förordningen om hemkommun (351/94) inkommer till registerbyrån senare än den 51 dagen före valdagen, kan den röstberättigade inte på grundval av denna flyttningsanmälan yrka på rättelse av sådana i 7 § 2 mom. 3—5 punkten nämnda uppgifter i rösträttsregistret som gäller honom.

Ett rättelseyrkande kan framställas genom användning av en för ändamålet utarbetad blankett vars formulär fastställs av justitieministeriet. Befolkningsregistercentralen skall se till att

Gällande lydelse

12 §

Den som anser att han obehörigen utelämnats ur vallängden eller att anteckning om honom i längden är oriktig kan framställa skriftligt yrkande på rättelse hos den kommunala centralvalnämnden senast den 9 september före klockan 16.

Ovan i 1 mom. avsett yrkande på rättelse får make på andra makensvägnar framställa utan fullmakt.

Anser röstberättigad medlem av kommun att personer, en eller flera, obehörigen upptagits i vallängd såsom röstberättigade, kan han senast den 3 september före klockan 16 till kommunala centralvalnämnden framställa motiverat skriftligt yrkande på rättelse.

Yrkande på rättelse får även grundas på sådana på vederbörandes rösträtt inverkan omständigheter som inträffat efter det vallängden undertecknades.

Sådant yrkande på rättelse som avses i 1 och 3 mom. kan framställas på en för ändamålet uppgjord blankett för vilken justitieministeriet fastställer formulär. Den kommunala centralvalnämndens skall dra försorg om att tryckta eller duplicerade blanketter tillhandahålls på de ställen där vallängderna hålls framlagda samt efter behov även annorstädes inom kommunen.

13 §

Avser yrkande på rättelse att någon skall uteslutas ur vallängden på en grund som avses i 12 § 3 mom. eller 17 §, skall den kommunala centralvalnämndens ordförande underrätta den som rättelseyrkandet gäller om yrkandet och om dess innehåll. Denne skall samtidigt underrättas om att han är i tillfälle att på uppgivet ställe ta del av yrkandet och senast den 11 september före klockan 16 med anledning av yrkandet till den kommunala centralvalnämnden avge förklaring. Dessutom skall meddelas att saken avgörs även om förklaring inte avges.

Meddelande om rättelseyrkande skall senast den 4 september sändas med posten såsom rekommenderad försändelse, men kan även frambefordras på annat bevisligt sätt, om det inte medför dröjsmål. Är mottagarens postad-

Föreslagen lydelse

blanketter finns tryckta eller duplicerade på registerbyråerna och på andra ställen där uppgifterna i rösträttsregistret finns framlagda.

12 §

Registerbyrån skall avgöra rättelseyrkandena senast den 13 dagen före valdagen och göra eventuella av beslutet föranledda ändringar i rösträttsregistret senast den 12 dagen före valdagen före klockan 12.

Registerbyrån skall utan dröjsmål delge parten i fråga beslutet. Beslutet skall sändas per post som rekommenderad försändelse, men det kan också skickas på något annat bevisligt sätt, om detta inte föranleder dröjsmål. Om beslutet innefattar att personen i fråga införs i rösträttsregistret, skall registerbyrån samtidigt tillstålla honom ett sådant meddelande på kort som nämns i 9 §. Är mottagarens postadress inte känd, skall beslutet publiceras i officiella tidningen.

13 §

Anser befolkningsregistercentralen eller registerbyrån att någon obehörigen har utelämnats ur rösträttsregistret eller orättmätigt har tagits in i det eller att en sådan anteckning i rösträttsregistret som gäller honom är oriktig, har befolkningsregistercentralen eller registerbyrån rätt att på tjänstens vägnar foga personen i fråga till rösträttsregistret eller anteckna honom som varande utan rösträtt eller rätta den oriktiga anteckning som gäller honom. Ändringarna skall göras senast den 12 dagen före valdagen före klockan 12.

När anteckning i rösträttsregistret görs om att någon är utan rösträtt skall därom fattas ett skriftligt beslut, som skall delges personen i fråga på det sätt som stadgas i 12 § 2 mom. Ett skriftligt beslut behöver dock inte fattas angå-

Gällande lydelse

ress okänd, skall meddelandet utan dröjsmål offentliggöras på det sätt varpå kommunala tillkännagivanden offentliggörs i kommunen, dock utan angivande av grunden för yrkandet.

14 §

Yrkandena på rättelse av vallängd handläggs och avgörs vid den kommunala centralvalnämndens sammanträde den 14 september. Centralvalnämnden skall i varje ärende meddela beslut, vilket jämte motivering skall antecknas i protokollet.

Centralvalnämndens beslut är slutligt. Har emellertid yrkande på rättelse förkastats eller inte upptagits till prövning eller godkänns rättelseyrkande som har framförts i den ordning som stadgas i 12 § 3 mom., skall beslutet utan dröjsmål underställas länsrättens prövning. Till beslutet, som skall tillställas länsstyrelsen, skall fogas de handlingar som ligger till grund för det.

15 §

Länsrätt skall om sitt utslag i ärende, som gäller rättelse av vallängd, utan dröjsmål underrätta den kommunala centralvalnämnden, vilken omedelbart skall anslå utslaget på an-

Föreslagen lydelse

ende en person som har dött eller dödförklarats efter att rösträttsregistret upprättades.

När någon fogas till rösträttsregistret skall till honom utan dröjsmål sändas ett sådant meddelande på kort som nämns i 9 §.

Vid rättelse av en oriktig anteckning som gäller en person som är införd i rösträttsregistret skall personen i fråga utan dröjsmål underrättas om rättelsen, om detta inte är uppenbart onödigt.

14 §

Över ett sådant beslut av registerbyrån genom vilket ett rättelseyrkande har avslagits eller avvisats, och över befolkningsregistercentralens eller registerbyråns beslut enligt 13 § 2 mom. får parten i fråga anföra besvär hos länsrätten. Besvären skall anföras senast den sjunde dagen efter den dag då parten i fråga har delgetts beslutet eller efter den dag då beslutet har publicerats i officiella tidningen. En besvärsskrift som riktas till länsrätten kan inom besvärstiden tillställas registerbyrån för vidarebefordran till länsrätten. Besvär skall i övrigt anföras i den ordning som stadgas i lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (154/50).

Länsrätten skall utan dröjsmål underrätta ändringssökanden och registerbyrån om sitt beslut. Om beslutet innefattar att någon skall införas i rösträttsregistret eller att uppgifter som gäller honom skall ändras, skall länsrätten dessutom utan dröjsmål underrätta befolkningsregistercentralen om beslutet, och befolkningsregistercentralen skall göra de nödvändiga ändringarna i rösträttsregistret. Om länsrätten meddelar ett sådant beslut senare än den fjärde dagen före valdagen klockan 19, skall den dessutom utan dröjsmål sända beslutet till den kommunala centralvalnämnden, som skall foga beslutet till den i 17 § 2 mom. nämnda vallängden. Om besvären har förkastats eller avvisats, skall länsrätten härom underrätta befolkningsregistercentralen, som skall göra anteckning i rösträttsregistret om detta.

Över länsrättens beslut i ett ärende som gäller införande av en person i rösträttsregistret får ändring inte sökas genom besvär.

15 §

Rösträttsregistret vinner laga kraft den 12 dagen före valdagen klockan 12.

Ett lagakraftvunnet rösträttsregister skall följas oförändrat vid valet. Rösträttsregistret anses

Gällande lydelse

slagstavlan för offentliga kommunala kungörelser för en tid av sju dagar. Centralvalnämnden skall, på det sätt som stadgas i 13 § 2 mom., om utslaget underrätta den som har yrkat pårättelse och den vars rösträtt utslaget gäller.

16 §

I länsrätts utslag i ärende som angår rättelse av vallängd får ändring inte sökas genom besvär, om inte högsta förvaltningsdomstolen beviljar sakägaren besvärstillstånd. Besvärstillstånd kan beviljas endast om det med avseende på lagens tillämpning i andra liknande fall eller med hänsyn till en enhetlig rättstillämpning är av vikt att ärendet prövas av högsta förvaltningsdomstolen.

Ansökan om besvärstillstånd skall göras senast den fjortonde dagen från det att den kommunala centralvalnämnden har anslagit länsrättens utslag på anslagstavlan för offentliga kommunala kungörelser. Ansökan får tillställas länsrätten för att genom dennas försorg sändas till högsta förvaltningsdomstolen. Ansökan om besvärstillstånd skall i övrigt göras och besvär anföras i den ordning som stadgas i lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (154/50).

Högsta förvaltningsdomstolen skall utan dröjsmål om sitt utslag underrätta sökanden, länsrätten, den kommunala centralvalnämnden och den vars rösträtt utslaget gäller.

17 §

Anser registerbyrån att någon obehörigen har utelämnats ur vallängd eller att i den obehörigen har antecknats att någon är röstberättigad eller att en anteckning annars är oriktig, får den på tjänstens vägnar hos den kommunala centralvalnämnden framställa rättelseyrkande enligt 12 § 1 mom. eller 3 mom., beroende på grunden för yrkandet, och att i den ordning som stadgas i 16 § söka ändring i

Föreslagen lydelse

ha laga kraft även om länsrätten innan rösträttsregistret vinner laga kraft inte har meddelat beslut med anledning av besvär som har anförts till den.

Om någon uppenbart oriktigt med stöd av 13 § 1 mom. har antecknats i rösträttsregistret som varande utan rösträtt, kan befolkningsregistercentralen stryka en sådan anteckning ur det lagakraftvunna rösträttsregistret.

Den som på valdagen för valnämnden företer ett sådant beslut av länsrätten eller högsta förvaltningsdomstolen enligt vilket han är röstberättigad, skall få rösta. Personen i fråga är skyldig att överlåta beslutet eller en kopia av det till valnämnden.

16 §

Efter att den röstberättigade har röstat, skall i rösträttsregistret antecknas när och på vilket röstnings- eller förhandsröstningsställe han har röstat. Anteckningen kan göras av en valförrättare vid ett genom förordning bestämt förhandsröstningsställe och av valnämnden samt av den kommunala centralvalnämnden eller, på den kommunala centralvalnämndens begäran, av registerbyrån. Om anteckningen befinns oriktig, kan den rättas endast av den kommunala centralvalnämnden eller, på dennas begäran, av registerbyrån. Angående görandet av anteckning stadgas närmare i 6 och 7 kap.

Anteckningar som gäller röstning är inte offentliga förrän valförrättningen har avslutats.

17 §

Efter avslutad förhandsröstning ser justitieministeriet till att det ur rösträttsregistret från och med den fjärde dagen före valdagen klockan 19 skrivs ut vallängder röstningsområdesvis på blanketter vars formulär fastställs av ministeriet och att längderna tillställs de kommunala centralvalnämnderna i god tid före valdagen. Justitieministeriet kan bestämma att den kommunala centralvalnämnden skriver ut vallängder för röst-

Gällande lydelse

ett beslut som har meddelats med anledning av ett sådant eller något annat rättelseyrkande.

18 §

Har yrkande på ändring av vallängd icke inom föreskriven tid framställts hos kommunala centralvalnämnden, skall längden påtecknas intyg över att den äger laga kraft.

Har yrkande på ändring framställts, skall kommunala centralvalnämnden, sedan yrkandet avgjorts genom beslut, som vunnit laga kraft, i vallängden införa därav möjligen föranledda rättelser och därjämte invid varje rättelse ange det beslut, varpå rättelsen stöder sig, varefter längden skall påtecknas intyg över att den sålunda rättad äger laga kraft.

Vallängd som vunnit laga kraft skall vid valen följas oförändrad. Vallängd anses ha laga kraft utan hinder av att slutligt beslut om yrkande på rättelse av längden inte givits eller bragts till den kommunala centralvalnämndens kännedom före valen. Den som för valnämnden företer underställnings- eller besvärsmyndighets beslut, enligt vilket han är röstberättigad, skall dock få rösta.

19 §

Kommunal centralvalnämnd skall tillse, att vallängderna står till valnämndernas förfogande innan valförrättningen börjar.

19 a §

Då till annan än den som är i fråga eller i denna lag nämnd myndighet ges avskrift av eller utdrag ur vallängd eller de handlingar som utgör basen för eller bilagor till den, skall personbeteckning utelämnas.

Föreslagen lydelse

ningsområdena i kommunen. Justitieministeriet kan också bestämma att uppgifterna i vallängderna tillställs centralvalnämnden i maskinläsbar form.

I vallängderna införs endast de personer som enligt de anteckningar som gjorts i rösträtsregistret inte har röstat i förhandsröstningen. Vallängderna skrivs ut röstningsområdesvis i alfabetisk ordning enligt personernas namn eller på det sätt som justitieministeriet bestämmer. Vallängderna innehåller rubriker för kommun och röstningsområde samt för varje person hans fullständiga namn och personbeteckning.

Den kommunala centralvalnämnden skall tillse att vallängderna står till valnämndernas förfogande innan valförrättningen börjar.

18 §

Efter att valresultatet har vunnit laga kraft, skall av justitieministeriet föreskrivna arkivutskrifter matas ut ur rösträtsregistret. Därefter skall befolkningsregistercentralen utplåna uppgifterna ur registret.

(Utelämnas)

(Utelämnas)

Gällande lydelse

22 §

Justitieministeriet skall senast den 24 augusti meddela centralvalnämnden i varje kommun vilka partier som är upptagna i partiregistret samt vilka personer som är berättigade att teckna respektive partis namn.

24 §

Ansökan om offentliggörande av en valmansförenings kandidatlista skall av ombudet för valmansföreningen eller av den som har bemyndigats av honom inges till den kommunala centralvalnämnden senast den 1 september före klockan 16. Ansökan kan även inges till nämnden av det i 28 § nämnda ombudet för en gemensam lista.

Till ansökan skall fogas stiftelseurkunden och särskilt för sig utskrivet förslag till kandidatlista, som skall innehålla de i 21 § 1 mom. nämnda uppgifterna om kandidaten. Vid sidan av eller i stället för förnamnet kan likväl användas allmänt känt tilltalsnamn eller även förkortat förnamn. Kandidatlista får ej innehålla andra anteckningar, utom då sådana behövs för precisering av vederbörandes identitet. Till ansökan skall ytterligare fogas av kandidaten egenhändigt undertecknat samtycke tillatt ta emot fullmäktiguppdrag och försäkran att han inte samtyckt till att bli uppställd som kandidat för annan valmansförening eller för något parti.

25 §

Till ansökan skall fogas förslag till kandidatlista för partiet, på vilken kandidaterna skall uppräknas under partibeteckningen i den ordning vari de skall upptas i den i 40 § nämnda sammanställningen av kandidatlistor. Uppgifterna om kandidaternaskall lämnas på det sätt som stadgas i 24 § 3 mom. Till ansökan skall även fogas av partiet gjord anmälan om att förening, på vars vägnar partiets valombud uppträder, representerar partiets medlemmar i kommunen samt fullmakten för valombudet. Till ansökan skall ytterligare fogas av var och en av dem som uppställts såsom kandidater egenhändigt undertecknat samtycke till att ta emot fullmäktiguppdrag och försäkran att han

Föreslagen lydelse

22 §

Justitieministeriet skall senast den 39 *dagen före valdagen* meddela centralvalnämnden i varje kommun vilka partier som är upptagna i partiregistret samt vilka personer som är berättigade att teckna respektive partis namn.

24 §

Ansökan om offentliggörande av valmansförenings kandidatlista skall av ombudet för valmansföreningen eller av den som har bemyndigats av honom inges till den kommunala centralvalnämnden senast den 31 *dagen före valdagen* före klockan 16. Ansökan kan även inges till nämnden av det i 28 § nämnda ombudet för en gemensam lista.

Till ansökan skall fogas stiftelseurkunden och ett särskilt för sig utskrivet förslag till kandidatlista, som skall innehålla de i 21 § 1 mom. nämnda uppgifterna om kandidaten. Vid sidan av eller i stället för förnamnet kan likväl användas allmänt känt tilltalsnamn eller även förkortat förnamn. En kandidatlista får inte innehålla andra anteckningar, utom då sådana behövs för precisering av vederbörandes identitet. Till ansökan skall ytterligare fogas av kandidaten egenhändigt undertecknat *och med personbeteckning försett* samtycke till att ta emot fullmäktiguppdrag och försäkran att han inte samtyckt till att bli uppställd som kandidat för någon annan valmansförening eller för något parti.

Till ansökan skall fogas ett förslag till kandidatlista för partiet, på vilken kandidaterna skall uppräknas under partibeteckningen i den ordning vari de skall upptas i den i 40 § nämnda sammanställningen av kandidatlistor. Uppgifterna om kandidaterna skall lämnas på det sätt som stadgas i 24 § 3 mom. Till ansökan skall även fogas av partiet gjord anmälan om att den förening, på vars vägnar partiets valombud uppträder, representerar partiets medlemmar i kommunen samt fullmakten för valombudet. Till ansökan skall ytterligare fogas av var och en av dem som uppställts såsom kandidater egenhändigt undertecknat *och med personbeteckning försett* samtycke till att ta emot

Gällande lydelse

inte samtyckt till att bli uppställd som kandidat för annat parti eller för valmansförening.

Föreslagen lydelse

fullmäktiguppdrag och försäkran att han inte samtyckt till att bli uppställd som kandidat för något annat parti eller för någon valmansförening.

27 §

Antalet kandidater på gemensam lista, inom valförbund eller för parti, vilket icke tillhör valförbund, får vara högst dubbelt så stort som antalet fullmäktige, vilka skall utses vid valet.

Antalet kandidater på en gemensam lista, inom ett valförbund eller för ett parti *som inte* tillhör ett valförbund får vara högst *en och en halv gång* så stort som antalet fullmäktige som skall utses vid valet.

33 §

Den kommunala centralvalnämnden sammanträder på kallelse av ordföranden i god tid *före valen*, dock senast den 19 augusti och därefter den 3, 11 och 14 september, fredagen före valen, valdagen, dagen efter valen och den femte dagen efter valen samt vid någon annan tid, om behandlingen av ärendena kräver det.

33 §

Den kommunala centralvalnämnden sammanträder på kallelse av ordföranden i god tid, dock senast *den 39 dagen före valdagen* och därefter *den 27, 24, 23 och andra dagen* före valdagen, valdagen, dagen efter *valdagen* och den *tredje* dagen efter *valdagen* samt vid någon annan tid, om behandlingen av ärendena kräver det.

35 §

Vid det sammanträde, som kommunal centralvalnämnd håller den 3 september föredrages och granskas förberedelsevis ansökningarna om offentliggörande av kandidatlistorna jämte till dem fogade handlingar och vidtages åtgärder för införskaffande av möjligen erforderlig tilläggsutredning. Kandidaternas namn, de gemensammalistorna, partiernas kandidatlistor samt valförbunden skall bringas till de röstberättigades kännedom genom ett tillkännagivande, som anslås i centralvalnämndens möteslokalitet och på kommunens anslagstavla.

35 §

Vid det sammanträde som den kommunala centralvalnämnden håller *den 27 dagen före valdagen föredras* och granskas förberedelsevis ansökningarna om offentliggörande av kandidatlistorna jämte till dem fogade handlingar och vidtas åtgärder för inhämtande av eventuell nödvändig tilläggsutredning. Kandidaternas namn, de gemensamma listorna, partiernas kandidatlistor samt valförbunden skall bringas till de röstberättigades kännedom genom ett tillkännagivande som anslås i centralvalnämndens möteslokal och på kommunens anslagstavla.

36 §

De ombud, till vilka anmärkningar enligt 35 § 4 mom. framställts, äger rätt att senast den 11 september före klockan 16 göra därav föranledda rättelser. Inom samma tid äger ombuden rätt att företaga justeringar beträffande kandidats namn, yrke eller syssla. Avser anmärkningen anmälan om valförbund, äger partiernasvalombud rätt att till centralvalnämnden ingiva gemensamt skriftligt förslag till rättelse av anmälan.

36 §

De ombud till vilka anmärkningar enligt 35 § 4 mom. framställs *har* rätt att senast *den 24 dagen* före valdagen före klockan 12 göra därav föranledda rättelser. Inom samma tid har ombuden rätt att företa justeringar beträffande en kandidats namn, yrke eller syssla. Avser anmärkningen anmälan om valförbund, har partiernas valombud rätt att till centralvalnämnden inge ett gemensamt skriftligt förslag till rättelse av anmälan.

Gällande lydelse

37 §

Den 11 september behandlar kommunal centralvalnämnd på nytt de inom föreskriven tid frambefordrade valhandlingarna och granskar i dem i enlighet med stadgandena i 36 § 1 mom. möjligen gjorda rättelser samt fattar beslut med anledning av ansökningarna och med anledning av anmälningarna rörande gemensam lista och beträffande valförbund. Inom utsatt tid frambefordrade ansökningar samt anmälningar om gemensam lista och om valförbund, mot vilka anmärkningar icke framställts, skall godkännas.

38 §

Valmansförening eller parti, vars anmälan om anslutning till gemensam lista eller till valförbund icke blivit godkänd, äger rätt att få sin kandidat utesluten ur sammanställningen av kandidatlistor. Anmälan härom skall ombudet för valmansföreningen och, i fråga om parti, dess valombud skriftligen göra hos centralvalnämnden senast den 14 september före klockan 16.

39 §

Vid det sammanträde, som hålles den 14 september, fattar kommunala centralvalnämnden beslut med anledning av de anmälningar, som avses i 36 § 2 mom. och 38 §. Vid detta sammanträde uppgör nämnden i 40 § 1 mom. avsedd sammanställning av kandidatlistor.

40 §

Är antalet för valet godkända kandidater större än det antal fullmäktige som skall väljas, skall den kommunala centralvalnämnden göra upp en sammanställning av kandidatlistorna. Samtliga kandidatlistor sammanförs på samma sida av arket. I sammanställningen får inte ingå något annat än en gemensam rubrik, av vilken framgår för vilket val sammanställningen gjorts upp samt namnen på partierna och de gemensamma listornas beteckningar, vilka skall införas ovanför respektive partis kandidatlista eller gemensamma lista, samt alla kandidater jämte ordningsnummer. Ordningsföljden för partiernas kandidatlistor och de gemensamma listorna bestäms av centralvalnämnden genom lottning så att i sammanställningen först antecknas

Föreslagen lydelse

37 §

Den 24 dagen före valdagen behandlar den kommunala centralvalnämnden på nytt de valhandlingar som inkommit inom föreskriven tid och granskar rättelser som i enlighet med stadgandet i 36 § 1 mom. möjligen gjorts i dem samt fattar beslut med anledning av ansökningarna och med anledning av anmälningarna rörande gemensam lista och beträffande valförbund. Ansökningar som inkommit inom utsatt tid samt anmälningar om gemensam lista och om valförbund, mot vilka anmärkningar inte har framställts, skall godkännas.

38 §

En valmansförening eller ett parti vars anmälan om anslutning till en gemensam lista eller till ett valförbund inte har blivit godkänd har rätt att få sin kandidat utesluten ur sammanställningen av kandidatlistor. Ombudet för valmansföreningen och, i fråga om ett parti, dess valombud skall skriftligen göra anmälan härom hos centralvalnämnden senast den 23 dagen före valdagen före klockan 12.

39 §

Vid det sammanträde som hålls den 23 dagen före valdagen fattar den kommunala centralvalnämnden beslut med anledning av de anmälningar som avses i 36 § 2 mom. och 38 §. Vid detta sammanträde uppgör nämnden en sådan sammanställning av kandidatlistor som avses i 40 § 1 mom.

40 §

Är antalet kandidater som godkänts för valet större än det antal fullmäktige som skall väljas, skall den kommunala centralvalnämnden göra upp en sammanställning av kandidatlistorna. Samtliga kandidatlistor sammanförs på samma sida av arket. I sammanställningen får inte ingå något annat än en gemensam rubrik, av vilken framgår för vilket val sammanställningen gjorts upp samt namnen på partierna och de gemensamma listornas beteckningar, vilka skall införas ovanför respektive partis kandidatlista eller gemensamma lista, samt alla kandidater jämte ordningsnummer. I sammanställningen av kandidatlistorna antecknas inga personbeteckningar. Ordningsföljden för partiernas kandidatlistor och för de gemensamma listorna bestäms av

Gällande lydelse

partierna, grupperade från vänster till höger, i den genom lottningen bestämda ordningsföljden och därefter de gemensamma listorna, likaså grupperade från vänster till höger, i den genom lottningen bestämda ordningsföljden. Partiernas inbördes ordningsföljd bestäms så att ordningsföljden mellan de partier som inte har ingått valförbund och valförbunden först lottas ut och härefter ordningsföljden inom valförbunden mellan de partier som har bildat valförbundet.

Föreslagen lydelse

centralvalnämnden genom lottning så att i sammanställningen först antecknas partierna, grupperade från vänster till höger, i den genom lottningen bestämda ordningsföljden och därefter de gemensamma listorna, likaså grupperade från vänster till höger, i den genom lottningen bestämda ordningsföljden. Partiernas inbördes ordningsföljd bestäms så att ordningsföljden mellan de partier som inte har ingått valförbund och valförbunden först lottas ut och härefter ordningsföljden inom valförbunden mellan de partier som har bildat valförbund. *Finns det i kommunen ett så stort antal sådana partier, valförbund, valmansföreningar eller gemensamma listor som har uppställt kandidater att grupperingen av dem i sammanställningen av kandidatlistorna från vänster till höger väsentligt försämrar sammanställningens läsbarhet, kan centralvalnämnden också helt eller delvis gruppera partierna, valförbunden, valmansföreningarna och de gemensamma listorna under varandra i sammanställningen.*

40 a §

Den kommunala centralvalnämnden skall tillse att kandidaternas ordningsnummer och de uppgifter som avses i 21 § samt kandidaternas personbeteckning utan dröjsmål efter sammanställningen av kandidatlistorna införs i det riksomfattande kandidatregistret som upprätthålls av justitieministeriet.

Om uppgifter ur det riksomfattande kandidatregistret lämnas ut till andra än kandidaten i fråga eller till någon annan myndighet än en myndighet enligt denna lag, skall personbeteckningen utelämnas ur uppgifterna. Uppgifterna ges avgiftsfritt till kandidaten i fråga och till en myndighet enligt denna lag.

Uppgifterna i det riksomfattande kandidatregistret utplånas när valresultatet har vunnit laga kraft.

Justitieministeriet meddelar närmare föreskrifter och anvisningar om upprättandet och användningen av det riksomfattande kandidatregistret.

41 §

Den kommunala centralvalnämnden skall bringa sammanställningen av kandidatlistorna eller däri ingående uppgifter eller uppgift om

41 §

Den kommunala valnämnden skall bringa sammanställningen av kandidatlistorna eller uppgifterna i den eller uppgift om var samman-

Gällande lydelse

var sammanställningen hålls framlagd till de röstberättigades kännedom så som kommunala tillkännagivanden offentliggörs i kommunen samt dessutom genom tillkännagivande som anslås i centralvalnämndens möteslokal. Av sammanställningen skall ett tillräckligt antal före den 24 september tillställas kommunstyrelsen och i god tid före valet de kommunala valnämndernas och valbestyrelsernas ordförande samt valförrättarna vid de av Post- och televerkets anstalter och tillfälliga förhandsröstningsställen som bestämts vara förhandsröstningsställen inom kommunen. Sammanställningarna skall även hållas tillgängliga för kommunens medlemmar.

44 §

Valförrättningen skall den kommunala centralvalnämnden tillkännage på det sätt på vilket kommunala tillkännagivanden offentliggörs i kommunen. I tillkännagivandet skall valtiden och röstningsområdenas röstningsställen anges. *Tillkännagivandet kan utföras i samband med det meddelande som avses i 11 § 3 mom.*

51 §

Röstberättigad får utöva sin rösträtt vid valförrättningen inom det röstningsområde, i vars vallängd han är antecknad.

Röstande är vid behov skyldig att för valnämnden styrka sin identitet.

53 §

Valstämpeln, som är likadan i alla kommuner, fastställs av justitieministeriet.

54 §

I vallängden skall antecknas att den röstande har utövat sin rösträtt.

56 §

Sedan valnämndens ordförande eller viceordförande förklarar valförrättningen avslutad, uttages röstsedlarna omedelbart ur valurnan, varefter deras antal räknas. Likaså räknas

Föreslagen lydelse

ställningen hålls framlagd till de röstberättigades kännedom så som kommunala tillkännagivanden offentliggörs i kommunen samt dessutom genom tillkännagivande som anslås i centralvalnämndens möteslokal. Av sammanställningen skall ett tillräckligt antal i god tid före valet tillställas kommunstyrelsen, valnämnderna, valbestyrelserna och valförrättarna vid förhandsröstningsställena inom kommunen. Sammanställningarna skall även hållas tillgängliga för kommunens medlemmar.

Den kommunala centralvalnämnden skall tillkännage valförrättningen så som kommunala tillkännagivanden offentliggörs i kommunen. I tillkännagivandet skall valtiden och röstningsområdenas röstningsställen anges.

51 §

En röstberättigad får utöva sin rösträtt vid en valförrättning inom det röstningsområde som har antecknats för honom i rösträtsregistret.

En röstande är skyldig att för valnämnden styrka sin identitet.

Vid kommunalval stämplas röstsedlarna med en likadan valstämpel som vid riksdagsmannaval.

54 §

I vallängden skall antecknas att den röstande har utövat sin rösträtt. Anteckningen skall dock göras i rösträtsregistret, om detta är i bruk inom röstningsområdet.

56 §

Sedan valnämndens ordförande eller viceordförande förklarar valförrättningen avslutad, tas röstsedlarna utan dröjsmål ut ur valurnan och räknas. Likaså räknas antalet personer som

Gällande lydelse

antalet personer som enligt anteckningarna i vallängden utövat sin rösträtt.

59 §

En röstberättigad, som vårdas på ett sjukhus eller i en verksamhetsenhet inom socialvården som lämnar dygnetruntvård, eller som har intagits i en straffanstalt, nedan *anstalter*, eller som under valdagen av någon annan orsak sannolikt kommer att vara förhindrad att utöva sin rösträtt vid valförrättningen inom det röstningsområde i vars vallängd han är upptagen, får avge sin röst på förhand enligt detta kapitel.

60 §

Förhandsröstning äger rum vid de av Post- och televerkets anstalter och vid tillfälliga förhandsröstningsställen som bestäms genom förordning samt vid de anstalter som nämns i 59 § (*förhandsröstningsställen*).

61 §

Anordnandet av röstning vid Post- och televerkets anstalter och vid tillfälliga förhandsröstningsställen ombesörjs av en av verket förordnad person (*valförrättare*) och vid övriga anstalter av en valbestyrelse som avses i 5 §.

Vid behov kan för ett och samma förhandsröstningsställe två eller flera valförrättare förordnas.

62 §

Förhandsröstningen börjar den 18 dagen före valen och avslutas den 5 dagen före valen.

Vid Post- och televerkets tillfälliga förhandsröstningsställen kan förhandsröstningen enligt vad som stadgas genom förordning pågå kortare tid än vad som anges i 1 mom.

63 §

Förhandsröstning försiggår vid Post- och televerkets anstalter varje vardag under den tid då anstalten är öppen för allmänheten eller under någon annan, av Post- och televerket bestämd tid, samt på lördagar och söndagar mellan klockan 10 och 14, och vid Post- och

Föreslagen lydelse

enligt anteckningarna i vallängden eller röst-rättsregistret utövat sin rösträtt.

59 §

En röstberättigad, som vårdas på ett sjukhus eller i en verksamhetsenhet inom socialvården som lämnar dygnetruntvård, eller som har intagits i en straffanstalt, nedan *anstalter*, eller som under valdagen av någon annan orsak sannolikt kommer att vara förhindrad att utöva sin rösträtt vid valförrättningen inom det röstningsområde *till vilket han hör* får avge sin röst på förhand enligt detta kapitel.

60 §

Förhandsröstning äger rum *på de förhandsröstningsställen som bestäms genom förordning och vid de anstalter som avses i 59 § 1 mom.* (*förhandsröstningsställen*).

61 §

Anordnandet av röstning *på ett genom förordning bestämt röstningsställe sköts av en valförrättare samt vid en anstalt av en valbestyrelse som avses i 5 §.*

Om förordnande av valförrättare stadgas genom förordning.

Vid behov kan *flera valförrättare förordnas för ett och samma förhandsröstningsställe.*

62 §

Förhandsröstningen inleds den 11 dagen före valdagen samt avslutas den femte dagen före valdagen.

Vid genom förordning bestämda förhandsröstningsställen kan förhandsröstningen enligt vad som stadgas genom förordning pågå kortare tid än vad som anges i 1 mom.

63 §

Förhandsröstning försiggår under de i 62 § nämnda tidsperioderna

1) på genom förordning bestämda förhandsröstningsställen alla vardagar under den tid platsen är öppen för allmänheten, samt lördagar och söndagar mellan klockan 10 och 16, dock

Gällande lydelse

televerkets tillfälliga förhandsröstningsställen under de tidsperioder som avses i 62 § 2 mom. under tider som bestäms av Post- och televerket. I en anstalt sker förhandsröstningen enligt vad valbestyrelsen bestämmer den dag då förhandsröstningen avslutas eller föregående dag samt någon annan dag, på de tider som bestyrelsen bestämmer.

64 §

Post- och televerket skall 14 dagar före förhandsröstningens början meddela den kommunala centralvalnämnden de dagar och tider när förhandsröstning sker vid de av Post- och televerkets anstalter och tillfälliga förhandsröstningsställen som bestämts vara förhandsröstningsställen inom kommunen.

Meddelande om de av Post- och televerkets anstalter och tillfälliga förhandsröstningsställen som är förhandsröstningsställen inom kommunen samt om röstningstiderna vid dem skall av den kommunala centralvalnämnden tillkännas så som kommunala tillkännagivanden offentliggörs i kommunen. *Meddelandet kan tillkännas i samband med ett sådant meddelande som avses i 11 § 3 mom.*

66 §

Vid förhandsröstning skall användas i 46 a § nämnd röstsedel samt valkuvert, följbrev och ytterkuvert, vilka justitieministeriet skall låta förfärdiga.

Som följbrev kan användas det i 8 § 2 mom. nämnda meddelandet på kort.

67 §

Justitieministeriet skall i god tid före förhandsröstningens början översända röstsedlar, valkuvert, följbrev och ytterkuvert samt blanketter för nedan i 72 § 2 mom. avsedd förteckning, åtföljda av nödiga anvisningar, till de kommunala centralvalnämnderna för vidarebefordran till valförrättare och valbestyrelser.

70 §

Följbrev skall riktas till den kommuns centralvalnämnd, där den röstande enligt egen uppgift är upptagen i vallängden.

Föreslagen lydelse

inte på nyårsaftonen, nyårsdagen, trettondagen, påskdagen, valborgsmässoaftonen, första maj, pingstdagen, midsommardagen, självständighetsdagen, julaftonen, juldagen eller annandag jul; och

2) vid anstalter, enligt vad valbestyrelsen bestämmer, den dag då förhandsröstningen avslutas eller föregående dag samt ytterligare en dag, på de tider som valbestyrelsen bestämmer.

64 §

Meddelande om de genom förordning bestämda förhandsröstningsställena inom kommunen samt om röstningstiderna vid dem skall av den kommunala centralvalnämnden tillkännas så som kommunala tillkännagivanden offentliggörs i kommunen.

66 §

Vid förhandsröstning skall användas *röstsedel enligt 46 a §*, valkuvert, följbrev och ytterkuvert, vilka justitieministeriet skall låta tillverka, *samt valstämpel enligt 53 § 3 mom.*

Som följbrev kan användas det i 9 § nämnda meddelandet på kort.

67 §

Justitieministeriet skall i god tid före förhandsröstningens början översända röstsedlar, valkuvert, följbrev och ytterkuvert samt *förteckningsblanketter som avses i 72 § 2 mom.*, åtföljda av nödvändiga anvisningar, till *valförrättarna på de genom förordning bestämda förhandsröstningsställena samt till de kommunala centralvalnämnderna för vidarebefordran till valbestyrelserna.*

70 §

Följbrev skall riktas till den *kommunala centralvalnämnden i den kommun som enligt den röstandes uppgift har antecknats för honom i rösträtsregistret.*

Gällande lydelse

Följebrevet skall innehålla

1) den röstandes förklaring att han personligen, med bevarande av valhemligheten, har ifyllt röstsedeln och inlagt denna avstämplad i valkuvertet som han därefter tillslutit;

2) uppgift om den röstandes fullständiga namn och, såvida namnet ändrats eller förändrats även om tidigare namn, om personbeteckning eller födelsetid, *födelsehemkommun* och nuvarande adress; *samt*

3) *uppgift om den kommun där den röstande är upptagen i någon vallängd eller där han har haft hemort enligt lagen om befolkningsböcker på valårets första dag, och om hans adress i kommunen.*

71 §

Den röstande skall för valförrättaren, och i anstalt för valbestyrelsen, förete röstsedeln, hopviken för avstämpling, samt omedelbart därefter i valförrättarens eller valbestyrelsens åsyn innesluta den i valkuvertet. På valkuvertet får ingå anteckningar göras. *Den röstande skall i närvaro av valförrättaren, eller i anstalt valbestyrelsen, egenhändigt underteckna det ifyllda följebrevet samt lämna detta och meddelandet på kort, om han har sådant, till valförrättaren eller valbestyrelsen.*

Såsom stämpel varmed röstsedeln skall stämplas används i 53 § 3 mom. nämnd valsstämpel.

Post- och televerket skall se till att valförrättarna har en valstämpel till sitt förfogande.

72 §

Valförrättare och ordförande för valbestyrelsen skall i följebrevet intyga att röstningen försiggått på det sätt som stadgas i 68—71 §§. Intyget skall dateras samt undertecknas av

Föreslagen lydelse

Följebrevet skall innehålla

1) den röstandes *uppgift om* att han personligen, med bevarande av valhemligheten, har fyllt i röstsedeln och *lagt in* denna avstämplad i valkuvertet som han därefter tillslutit, *och*

2) uppgift om den röstandes fullständiga namn och, såvida namnet har ändrats eller förändrats, även om tidigare namn, personbeteckning eller födelsetid och nuvarande adress.

71 §

Den röstande skall för valförrättaren, och i en anstalt för valbestyrelsen, förete röstsedeln, hopvikt för avstämpling, samt omedelbart därefter i valförrättarens eller valbestyrelsens åsyn innesluta den i valkuvertet. På valkuvertet får inga anteckningar göras.

Om rösträttsregistret är i bruk på ett förhandsröstningsställe, skall valförrättaren kontrollera i registret att den röstande är röstberättigad och i registret göra anteckning om att den röstande har avgett sin röst. Därefter skall valförrättaren göra kvitteringsanteckning i följebrevet, av vilken framgår röstningsställe, tidpunkten för förrättande av röstningen, den röstandes personbeteckning samt de tre första bokstäverna i den röstandes släktnamn. Den röstande skall underteckna följebrevet samt lämna detta och valkuvertet till valförrättaren.

Om rösträttsregistret inte är i bruk på ett förhandsröstningsställe, skall den röstande underteckna följebrevet samt lämna detta och valkuvertet till valförrättaren eller valbestyrelsen.

72 §

Valförrättaren och ordföranden för valbestyrelsen skall i följebrevet intyga att röstningen försiggått på det sätt som stadgas i 68—71 §§. Intyget skall undertecknas av valförrättaren

Gällande lydelse

valförrättaren eller valbestyrelsens ordförande och påtecknas uppgift om den kommun där röstningen har skett. Valkuvertet och följebrevet skall därefter inneslutas i ytterkuvertet.

På förhandsröstningsställe skall föras förteckning över de röstande. Justitieministeriet skall låta trycka blanketter för förteckningen och utfärda närmare anvisningar om uppgörandet av förteckning.

74 §

De förhandsröstningshandlingar som inkommit till kommunalcentralvalnämnd granskas, utan att valkuverten öppnas, vid sammanträden som skall hållas så att de förhandsröstningshandlingar som inkommit före klockan 19 fredagen före valen hinner behandlas vid sammanträdena. Efter utgången av tidsfristen inkomna ytterkuvert öppnas ej och lämnas obeaktade.

Är den som deltagit i förhandsröstning inte upptagen i vallängd såsom röstberättigad eller framgår det att han har avlidit, är följebrevet så bristfälligt eller otydligt att säkerhet inte kan vinnas om vem den förhandsröstande är, eller är valkuvertet öppet eller upptar det obehörig anteckning om den röstande eller om kandidat eller annat obehörigt, skall röstningen lämnas obeaktade. Här om skall anteckning göras i protokollet för sammanträdet, vartill skall fogas sådant valkuvert jämte följebrev och ytterkuvert som lämnats obeaktade.

Kan följebrev och valkuvert, med beaktande av vad om dessa ovan är stadgat, godkännas, antecknas i vallängden att den i följebrevet nämnda personen utövat sin rösträtt. Samtidigt tecknas på valkuvertets framsida intyg över att den röstande befunnitsröstberättigad. Därefter räknas de godkända valkuverten samt kontrolleras, att de är lika många som antalet personer, som i vallängden antecknats ha utövat sin rösträtt.

Föreslagen lydelse

eller valbestyrelsens ordförande. *Om kvitteringsanteckning som avses i 71 § 2 mom. inte görs i följebrevet, skall intyget dessutom dateras och förses med uppgift om förhandsröstningsstället eller, om förhandsröstningen har förrättats vid en anstalt, med uppgift om den kommun där förhandsröstningsstället är beläget.* Valkuvertet och följebrevet skall därefter inneslutas i ytterkuvertet.

När rösträttsregistret inte är i bruk på förhandsröstningsstället, skall förteckning föras över de röstande. Justitieministeriet skall låta trycka blanketter för förteckningen och meddela närmare föreskrifter och anvisningar om uppgörandet av förteckning.

74 §

De förhandsröstningshandlingar som inkommit till *den kommunala centralvalnämnden* granskas, utan att valkuverten öppnas, vid sammanträden som skall hållas så att de förhandsröstningshandlingar som inkommit före klockan 19 fredagen före *valdagen* hinner behandlas vid sammanträdena. *Ytterkuvert som inkommit efter utgången av tidsfristen öppnas inte och lämnas obeaktade.*

Röstningen skall lämnas obeaktad, om den som deltagit i förhandsröstning inte har införts i rösträttsregistret eller om valkuvertet är öppet eller det upptar en obehörig anteckning om den röstande eller om en kandidat eller något annat obehörigt. Samma förfaringssätt skall iakttas, om ett följebrev i vilket inte finns kvitteringsanteckning som avses i 71 § 2 mom. är så bristfälligt eller otydligt att det inte med säkerhet kan fastställas vem den förhandsröstande är. Anteckning om att röstningen har lämnats obeaktad skall göras i protokollet för sammanträdet, till vilket skall fogas ett sådant valkuvert jämte följebrev och ytterkuvert som lämnats obeaktat.

Kan ett följebrev som inte innehåller en kvitteringsanteckning enligt 71 § 2 mom. samt ett valkuvert godkännas, antecknas i rösträttsregistret att den i följebrevet nämnda personen har utövat sin rösträtt. Om godkännandet sker senare än den fjärde dagen före valdagen klockan 19, skall anteckning om att den i följebrevet nämnda personen har utövat sin rösträtt dessutom, på det sätt som justitieministeriet bestämmer, göras i den vallängd som nämns i 16 § 2 mom.

Gällande lydelse

Godkända valkuvert skall, åtskilda från följebreven, hållas i säkert förvar hos centralvalnämnden.

74 a §

En röstberättigad, vars rörelse- eller funktionsförmåga till följd av ett gravt handikapp eller en långvarig sjukdom är så begränsad att han inte utan oskäligen svårigheter kan ta sig till röstnings- eller förhandsröstningsstället, får på det sätt som stadgas i detta kapitel förhandsrösta hemma (*hemmaröstning*) i den kommun där han är upptagen i vallängden för ett röstningsområde. Andra röstberättigade får inte avge sin röst vid hemmaröstning.

74 b §

En hemmaröstningsförrättning sköts av en enda valförrättare som skall vara en valbestyrelsemedlem eller -suppleant som har utsetts därtill i enlighet med 5 a §. Ordföranden för den kommunala centralvalnämnden bestämmer vilken röstande varje valförrättare skall besöka.

74 c §

Den som vill förhandsrösta hemma skall senast den 19 dagen före valen före klockan 16 anmäla detta skriftligen eller per telefon till centralvalnämnden i den kommun där han är upptagen i vallängden för ett röstningsområde. Anmälan kan på den röstberättigades vägnar göras av någon som han har utsett.

74 f §

Hemmaröstning skall förrättas tidigast den 18 och senast den 5 dagen före valen på en vardag mellan klockan 9 och 20.

Utöver vad detta kapitel stadgar om hemmaröstning och förfarandet vid den gäller i tillämpliga delar 66 § 1 mom., 67 §, 68 § 2 och 3 mom., 69 §, 70 § 1 mom., 71 § 1 och 2 mom., 72 § 2 mom. samt 74 §. En röstande som överläter ett i 8 § 2 mom. nämnt meddelande på kort för att fogas till följebrevet skall endast avge en i 70 § 2 mom. 1 punkten nämnt förklaring.

Föreslagen lydelse

Antalet godkända valkuvert och antalet personer om vilka anteckning gjorts i rösträttsregistret att de har utövat sin rösträtt räknas och de tal som erhålls antecknas i protokollet. De godkända valkuverten skall avskiljas från följebreven och hållas i säkert förvar.

74 a §

En röstberättigad, vars rörelse- eller funktionsförmåga till följd av ett gravt handikapp eller en långvarig sjukdom är så begränsad att han inte utan oskäligen svårigheter kan ta sig till röstnings- eller förhandsröstningsstället, får på det sätt som stadgas i detta kapitel förhandsrösta hemma (*hemmaröstning*) i den kommun som i rösträttsregistret har antecknats som *hans hemkommun enligt lagen om hemkommun*. Andra röstberättigade får inte avge sin röst vid hemmaröstning.

74 b §

En hemmaröstningsförrättning sköts av en enda valförrättare som skall vara en valbestyrelsemedlem eller *valbestyrelsesuppleant* som har utsetts därtill i enlighet med 5 a §. Ordföranden för *valbestyrelsen* bestämmer vilken röstande varje valförrättare skall besöka.

74 c §

Den som vill förhandsrösta hemma skall senast den 12 dagen före *valdagen* före klockan 16 anmäla detta skriftligen eller per telefon till centralvalnämnden *i sin hemkommun*. Anmälan kan på den röstberättigades vägnar göras av någon som han har utsett.

74 f §

Hemmaröstning skall förrättas tidigast den 11 och senast den *femte* dagen före *valdagen* på en vardag mellan klockan 9 och 20.

Utöver vad detta kapitel stadgar om hemmaröstning och förfarandet vid den gäller i tillämpliga delar 66 § 1 mom., 67 §, 68 § 2 och 3 mom., 69 §, 71 § 1 och 3 mom., 72 § 2 mom. samt 74 §. En röstande som överläter ett i 8 § nämnt meddelande på kort för att fogas till följebrevet skall endast *ge en sådan uppgift som avses* i 70 § 2 mom. 1 punkten.

Gällande lydelse

75 §

Den kommunala centralvalnämnden skall vid sitt sammanträde på valdagen, vilket kan inledas tidigast klockan 15, börja granska de röstsedlar som har givits in vid förhandsröstning och som finns i valkuvert vilka avses i 74 § 5 mom. De röstsedlar som är ogiltiga och som därför skall lämnas obeaktade avskiljs till en särskild grupp. Övriga röstsedlar ordnas så att de som gäller en viss kandidat bildar en särskild grupp. Antalet röstsedlar i varje grupp skall räknas.

82 §

För fullmäktige utses suppleanter på det sätt som stadgas i 39 § kommunallagen.

Skall under tiden för fullmäktiges mandatperiod suppleant inkallas i fullmäktigs ställe, men finns utsedda suppleanter ej längre att tillgå, skall den kommunala centralvalnämnden på begäran av fullmäktiges ordförande i enlighet med 39 § kommunallagen förordna nya suppleanter.

85 §

Kommunala centralvalnämnden fastställer valresultatet den 5:e dagen efter valen.

89 §

Kommunala centralvalnämndens expeditioner undertecknas på sätt därom i kommunallagen är stadgat.

97 §

Då förordnande om nya val har utfärdats eller ny tid har satts ut för förrättande av val, sker förhandsröstning endast i den kommun som förordnandet gäller. På de av Post- och televerkets anstalter som är förhandsröstningsställen förrättas härvid dock inte förhandsröstning på nyårsaftonen eller nyårsdagen, trettondagen, påskdagen, valborgsmässoaftonen, första maj, pingstdagen, midsommaraftonen eller

Föreslagen lydelse

75 §

Den kommunala centralvalnämnden skall vid sitt sammanträde på valdagen, vilket kan inledas tidigast klockan 15 eller, av särskilda skäl, enligt centralvalnämndens prövning också tidigare, dock tidigast klockan 12 börja granska de röstsedlar som har givits in vid förhandsröstning och som finns i valkuvert som avses i 74 § 4 mom. De röstsedlar som är ogiltiga och som därför skall lämnas obeaktade avskiljs till en särskild grupp. Övriga röstsedlar ordnas så att de som gäller en viss kandidat bildar en särskild grupp. Antalet röstsedlar i varje grupp skall räknas.

82 §

För fullmäktigeledamöterna väljs ersättare på det sätt som stadgas i 11 § kommunallagen. Kan inte alla ersättarplatser bli besatta härigenom, förblir antalet ersättare ofullständigt.

85 §

Kommunala centralvalnämnden fastställer valresultatet den tredje dagen efter valdagen.

87 §

Protokollet undertecknas såsom därom i kommunallagen är stadgat

(Upphävs)

(Upphävs)

97 §

Då förordnande om nya val har utfärdats eller en ny tid har satts ut för förrättande av val, sker förhandsröstning endast i den kommun som förordnandet gäller. På de genom förordning bestämda förhandsröstningsställena förrättas härvid dock inte förhandsröstning på nyårsaftonen eller nyårsdagen, trettondagen, påskdagen, valborgsmässoaftonen, första maj, pingstdagen, midsommaraftonen eller midsom-

Gällande lydelse

midsommardagen, självständighetsdagen, julaftonen, juldagen eller annandag jul.

100 §

De kommunala centralvalnämndernas, valnämndernas och valbestyrelsernas samt de i 74 b § 1 mom. nämnda valförrättarnas alla utgifter betalas av kommunerna, men röstsedlarna samt i 66 § och 72 § 2 mom. nämnda förhandsröstningshandlingar bekostas med statens medel. Även postavgifterna för meddelandena på kort och ytterkuverten och alla kostnader för de i 61 § nämnda valförrättarna betalas med statens medel.

Justitieministeriet sköter om att de förseglingstillbehör som behövs vid de kommunala centralvalnämnderna och valnämnderna anskaffas med statens medel.

Föreslagen lydelse

mardagen, självständighetsdagen, julaftonen, juldagen eller annandag jul.

100 §

Justitieministeriet svarar för

1) *kostnaderna för rösträttsregistret och det riksomfattande kandidatregistret samt för justitieministeriets andra datasystem som används vid val,*

2) *tillverknings- och avsändningskostnader för meddelandena på kort, röstsedlar, valstämpelar, vallängder, valurnor, förseglingstillbehör samt handlingar som avses i 57, 66 och 67 §§, samt*

3) *utgifterna för valförrättare vid de genom förordning bestämda förhandsröstningsställena.*

Kommunen svarar för andra än i 1 mom. nämnda utgifter för den kommunala centralvalnämnden, valnämnderna, valbestyrelserna och de i 74 b § avsedda valförrättarna.

Andra myndigheter svarar för andra än i 1 mom. nämnda kostnader som föranleds av att de utför de uppgifter som ankommer på dem.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Om kommunalval eller rådgivande kommunal folkomröstning förrättas innan sex månader har förflutit efter att denna lag har trätt i kraft, skall dock tillämpas de stadganden som gällde vid ikraftträdandet.

Vad som i 5 § stadgas om antalet medlemmar i valnämnderna och antalet suppleanter tillämpas inte vid det kommunalval som förrättas samtidigt som valet av företrädare i Europaparlamentet den 20 oktober 1996.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

9.

Lag**om ändring av lagen om förfarandet vid rådgivande kommunala folkomröstningar**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 1, 4 och 8 §§, 16 § 2 mom. samt 18 § lagen den 16 juli 1990 om förfarandet vid rådgivande kommunala folkomröstningar (656/90) som följer:

Gällande lydelse

1 §

Denna lag gäller förfarandet vid rådgivande kommunala folkomröstningar enligt 10 a kap. kommunallagen.

4 §

Ett initiativ av kommunmedlemmar enligt 102 b § kommunallagen om folkomröstning skall individualisera den fråga i vilken folkomröstning önskas. Initiativtagarna skall i initiativet försäkra att de i början av året har fyllt minst 18 år, att de har hemort i kommunen och att de är finska medborgare eller sådana andra nordiska medborgare som i början av året minst två år har haft hemort i Finland. Under medlemmarnas egenhändiga underskrifter skall deras namn, yrke eller syssla och adress tydligt antecknas.

8 §

För folkomröstningen uppgörs röstlängder över de röstberättigade. Om dem gäller i tillämpliga delar vad 7—9 §§ kommunallagen stadgar om vallängder. Registerkort och meddelanden på kort uppgörs dock inte.

Kommunstyrelsen skall utan dröjsmål göra anmälan om folkomröstningen till befolkningsregistercentralen, som gör upp basförteckningar för röstlängderna. Basförteckningarna skrivs ut på blanketter enligt formulär som justitieministern har fastställt för val.

Befolkningsregistercentralen skall sända basförteckningarna till registerbyrån, som skall göra de nödvändiga ändringar i dem som inverkar på rösträtten och sända dem vidare till den kommunala centralvalnämnden senast den 30 dagen före röstningsdagen.

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag gäller förfarandet vid rådgivande kommunala folkomröstningar enligt 30 § kommunallagen (365/95).

4 §

Ett initiativ av kommunmedlemmar enligt 31 § kommunallagen om folkomröstning skall individualisera den fråga i vilken folkomröstning önskas. Initiativtagarna skall i initiativet försäkra att de är röstberättigade kommuninvånare. Under medlemmarnas egenhändiga underskrifter skall deras namn, yrke eller syssla och adress tydligt antecknas.

8 §

För folkomröstningen upprättar den kommunala centralvalnämnden över de röstberättigade ett rösträttsregister om vilket i tillämpliga delar gäller vad som i 7 § kommunala vallagen stadgas om rösträttsregistret.

Kommunstyrelsen skall senast den 55 dagen före röstningsdagen göra anmälan till befolkningsregistercentralen om folkomröstningen och meddela om den önskar få de uppgifter som skall tas in i rösträttsregistret i maskinläsbar form eller som pappersutskrift. Om pappersutskrifter gäller i tillämpliga delar vad som i 17 § kommunala vallagen stadgas om vallängder.

Befolkningsregistercentralen skall senast den 30 dagen före röstningsdagen tillställa den kommunala centralvalnämnden de uppgifter som skall tas in i rösträttsregistret.

16 §

Vid folkomröstningar används de förseglingstillbehör som enligt 100 § 2 mom. kommu-

Vid folkomröstningar används de förseglingstillbehör som enligt 100 § 1 mom. 2 punkten

Gällande lydelse

nala vallagen har tillställts den kommunala centralvalnämnden och valnämnderna.

18 §

Vid folkomröstningar skall utöver denna lag i tillämpliga delar iakttas 4 § 3 mom., 6 §, 18 § 1 och 3 mom., 19, 19 a, 45 och 46, 47—51 samt 53 och 54 §§, 56 § 1—4 mom., 57—58 §§, 70 § 2 mom., 74 §, 75 § 1 mom., 76, 84 och 87 §§, 88 § 3 mom. samt 89, 95 och 99 §§ kommunala vallagen. Vad som stadgas i 95 § kommunala vallagen gäller dock inte den tid som i 10 § 2 mom. stadgas för returneringen av brevröstningshandlingar.

Föreslagen lydelse

kommunala vallagen har *skaffats till* den kommunala centralvalnämnden och valnämnderna.

18 §

Vid folkomröstningar skall utöver denna lag i tillämpliga delar iakttas 4 § 3 mom., 6 §, 10 § 2 mom., 15 § 1 och 2 mom., 17 § 3 mom., 45 och 46 §§, 47—51 §§, 53 och 54 §§, 56 § 1—4 mom., 57 och 58 §§, 70 § 2 mom., 74 §, 75 § 1 mom., 76, 84 och 87 §§, 88 § 3 mom. samt 89, 95 och 99 §§ kommunala vallagen. Vad som stadgas i 95 § kommunala vallagen gäller dock inte den tid som i 10 § 2 mom. stadgas för returneringen av brevröstningshandlingar.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Om folkomröstning förrättas innan sex månader har förflutit efter att denna lag har trätt i kraft, skall dock tillämpas de stadganden som gällde vid ikraftträdandet.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

10.

Lag**om ändring av lagen om hemkommun**

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i lagen den 11 mars 1994 om hemkommun (201/94) 1 § 1 och 2 mom., rubriken för 2 kap., 9 §, rubriken för 4 kap., 16 § 1 mom., 17 § 1 mom., 18 § 1 mom. och 19 § 2 mom. samt *fogas* till lagen en ny 6 a § som följer:

Gällande lydelse

1 §

Tillämpningsområde

I denna lag stadgas om hur en persons hemkommun och hans bostad där skall bestämmas.

Hemkommunen och bostaden där enligt denna lag antecknas i detbefolkningsdatasystem som avses i befolkningsdatalagen (507/93). I befolkningsdatasystemet kan även antecknas en tillfällig bostad som en person uppgett.

Föreslagen lydelse

1 §

Tillämpningsområde

I denna lag stadgas om hur en persons hemkommun och hans bostad där *samt folkbokföringskommunen för en finsk medborgare som är stadigvarande bosatt i utlandet* skall bestämmas.

Den enligt denna lag bestämda hemkommunen och bostaden där *samt folkbokföringskommunen för en finsk medborgare som är stadigvarande bosatt i utlandet* antecknas i det befolkningsdatasystem som avses i befolkningsdatalagen (507/93). I befolkningsdatasystemet kan även antecknas en tillfällig bostad som en person uppgett.

Gällande lydelse

2 kap.

Bestämmande av hemkommunen

9 §

Anteckning om hemkommun

När en anmälan enligt 7 § har kommit till registerbyrån, skall denna omedelbart i befolkningsdatasystemet göra en anteckning enligt anmälan om hemkommunen och bostaden där. Anteckning får dock inte göras, om anmälan uppenbart står i strid med fakta eller är bristfällig eller om den annars är sådan att anteckning inte tillförlitligt kan göras på basis av den. Om en person saknar bostad, antecknas i befolkningsdatasystemet att han saknar stadigvarande bostad i kommunen.

Har registerbyrån av någon annan än personen själv fått uppgifter om att hans hemkommun eller hans bostad där har ändrats, får den göra motsvarande anteckning i befolkningsdatasystemet, om det är uppenbart att uppgiften kan anses tillförlitlig.

Föreslagen lydelse

2 kap.

Bestämmande av hemkommunen och folkbokföringskommunen

6 a §

Folkbokföringskommun

Folkbokföringskommunen för en finsk medborgare som är stadigvarande bosatt i utlandet är den kommun som senast var hans hemkommun i Finland.

Om en finsk medborgare inte har haft hemkommun i Finland, bestäms hans folkbokföringskommun enligt moderns, faderns eller makens hemkommun eller folkbokföringskommun i nämnd ordning. Folkbokföringskommunen är den kommun som vid den tidpunkt då han fick finskt medborgarskap var föräldrarnas eller makens hemkommun eller folkbokföringskommun. Om varken föräldrarna eller maken då inte hade någon hemkommun eller folkbokföringskommun i Finland, är folkbokföringskommunen Helsingfors.

9 §

Anteckning om hemkommun och folkbokföringskommun

När en anmälan enligt 7 § har kommit till registerbyrån, skall denna omedelbart i befolkningsdatasystemet göra en anteckning enligt anmälan om hemkommunen och bostaden där *eller anteckna en folkbokföringskommun för en finsk medborgare på grund av att denne stadigvarande bosätter sig utomlands*. Anteckning får dock inte göras, om anmälan uppenbart står i strid med fakta eller är bristfällig eller om den annars är sådan att anteckning inte tillförlitligt kan göras på basis av den. Om en person saknar bostad, antecknas i befolkningsdatasystemet att han saknar stadigvarande bostad i kommunen.

Har registerbyrån av någon annan än personen själv fått uppgifter om att hans hemkommun eller hans bostad där har ändrats *eller om att han stadigvarande bosatt sig utomlands*, får den göra motsvarande anteckning i befolkningsdatasystemet, om det är uppenbart att uppgiften kan anses tillförlitlig.

I de fall som avses i 6 a § 2 mom. görs anteckning om folkbokföringskommun när personens uppgifter första gången antecknas i befolkningsdatasystemet.

Gällande lydelse

4 kap.

Rättelse av anteckning om hemkommun

16 §

Rättelse av sakfel

Grundar sig en anteckning enligt 9 och 10 §§ om hemkommun eller bostaden där på oriktiga eller bristfälliga uppgifter eller felaktig tillämpning av lag, kan den registerbyrå inom vars verksamhetsområde den berörda personens hemkommun finns på eget initiativ eller på yrkande av personen rätta felet. Innan registerbyrån på eget initiativ rättar felet, skall den ge personen i fråga tillfälle att inom en utsatt tid lämna upplysningar i saken. Försummelse av den utsatta tiden hindrar inte att felet rättas.

17 §

Rättelse av skrivfel

Finns det i en anteckning enligt 9 och 10 §§ om hemkommun eller bostaden där ett uppenbart skrivfel, skall den registerbyrå inom vars verksamhetsområde den berörda personens hemkommun finns på eget initiativ eller på yrkande av personen i fråga rätta felet.

18 §

Överklagande av registerbyråns beslut

I registerbyråns beslut i ett ärende som gäller vite, påförande av försummelseavgift eller rättelse av anteckning om hemkommun får den som saken gäller söka ändring genom besvär hos den länsrätt inom vars domkrets den registerbyrå som har träffat avgörandet finns, så som stadgas i lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (154/50).

Föreslagen lydelse

4 kap.

Rättelse av anteckning om hemkommun och folkbokföringskommun

16 §

Rättelse av sakfel

Grundar sig en anteckning enligt 9 och 10 §§ om hemkommun eller bostaden där *eller om folkbokföringskommun* på oriktiga eller bristfälliga uppgifter eller felaktig tillämpning av lag, kan den registerbyrå inom vars verksamhetsområde den berörda personens hemkommun *eller folkbokföringskommun* finns på eget initiativ eller på yrkande av personen rätta felet. Innan registerbyrån på eget initiativ rättar felet, skall den ge personen i fråga tillfälle att inom en utsatt tid lämna upplysningar i saken. Försummelse av den utsatta tiden hindrar inte att felet rättas.

17 §

Rättelse av skrivfel

Finns det i en anteckning enligt 9 och 10 §§ om hemkommun eller bostaden där *eller om folkbokföringskommun* ett uppenbart skrivfel, skall den registerbyrå inom vars verksamhetsområde den berörda personens hemkommun *eller folkbokföringskommun* finns på eget initiativ eller på yrkande av personen rätta felet.

18 §

Överklagande av registerbyråns beslut

I registerbyråns beslut i ett ärende som gäller vite, påförande av försummelseavgift eller rättelse av anteckning om hemkommun *eller folkbokföringskommun* får den som saken gäller söka ändring genom besvär hos den länsrätt inom vars domkrets den registerbyrå som har träffat avgörandet finns, så som stadgas i lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (154/50).

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

19 §

Överklagande av länsrättens beslut

Till den del beslutet gäller bostaden i hemkommunen får ändring i länsrättens beslut dock inte sökas genom besvär.

Till den del beslutet gäller bostaden i hemkommunen *eller folkbokföringskommun* får ändring i länsrättens beslut dock inte sökas genom besvär.

Denna lag träder i kraft den
199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Folkbokföringskommunen för en finsk medborgare som är stadigvarande bosatt i utlandet när denna lag träder i kraft skall anses vara den kommun som innan lagen trätt i kraft antecknats i befolkningsdatasystemet för uppgörande av vallängd för valkretsen.
